VINTILĂ ANASTASESCU

STRĂINA IUBIRE

criterion
publishing

VINTILĂ ANASTASESCU

STRĂINA IUBIRE

Editor: Gabriel Stănescu

Tehnoredactare: Mihai Grigore

©COPYRIGHT - CRITERION PUBLISHING & VINTILĂ ANASTASESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

ANASTASESCU, VINTILĂ

Străina iubire / Vintilă Anastasescu. - Bucureşti : Criterion Publishing, 2010

ISBN 978-973-8982-70-3

821.135.1-31

VINTILĂ ANASTASESCU

STRĂINA IUBIRE

roman

Cuvânt înainte de:
Petru Demetru Popescu
Postfață de:
Liviu Zanfirescu și
Prof. Eugen Cojocaru

criterion
publishing

2010

CUVÂNT ÎNAINTE

GÂNDURI DESPRE „STRĂINA IUBIRE"

Noua carte a scriitorului VINTILĂ ANASTASESCU ce se recomandă a fi un roman autobiografic, m-a cam pus pe gânduri. Aceasta întrucât am citit multe scrieri în acest gen românesc unde scriitorul ,mărturisit sau nu, propunea cititorului, ca protagonist, propria persoană, trăirile sale. Dar niciodată ca până acum, nu am fost pus în fața unei maniere noi și a unei structurări originale a întregului edificiu ideatic.

Mai întâi o conotație pentru motto-ul cărții intitulat mai mult decât semnificativ „Dansul morții". Ce este însă atât de original în aceasta? Faptul că moto-ul este redat într-o formulă lirică dezvoltată? El ar fi putut fi redat la esență: „Dansul morții continuă jocul vieții, dezvăluind cadavrele celor care au trăit în zadar ca și a celor care la plecare lasă în urma lor lumină. "Sau și mai la esență: „Carpe Diem"(Horațiu) precept folosit undeva, ca argument, în cuprinsul scriiturii". Originalitatea începe acolo unde lungul discurs liric pune premize hotărâtoare înțelegerii direcțiilor fundamentale și sensurilor întregului roman. Romanul care a devenit de acum operă organică, unitară, nu are totuși ca alte romane de gen autobiografic un conflict unic care să poată fi urmărit în desfășurarea lui până la deznodământ. El nu-și propune să creeze personaje pe care apoi, ca într-un film sau mai bine ca într-o piesă de teatru să le rezolve pe parcurs. Părerea noastră este aceea că romanul pornește de la două simboluri sau situații de

fapt: simbolul libertății bărbatului în căsătorie și după stingerea partenerului de-o viață; simbolul mai larg al societății umane unde ni se prezintă o scenă imensă iar personajele (fie istorice, fie din „marea mută") sunt actorii care interpretează diferite roluri, fiecare individ social fiind privit însă în raport cu libertatea sa (statutul său social) în cadrul stării de libertate sau privarea de libertate în care se află societatea și, în cadrul societății, zilnic se creează conflicte la tot pasul deoarece viața însăși este o permanentă luptă pentru existență: „O luptă-i viața, deci te luptă,/ Cu dragoste de ea, cu dor". (George Coșbuc. Gazel).

Cu multă abilitate și măiestrie artistică, V. Anastasescu contopește într-un singur simbol - cel al libertății - romanul său. Privind totuși departajat, chiar și pentru o clipă, cele două naturi ale libertății și, referindu-ne la primul aspect al ei, unde caracterul autobiografic este transparent, găsesc o admirabilă analiză a libertății din timpul căsătoriei și după desfacerea căsătoriei prin legea inevitabilă a morții ce urmează vieții. Drama autorului este cu atât mai înțeleasă de mine cu cât am trăit-o și eu și pot afirma că prezența femeii iubite în viața bărbatului (respectiv a soției) reprezintă un capital din cele mai însemnate. Dar privind libertatea bărbatului căsătorit, volens-nolens, dar firesc, (depinde de la caz la caz) femeia răpește sau privează de libertate pe bărbat de o anume parte a libertății). Dispariția soției redă bărbatului libertatea întreagă de acțiune.

Dar cu ce preț? Desigur, de la caz la caz. Acolo unde a fost perfectă înțelegere și iubire adevărată, libertății îi face loc sentimentul unei lipse profunde, unui gol adânc în viața celui rămas „liber". Acesta e miezul problemei primului aspect care, în acest roman autobiografic de la început până la sfârșit se petrece uimitor de repede din primele pagini ale scriiturii. Leit-motiv-ul „sunt un om liber" este de fapt noul statut sub stindardul văduviei: „Conștiința îmi spune că sunt liber. Libertatea fără nicio strategie

juridică, filosofică, etică te poate duce la situația de a fi îngrozitor de singur".

Și așa cum am afirmat, V. A. trece pe nesimțite de la drama individuală (moartea soției) la drama colectivă - soarta unei națiuni, cea română, atât și cu precădere în perioada comunismului (care a dat martiri) cât și în cea postdecembristă. Sub o formulă nonoriginală, a unui caiet de însemnări privind marile minți creatoare ale românilor, V. A. esențializează gândirile de excepție românești care în ultimă instanță tindeau spre „libertatea absolută" a omului, fie prin trăirea prin jertfă pentru răscumpărarea spirituală, fie prin acceptarea iertării necondiționate sub semn creștin, ca modalitate a jertfei - sunt citați - și nu numai atât dar analizați la esență privind gândirea lor de excepție mari personalități ale spiritualității românești. Este reliefată ideea extrem de generoasă și de perenitate a semănătorilor (până unde poate merge inteligența umană) în binele patriei. De pildă este prezent în analiză marele doctrinar al Bisericii Ortodoxe Române - de tradiție la români, a părintelui Dumitru Stăniloaie (redătorul și tălmăcitorul prin cuvânt ziditor al Filocaliei); Petre Pandrea, filosof și estetician, creator de școală în cultură (pentru cine vrea să înțeleagă acest lucru); Lucian Blaga, poetul "spațiului mioritic", cel care „nu distruge corola de minuni a lumii" ci dimpotrivă, îi adaugă noi minuni (în sensul de lumini și culori); omul de cultură și scolasticul Ion Zamfirescu și al său curs despre „Teoria valorii" (umane).

Și tabloul peisajelor (portretelor) umane, de vastitate și varietate de simțiri, de convingeri, principii și reflecții, se completează cu pronunțarea unor nume de sfinți martir ai istoriei și culturii naționale: Vasile Voiculescu, Constantin Noica, Radu Gyr, Nichifor Crainic, Mareșalul Antonescu, Iuliu Maniu, familia Brătienilor... În cazul acestora, nu mai este vorba de o simplă politică a vreunui partid politic sau grupare ideologică, ci mâna criminală a unui regim politic totalitar și mintea nebună a acestuia a cărui politică

de stat a fost a preceptului bolnav „cine nu e cu noi e împotriva noastră". Şi ascuţişul ideologic al sabiei a fost cu precădere distrugerea valorilor spirituale româneşti, care vedeau şi prin întuneric şi inima lor bătea în ritm cu interesele vitale ale societăţii româneşti. Atâtea aripi frânte în plin zbor al luminii. Iar libertatea propusă de V.A. în debutul acestui volum capătă din spectrul ei senin, un chip monstruos, semnat cu litere de sânge: comunism = privare totală de libertate sau îngenunchiata lumină pentru triumful întunericului. Continuarea ecuaţiei cu alte fraze mincinoase: „Cine nu e cu întunericul e împotriva noastră".

Aşadar romanul este simbolist. Simbolul lui este ideea (care include organic) şi setea de libertate. Dar simbolului îi sun subordonate nenumărate sensuri. Putem spune, fără să ne înşelăm, că valoarea intrinsecă a romanului constă în faptul de originalitate că el este „un roman al unui simbol major şi al unor sensuri esenţiale". El reprezintă „bază realistă, cu accente lirice (acolo unde este cazul) dar mai mult cu esenţe dramatice, aşa cum este însăşi viaţa!"

Nonconformist şi demn în a-şi susţine părerile, la capitolul „sensuri", Vintilă Anastasescu probează o profundă gândire filosofică. Totodată creează tipuri şi prototipuri umane (sau numai le descrie ori narează despre ele) în culori albe ca şi cenuşii, - distanţându-se ca structură tipică de alţi romancieri (fără a fi structuralist ci un observator fin al realităţilor oarbe) care urmăresc în primul rând conflictul. V. A. pune accentul pe psihologia umană, înfăţişează caractere ferme şi rebuturi umane. El implică în lupta dintre bine şi rău, dacă nu în mod direct Divinitatea, cel puţin aluziv dar esenţial.

Romanul „Străina iubire" este transparent autobiografic. Niciunul din romanele citite anterior nu apropie mai mult de mine, de conştientul meu, imaginea aşteptată de mine, So-cotesc că e cel mai reuşit şi îndeplineşte trei condiţii esenţiale: credibilitate, mă-

iestrie, frumusețea unui stil care îl conduce pe lector spre adevăr. Ca om de aleasă cultură și de formație științifică, este adeptul lui Einstein, al unui adevăr relativ. Dar ca om de bună credință știe că adevărul absolut nu poate defini nicio ființă umană, chiar și pe cei mai buni dintre muritori - „Doar Dumnezeu este adevărul absolut, fără de păcat. Dreptatea Lui este dreptate în veac. Cuvântul Lui „adevărul". Astfel vom înțelege și mesajul titlului.: STRĂINA IUBIRE. Și nu de plidă „CURATA IUBIRE".

Citiți așadar „Străina iubire" cu încredere în autor și judecați cu reflecții proprii cele însemnate de mine aici, după lectura pasionantei cărți ce mi s-a dezvăluit într-o zi fericită!

PETRU DEMETRU POPESCU

DANSUL MORȚII

Morții adormiți în coloane
Trec ritmic și macabru
Ca un cer prea plin de organe.

Sufletul, mort și sumbru,
Rănit de glonț sau de schije –
Pare un psalm albit și tandru...

Golit de patimi și de grije –
n-are nicio însemnătate,
e cadavru viu sprijinit în tije.

Timpul nu-l mai străbate,
El însuși o urnă funerară –
Trecut direct în eternitate.

Bolta vieții îl duce, îl cară
Sub ce de-nțeles osândă –
Pe poteca neagră de ură solitară...

Dintre două lumi la pândă –
Dușmănoase, cu geografii tirane,
Nevinovate, plătind grea dobândă...

Ce-a mai rămas din visele riverane,
Din târgul cu căsuţe mici –
În afară de mănăstiri cu înzidiri de Ane?

Trec morţii adormiţi pe aici
Îmbrăcaţi în uniforme de istorie,
Visând la sâni cireşuiţi sub ii de arnici

Ce nefericită, sordidă temelie –
Sarcofage mii în satul planetar,
În viaţa asta neagră, cenuşie...

Trec morţii – definitiv – şi des iar
În pat de brazde în repaos,
Nuntind, în vals, al lor calvar...

Trec morţii, adormită aripă
De cocor, în definitiv zbor
Spre eterna nerisipă...

Doi mesteceni, de drag şi dor,
Se-nalţă vertical şi feciorelnic
În senin, proslăvind al lor amor

Halucinant, omorând psalm, cucernic!

DANSUL MORȚII

Pot să mă laud că sunt un om liber. Lipsit de prejudecăți, de ifose, de picanterii filozofice, de senzații de autodafe și autoflagerări. Zămislit, fără prihană, din aluat aburind de pâine, din zori de adevăr, cinste, onoare și credință în dumnezeire, zic eu, sunt un om liber, după ce am ieșit din pușcăria morții, plină de aventuri, plină de învățăminte. Nu mă mai tem de nimic și de nimeni, nici măcar de furiosul Satan, atotrăufăcătorul, de pe Pământ. Am așezat sufletul, gândul înaintea pașilor și faptelor mele și încerc să învăț din prunciile spirituale ale naturii, din premonițiile fatidicei istorii, din zodiacul anotimpurilor lumii. Culeg astfel fructele coapte ale binefacerilor vieții.

Sunt un om liber !

Diminețile însorite ale vieții, crepusculul violet al faptelor bune îmi îmbogățesc sufletul, mintea, redându-mă mie înaltă simțire, reverberat ecou pe drumul seninului, îmbujorat de minunatul adevăr, de destinul onoarei, de focul sacru, nestins al înțelepciunii. Fără a fi înțelept, dar nici un prostănac, am trăit o viață plină, cu iubire de semeni, de adevăr, demnitate. Acesta e sensul libertății mele... deși, uneori, nori plumburii, fulgere, tunete și celelalte capricii ale naturii și ale nebunilor lumii au încercat să sfarme armonia, puterea și magia cunoașterii de sine. Am plătit tribut, cu prisosință, tuturor acestor lucruri, dar nimic nu mi-a îndoit verticalitatea coloanei, nu mi-a îndoit genunchii, nu mi-a alterat

gândul Sub recviemul de stele în furtună, am îmbujorat țărâna cu cântecele mele de suflet – ca steaua dumicată sub copite.

Sunt un om liber !

Încărunțit sub flacăra zăpezilor orgolioase, zbor dincolo de țara răzbunărilor de aer scăpărând de viață, și-mi preschimb cuvintele în destin, alături de Mela, femeia cu frăgezimi de suflet și primăveri de înțelepciune, cu imperii de modestie, cinste, hărnicie și blândețe. Trei copiii – Cristina, Aurelian(Bebe), Bogdan – ne-au îmbogățit și înfrumusețat viața și o" iubire păgână"ne-a ridicat pe culmile fericirii, de unde nu am coborât niciodată. Piscurile, cu frunțile-n cer, m-au ozonizat, mi-au dat aripi de Icar, m-au cărat spre înțelepciunile și frumusețile devenirii și desăvârșirii. Au fost temelii nezdruncinate de vicisitudinile vieții. Au fost altare marmoreene de pietate și regăsire și împăciuire, dincolo de vremelniciile uneori neiertătoare.

Sunt un om liber!

Efervescenta clipă a iubirii s-a înmulțit, devenind amiază, zenit, noapte cu lună plină, săptămână, lună, ani –, întinzându-se ca o fierbinte dorință peste pământu-mi reavăn și mănos.

Viața și-a deschis ușile, ferestrele, cupolele, altarele dar și rana cât o peșteră de minte și mi-a spus: Ești un om liber! Cu crengi de stele, de idei generoase, ghemuite adânc în tine!

Cum de sunt un om liber? Când de fapt sunt încorsetat de toate convenientele sociale, morale, politice, într-un cuvânt de interferențele – infailibile și indestuctibile – ale lumii în care trăiesc? Stau de vorbă cu sufletul meu; disec binele și răul, iubirea și ura, adevărul și minciuna și toate celelalte dihotomii și constat că sunt, totuși, un om liber. Întreb și mă întreb: cum se poate să fiu liber, în această țesătură de obligații și îndatoriri morale, sociale, în această întrepătrundere și conexiune și interdependență a fenomenelor, a ideilor antagoniste sau armonioase? Eul meu insistă și nu poate concepe această așa-zisă libertate a mea. Ambientul

natural, societatea cu legile ei inexorabile, textura vieții rămân în afară de mine? Înregimentat, ca oricare în această implacabilă structură, sunt, totuși, un om liber. Chiar în închisoarea sufletului; în cușca neuronalei sfere de pe umeri, încercările procedurale de rutină mă fac liber. Conștiința mă întreabă, cu delicatețe, cum de în această complexă situație, cu lipsuri materiale inerente, cu probleme domestice acute, ca în orice familie, societate, mă pot simți un om liber? Răspunsul meu e simplu și evident. Prin detașare de tot ce mă înconjoară: iubire, respect, dezmăț moral, decădere civică, zbucium sufletesc, spiritualitate sexuală etc. Am încercat și am reușit și reușesc să găsesc drumul meu nepavat sau pavat cu florile cutezanței, purității și, „banca favorurilor" și acea instituție, invizibilă, a iertării, totdeauna foarte folositoare, fără emoții și aventură, să mă prefac că nu s-a întâmplat nimic și să merg mai departe. Până unde și cum, mă întreabă destul de delicat eul, dacă viața ta, în aceste condiții de ascet, de intelectual, cu o sobrietate riguroasă morală, de ascendență transcendentală, nu mă întristează și nu mă rupe definitiv de tot ce mă înconjoară. Poate că dumnezeirea în care trăiesc mă ajută să-mi depășesc condiția umană.

– Apropo de libertate, îmi spune conștiința, în pușcăria ta sufletească găsești posibilitatea de a fi liber și independent, când vătămările morale și frumusețile devenirii le simți ca oricare altul și când aripile gândului sunt frânte în zborul cunoașterii și autodepășirii?

– Da! Sunt liber ! Am ieșit din închisoarea încorsetărilor morale și nu vreau să mai fiu meschin! Vreau să-mi cunosc limitele fizice, intelectuale, psihice, să mă dezbar de mitologia apocalipsei atât de insinuantă și de perfidă și să zbor spre sferele înalte ale cunoașterii de sine. Oare, alergând prin zonele de amurg ale omenirii de azi, în care scânteiază, din când în când, marii și micii licurici, mă voi putea debarasa de Armaghedonul existențial?

Acum când timpul n-a mai avut răbdare cu soţia mea, Mela, care la vârsta de şaptezeci de ani, a intrat în eternitate, după o scurtă dar nemiloasă suferinţă, după o căsătorie fericită de cincizeci de primăveri, încerc să mă limpezesc, să elimin din experienţa mea, uneori traumatizantă, acele conotaţii multiple din zonele intime, sociale, istorice, cosmice şi să devin mai înţelept. Cine nu vrea asta? Copiii au zburat de mult la cuiburile lor, făurindu-şi fiecare destinul şi familia, dar atenţi şi afectuoşi până la pietate faţă de mine, mai ales după dispariţia dureroasă a mamei lor iubite.

Sunt liber şi rog să nu fiu greşit înţeles: n-am orar fix de muncă, mă combin cu mare uşurinţă şi din plăcere cu arta, cu scrisul, cu fantezia slobodă de orice prejudecăţi. Nu sunt bogat, celebru dar nici sărac (sufleteşte). Am puterea, tăria de a trece neobservat pe drumul onoarei, al libertăţii, fără a deranja pe cineva, nici măcar pe mine. Nu sunt o umbră, sunt viguros, sunt liber şi întreprinzător.

Dar ce este libertatea ?

O „străină iubire"? O „mocnită înrobire" faţă de ceva, de cineva, faţă de adevăr, muncă, faţă de „ars poetica"? Cum ar trebui să înţelegem semnificaţia acestui cuvânt, acestui metabolism şi herb al vieţii? Din copilărie am luptat ca libertatea să-mi fie comoara cea mai de preţ. Am luptat ca nimeni, nici chiar părinţii şi admirabilii învăţători şi marile personalităţi să nu-mi impună acea epopeică înrâurire a devenirii libertăţii. Am avut pretenţia, chiar dacă nu am reuşit totdeauna, să-mi aleg prietenii, temele, munca, iubita, să-mi înzidesc destinul cu propriile-mi forţe umile. Am luptat pentru dragoste, fericire, adevăr, onoare, am luptat să rămân eu însumi faţă de vicisitudinile vieţii, faţă de regimurile politice, sociale, de proiectele solide sau mai puţin reale, faţă de iubirile şi provocările cărora nu li se putea spune „nu" sau „până aici". Sclav al adevărului, al poeziei muncii, fără nicio răsplată, „al aparenţei de aparenţă de libertate", mi-am găsit calea prin

hățișurile vieții, e adevărat, cu multe eforturi, suferințe și căutări. Fără libertatea de a gândi liber, de a opta după preferință, indiferent că e bună sau nu, libertatea devine o entitate de neocolit, o necesitate obsesivă de posedare totală, pendulând incert între sfințenie și nebunie.

Conștiința îmi spune că sunt liber. Libertatea, fără nici o strategie juridică, filosofică, etică te poate duce la situația de a fi îngrozitor de singur. Apodictică sau nu această supoziție mă face să merg până la capătul drumului, fără opinteli și fără păreri de rău. Oamenii zâmbesc. Suspiciune, dispreț, îndoială și uneori vagă aprobare. Totul pare în ordine. Când apar dereglări, o parte din acești oameni din societatea nedemnă, nu știu sau se prefac că nu știu, sau nu le pasă de libertate sau, și mai grav, cu intenție condamnabilă, te ponegresc, te lovesc, te întemnițează în închisoarea minciunii, dezonoarei. A suferi pentru cunoaștere, pentru adevăr, onoare a fost tot timpul comandamentul meu moral, de conștiință și țelul meu suprem în viață. Ajuns la „vârsta la care omul devine moral" prin revelația propriei interiorități, moment în care însăși morala însușită, ca toate ale vieții, e pusă sub semnul întrebării, bântuit de „sentimentul și dorința de a întemeia o nouă religie a iubirii și a moralei" și posedat de o „secretă încredere", încerc să-mi refac statutul ambiguu dintotdeauna al vieții, să-mi conturez „natura" mea în dialogul cu această transcendență creată de mine însumi, când speranța într-o reală transcendență m-a părăsit.

Am luptat ca în „maidanul muncii" să-mi creez un libertinaj de acțiune, bineînțeles, fără să deranjez întregul angrenaj. Am luptat să fiu o rotiță din acest angrenaj, fără de care „totul" să nu funcționeze. Căci fără acea neînsemnată rotiță, angrenajul nu se poate roti!

Replica: de multe ori mi s-a imputat: din cauza ta nu merg lucrurile! Replică: nu există replică! Este una dintre toate ipotezele, singura care stă în picioare „Demnitatea în libertate". Am

înfruntat, alături de minunata mea soție, Mela, toate greutățile, nedreptățile, inadvertențele vieții. O, Doamne, și câte au fost! Nu ne-am plâns, ca mulți alții, am suferit împreună, dar niciodată nu ne-am mințit și nu am fost înfrânți. Lupta demnă și morală pentru libertate și onoare a fost o permanentă componentă a demnității noastre morale, chiar dacă uneori unele escapade extraconjugale ale mele, fără a face parte din regulile jocului, au dus la momente mai încinse. Au ieșit scântei, dar ele au fost repede stinse, prin acel compromis amiabil și salvator: iubirea adevărată, atotînțelegătoare și iertătoare. Încă un aspect al sensului libertății asumate, cu responsabilități neimpuse decât de propria judecată și simțire. Soarta nemiloasă decide de multe ori peste capul nostru, distrugând ambianța clădită peste ani, cu trudă, cu înțelepciune, cu amărăciune, cu libertatea de-a fi tu însuți, de-a fi cinstit, onest, implicat total în angrenajul vieții...

Mela, având o tumoră malignă pe creier a intrat în eternitate cu aceeași demnitate în care a trăit, lăsând urme teribil de vizibile și atât de dureroase în mine, ca și cum mi-ar fi transmis un cutremurător mesaj secret: eu plec, dar tu fii același om liber. Neimaginându-și că de fapt ea, iubita mea soție și prietenă, era sensul libertății de-a fi ceea ce sunt și sensul triumfului dragostei și credinței! De ce? De unde această infailibilă credință? Merită să răspund la această incitantă întrebare: O, Vintilă al meu, din clipa când te-am cunoscut, ai rămas parte integrantă, indestructibilă în mine, acea vie lumină, acel țel înalt ce mi-au călăuzit pașii și gândul spre înălțătoarea sfințenie a unirii în cuget și trup!''Cum să nu rămâi încremenit în hotarele acestui suflet curat, modest, când faptele, sentimentele, toate manifestările ulterioare au fost peste așteptările mele? Am purtat împreună crucea demnității și a iubirii fără crâcnire și în confruntare cu prejudecățile celor din jur. Și, Doamne, ce minunat a fost! Ea, minunea lumii, întruchiparea bunătății, curățeniei sufletești, iubitoare, pasională cu mine,

a fost lumina gândului, temelia tăriei simțămintelor, fără de care liantul căsniciei noastre nu s-ar fi consolidat. Marea înțelegere, comuniunea de idei, sufletească și trupească, în fond esența iubirii și forța destinului sunt rostuiri ale ființei umane într-o lume plină de neprevăzut.

În orizontul așteptării, acest adevăr trebuie să dăinuie o veșnicie. Altfel societatea umană se degradează, ajungând la practici contra naturii ca:homosexualitate, lesbianism, proxenetism, schimbarea sexului și multe altele. Inima mi-e zdrobită, când imanenta autodistrugere a omenirii, crește de la zi la zi. Demitizarea femeii, a rolului ei procreativ în societatea umană sunt factori degradanți, destabilizatori, cu consecințe incomensurabile și greu de remediat. Când cineva, ceva pleacă, alcineva, altceva sosește. Așa societatea, poate, se regenerează. O regenerare naturală. Încercarea regenerării prin clonare sau inseminare artificială, chiar și la bărbați, este atât de periculoasă, cu surprize extrem de nocive și imprevizibile. Dragostea, amorul fizic, sexul ne-exacerbat constituie din totdeauna religia omenirii, sensul devenirii ei.

Mă întunec precum ziua sub norii plumburii ai incertitudinii, ai magnificienței turpitudinii umane, ai abominabilelor căi greșite impuse de anumite forțe oculte, interesate în dereglarea mecanismelor dezvoltării normale ale omenirii... Zorii întunecați sau luminoși vin și pleacă pe rând și de aceea caut să-mi impun convingerea că e mai bine să fiu liber, neimplicat în curente ideologice, politice. Implicat, fără consecințe devastatoare, doar în țelul vieții: poezia muncii, cântecul dragostei pure... Pregătit să înfrunt marile dereglări morale, sociale mă lupt cu mine însumi, cu răul dezlănțuit la scară globală, de forțele întunecate ale omenirii și să înțeleg, o dată în plus, că viața își găsește eternitatea în moarte. Și moartea este descătușarea definitivă din lanțurile robiei umane. Omul este robul propriilor patimi, prejudecăți, și

înlănțuiri oarbe, morale, sociale, filosofice. Deplâng soarta omenirii care-şi sapă singură mormântul prin nefireasca, nedreapta şi dureroasa degenerare.

***

Mă uit la ceas, e târziu şi vreau să adorm cu plăcuta satisfacție că fac parte încă dintre oameni. Un ciudat sentiment mă face să visez... să am iluzia imperceptibilă a inefabilului că Mela o să intre, ca totdeauna, surâzând, cu fața ei luminoasă, îmbujorată de lumina iubirii, să mă anunțe: masa e gata, iubitul meu! Poftă bună! Şi c-un sărut pătimaş se aşează-n brațele mele... Acum când destinul a smuls-o de lângă mine o aştept, căci noi nu ne-am despărțit, trăim unul în altul precum un atom ce pâlpâie în miezul materiei. O tornadă de imagini, de frumoase şi neşterse amintiri se revarsă peste mine, răsturnându-mă, rostogolindu-mă ca pe un bulgăr de tină, ca pe un fulg zglobiu de nea... spre viitorime...

S-aprind în suflet stele cu umori senine de viață ... dar cu cât e mai multă frumusețe în jurul meu cu atât mai singur, mai îndurerat şi mai mizerabil mă simt. Parcă-i un zahir absent-prezent în carnea memoriei, în sângele timpului meu, ce-mi deapănă firul vieții: copilul ce visa să devină inginer de suflete, adolescentul care să cuprindă în mintea-i o infimă parte din univers sau adultul plin de exaltare, de poezia muncii care să înzidească o geografie a unei vieți demne, salutară, frumoasă. Vicisitudinile destinului – mă împing, şi, nu numai pe mine, spre o „străină iubire", spre un dezmăț emoțional, să mă țin de mărunțişuri, să uit de marile probleme existențiale, să mă furişez prin cotloane, să înot prin ape tulburi, să brăzdez pământul cu cormanele ideilor generoase şi să răsară pruncii de lumină şi rodiri de iubire. Sunt fericit că soarta mi-a scos în cale femeia care mi-a dat o stabilitate emoțională, acel țel nobil de-a fi eu însumi, încrezător în valorile perene ale societății:onoare, muncă, iubire, credință în frumos şi bine, fără

a-mi crea dorita stabilitate de o adâncă plictiseală. Din contră, viaţa intimă, familială, îmi dă libertatea şi capacitatea de a alege, de a onora angajamentele luate faţă de mine însumi şi faţă de cei din jur şi, mai ales, faţă de iubita mea soţie şi faţă de odraslele noastre. Nimic nu poate fi mai frumos decât joaca în doi de-a iubirea, de-a respectul de sine, de- a înălţarea în sferele înalte ale desăvârşirii. Nu rezultatele excepţionale aduc întotdeauna fericire, ci cele mărunte, cotidiene, intime, când sufletul tău devine şi-al ei, când trupul ei cu miresmele iubirii sincere şi puternice îţi dau stabilitate, cerul fidelităţii şi libertatea de-a fi unul în doi; când armonia înfrunzeşte şi înfrumuseţează viaţa unui cuplu.

– Cred că pâinea fericirii este în noi şi creşte ca roata luminii...

– Da, atât timp cât iubirea este chemarea sfântă din noi, nu-i aşa?

– Sunt un om norocos că am găsit o asemenea femeie: modestă, cinstită, înnebunitor de frumoasă şi iubitoare, fără prejudecăţi... fără ifose...

– Şi eu sunt mulţumită de condiţia mea de femeie... şi contrar prejudecăţilor de astăzi, nu mă simt umilită că pentru ceva timp stau la cratiţă sau îmi educ copiii... e o sacră datorie faţă de societate şi mai ales faţă de noi înşine. Ca fostă studentă medicinistă citesc tratate de medicină şi orice altă carte bună de beletristică, filosofie... morală... Mai presus de toate, însă, îmi place să fiu cu tine, să respir acelaşi aer al iubirii şi mă suport aşa cum sunt. Tu eşti, cu toate cele bune şi rele, adrenalina şi culoarea vieţii...

– Admir superbia gândirii tale, admir sacrificiul tău, căci tu, o elevă şi o studentă eminentă, ai renunţat ferm la continuarea studiilor pentru a mă urma în viaţă pe mine, care în condiţiile grele de la început de meserie, nu pot să-ţi ofer decât un trai modest, prin munţi, văi, izolaţi de civilizaţia tumultoasă a marilor oraşe: Cluj, Bucureşti, Timişoara, Braşov...

– O fac, fără nici o remuşcare sau părere de rău, o fac pentru noi şi fericirea noastră... Nu-i niciun sacrificiu atât timp cât sufletele noastre sunt legate prin jurământul sfintei iubiri...

Viaţa fără tine n-are sens, e o absurditate, o formă fără conţinut... o vocaliză pierdută-n infinit, o virgulă lângă un punct nesprijinit de nimeni...

– O, Mela, tu, cea deasupra judecăţii mele, mă iartă că nu pot să te înţeleg, şi-ţi cer lumină cu întrebările mele rebele ... Frumuseţea enigmei tale-i ascunsă în toate cele ca somnul diamantului în cărbune... şi-n tot parfumul iubirii împrăştiat în oriundele din mine, în roza inimii şi în cânturile seninei tale priviri...

– De ce iubitule, mă răstigneşti pe îndoiala ta „păgână", când lacrima iubirii mele albeşte totul în viaţa noastră şi-năuntru şi în afară, şi blonda, vie primăvară, ne este prietenă şi îndestulătoare hrană sufletească... oare?...

Şi vorbele au rămas suspendate în nemărginirea mare, căci brusc am luat-o în braţe şi cu sărutări pătimaşe pe buze, pe sâni, pe umeri, pe... am răsturnat-o în pat, unde trupul ei a devenit leagăn fremătător şi încântare şi geamăt de plăcere... Ne-am recules târziu din reverie, din tumultul fericirii, prelungind ca-ntâia pereche nebunia paradisului împerechierii...

– Ce e dragostea? Nu-i tocmai această pasiune cutremurătoare, de neoprit de-a fi unul într-unul singur acelaşi sentiment profund, mistuitor şi dătător de satisfacţii nepământene, uluitoare prin reverberatele lor ecouri?... Nu-i tocmai acea puritate sufletească izvorâtă din adâncimile insondabile, trupeşti, ale fremătătoarei procreări ale naturii, ale fericirii veşniciei... umane? Printre săruturi, îmbrăţişări, extaz şi nebunie încercam să găsim o definiţie mai bună, dar nu găseam... Este oare, prin vremi îmbătrânite, vreo punte, reală ca o dezmierdare, în stare să rupă noduri gordiene-şapte, şi să ne ofere acea „străină libertate" de a gusta din nebunia satisfacţiei trupeşti sau din acea satisfacţie celestă

a contopirii a două trupuri într-unul singur şi acea sărbătoare a sufletului desprinsă din veşnicia iubirii?... Te-nveseleşte suflete şi cântă şi-n strai de duminică, din lumea ta de-o clipă, în lumea ta de „străină iubire" în veşnicie te avântă! „Comoara sufletului ca şi a minţii e să iubeşti curat şi total pentru a putea ierta". Şi dezlegat de cele pământeşti, de noaptea somnului fără de noapte, vei şti, prin neştiinţă, cine eşti! Şi ce-i dragostea!

Uitând de noi, înfundaţi în noaptea plăcerilor trupeşti, scăldaţi în fericirea solară a necuprinsului iubirii, cea zămislită fără de prihană, când simţirea cuprinde trupul şi spiritul, când tu însuţi ieşi din calapodul tiparului firii şi sufletul o ia înaintea paşilor tăi şi-ţi aduce acea sublimă bucurie a dimineţilor însorite de vară, creându-ţi senzaţia atingerii Olimpului paradisiac. Trăiam cu intensitate nemaipomenită clipele frunzişului de iubire şi contemplam cerul senin, pădurea foşnitoarelor simţăminte invizibile, puterea şi magia dăruirii fără rezerve unuia celuilalt. Ne cufundam în libertatea"străinei iubiri" de lumină gânditoare, şi de pătimaş alint, ştiind că numai astfel viaţa ne va fi un sublim legământ. Eram liberi de orice prejudecăţi, de resentimente, şi în corola vieţii se îmbinau două stări, întovărăşite în veşnicul sine, plămăditor de iubire în iubire pe aice.

– O, tu, Mela mea, adevăr printre haruri de iubire, secunda mea ferice dăruind-o nemuririi, ca un arc de speranţe dărui copiilor noştri nemuritoare iubiri statornice...

Zburam prin interiorul nostru, căutând misteriosul îndemn de a fi fericiţi. Ea, Mela, frumoasă ca o rază de soare, la optsprezece ani, căsătorită cu mine, reuşea să mă facă nespus de fericit. „Socot, de culpa-mi nu e prea mare, că alături de tine sunt pământ primăvaratec, şi prin lirica descătuşare a iubirii devin polen, nectar, un fel de spic de lumină din care tu te adapi la nesfârşit... Iar tu, un fel de negrăit iertat din nemurirea ta arunci peste mine, un fel de tu din zările senine comprimată bucurie, nețărmurită în tine ... Prin

arc de timp, chiar dacă eu, vina-mi neştiută, o trec în ora tăcutelor amintiri, o, mai frumoasă ţi-e cuprinderea şi aura iubirii"...

„Mi-eşti dezmierdarea doritului murg din departe şi singurul balsam tămăduitor al veşniciei tale, de care-n viaţă avui parte"...

– Tu, Vintilă, mi-ai fost dat drept omul meu, şi n-aş putea să trăiesc viaţa cu alt om alături, te iubesc, omule al meu, dat o dată pentru totdeauna, să fim fericiţi...

Aşa ne treceau zilele senine, fermecător de frumos şi viu, până când sorbul cosmic, răvăşitor, mi-a furat-o de lângă mine, înzăpezind cu gânduri negre albele cuvinte ale durerii...

– Dar am rămas şi sunt un om liber, având-o permanent imbold şi dăruire lângă mine!

Libertatea? Libertatea de a fi îngrozitor de legat de femeia iubită? Libertatea de-a fi un cuplu „îngrozitor" de unit, chiar atunci când trupul ei este al pământului, iar sufletul este al nimănui şi-al tuturora, frunziş de iubire, întinerit precum e bine? Pentru noi baia de dragoste era un ritual exorcizant, descătuşător de verbe senine, de limpede izvor în liric şuvoi, de lumi noi cu vecii de pace, linişte şi pur miez de gând în al luminii pridvor. Melodiind libertatea de-a fi mereu iubire, uitam de clipe, de vreme, de iarnă, de vară şi înfloream necontenit dragostea cu necuprinderea-i din trup şi suflet. Nu-mi închipuiam pe atunci, în anii tinereţii, şi nici nu doream să ştiu ce ne va rezerva viitorul. Privind-o pe femeia iubită, ce locuia în mine, în sufletul meu şi care mă îngrijea ca pe un bibelou, femeia ai cărei minunaţi ochi de azur nu trădau decât iubire nestinsă, care mă adulmeca tăcută şi fericită, care renunţase la idealul ei de a deveni medic, această femeie care mă iubea mai mult decât se iubea pe sine, dar curajoasă în fapte şi înţeleaptă în vorbe şi simţăminte, capabilă să iubească fără a se umili, fără a cere iertare că luptă pentru bărbatul ei, pentru idealul ei, îmi dădea libertatea de-a fi eu însumi. Un om limpezit

în conştiinţa lui, ca un pescăruş suspendat deasupra mării, încercând să-şi rotunjească a sufletului boltă în dimineţi de izbăvire şi iubiri de Mela. Pe largi câmpii de semănate iubiri şi argintate dovezi şi mărturii, cu doru'naripării, nu ceream libertăţii decât albe cătune de dragoste, de respect reciproc, de har, onoare, cumineţenie, cu murmur de izbândă, cuprindere de timp şi spaţiu. Da, această libertate era acel ceva scurs din sufletul soţiei mele, în fiinţa mea, care-mi da drepturi, puteri şi obligaţii sporite de-a fi fericit şi domestica gândire de-a fi numai cald suflet pentru ea, copiii şi părinţii noştri, şi destinele umane din jurul nostru. Era acel ulei din candela credinţei ce întreţinea frumuseţea existenţei şi-mi dădea încredere în propriile-mi forţe, fără riscul de a abuza de roata destinului. Fiinţa omenească are două mari probleme: prima să ştie când să înceapă, şi, a doua, când să se oprească. În prima oră sau în cea târzie aripa gândului atinge lutul trupului, frământându-l, şi transformându-l în frumoşi muguri, cu desfătarea luminii învolburată-n sânge şi cu sufletul leac pentru iubire şi mântuire ne'ncetată. Nu-i suficient frumoasa raţiune să o gânguri, să o nemureşti în gânditorul menestrel peste substantive, verbe şi păduri, ci să pui negreşit în aplicare legile moralei, vaticinantei speranţe în frumos şi în bine, cu fecundităţi de răsărit şi sănătate umană.

Lumină! Ia-mă cu tine şi dă-mi învăţătură şi, fă-mă verb smerit, o clocotire de conştiinţă, ca să pot ieşi din dureroasa încurcătură. Singurul leac şi lăcaş curat, cu cântec de ape în dezlănţuire, e doar iubirea sfântă sau „străina iubire" nesfârşita libertate! Leac de-mi va fi de-acum această rugăciune, jur să pun vieţii adevăr la temelie, univers de iubire, – izbânda frunţii s-o-ncunune!

Viaţa, însă, e un potop de chinuri şi durere, iar golul din creier mare avuţie, ne redă nouă frustrarea şi hamul şi, vai, războiul face din Terra răni şi gropi de dejecţie. Puterile lumii, puterea ţării noastre adună marasmul, noroiul între iubire şi ură, bine şi rău,

rapid şi încet, şi în amiaza mare a cunoaşterii aruncă gunoiul. Încerc, în acest vălmăşag, să fiu conciliant sau agresiv în funcţie de situaţia concretă. „Cineva e invidios pe independenţa mea şi crinului nădejdii îi pune ţepi, spini, care rotunjesc insidios orbitele morţii... Ideea asta mi-a încolţit numai pentru că îndrăznesc să cred că ăsta e adevărul meu. Şi cu cât înţeleg că dreptatea e de partea lui, cu atât devin mai agresiv. Acel „cineva" acceptă agresiunea fără să crâcnească – dar îmi aminteşte când şi când că totul are o limită şi că trebuie să mă opresc. Curajos, până la neghiobie, preocupat peste măsură de reacţiile oamenilor din jur, mândru de curajul meu, văd că sunt un laş, un comod, un meschin cu propria mea viaţă. Cine a avut curajul să planeze ca pasărea peste ape tulburi, fără să dea din aripi, abandonat naturii şi natura susţinându-l, să renunţe la sine şi sinele să supravieţuiască în virtutea inerţiei? Există în fiecare fiinţă o instituţie ancestrală care o apără de vicisitudinile vieţii, de furtuni, cataclisme şi devine o aripă sustenabilă de mare anvergură. Evident, simţul conservării şi conştiinţa slăbiciunii sunt doi factori ai nebuniei de a rezista, de a arăta că vrei, că poţi să te mişti în virtutea propriilor puteri. Se încheagă şi o inerţie a mecanismului şi prin reflexe normale păstrezi echilibrul. Totul e să-ţi păstrezi cadenţa, suflul ca într-un maraton, unde nu contează al câtelea ieşi, ci să te menţii în pluton. Rezistenţa e condiţia esenţială a menţinerii în cursă, pentru a beneficia de principiul inerţiei mecanismului. Intrat în cursa vieţii, în maratonul acesta infernal, cu nopţi pierdute în mină, pe şantiere, laboratoare sau aiurea, îţi regăseşti tonusul, buna dispoziţie, acasă, unde soţia te aşteaptă admirativ sau neliniştită, cu dorinţa nestăvilită de a fi a ta ca femeie şi ca stare de spirit.

Sunt convins că şi Mela simţea şi gândea astfel. Intuia disponibilitatea existenţială de a ne iubi nedisimulat, perseverent şi tenace. Se împlinea un ritual ciclic, ce ne mărea apetitul sexual în limitele decenţei. Cu alte cuvinte acceptarea sfintei iubiri etice.

A doua condiție, recunosc, mai dificil de cristalizat decât prima, mi se pare să nu-ți schimbi „starea" după maraton, adică de a nu te lăsa condus de impulsuri necontrolate. Ce înseamnă asta? A nu fetișiza noțiunea „bizuirea pe forțele proprii", căci ea e valabilă doar în măsura în care îți propui să nu depinzi de o, „parte", ci de tot. E vorba de tăria de a suporta plictiseala inevitabilă a drumului monoton și de a nu te întreba, pradă neliniștii, cât mai durează și unde duce. Amândoi, odată intrați în această cursă, ne simțeam apărați de o cuirasă de principii inexpugnabile. Ne iubeam cu frenezie, cu respect mutual și ne confundam total cu iubirea. Adică cu adânca rădăcină a vieții. Dăltuiam pe frumoasa temelie a existenței, rostuirile firii și înfometatele gânduri de bine, și-n codrii sufletelor, fără vreo înfrânare, așezam soarele iubirii. Ne apăram căsnicia, acordând, „străinei iubiri"–libertatea – de-a fi unul singur în doi, o atenție majoră, acționând în duminica luminii, ca lumi sănătoase și întregi să fie în fiecare, concordante cu interesele noastre, cu curățenia lor etică. Voiam ca nimeni să nu-și bage nasul în feuda sufletelor noastre curate. Amândoi, ne consideram predestinați nobilei misiuni de a fi semănători ai mirificelor semințe ale binelui, frumosului adevăr, că din trecătoarele noastre trupuri vor zbura cocorii primenirii-n minte, cetluind altoiri și muguriri arhetipale. Nimic, pentru noi, nu era mai frumos, mai nobil, mai înălțător decât iubirea, apărarea ei cu înverșunare a licărului din suflet înrobit acestui potop de amăgire. Lacrimi de fericire, de extaz sufletesc măreau al plânsului etern și spumos val, dospeau spicele vieții și ale libertății de a aduna temelii de lumini dinspre amonte spre fericit aval... Era cheia visatei virtuți umane și morale!!! Să se teamă de iubire cei sterili, uscați sufletește.

***

Temelia netrunchiată a iubirii mi te-a pus, iubito, adevăr,

onoare, lutului să fii sfântă cuminecătură, suflet de lumină, căci minunata ta făptură e simetria dumnezeiască în tine întrupată... Născocirea mea te-a pus inimă în propria-mi bătătură, unde strălucesc diamantine năzuințe... Eul greu se-nfruptă din marea ta iubire și carnea șuviță cu șuviță geme, și sufletul mi-e lăută smulsă din heraldica-ți ființă... Cu inima mereu însângerată de iubire găseam în tine, Mela mea iubită, însorita zare, a timpului înfiorare, munți de plăcere, spice de grâu și al meu destin – un zbucium înfiorat de propria-i ființă.

În glumă, ea, cu umoru-i fin, îmi răspundea: „Nu poți să fii chip asemenea mie, lumina ta, ca o candelă la schit se stinge... Visătorul lut al tău, e ros la temelie de neîncredere, de suspiciune și torța ta arde numai pe jumătate... restul arde în mine flacără mistuitoare... Vino, iubitul meu, în brațe-mi și amurgește-ți visul în lumina iubirii ce ne leagă...

„Sub mângâierile-ți rotunde, trec undă visătoare peste sânii-ți cireșuiți și mă înfrupt din patimile-ți tăcute, și cu vis răsplămădit și-nfiorat izvor iubirile din univers le-adun trufaș în noi, ca suspine de roș bujor...

„Adună-mă toată rodire, iubitule, în cercuri largi de iubire și-n zbor fără de urme, căci sunt a ta femeie cu miresme de zambile, de crini și camelii“...

Frumos se scurgeau clipele, anii în nepângărita – nevinovata noastră bătătură. Niciodată, din principiu, n-aș fi vrut să discut cu Mela probleme de serviciu, nu atât pentru a nu-i stârni febra cunoașterii, domolită prin căsnicie și credință, cât mai ales, pentru a nu-i releva o altă dimensiune a existenței mele. Lucrul acesta îmi crea senzația dedublării ființei, respectiv a îndepărtării de apa cristalină a sufletului ei. Pe de altă parte, voiam să rămân bărbatul cu deplină libertate, dublat de o ingenuitate derutantă și să nu transfer neliniștile, necazurile mele și în casă.

Voiam ca puritatea familială să nu fie întinată cu noroiul atâtor

nelinişti meschine, cu monstruoasa insalubritate a practicilor zilnice a celor din jur. Era în acelaşi timp şi o claustrofobie pe care i-o impuneam şi, gândeam eu pe atunci, disprețuind canoanele, chiar şi pe cel al ridicolului, că voi şterge urmele proastei plămădiri a vieții sau voi stinge scânteia vreunei greşeli. Calcule greşite. Viața mi-a demonstrat mai târziu, că fără voia mea, indirect, Mela era implicată, în toată existența mea, mai mult decât mi-am închipuit. Şi nici nu putea fi altfel. Eram un tot unitar şi cu bune şi cu rele... Nu puteam trăi în alt univers, paralel, atât timp cât problemele existențiale ne afectau pe amândoi, pe toți. Să porți o mască a indiferenței, când lumile din jur erau vii şi neiertătoare, era o ipocrizie. În ciuda tuturor, totuşi, mult timp, ne-am hrănit din adânca rădăcină a iubirii şi-am răsucit către lumină – efigie a vieți – gândul înaripat al sufletului nostru... Sub salcia pletoasă a vieții, mai tristă uneori ca un cor de tragediene, umpleam ulciorul frumosului adevăr cu frăgezimi de suflet şi limpezimi de sânge şi ne creşteam iubiții copiii cu stropii demnității şi onoarei din rădăcinile noastre ancestrale... Zăpezile începeau să întinerească, pădurea îşi preschimba frunzele în cuvinte şi mirosea a cânt de orgă, a lună nouă ce ne arunca în dorinți de-împerechere, precum câmpia scăpăra de nerăbdarea zămislirii, scrisă în seminţe. Nu ne temeam de nimic. Vulturii frumoaselor sentimente, ce dorm pe crengile luminii, alunecau în noi, precum o cumpănă de ape, în ora diafană a iubirii. Cerul spuzit de stele, în noaptea îngenunchiată-n noi, ne ridica pe culmile nevindecării de iubire, pe crengi de soare, cu slove de nai celest, să placă sfintelor tradiții...

Cu soarele iubirii or înflori arinii
Şi toată spiţa omenească
Fi-va rod solar în roata plămădirii....

Inexplicabil, oamenii, deşi conştientizează că drumul ales, indiferent de sistem politic, social, duce inevitabil spre un dezno-

dământ fatal, continuă să alerge către nimicire sau o catastrofă, ele înşile un fel de cuptor în flăcările căruia identităţi şi destine devin cenuşi...

Culmea că această unică civilizaţie cu mii de culturi este acum un apogeu, o secundă majoră sau o terţină minoră a desăvârşirii umane sau poate ceva intermediar sau o confirmare matematică a teoriei evoluţioniste a lui Darvin, înscrisă în codul nostru genetic, o exprimare universal-generoasă sau nebună a sentimentelor la oameni. În orice colţ al planetei aud cum crinul menestrel geme, şi brazdă, şi apă, şi aer deopotrivă cu visătorul gând nu mai reuşesc să apere pe omul ce tot mai mult, de sine se teme. Simt şi văd, ca de altfel toţi semenii, aceaşi teamă manifestă, aceaşi „bucurie dementă de autodistrugere", acelaşi surâs nestăpânit în fiecare din noi de a împinge căruţa omenirii în hidoasa prăpastie de sub picioarele noastre, săpată de către noi înşine. Paradoxul se întinde. Antimonii care se distrug unele pe altele: goană după fericire şi alături ură, furie oarbă de distrugere, prejudecăţi versus gânduri albe, înfloriri de lumină putrezesc imediat în tenebroase căderi...

„Războiul stelelor" rătăcind fără ţintă, prin ere, plămădeşte viitorul numai rană – universul întreg în cumpănă şi sfâşiere...

Varietatea umană îţi poate oferi plăcerea de a descoperi multiplele faţete ale vieţii, dar acelaşi lucru îl poate face şi unitatea. Varietatea se găseşte şi în dramele particulare dar mai ales în cele generale şi unanim recunoscute. În cea mai mare parte ele întăresc unicitatea şi se regăsesc în finaluri fericite sau nefericite în piesele de teatru, lăsându-te epuizat sentimental, confuz şi lipsit de sinceritate. Poţi, oare, tu, homo universalis, să te detaşezi de „angoasa" fericirii? Totul pluteşte într-o inconştienţă majoră, într-un sinistru surâs, nestăpânit, care pe mine mă prefac în cel mai complicat nătâng din lume. Extaziat sau întristat admir cu înverşunare podoaba înverzită a fagilor, stratul de muşchi irizat

acoperind trunchiurile putrede ale copacilor, văile îmbrăcate în mantii verzi de iarbă fremătătoare sau în mantii albe de zăpadă străbătute de lunatici iepuri şi de haite flămânde de lupi. Fiecare frunză emană lumină proprie, un abscons murmur de iubire, un îndemn sălbatic, impunător şi tipic pentru fiecare dintre noi. E o ştiinţă a contrastului, a simţului luminii şi al umbrelor, al urii şi al iubirii. E un univers întreg care se deschide şi brusc dispare din imaginaţia noastră, filigranând, ca-ntr-o paranteză, o filă strălucită sau întunecată din cartea vieţii. Aceste impresii agonizante, virile, stupefiante, armonioase sunt informaţii (simţuri primitive) sau par a fi celebrul rămas bun dintr-un fantastic poem. Şi, totuşi, el, acest poem, se autoclonează, creând senzaţia unei continuităţi perene. Să fie oare aşa?

Omul are ceva indescifrabil, mistic, mirific ce aparţine universului, o adrenalină cosmică, revărsată în venele noastre, ce ne împing în necunoscutele ecuaţii misterioase ale nodurilor gordiene. E un secret pentru care merită să trăieşti o veşnicie. Purtăm în fiinţa noastră atât de complexă şi atât de necunoscută: dumnezeirea. Mitul vieţii are în el răsfrângeri palingenezice. Omul, de-a lungul timpului, încearcă să descopere enigme şi să transmită cunoaşterea şi lanţul cunoaşterii dincolo de timp şi spaţiu. Omul, ca unică verigă a vieţii raţionale, ca singurul păstrător al acestor enigme şi secrete, are datoria şi obligaţia de a le dezlega şi cu înţelepciune să le difuzeze în natură – ambientul nostru vital. Lumea este o nesfârşită reţea de stări şi evenimente profund conectate între ele. Conexiunile sunt adesea invizibile, dar ele există întotdeauna, ascunse chiar sub suprafaţă. În această interdependenţă, Pământul, această grădină flamboiantă, paradisiacă, este sacrul imn hipnotic, piesa de rezistenţă a sistemului solar; o îmbinare sinergetică a structurilor cosmice cu scurgerea imperturbabilă a timpului prin spaţiul omului. Pământul dăruie omului cea mai fascinantă existenţă, comori de suflet, zornăitoare

izvoare de lumină şi o uimitoare diversitate de stări iconografice. Se poate spune, fără tăgadă, că Pământul simbolul dumnezeirii, în sistemul solar, stârneşte controverse şi gelozii din partea planetelor surate, mai ales că găzduieşte pe om, singura fiinţă raţională. Se poate vorbi, aşa cum spune Dan Brown, în Codul lui Da Vinci, despre simbolul Pământ – „Crux gemmata", căci, la urma urmei, este un dar dumnezeiesc. Din nefericire, omul, ca fiinţă iraţională, distruge natura prin tehnologiile poluoatoare, şi, în ultimul timp, prin defrişarea nesăbuită a pădurilor, distruge „securitatea de reţinere" a Pământului. „Roata autodistrugerii", din nefericire, s-a pus în mişcare şi a devenit un bulgăr de zăpadă dintr-o avalanşă de neoprit. Omul este un diavol draconic!... dar prea mic în faţa evenimentelor şi transformărilor geo-morfologice puse în mişcare de el însuşi, iar natura şi legile cosmice, iritate de nesăbuinţa lui, îl pedepsesc crunt.

Miza omului de a supune natura, pământul, este un joc extrem de periculos, cu consecinţe incomensurabile şi aproape imposibil de realizat. Apropierea de „Adevărul absolut"", ascuns ingenios de Dumnezeu, este încă un deziderat foarte îndepărtat. Speranţa, care moare ultima, debordează de entuziasm şi nerăbdare. Omul, de-a lungul timpului şi istoriei, în lungul război cu morile de vânt, a dat dovadă de multă penitenţă şi de purificare morală!

Castigo corpus meum! Carpe diem!

Trăim un vis la sfârşitul căruia constatăm dramatica dispariţie a unor întregi lanţuri trofice (?!), dispariţie cu influenţe tragice în viaţa noastră şi a pământului. E o situaţie desnădăjduită, tocmai când durabila iubire înfloreşte speranţe în cuminţenia pământului. Inexorabil paradox. Pe de o parte – cauza – explozia nemaipomenită a ştiinţei şi a cunoaşterii, cu experimentele abstracte sau concrete, certe, de tot felul, care măresc gradul de confort material şi spiritual, pe de alta, – efectul – condiţia umană se deteriorează de la zi la zi, cu toate că iubirea durabilă devine o certitudine sau

o realitate crudă, nedorită, apăsătoare. Nu mai iubim frumosul din noi şi din jur, nu mai protejăm natura, diversitatea ei – sau poate tocmai diversitatea – prin unicitatea ei, ne îndeamnă, incoştient, s-o distrugem. Nu-i mai auzim strigătul de durere. Sau poate îl auzim şi nu mai avem puterea moral-volitivă de a opri dezastrul. E poate începutul sfârşitului. Să fie o clipă a sinceităţii, poate tardivă, însemnând o încheiere a mai multor capitole din viaţa noastră pământeană? O, Doamne, de-am şti să oprim clipa prăbuşirii, destinele noastre ar fi altfel scrise. E un mic strop de melancolie? Un adevăr de rouă? Cum din lanţul de robie se vede aieve potop de neîmpliniri cărunte, cazna ce-ar mai putea acum să mai releve? Argila, roua trecătoare pot să mai înfrunte mugurii de foc din zarea-nfierbântată şi gândurile străine de pe sălbăticita frunte?

Anticii considerau că lumea are două componente: cea masculină şi cea feminină. Yin şi Yang. Zeii şi zeiţele lor colaborau pentru a menţine echilibrul de forţe. Când masculinul şi femininul se aflau în echilibru, în lume domnea armonia; dezechilibrul lor ducea la haos. În funcţie de circumstanţe armonia sau dezechilibrul erau aruncate în simboluri.

Unul din cele mai vechi şi semnificative simboluri de pe pământ era pentagrama (steaua în sânge), un simbol precreştin asociat cu venerarea naturii sau cu religiozitatea păgână, sau cu componenta feminină a tuturor lucrurilor, acesta din urmă – un concept pe care istoricii religiei îl numesc „femininul sacru" sau zeiţa. În sensul său de bază, pentagrama o simbolizează pe Venus, zeiţa iubirii sexuale şi a frumuseţii. Zeiţa Venus şi planeta cu acelaşi nume constituiau o entitate unică, zeiţa îşi avea locul ei pe cerul nopţii şi era cunoscută sub multe nume: Venus, Steaua răsăritului, Astarte, Istar, toate constituind concepte feminine pline de forţă, în relaţia cu natura şi cu Pământul-mamă. Pentagrama poate fi considerată şi originea grafică a legăturii sale cu zeiţa

Venus. Planeta Venus schiţa la fiecare opt ani un pentagon perfect pe eliptică. De aceea anticii considerau pe Venus şi pentagrama simbolurile perfecţiunii, frumuseţii şi ale caracteristicilor ciclice ale iubirii sexuale.

Grecii, la rândul lor, foloseau ciclul ei de opt ani pentru a desemna momentul începerii jocurilor olimpice. În prezent, timpul de patru ani dintre două ediţii ale jocurilor olimpice corespunde ciclului planetei Venus. Tot astăzi simbolurile vechi, de exemplu pentagrama, reprezintă simbolul războiului sau e desenată pe fuzelajul avioanelor sau fixată pe epoleţii generalilor. „Cine să-şi mai amintească de zeiţa dragostei şi a frumuseţii!" O tempora! O mores !

O, Doamne, câtă nedreptate poate face destinul. Trăiam de o viaţă întreagă un mariaj fericit, plin de bucurii, respect reciproc, dragoste fierbinte lângă Mela, şi dintr-odată destinul hotărăşte ruperea lui, prin înscrierea ei în eternitate. Viaţa e ruptă în ambele părţi; întruna biologic total, în cealaltă echilibrul sufletesc e frânt. Locuiam într-un bloc „art deco", în cartierul Balta Albă, şi aveam mai puţine griji ca oricând. Situaţie financiară decentă. Copiii realizaţi, fiecare pe la casele lor cu toate cele... Zile senine izvorîte tocmai din fericirea împlinirilor. Nimic nu ne ameninţa existenţa liberă, intimă. Aşa cum pentru Kafka viaţa e o puşcărie a păcatelor şi un prilej de profundă virtuozitate psihologică şi filosofică, mai mult decât una narativă, şi pentru mine viaţa este, pe alocuri, un pretext de poezie simbolică, de confesiune indirectă, retorică. În dorinţa mea de purificare prin iubirea curată, faţă de soţia mea, am ştiut să arunc rugina impurificatoare, să dezbrac problemele existenţiale (sau banale), dramatic conturate în destinul meu, de orice element superficial şi să ajung, zic eu, la esenţă, chiar şi în problemele cele mai grave, mai complicate. „N-avem nevoie de încă un alt Isus, pentru salvarea de la dezastru a fiecărui ins sau, in extenso, a omenirii. Fiecare dintre noi poate

salva lumea. Fiecare femeie poate naşte un Isus, fiecare dintre noi poate urca Golgota, poate să se lase ţintuit pe crucea Mântuirii, îngânând un cântec. Nu este prea greu să fii un Hristos în ziua de azi" (Curzio Malaparte, Kaputt). Sunt convins că Pământul-herbul civilizaţiei umane, „este una din cele mai bune lumi din univers, „ (G. W. Leibniz), şi atunci obligaţia noastră umană, morală, filosofică este să nu distrugem, prin nesăbuinţă, această unică planetă albastră şi verde. Prin cunoaştere, materia cea mai scumpă a omenirii, (A. Toffler, Şocul viitorului), prin decentă raţiune, precauţie, înţelepciune politică Pământul poate fi salvat Numai că trebuia să se acţioneze de ieri. De azi va fi mult mai greu. Cadenţa vinovăţiei noastre privind modificările structurale ale mediului înconjurător în conştiinţa umană, în ştiinţa generală şi aplicativă şi poate în cea mai gravă problemă modernă – cea religioasă, – nu duce şi nu poate duce la împăciuirea omului cu omul. Orice interpretare ştiinţifică sau mistică a lor, după puterile fiecăruia, atât timp cât există orgolii planetare nemăsurabile de hegemonie, de înavuţire călcând peste cadrave, morminte şi cât vrem să-l omorîm pe Dumnezeu, este imposibilă. Dar „On ne peut pas tuer Dieu!" Ideea în sine este oribilă!!! Ne mai vorbind de încercarea punerii ei în aplicare! Şi, totuşi, aşa cum se desfăşoară lucrurile, spre stupefacţia tuturor minţilor luminate şi a oamenilor de bună credinţă, lumea modernă (citeşte nebună, nebună) încearcă să-l ucidă, în spirit, pe Dumnezeu! În conştiinţa umană „viaţa" lui Dumnezeu e în pericol! Şi cum să nu fie aşa când conştiinţa musulmană îl înlocuieşte pe Alah (Dumnezeu) cu marxismul şi fundamentalismul islamic cu terorismul, şi cât pentru unii oameni politici şi chiar religioşi nu mai există nimic sfânt? Şi nu este din cauza unor influenţe nefaste, ateiste, (Rusia şi China comunistă), ci din cauza faptului că asasinarea lui Dumnezeu se află în aer, pe pământ, în conştiinţa noastră, este, din păcate, un element al civilizaţiei moderne. Fatalmente trebuie să admitem, spune Curzio

Malaparte, că omenirea acceptă mult mai uşor Das Kapital decât Evanghelia. Statele însele nu mai pot proteja existenţa metafizică a lui Dumnezeu şi nici propriile lor existenţe. Justiţiari kamikaze, în fiecare zi, îşi fac aşa-zisa dreptate a lor, ucigând pretutindeni oameni total nevinovaţi. De unde riposta statului pe măsură. Violenţa naşte mai multă violenţă... Conceptul criminal al lui Marx, „ucideţi-l pe Dumnezeu" e un delict tipic marxist. Răul nu se extirpă radical prin crimă. (Malaparte)

Obsedanta, obositoarea întrebare: de ce toate relele lumii trebuie să domine destinul oamenilor şi al Pământului, nu-şi va găsi niciodată răspunsul. Eugen Ionesco spune undeva: „Nu este răspunsul cel care luminează, ci întrebarea. "

Forţa raţiunii, mirabila înţelepciune umană trebuie, imperios trebuie să ducă la salvarea omenirii de la atât de trâmbiţatul „Apocalips". Altfel Big-Crunch-ul (marea sfărâmare) este pe aproape! Metafora vie a universului – OMUL, VEŞNICA LUMINĂ –imperios trebuie să stea pe frontispiciul propriului său ţel: PĂMÂNTUL CEA MAI BUNĂ DINTRE LUMI! aşa cum spune G. W. Leibniz . Şi totuşi pesimismul se întinde ca o pecingine peste lume, întunecând minte, înnegrind suflet. Omul ca lumină, în concepţia filosofică a marelui Eminescu, este „luminat" din afara sa de concepte, de abstracţiuni, precum dreptate, religie, cultură, bogăţie, progres. Omul este ca o oglindă, aşa cum este globul cel de tină – ori luna, care în alte contexte este: *Ea, copila cea de aur, fiica negurii eterne.*

Omul cu iubirea lui terestră devine mic, este cu adevărat copleşit, stă în ungherul sufletului ca spectator, pe când iubirea din cosmos este imensă, copleşitoare este chiar lumină. Lumina, de fapt, care împinge gândul până ce piere totul. De aceea omul nu mai este lumină, sau mai bine zis nu mai este o lumină – atunci când iubirea se usucă-n el, atunci când nu mai este iubire pe pământ, când candela ei se stinge... Apostolul lui Christ spune: dacă

dragoste nu e, nimic nu e. Chiar dacă pesimismul ar fi un capăt de lume şi o negare categorică a tot ce există, nu avem dreptul să fim, aşa cum spune Eminescu în Luceafărul – un mort frumos cu ochii vii/ ce scântee'n afară, – ci, din contră, în drumul nostru către Demiurg să fim izvorul de lumină din ziua cea dintâi, chiar dacă: *Spuneţi că-i omul o lumină/ Pe lumea asta plină de de-amaruri şi de chin?/ Nici o scântee'ntr'însul nu-i candidă şi plină/ Murdară este raza-i ca globul cel de tină/ Asupra cărui dânsul domneşte pe deplin.* (Împărat şi Proletar)

Un sentiment de teamă planează peste omenire şi zugrăveşte în culori negre viitorul şi în accente groteşti disoluţia valorilor morale ale lumii întregi, care se află într-un război permanent cu ea însăşi. Teama e un sentiment ignobil. Ca să-şi învingă teama de cei bolnavi mintal, de cei suferinzi, lumea-şi provoacă noi şi noi suferinţe. Frica este în acelaşi timp o boală a celor care gândesc. Raţiunea e înfrântă de către „pasiuni necontrolate", de intenţii periculoase, de către „îndelunga iubire" de moarte. Toţi suntem vinovaţi Unii mai puţin, alţii mai mult. „Cogito ergo sum" e un slogan total periculos, anacronic. Societatea modernă-e un simbolic nucleu atomic, mereu sub presiune, în jurul căruia gravitează dra matic, pe diverse orbite, fluiditatea faptelor, de multe ori criminale, conceptele miraculoase, ideile ades demenţiale şi e obligată, în urma dezvoltărilor excepţionale ale tehnologiilor de informare şi de decizie, să nu mai gândească cu propriul creier.

A gândi-gândire revine, în ultima vreme, aproape în întregime creierului artificial al computerelor (moderat de creierul uman). Zborurile interplanetare, mai ales, sunt explicit conduse prin computere, şi deciziile sunt luate tot de ele, şi rareori infirmate de mintea umană.

Formularea „Erare humanum est" este înlocuită de „erorre calculatorum" care, zic specialiştii, se poate corija mult mai rapid şi mai corect. E un compromis premeditat, ce se va termina în

complicitate. Când îți cauți scăparea într-un compromis până la urmă faci o complicitate. Omul modern, cu voia sau fără voia lui, încheie un contract social, total nefavorabil, cu era informatică, computerizată. Va uita, volens-nolens, să mai gândească, să scrie, și ce-i mai grav, să simtă. Va deveni un adaos, un complice al computerului. Zic unii, computerul este programat de către om, deci stăpânit de om. Mare înșelăciune! Mc. Luhan, încă de la apariția computerului, atrăgea atenția că va veni vremea când computerul va stăpâni omul. Astăzi se cunosc multe cazuri, când roboții au ieșit, din motive necunoscute, din programarea inițială, controlabilă, și cu o furie oarbă, necontrolabilă, au distrus totul și au ucis chiar oameni. Se mai spune: computerul nu are sentimente, este rece și nemuritor în lumea lui cibernetizată. Nu e adevărat! Au apărut, deocamdată, prin programare umană, jucării care plâng, râd și au instinct de conservare. Natura, prin principiile ei revoluționiste și perfecționiste, își va însuși aceste computere, roboți ca pe proprii fii și le va adăuga miraculoasele ei calități, fără să mai întrebe pe om. Era cibernetică e doar la început. „Aud materia plângând", ar spune Bacovia sau Eminescu: *Cum planeții toți înghețați și s'azvârl rebeli în spațiu/ Ei din frânele luminii și din ale soarelui scăpați...* , adică la sfârșitul „veșniciei", când se închide un ciclu cosmic, lumina nu mai poate avea rol de frână, nu mai poate ține planeții, care devin rebeli și se avârl în spațiul infinit. Această cosmogonie ne spune un lucru foarte important, și anume, că noul ciclu cosmic ce va începe după apocalips va însemna, de fapt, prinderea din nou a planeților rebeli în frânele luminii.

Creierul uman perisabil este tot mai mult înlocuit de creierul artificial, neperisabil și de zeci de mii de ori mai rapid și eficient. Și, omul dresat va auzi în noaptea ființării sale murmurul stins, ca un ecou, al libertății sale și va cere insistent să fie lăsat în lu-

mea lui uitată, simțindu-se bine sau rău în a lui singurătate. Nici această concesie nu-l satisface.

Şi atunci nu se va mai putea trezi din „somnul rațiunii" care naşte monştri – după chipul şi asemănarea lui. Mereu „străina iubire" – libertatea va rămâne doar un ideal, un crez al omenirii. Un deziderat frumos al societății umane, o filosofie a vieții despre credința în Dumnezeu, despre destinul uman din „a fost" în „este", pentru a afla rădăcina răului de la biblicii Cain şi Abel.

Acum ştiu exact ce, cum, când şi cât gândesc, numai că încerc să cultiv prin excelență paradoxul, să dezvălui cruzimea practicând cinismul. Nu vreau să impresionez pe nimeni cu ideile mele, să marchez viața cuiva, dar nici nu vreau ca insidioasa, obsedanta mea durere să mă orbească, să mă facă meschin, dominat de obsesia unui aşa zis zahir; adică să nu sufăr de o cotropire a gândurilor de către o idee vizibilă, prezentă, demențială. Nu „străina iubire" – libertatea de-a fi eu însumi, mă îndrituieşte să-mi ridic glasul revoltat împotriva marilor inechități sociale, politice, culturale, economice, morale, ci echilibrul meu interior, acel dialog hamletian, cu sinele, cu întreaga omenire şi cu Divinitatea însăşi. Nu numai „libertatea" de a alege între orgoliul meu rănit şi iubirea ei pentru mine, mă face să-mi descopăr puterile interioare. O voce, abia auzită de lăuntricul meu, îmi strică echilibrul tăcerii, neprelungit la nesfârşit. Nu cunosc decât o singură energie, aceea a iubirii pe care o simt pentru femeia care a plecat, fără voia noastră în eternitate, mai bine zis, care s-a depărtat de mine şi acum mă aşteaptă acolo unde despărțirea nu e neființă. Dacă aş putea s-o mai aduc fizic, măcar o nanosecundă lângă mine, aş fi cel mai fericit pământean. Iar lumea ar fi mai bună, mai generoasă, mai plină de iubire prin prezența ei, pentru că un suflet este mulțumit. „Singurul lucru care mă interesează acum este Ea. Trebuie, am nevoie ca Ea să se numească Mela. Ea este pentru mine condiția umană, energia divină a iubirii pure. Ştiu că valorile poartă alt

nume în orice colțișor de pe Pământ: Iubire, adevăr, minciună, ură, libertate, onoare, și toate celelalte se constituie în condiție umană. Ce este, așadar, condiția umană?

Un zahir ce pulsează în toate lucrurile din jurul nostru? O „iubire străină" care devorează lumina cu viteză uluitoare, ori un compromis, o complicitate, o amenințare pentru relațiile interconditionate cu universul, cu Dumnezeu?! Un sens complicat, apoteotic, prin care reușim să ne cunoaștem trupul, sufletul, emoțiile, sentimentele, puterile, neliniștile... și sufletul luminii sau abisul sufletesc?... Omul, în structura genetică a ființării, poartă energia iubirii și o răspândește tulburător în toate cotloanele pământului și ale inimii. Alteori, e un animal sălbatic aruncat în jungla de pe pământ și dresat cu biciul de către forțe oarbe, necunoscute, să nu mai bea sângele semenilor și animalelor din jurul lui. Sau invers. Are o misiune divină: de a nu se îmbolnăvi mental grav, de a apăra cu luciditate drepturile pământului la eterna supraviețuire, prin energia iubirii sale. Vrea să știe totul despre geneza și supraviețuirea lui. E un războinic al luminii, care cu sabia sa de foc –gândirea – deschide drumuri noi și largi spre cunoașterea dumnezeirii.... Ia te uită! Ce nobil țel! Și, atunci, de ce omule distrugi pădurea, plămânul Pământului, otrăvești apele, în careți speli păcatele originare, arunci cenuși letale, gen Hiroshima, Nagasaki, Cernobâl, întunecând zarea și cu bubuitul tunurilor nucleare și psihotronice, ucizi lumina, timpul lumii? Mintea ți-e zguduită de cutremure și înghițită de valuri Tsunami. Paranoia puterii, scăpată de sub control, te împinge, în continuare, la fapte necugetate, nebune, iresponsabile, mereu repetabile, până la nebunie și împarți lumea în două: una pe care o visezi și alta cea crunt de reală (o entitate de neocolit). Există în tine, omule, o esență a iubirii dumnezeiești și o forță a destinului într-o existență cosmică și pământeană plină de neprevăzut. În lumea viselor tale nu există Waterloo, insula Sfânta Elena, Auschwitz, Dachau, cu urne letale,

nici Hiroshima, Nagasaki, Cernobâl, cu cenuşi letale, ci numai grădini suspendate cu florile iubirii agăţătoare, cu pita caldă pe orice masă şi cu multă lumină, adevăr în glastrele de pe umeri.

Tot la fel, în lumea închipuită de mine, Mela, încă mai este tovarăşa mea de viaţă, iar prelungirea ei în iubire, îmi dă forţă pentru a merge mai departe, iubindu-mi copiii şi pe toţi cei din jur, şi, pentru a-mi explora propriile limite. În lumea reală, tensionată, plină de durere, de hohote de plâns, tu, importantul actor şi regizor spui: „viaţa e mai dramatică, mai tragică decât filmul şi cartea. " Pentru mine, în lumea reală, ea, Mela, este obsesia mea. Îmi absoarbe toată energia, îmi ocupă tot spaţiul spiritual, obligându-mă să fac un efort uriaş ca să-mi continui viaţa, cu aspiraţiile de stejar, cu rădăcini stufoase, în brazdele mănoase ale acestui pământ. În cumplita-mi „modestie" încerc să descifrez tainele moralei umane. Cum să le transmit fără a le cunoaşte? Tot ce simt şi văd face parte din sufletul meu, sunt – aş îndrăzni să spun – lecţii învăţate de-a lungul vieţii şi pe care încerc să mi le aplic mie însumi.

Încep să conştientizez trei lucruri importante. Primul: omul este o fiinţă tolerabilă, dar şi perversă, credincioasă dar şi incredibil de rea, spiritualizată dar şi plină de erori, indiferent de natura mediului în care trăieşte, omul e veşnica lumină; socot, cu ardoare făr'de fine, că lumina e fericita parte din el; mi-am dat seama că ştiu mai multe despre ea decât îmi închipuiam şi în fond că nu ştiu nimic. Al doilea: toată energia, toată înţelepciunea umană vine din aceeaşi sursă cosmică necunoscută, pe care o numim Dumnezeu. Această supraforţă care există şi în viaţa reală şi în viaţa transcendentală, şi în tot ce se vede şi în tot ce nu se vede, ne dirijează destinul, viaţa, aspiraţiile, gândurile, ne învaţă ce să facem, cum să ne comportăm onorabil. În faţa ei nu ai decât a spune: „dă-mi puterea de a nu fi singur în mijlocul semenilor". Şi al treilea: nimeni nu e singur cu necazurile, bucuriile lui; totdeauna

mai există cineva care să participe alături de el, care se bucură, care suferă la fel şi astfel viaţa nu se reduce numai la întuneric şi lumină, iubire şi ură, adevăr şi minciună, bine şi rău, ci şi la îndemnul că prin „străina iubire" numită şi libertatea de-a fi, capeţi puterea să înfrunţi mai uşor provocările ce-ţi stau în faţă, în fericitul azi şi-n orânda hunii. Fixez cu gândul şi imensitatea cerului şi micimea Pământului. Eu şi Mela mergem, încă, încă, unul lângă altul, în paralel, fără să ne mai întâlnim vreodată. Două destine de... umbră şi lumină, de adevăr şi iubire, cu o distanţă între ele cât o tristeţe mare, cât un timp sfâşiat de durere, sau un timp reparat de „străina iubire". Un glas puternic mă întreabă:

– Asta include şi suferinţa din dragoste?

– Da, include tot. Suferinţa fizică sau sufletească, trebuie s-o accepţi, pentru că nu va dispărea doar prefăcându-te că nu există. Bucuria, chiar dacă există, într-o bună zi, va dispărea.

Femeie a mea, pe sânii tăi, nemărginirea ciopli-va prunci de lumină şi-nalt menirea...

Ghilotina timpului separă, brutal, trup de suflet, rupând legătura cu viaţa, împreunându-te cu eternitatea (moartea). Dragostea, eternul suprem al omului, e şi şi. Adică şi suferinţă fizică şi sufleteacă şi înălţare spirituală fără de margini. Dar femeia idealul iubirii pe pământ? Femeia inteligentă, sensibilă, isteaţă, iubitoare dăruită cu haruri te ridică. Efortul de a seduce o obligă să dea tot ce e mai bun din ea şi asta o ajută. Dimpotrivă, femeia limitată, perversă, neinstruită, femeia crampon, iederă agăţătoare, acră, insensibilă, interesată nu poate convieţui cu ea însăşi şi acreşte totul în jur.

– Vrei să ştii ceva: prefer o femeie mai puţin frumoasă, dar cu suflet şi caracter, decât una foarte frumoasă, dar rece ca un frigider din gara vieţii...

– Vreau să ştiu altceva: dacă inima unui bărbat sau a unei femei poate cuprinde iubiri pentru mai multe persoane?

– Cred că se poate, sub diferite nuanțe și puncte de interpretare. Necesitate fiziologică, curiozitate, malformație sexuală (priapism)... nimfolepsie sau când fructul oprit te îndeamnă, bicisnic, spre o altă Evă sau spre un alt Adam... Totdeauna nu, în afară de cazul în care o iubire devine...

– O Marie, fără de prihană, iubitoare când vine spre tine cu flacăra nestinsului respect față de ea însăși și de preceptele sfintei iubiri...

La fel, un bărbat care e în stare să iubească o singură femeie, femeia lui, merită tot respectul și admirația întregului, în mereu rotitorul cerc al dragostei... Să nu provocăm destinul cu pofta întâmplărilor. Poate că frumosul sau urâtul, binele sau răul, speranța și disperarea nu țin nici de filosofia noastră, nici de caracterul nostru, așa că mulțumiți-vă cu stimulii care v-au ațâțat sau ocrotit. Cercul fericirii și bucuriei cuprinde totdeauna pe toți aceia care se află în contact cu energia iubirii. În adâncul ființei noastre se află sau nu adevăruri, obiceiuri, valori etice și când reușim să cultivăm aceste reverberate ecouri, vom fi în stare să ne întâlnim, să ne cunoaștem pe noi înșine. A fi singur cu o femeie, într-o casă singuratecă de la munte cu șemineu și pe gresie cu blăni de urs sau într-o vilă somptuoasă cu piscină, acvariu, jacuzi, saună, de pe malul mării, sau într-un luxuriant și luxos colț de insulă exotică, gustând din plin plăcerile sexului, ale senzualității carnale, ale spiritualității feminine, nu înseamnă totdeauna suprema fericire. Poți fi ferict și într-o colibă sau sub cerul liber, când există acea contopire a ființelor într-o singură ființă, acel ceva sublim care se numește dragoste. Fără dragoste sinceră, devotată nimic nu există pe lume! În primele luni de căsnicie și de meserie, într- o frumoasă zi de iunie, am plecat cu iubita mea soție pe munte, îmbrăcați sumar, în șorturi și cu un rucsac de alimente, în spate. Orașul Uricani, din Valea Jiului, e înconjurat de lanțuri de munți nu prea înalți, dar de o frumusețe rară, cu

păduri de brazi, licheni, tufe de zmeură şi fragi şi o sumedenie de argintate şi gălăgioase pârâiaşe... După un urcuş de două ore, ne-am oprit într-o poiană de o frumuseţe răpitoare, un cerc de iarbă grasă şi flori frumos mirositoare de toate culorile, care te îmbiau la nebunii amoroase. Tinereţea fremătătoare, parfumul cărnii răvăşite de dorinţe amoroase, soarele surâzător, verdele sănătos al ierbii ne cereau imperativ să facem dragoste. Puţinele veşminte ce le aveam pe noi au căzut, instantaneu, prin iarbă şi împătimiţi ne-am iubit câteva ore. Uitasem şi de mâncare şi de frumuseţile din jur, nu mai existau decât trupurile noastre pustiite de pătimaşa iubire. Fiecare fir de iarbă dorea să fie tăvălit, mângâiat de căldura trupurilor noastre, de patima procreării. Pârâiaşele susurau iubirea şi cărau infinitatea dragostei curate, mărturisite în nemărginirea cerului. Sufletele noastre se regăseau în ele înşile şi se dăruiau frenetic în casa fericirii. Totul era muzică, senzualism tonic, poezie erotică. Fantastic, îmi spuneam, nici măcar nu are conştiinţa goliciunii cu care mi se oferă, a senzualităţii pe care o transcede în mine, până la nebunie... Dar şi mie mi-era totuna, căci viaţa se topea în dorinţa şi energia de a fi unul celuilalt. Ea însăşi arzând de frenezii ascunse, ca o băutură de care nu te mai saturi, era un nod de mistere ale tuturor anotimpurilor, se dăruia atât de normal şi de omenesc, încât „iubirea" era un cuvânt lung cât fericirea veşniciei. Ştiu bine că, cel puţin eu, am profitat de faptul că nimeni nu-mi auzea gândurile, că n-avea nimeni cum să-mi constate aluncarea lucidităţii în derivă, şi o despuiam şi de haloul luminii, care o ocrotea, uşor, mângâietor, cu dulce, neastâmpărat alean, rugând-o să mă iubească fără nicio rezervă. Şi ea mi-a apărut mai goală decât orice imaginaţie. Accepta, cu sânii cireşuiţi de soarele iubirii, cu coapsele de zeiţă înrobitoare, paralizantă în iarba – covor moale şi ospitalier – sub soarele iubirilor care ne îmbăia în deplina fericire.

Odată, într-un cerc de amici, discutând despre sinceritatea

dintre parteneri, despre curăţenia sufletească într-o căsnicie, s-au emis fel de fel de păreri şi teorii... „Suavă delicateţe, dacă cineva poate crede că nu se întâmplă nimic altceva în afară de conversaţie, când un bărbat şi o femeie sunt împreună şi beau un strop de vin sau de whisky, şi-şi împărtăşesc gânduri intime, atunci se înşeală. Regula este că toate acestea se termină în pat.

Excepţia? Când o femeie căsătorită poate face toate acestea, fără pat, şi nu e crezută, ni se pare în zilele noastre, deşi e adevărul gol- goluţ, că acest lucru e împotriva firii. Viaţa poate deveni un mic infern. Poate să treacă, dar e o suferinţă inutilă, e o suferinţă cauzată de ceea ce spun alţii: când un bărbat şi o femeie se admiră reciproc, dacă circumstanţele permit, sfârşesc în pat. „Dragostea poate fi o terapie sau nu. O vinovăţie sau un subiect tabu. " „Indiscutabil, oricât de mult ţi-ai iubi tovarăşa, când ştii că este dorită de un alt bărbat, în forul tău interior se produce un mic cutremur sau dezechilibru. O femeie te poate provoca, fără să-ţi arate decolteul, rotunjimea sânilor, frăgezimea coapselor, numai printr-o privire languroasă sau printr-o mişcare discretă a pleoapelor sau a capului şi multe alte şiretlicuri muiereşti. " E o fantezie secretă, ascunsă în sufletele bărbaţilor? Nu ştiu. Când iubeşti cu adevărat, sinceritatea, curăţenia sufletească izvorăsc precum izvorul luminii din adâncimi insondabile de virtuţi morale. De altfel, acesta e liantul ce cimentează o căsătorie, o prietenie, adevărate, dintre două suflete, două conştiinţe, două caractere... Când unul dintre parteneri simte nevoia să se depărteze sau să vină mai aproape e împotriva regulilor. Regulile spun: fiţi înţelepţi, gândiţi-vă la viitor, la copii. Nu puteţi schimba nimic, trebuie să fiţi ca două linii paralele, să aveţi aceeaşi distanţă între voi în punctul de plecare, la mijlocul drumului, şi la destinaţie. Să nu îngăduiţi iubirii, vicisitudinilor vieţii, să schimbe ecartul, chiar dacă entuziasmul primilor ani scade, rămâneţi uniţi, păstraţi unicitatea dorinţei, forţa bunei funcţionări şi gândiţi-vă la copiii pe care i-aţi

adus pe lume din dragoste. Un glas lăuntric din fericele suflet te face nevârstnică lumină pe altar de nehotarnic, ales cuvânt, c-un întreg univers la rădăcină... Aburinda pită a iubirii e-n veci vrerea fermă şi deplină, cu amiros de jale şi greu frământ...

În momente de restrişte am simţit nevoia să fiu singur, să mă limpezesc, să mă reculeg.

Nu-mi pun întrebări, căci ele conţin virusul distrugerii. Şi atunci, prefer să nu-mi schimb opţiunea iniţială, generoasă şi promiţătoare încă de fericire şi bucurie. Să ai o soţie iubitoare, cu personalitate afectivă şi o dragoste maternă rar întâlnită, cu un calm regal şi o perseverenţă remarcabilă în a fi fericită şi a face pe partenerul ei fericit, fără zgomot, e o şansă unică în viaţă, care-ţi aduce echilibrul sufletesc atât de dorit. Am acceptat ce mi-a oferit frumuseţea tinereţii ei, pasiunea vrăjită de a fi mamă, dădătoare de viaţă – şi a nu fi totuşi o sclavă, ci o personalitate mlădie opţiunilor însuşite de amândoi. Respectul meu faţă de mine a crescut, onorând aceste reguli stabilite de noi înşine la momentul istoric al începutului şi evolutiv. Nici eu nu-i oferisem vreun motiv să mă privească bănuitor, să-mi impună o distanţă absurdă, nici un conformism deochiat.

„Străina iubire", libertatea de-a fi tu însuţi, este, totuşi, stânca, piscul de pe care dansul vieţii, în ritmic şi vioi zbor peste a morţii întinsă apă, se pierde în eterna nerisipă, în marea curgere. Inimile noastre, pline de nădejde, înfloreau sub a cerului albastră risipă. Trăiam în prisosul luminii sufleteşti clipe înălţătoare, fermecătoare, în care fiecare aveam partea binecuvântată a responsabilităţii. Fără lacrimi, flori şi cuvântări făceam din fiecare moment o evlavie, o odă a fericirii, o trecere lină dintr-o stare de extaz în alta, mult superioară, a nemuririi. Numai cine a avut revelaţia acestui paradox poate fi fericit. E ceva, nu?

Furaţi de beţia acestor clipe, ne apropiam, ca cerul de pământ, unul de altul, şi-ntr-o deliberată pornire sentimentală cuceream

infinitul (?) păcii sufleteşti. Un fel de exuberanţă sălbatică părea totul. „Te înspăimântă ceva?“ o întrebam prosteşte uneori. „Da ! Mizeria şi jegul ce ne înconjoară!... Dar tu?“ „Prietenii“, spusei enervat. „Încă nu ai aflat că aşa ceva nu există?“ „Nu!“ „Mă întristez. Ai mari rezerve de candoare. Să ştii că acest sentiment, al prieteniei, a cam apus odată cu secolul celălalt. Obişnuinţă, comuniune de interese, solidaritate interesată, da, mai merge... “ În clipa aceea mă simţeam vulnerabil şi tot atât de ridicol. Cinstit, eu mai credeam în prietenie... Instantaneu, Mela îmi luă capul între palme şi mă privi cu atâta dragoste, încât simţeam efectiv un fluid electric şi o încurajare puternică, fără să-mi stârnească vreo replică blândă, senină, un semn de mulţumire pentru eforturile ei. M-am străduit să întrerup conversaţia printr-un zâmbet sec, chinuit, deoarece nu mai aveam tăria să încerc să o pricep. Miera frică de mine însumi. , „Nu-mi închipuisem să am şi această proprietate tâmpită de a provoca tristeţe şi nelinişte. Aproape depersonalizat, total indiferent sau cu un umor imens, deveneam o talpă de mănăstire sau un altar de flăcări. Încercam în izolarea bine conturată a adevăratei dragoste, puternică şi fără prejudecăţi, când înghesuit în mine, tăcând mereu pentru a nu-mi trăda emoţia, uitam de tot răul de pe lume şi transformam iubirea în obsesie, mai periculoasă decât ura. Cu toate că nu lipseau cu desăvârşire „şocurile electrice“, eu cu Mela ne iubeam ca-n prima zi, respingând cu fermitate orice fisură. În a noastră rotitoare soartă polenizam iubire şi lumină în nehotarnic şi biruitor gând! Ne regăseam unul în altul iubire visătoare, miraculoasă, ca o resurecţie în carne cu vraja muzicală a visului „tinereţii fără bătrâneţe“, ca tămăduitor izvor şi rod în toamne! Mesaj de fericire şi sfânt legământ suntem pe acest legănat pământ, lăcaşul tuturor celor încrezători în virtutea zilei de azi şi de mâine!

*

Era prin 1960 şi eu aveam, deja, o vechime „în maidanul muncii" de şase ani şi trebuia să clarific un lucru profesional sau mai multe. Munca grea de miner, de inginer miner, de om al subteranului, al adâncurilor scabroase în sine, epuizează, dar nu te face să-ţi pierzi controlul asupra propriilor emoţii şi mai ales asupra instinctului de conservare. Nimic în subteran, nici cel mai mic amănunt, ca de altfel oriunde, nu trebuie ignorat. Totul trebuie să funcţioneze aproape perfect pentru a evita surprize fatale, deşi, uneori apar evenimente total neprevăzute (explozii de gaz metan şi de cărbune, focuri cu o virulenţă cumplită, erupţii de borchiş etc.), cu urmări tragice sau catastrofale. Condiţiile atât de aspre din orice activitate umană, dar mai ales din minerit, aproape că îţi impun forţa de caracter, de prezenţă de spirit. Cine nu are stăpânire de sine, cunoştinţe solide, curaj de a înfrunta greutăţile aproape insurmontabile al vieţii de miner nu are ce căuta în această meserie atât de periculoasă, aspră şi totuşi atât de frumoasă şi spectaculoasă. Orice conducător al unei echipe, al unei mine, e, în primul rând, un puternic caracter, şi orice plan este de preferat unei lipse totale. Antropologii nu au descoperit până acum nici un tip de societate umană, de la triburile de vânători şi culegători de fructe până la societatea postindustrială, care să nu fi avut conducători şi conduşi şi din nici o criză nu s-a ieşit vreodată printr-un proces democratic.

Lucram ca şef de sector Şotânga (2), cel mai important ca producţie şi mărime geografică şi cu problemele tehnice cele mai complexe şi acute, din cadrul întreprinderii miniere Şotânga. Puţ de extracţie şi toată gama de lucrări minere sprecifice: planuri înclinate, crosinguri de aeraj, rostogoale pentru transportul cărbunelui şi diverselor materiale, transportoare cu covor de cauciuc, locomotive electrice şi Diesel pentru tracţiunea trenurilor etc., buncăre de însilozare cărbune şi funicular pentru transportul cărbunelui până la staţia de încărcare în vagoane CFR de 12 de

tone, ce transportau cărbunele la termocentrala Doiceşti. Straturile de cărbune, grizutoase, erau acoperite şi de întinse şi continui orizonturi de borchiş (nisip cu apă), ceea ce crea o presiune extrem de mare a rocilor înconjurătoare asupra lucrărilor miniere, conducând la greutăţi, uneori insurmontabile, în menţinerea căilor de aeraj, de transport etc., cu toate măsurile de precauţie şi siguranţă şi tehnologiile cele mai moderne folosite la acea vreme. Toţi, de la cel mai umil muncitor până la şeful exploatării, ştiam că nerespectarea celui mai mic amănunt tehnic poate duce, din nefericire, la mari necazuri. Toţi eram o unică, unită echipă, cu un curaj diavolesc şi cu un spirit de abnegaţie, demn de admiraţie, nelăsând nimic la voia hazardului.

Nu mi-a fost greu să înţeleg interdependenţele, conexiunile dintre forţele naturii, unele extrem de vitrege şi forţa caracterului şi puterea de autodepăşire în lupta cu ele ale minerilor. Cuvintele acestea par o laudă exagerată şi lovesc ca nişte pietre aruncate în nepăsarea şi necunoaşterea adevăratei stări de tensiune a lor. Voinţa lor e totdeauna neparalizată, e o stare cunoscută sub numele de neajutorare învăţată, precum starea observată la animalele cobai, din laboratoare, supuse unor experimente deosebit de dure; orice impuls de a rezolva problemele dispare şi instinctul de conservare, de supravieţuire nu seacă poate niciodată. Ceea ce mi se pare stupid este desconsiderarea de către o parte a societăţii a muncii grele, uneori insuportabilă, a minerilor, a siderurgiştilor, a petroliştilor izolaţi pe o platformă marină sau pe imensele câmpuri petroliere pustii şi înzăpezite de păcatele noastre.

– Hei, tâmpitule, strigă câte unul, ajută-te singur! Scoate din adâncuri mai repede şi cu mai multă sudoare, lumină, gaz, cărbune, metale rare, că eu trebuie să mă îmbogăţesc...

Zgomotul ca un vaier şuierat al „straniei şi durabilei iubiri" se amplifică până la o adevărată furtună tempestă şi nu se linişteşte decât printr-o „mişcare browniană" numită răscoală, revoluţie. La

anchetă, după consumarea evenimentului, se constată, invariabil, că s-au încălcat câteva reguli fundamentale de siguranță, de către cei care muncesc cinstit, îngrozitor de greu, în adâncuri negre ca un tăciune spre a înflori civilizația de oriunde. Mineritul, spune J. Jaques Rousseau, este stâlpul civilizației. Hotărâți, agitați, cu sufletul la gură, minerii de oriunde și de oricând scot lumina din întunericul vieții lor și a pământului. Încovrigați în jurul destinului lor, pur și simplu, capacitați de adaptarea rapidă la conjuncturile deseori nefavorabile ale naturii, cu bătăile inimii accelerate de adrenalina conștiinței, intră în ecuația dezvoltării societății, a civilizației ca singura variabilă a funcției. Nu există alternativă.

Cineva trebuie să facă și această muncă, înfiorător de grea și de periculoasă, dar acest cineva are pretenția să fie respectat și retribuit corespunzător. Din nefericire, cel suduit și cel mai prost plătit este tot minerul. Costul sacrificiilor lui și a riscurilor incalculabile în orice secundă a muncii lui este prea mare și, vai, tot el este batjocorit. Mineritul nu este un eșec. Mulțumirea noastră, a minerilor, este că noi am încheiat, deliberat, un contract social cu societatea, un act mult mai profund, străvechi și instructiv, înscris în firea noastră. Ne doare când lumina scoasă din adâncuri, cu forța minții și a mușchilor, ține o lume așa de rea, așa de cinică. Colaborarea cu celelalte forțe ale societății nu dezvoltă totdeauna un limbaj adecvat, nu devine liantul coeziunii noastre sociale. Nefericirea noastră este certitudinea că încercările de îndreptare a multor nelegiuri dau greș. Dar și nevoia de a ne integra în societate este tot în firea noastră. Egoismul ne este și el scrijelat în inimi. Este conflictul nostru de mamifere superioare – ce să dai altora, ce să păstrezi pentru tine? Filosofia vieții este linia aceasta subțire de demarcație între nevoia de a dicta și supunerea față de puterea altora, este ceea ce numim moralitate. Ajuns aici, atârnat de bolta întunecată a subteranului, dar și de albastrul speranțelor, pun în scenă vechea dilemă, pentru care nu

există soluție: noi sau eu. Cei mai mulți – egoiști desigur – spun „Eu", după care alternativa „noi" aproape că nu mai are semnificație. De cele mai multe ori suntem buni atunci când lucrurile au un sens. O societate bună este una în care are sens să fii bun. Noi, minerii, agățați cu pitoane de peretele ades instabil, friabil al vieții, constatăm că societatea este prost constituită și organizată. E un adevăr constatat, de fapt, de toți membrii societății. Când pickamerele, havezele, combinele vor înceta să lovească, scânteind în rocele înconjurătoare, sfidătoare, atunci societatea se va descompune, dezintegra ușor, ușor... Atomul de uraniu, molecula de sodiu scoase cu sacrificii din subteran, cu toate măsurile de siguranță ultra-sofisticate produc, în timp scurt, grave prejudicii. Mai mult, din nefericire, aruncă pe piață Cernobâluri, Hiroshime și alte ciuperci letale. Brusc opțiunea rațională devine grijă pentru propria persoană. Viața este a mea, a fiecăruia. Nu mai este, egoist judecând, să fiu bun. Dau drumul judecății lucide și într-o fracțiune de secundă reduc opțiunile la zero.

Într-o zi, aproape de sfârșitul schimbului, controlam pătrunderea printr-un suitor la patruzeci și cinci de grade înclinare, în stratul trei de cărbune, și admiram cu satisfacție măiestria execuției intersecției, de către cel mai bun miner al minei, Nea Bălașa. Cu multe luni înainte, executasem prin foraje de la suprafață și găuri de sondă din subteran, asecarea orizontului acvifer de deasupra stratului trei. Existau foarte multe indicii că asecarea fusese reușită. Întregul sistem de asecare, manometre de presiune, contoare de apă, filtre de asecare nu mai arătau nici presiuni, nici scurgeri de apă. Indicii că asecare era reușită. Evident, neprevăzutul exista cel puțin în subconștientul nostru. De altfel, în experiența noastră mai erau multe asemenea străpungeri reușite. În timp ce inspectam și dădeam mici indicații și priveam hăul de sub picioarele noastre, rostogolul fiind golit de material și cu gura de descărcare deschisă, într-o fracțiune de secundă, fără nici

un semnal de prevenire, s-a declanşat o erupţie de borchiş, care din fericire ne-a aruncat pe toţi pe secţia de materiale, mult mai largă şi căptuşită cu tablă. Alunecarea vijelioasă pe o distanţă de optzeci de metri ne-a aruncat ca pe nişte surcele în galeria de bază. Rostogolindu-ne sălbatic, odată cu apa şi nisipul reci ca moartea, nu ne-am accidentat nici unul, sau poate aşa aveam senzaţia . De necrezut, toţi cinci ortacii am căzut în picioare, dar cum lămpile montate pe căştile de protecţie au căzut care pe unde, am rămas pe întuneric, şi sub năvala borchişului rece ca ghiaţa ne gândeam automat la ceea ce s-ar fi întâmplat dacă gura rostogolului ar fi fost închisă... Categoric am fi fost doar nişte amintiri frumoase sau nu... Prezenţa de spirit sau Dumnezeu ştie ce, cu ultimele puteri, am strigat pe fiecare pe nume... un apel ca la intrarea în şut... Nea Bălaşa? Prezent! Costică? Prezent! Vasile? Prezent! Ion? Aici! şi asta nu mi-a redus opţiunile la zero. Ca orice comandant lucid, în faţa pericolului iminent, am reuşit să mai dau unele indicaţii: staţi liniştiţi, orice mişcare ne afundă mai mult în acest mormânt de nisip mişcător... Hazardul este de partea noastră... Instinctiv, spiritul de conducător şi instinctul de conservare îmi spunea că ceva, mai presus de voinţa forţelor naturii deslănţuite, ne va salva viaţa... Îmi dădeam seama, mai mult ca oricând, de raportul dintre „muşchii" naturii şi forţa minţii omeneşti şi credinţa în Dumnezeu. Căci salvarea noastră nu putea veni decât de la un miracol. În fond, orice fel de putere vine de dincolo de cel care, prin întâmplarea destinului, o poartă.

Borchişul curgea cu o furie oarbă, ca o maree neagră peste noi, alerga besmetic pe galerie şi în acelaşi timp ne acoperea din ce în ce mai mult. În câteva sute de secunde, am fost îngropaţi până aproape de piept. Eram, deja, nişte siluete pietrificate. Nisipul ne strângea ca-ntr-o mortală chingă. Întunericul era dens. Căştile cu lămpile electrice portabile se pierduseră în timpul rostogolirii, iar instalaţia electrică fixă fusese distrusă odată cu declanşarea

erupției și prăbușirea intersecției... Viața noastră atârna de un fir de ață...

Fiecare dintre noi ne rugam în sinea noastră să înceteze erupția, altfel totul ar fi devenit fatal de îngrozitor, atât de îngrozitor încât era aproape caraghios, o cascadorie, o glumă sinistră, un desen animat. Cine și ce ar mai fi putut schimba ceva din tragismul situației?... Un hohot de râs înspăimântat ne-a scăpat la toți din piept. „E poate vreun dus de demult ori vreo stea/ ce-și cată cărare în noaptea nătângă/ de sete de lutul ce știe să-nfrângă/ și zbor și cădere, și jaruri și nea... O, astă zidire de ploi necurmate/ îmi spune că drum înapoi nu se poate. " Aceste versuri ale poetei Paula Romanescu îmi sunau în suflet... și speram ca justiția cosmică cu stufoasa ei rădăcină să ne salveze și în lumina cunoașterii să îmbrace propria noastră existență...

Pericolul morții ne îmbărbăta, deși fantasmagorice închipuiri se perindau prin fața ochilor. Morți și, totuși, vii... nebuni și totuși lucizi... Pentru o clipă, lungă cât eternitatea, mi-am spus că nu trebuie să mor așa, cu frica în suflet, că tot ce s-a întâmplat nu este real și că numai eu percepusem că era o glumă și că simplul fapt că nu voiam să cred în ea avea să repună realitatea în drepturile ei și că trebuie – într-un fel sau altul – să scăpăm. Nu știam dacă ceilalți gândeau la fel. Nea Bălașa, sigur, nu simțea ruptura femurului, căci era încorsetat de borchiș, ca într-un aparat ghipsal... Nisipul rece îi oprise și hemoragia și-l strângea cu putere. Costică, ajutorul de miner, deși avea mâna fracturată, neîncovoiat de durere, avea puterea să mai facă o glumă: de ce tocmai nouă, herbii luminii, să ni se întâmple acest lucru? Și cei mai pregătiți să înfruntăm moartea! Aveam scule potrivite... puterea credinței, a rugăciunii și a iubirii, dincolo de chinuri sau de incertitudini conjuncturale. Mărturisirea lui era sinceră și justificată: viața în fața morții trăda suferința, dar și fericirea de a simți calea adevărului, iubirea creștină... și reverberatul delir al vieții...

Îmi aduc aminte că în tăcerea sinistră, pe care mi-o impusesem, mă reculegeam, gândindu-mă la cei dragi, la unirea vieții cu veşnicia, la unirea minții cu inima, la unirea omului cu natura, cu Dumnezeu, la armonia, pacea şi unitatea lumii şi a reaşezării lor în albiile moralei creştine. Între mine şi mine stătea conştiința, cu care nu se poate face tranzacții.

Panoramicul vieții se perinda prin ochii minții, când deodată am simțit că vâjâitul erupției, s-a oprit. Am izbucnit toți în râs şi imediat în plâns. Fără instrucțiuni sau exclamații strigate ca mai înainte... Neputința mută în fața dezlănțuirii forțelor oarbe ale naturii căpătase glas. Încolțise în noi primele vlăstare de speranță. Exuberanța noastră din acel moment era un fel de neacceptare a morții. Sau era ruşinea îngrozită, fiindcă erupția borchşului încetase. Străfulgerat de o idee, mi-am dat seama că de fapt fusese o pungă de borchiş neasecată. O curiozitate a naturii. Îmi aminteam că înainte de atacarea rostogolului şi a executării lui efectuasem găuri de sondaj şi nu cursese nici un strop de apă. Coincidență bizară sau neşansă. Capricii nebuloase ale hazardului. Acum, îmi spuneam în sinea mea, că am avut şansa vreunei legi ciudate a fizicii, a unor fenomene necunoscute şi imprevizibile şi uimitor de norocoase pentru noi. În orice caz salvarea noastră a însemnat un şir întreg de evenimente misterioase: rostogolirea pe un plan înclinat, lung de optzeci de metri, fără accidentări grave şi fără milă, fără o dispensă specială pentru trupul făcut din carne, pentru curaj sau bunătate, accelerația gravității, vizibil, a fost înfrântă; apoi gura metalică a rostogolului deschisă în acel moment, ceea ce a permis alunecarea noastră şi a borchişului şi celorlalte materiale (lemne, cărbune, steril) pe galeria de bază; căderea noastră în picioare, altfel puteam fi prinşi sub aluviuni şi sufocați pur şi simplu şi în final, de undeva, poate dintr-un presentiment salvator, pe galeria de bază s-a ivit o luminiță. Era artificierul ce venea să execute operațiile de împuşcare chiar la

acest loc de muncă. A fost a doua noastră salvare, pentru că într-o jumătate de oră echipele de salvare şi forţe proaspete umane şi utilaje specifice (încărcătoare pneumatice, tren articulat etc.) au fost aduse la faţa locului să ne descătuşeze din strânsoarea morţii. Exista pericolul morţii chiar şi prin hipotermie, dacă am fi rămas îngropaţi în borchiş mai mult de opt-zece ore. Dar mai bine să o iau mai încet. Ceea ce s-a petrecut simultan sau într-o succesiune rapidă, cum ne-am mişcat sau nu ne-am mişcat, cum am reacţionat în faţa morţii evidente, bineînţeles că a avut şi câteva momente de total suspans, când efectiv nu ne-am dat seama ce s-a întâmplat sau dacă mai suntem vii şi apoi ce mi-a (ne-a) trecut prin minte, imediat după recăpătarea conştiinţei de sine. Toate aceste elemente trebuie separate. Explozia consecinţelor mă îngrozea. Un studiu de caz: oamenii care au văzut moartea! se înfiripase în mintea mea. Timpul se întorsese în noi. Ortacii erau veseli, de parcă nu se întâmplase nimic nefericit cu ei şi se gândeau la reîntoarcerea din eternitate spre familiile lor dragi, spre grădina cu flori îmbujorate de iubire aveau binecuvântarea, din nou, a libertăţii de a fi şi pe care erau conştienţi că o pierduseră cu câteva zeci de minute mai înainte. Când îngropaţi de vii în borchiş, într-un întuneric absolut, de nepătruns, singuri, aşteptând verdictul morţii sau compasiunea prietenilor după moarte: a fost un băiat bun, Dumnezeu să-l ierte! Aveau conştiinţa că viaţa va continua şi fără ei. Cerul se va închide deasupra capului lor, familia, prietenii îi vor regreta şi apoi îşi vor reveni, puţin mai înţelepţi, iar zilele de muncă, petrecerile, amărăciunile înregistrate în memorie se vor rostogoli unele după altele, până se vor şterge aproape definitiv din amintire. Acest ritual e în firea lucrurilor. La fel gândeam şi eu în timp ce echipele de salvare lucrau, într-un ritm drăcesc, la „descarcerarea" noastră. Nu era exclusiv autocompătimire, deşi cuprindea şi un asemenea element, ci mai degrabă o eliberare sufletească şi o împăcare cu sinele. Relatarea, la rece, acum, când eu aveam acel ceva în plus

față de cei din jur, văzusem moartea cu ochii, la o vârstă de numai treizeci de ani, fapt ce îmi dădea dreptul de a fi eu însumi, de a gândi rezonabil, liber. Poți fi tu însuți, eliberându-te de prejudecăți și de toată cămășuiala convenienței sociale. Mi-am încrucișat gândurile cu toate ipotezele și am zâmbit fals. Instantaneu, mi-au apărut în fața ochilor chipurile dragi ale copiilor, ale soției, Mela, ale părinților, parcă mustrându-mă pentru gândurile mele sumbre. Trăiam o dezamăgire familiară. Trăiam, în acele momente de grea cumpănă, într-o păclă de percepții incerte, pe jumătate împărtășite, și toate informațiile senzoriale, mentale erau distorsionate prin prisma dorințelor și a credinței care îmi încurcau până și amintirile. Reacționam și gândeam, strict, egoist, în favoarea mea, autoconvingându-mă. Obiectivitatea nemiloasă, mai ales în ceea ce mă privea, constituia, în condițiile date, o strategie personală damnată.

Descindem, fără să vrem sau nu, din povestitorii pătimași și indignați ai jumătăților de adevăr, care, pentru a-i convinge pe ceilalți, se convingeau în același timp pe ei înșiși. De-a lungul generațiilor, succesul ne vânturase, iar odată cu el se născuse și defectul nostru, înscris în gene, precum lumina lasă urme adânci și neșterse în natură... Să crezi înseamnă... să vezi. De aceea există dispute ideologice, literare, sociale, dispute de granițe și războaie, de aceea, o lacrimă a sincerității naște alte lacrimi, și orice durere naște compătimire adâncă. Tot de aceea metafizica și științele au constituit întreprinderi atât de curajoase, invenții atât de uimitoare, mai importante decât roata, decât agricultura, decât cibernetica, lucruri create de om împotriva naturii umane însăși. Adevăr dezinteresat. Dar el nu ne putea salva de noi înșine, rădăcinile erau prea stufoase și adânci. Nu exista ispășire individuală prin obiectivitate. Cercetătorii în neurologie susțin că subiecții cărora li se cere să își amintească o anumită scenă urmăriți de un scaner cu rezonanță magnetică prezintă o activitate

intensă a cortexului vizual, în timp ce memoria oferă o imagine jalnică, abia o umbră la marginea câmpului vizual, ecoul unei şoapte. Nu o poţi examina, pretinzându-i informaţii precise. La o cercetare mai insistentă, se închide. Deodată, s-a făcut noapte în mintea mea.

S-a rupt filmul. Doar subconştientul mai lucra. Eram într-un fel de moarte clinică...

Salvaţi, după câteva ore de luptă cu moartea, am fost transportaţi, de urgenţă, la spitalul din Târgovişte, şi acolo ceea ce am văzut prima dată, deşi eram în şoc hipotermic, îndreptându-se spre mine, ca un uragan, cu braţele deschise şi cu ochii înlăcrimaţi de bucurie şi de durere, era Mela. Până atunci nimic şi nimeni nu-mi atrăsese atenţia. Totul era nemişcare, nefiinţă, confuzie. Nu vizualizam. Nu percepeam lumina, mişcarea, viaţa ce forfotea în jurul meu. Eram o masă amorfă, inertă de carne şi nervi, fără simţire. Pluteam, deja, prin eternitate. Doar subconştientul trăia într-o continuă efervescenţă, într-o continuă călătorie nocturnă şi în ciuda tratamentului aplicat, încă mai eram în lumea viselor. Doar acel miraculos flux electromagnetic, iubirea dătătoare de viaţă, şi care pentru mine era Mela, perpetua existenţa mea dincolo de hotarele vieţii. Simpla prezenţă a ei, de trestie gânditoare, a însemnat viaţă. Cu ochii semideschişi i-am urmărit chipul răvăşit de durere şi fierbintea speranţă a însănătoşirii mele cât mai grabnice. Cât am stat în spital, nu s-a deslipit de lângă mine, alinându-mi trauma sufletească cu mierea vindecătoare a sufletului ei. Era un transfer benefic de viaţă din viaţa ei. Nu ştiu prin ce intervenţie miraculoasă a centrilor nervoşi din creier am reuşit să îmi transform, în mod plauzibil, senzaţiile de groază primitivă într-o îmbrăţişare oferită şi primită cu tandreţe şi să simt, în timp ce braţele ei se înfăşurau în jurul gâtului meu, o clipă de iubire dureroasă, în realitate cu neputinţă de separat de uşurare.

– Ah, Vintilă al meu, sunt sigură că nu aş fi putut supravieţui

fără tine... te iubesc atât de mult, cât nici nu poți să-ți imaginezi... O mare de lacrimi luminoase, de mare bucurie s-a revărsat peste mine. Oricât m-aș fi gândit în acele clipe de durere groaznică la ea și la copiii noștri iubiți, Cristina și Bebică, în amintire sau în anticipație, văzând-o și simțind-o lângă mine, gândurile mă străbăteau cu iuțeala luminii: nu poți fi singur decât în mijlocul iubirii și a celor dragi. Retrăgându-mă în mine, printr-o amnezie funcțională, mi-am dat seama că aceia care nu-și pot smulge din suflet imaginea ființelor iubite nu sunt condamnați să eșueze în viață și vor lăsa în urmă un fel de amprente genetice. Un fel de unduiri molatice, mângâietoare, de „trestie gânditoare", ca aceea a lui Pascal. Avem nevoie de cei pe care îi iubim, admirăm, chiar dacă vicisitudinile vieții, ne îndepărtează, din diverse motive, ades, de ei. Admirându-i, ne rușinăm de micimea noastră?! Ce deziluzie! Când vezi statuile de bronz sau de marmură ale acestor idoli cum se prăbușesc. Viața e atât de complexă și nu se poate reduce la contrastul dintre bine și rău, frumos și urît, minciună și adevăr, dintre iubire și ură, lumină și întuneric, ci ne obligă să transcedem dincolo, pe celălalt tărâm al neființei, unde ne regăsim totala liniște și memorie a lucrurilor. În fața vitregiilor, vicisitudinilor vieții, omul este tentat să spună: detest viața. Și când ajunge în fața morții, tot omul strigă disperat: Doamne, iartă-mă, dar mai dăruiește-mi măcar o clipă ! Această dublă gândire îmi creează sentimentul inutilității, decepției. Omul, un element al naturii, simplificând lucrurile, este poate forma superioară a organizării materiei și în același timp a imperfecțiunii. E, deci, un amestec tare ciudat! E și, și, și. Sofocle zicea că, trăită în neștiință, viața e plăcută. Dar dacă apuci să știi câte ceva? Atunci trăiești cu speranța și așteptarea. O așteptare gândită, trăită cu riscul Penelopei sau al speranței lui Ulise. Și eu, și sigur și ceilalți oameni, aflați în situații limită, așteptăm cu frenezie o clipă în plus. Speranța moare ultima! Câtă umilință! E o dovadă că orice poate sfârși

astfel. În lumea vie, frenetică, frica de moarte este ascunsă în toate cutele ființelor, animalelor, lumii vegetale și, instinctiv, ca un reflex condiționat, devine la oameni rațiune. Sintagme, tocite și răsfolosite, îmi treceau prin minte, fără să rezolve nimic. Pe de o parte constatam provocarea destinului prin modestia mea în tot acest ansamblu bine pus la punct. Pe de altă parte ritmul impus de legile cosmice rupe destinul de multe ori cu evenimente catastrofice, moralmente responsabile. Dilemă hamletiană !Eram cobaii, șobolanii asupra cărora natura capricioasă, în eternul ei laborator, făcea experiențe. Acolo, sub tonele de borchiș ce se scurgeau pe lângă noi, în întunericul desăvârșit, din toate părțile, în singurătatea eternității, noi, cei cinci năpăstuiți, ne așteptam, în același timp, și moartea și salvarea. Toți, în condițiile date, indiferent de structura intrinsecă a fiecăruia, ne gândeam că singurul sprijin este Dumnezeu și încercam să comunicăm cu spiritul divinității, neeliminând revolta, confesiunea, lamentația, umilința, implorarea, instituind o relație cu atât mai deschisă și mai sinceră cu cât loc de subterfugiu și minciună nu mai putea încăpea între noi – umanul – și divinul. Eram cobaii care-și așteptau sentința: viață sau moarte! Lumea va cinsti cu recunoștință amintirea tuturor șobolanilor, care plătesc toată această eternitate cu sângele lor. Cinste eternă tuturor cobailor! Șobolanii din mină sau veveriețele și sturzii de la suprafață se pot uita cu superioritate la noi. Au, în plus, un al șaptelea simț, care-i previne, cu mult înainte, de producerea unui eveniment grav – cutremur, erupție de gaz metan, de borchiș sau furtuni devastatoare și fug în mare grabă, pentru a se autosalva, dintr-un univers dezumanizat, dominat de întunericul sfâșietor!... E un semnal de alarmă și pentru om. Gândul cioplește din ispita luminii crucea pătimirii noastre și a firii... Și cât roata e rotunjită-n noi și în univers pletoasa sferă rotește gândul printre astre și urzește cele nouă ceruri într-un vers, ca pământeana pâine să gângure prin casele noastre, e încă bine! Acolo pe

patul de spital, într-o stare fiziologică aparte, eram înconjurat de o liniște nefirească, de un sentiment straniu al combaterii tăcerii apăsătoare, simțind nevoia, paradoxal, de un permanent fond de zgomot, de forfotă, de o ființă în preajmă. Fiecare dintre noi se naște în zgomotul durerii, trăiește o viață întreagă în zgomot, dar eu, în acele momente de răscruce, nu simțeam nevoia de liniște, dimpotrivă de multă vibrație, de ancestralul zgomot, de reverberația lui, subtilă, penetrantă și neîntreruptă în trupul și sufletul meu, probabil ca un antidot împotriva instalării liniștii eterne...

Voiam să mă simt ca într-o pădure, într-o frumoasă zi de vară, și să aud vorbăria păsărilor, mai certărețe ca femeile, să aud frunzele atât de vrăjmaș foșnitoare, pașii îndrăgostiților scârțâind pe aleile parcurilor, să simt cum totul se scurge în jurul meu într-o succesiune de zgomote, deși în viața de zi cu zi eram cu adevărat un adorator al liniștii. Înainte de accident mă refugiam în altarul sufletului, în chiliile gândului și ascultam curgerea liniștii. Frunzișul neliniștilor, oceanul tumultos al sufletului, răscolite de insatisfacțiile și ororile vieții nu-ți dau pacea dorită. Un cor al Erinelor, mereu reverberat în eul și-n jurul tău, îți inculcă teamă, dorința de zomot. Viața însăși e un zgomot continuu al trupului, minții și sufletului. Când se lasă seara în inima ta, vocea ultimului gând se stinge ca o torță în depărtare, într-o tăcere universală, creând un sentiment de teamă ca în fața a ceva supranatural. Se instalează fără voia ta o stare de angoasă. Frica față de întuneric este în mare măsură frica de tăcere. Frica de lumină este frica de permanenta liniște. Dihotomiile întuneric-lumină, zgomot-liniște induc necesitatea unor stări fiziologice: odihnă-oboseală, confort-disconfort social, moral, pace-neliniște etc. Acest amalgam fiziologic și abis sufletesc, întregindu-se unul pe altul, conduce, în final, la gena singurătății sau la nedisimulata tăcere.

Tăcerea este zgomotul neauzit, nepipăibil al creației dumnezeiești, din care izvoroăsc temerile, neliniștile minții și ale sufletului,

precum şi arderile trupului. E noaptea iluziilor. E arderea de sine pe altarele luminii, care te îngrozesc noaptea. Răsuflarea agitată a unui lup lângă un hăţiş, când treci pe un drum tăcut la miezul nopţii, te poate speria, dar nu lupul te-a speriat, ci tăcerea. De fapt, dacă natura ar reuşi să-şi păstreze toate zgomotele active în decursul nopţii şi al vieţii, întunericul şi-ar pierde cea mai mare parte din spaimele sale.

„Vivat Noise pereat mundi!" În acele clipe de singurătate deplină, când fiinţa mea plutea printre umbre, linişti totale, pe un glob tăcut, pe care o mare nemişcată nu spărgea liniştea ţărmului, vântul nu urla printre frunze, izvorul nu murmura doine printre pietre încăpăţânate în tăcerea şi veşnicia lor, mă simţeam ca un Daniil Sihastru în liniştea unei grote, în tăcerea unui mormânt, unde nu este linişte desăvârşită, căci circulaţia apelor subterane, putrezirea coşciugului şi roaderea lui de carii e un subtil zgomot. Tăcerea, ce mă îmbrăţişase, era un imperiu al singurătăţii, în care vântul nu sufla, cuvântul nu se auzea, piatra nu plângea, nici lumina nu pătrundea să spargă întunericul, nici aripa poeziei nu se mişca. Era un vid al minţii şi un gol al golului din inimă. Tăcerea era moarte. O stare a materiei dintr-o lume sinistră, fără vlagă. Şi atunci zgomotul este, oare, sensul vieţii? Zgomotul dodecafonic al tobelor, zgomotul jeturilor de aer al supersonicelor, scârţâitul creioanelor pe hârtie şi vâjâitul neauzit al neuronilor nu înseamnă viaţă? Nemişcarea, imobilismul fizic, intelectual sunt tăcere, moarte! O tăcere ca aceasta mă cuprinsese şi mă ferea de emoţii şi sensibilităţi neobişnuite. Viaţa teşită de nelinişti, asperităţi, coboară şi se înalţă deasupra tăcerii, şi cu limbile de zăpadă ale spumelor astrale se întinde dincolo de zare.

Acolo pe patul de spital-între viaţă şi moarte – subconştientul era singurul sprijin material cu sufletul treaz şi... încă viu. Cu pleoapele congestionate, închise ca-ntr-un somn fără visuri, realizam continua existenţă... O durere uniformă îmi domina tot

corpul... Ceva ca o chingă mă strângea atât de tare încât mă sufoca. Respirația era grea, sacadată și uneori îmi dădea senzația că se oprește... Limba umflată, greoaie, se legăna rar, fără zgomot și nu scotea niciun sunet. Vag, în subconștient, alerga o întrebare: „Unde sunt?... Ce s-a întâmplat?"

Pe-a frunții largă cunună o largă durere adânc răzbea-n minte și ușor aprindea chinul, unita mea fire cu divinul o rupea dârz, lacom, nefirește. Orice încercare de mișcare mi-o reteza din începuturi o năvală de durere, care-mi stârnea un geamăt scurt, năbușit. Din nehotarnic sens, geamătul scormonea alte dureri, lărgind prin hotarnica viață, câtă mai era în mine, un atât de-adânc suspin, smuls din pura speranță a credinței de-a fi. Mela auzi suspinul, se spăimântă și cu acel izvor de falnică virtute, murmură buimăcită: „Dorești ceva, dragul meu?... Mă bucur c-ai început să dai semne de viață... Eu, de-abia acum o zăream și o auzeam vag. Am vrut să deschid mai larg ochii, dar o durere groaznică mă opri, înmiindu-mi suferințele. Nerecunoscând, încă, spațiul habitat, bănuiam pentru prima oară că mă aflam într-un spital. Din nou aceeași obsedantă întrebare: „Ce caut aici ?... Ce s-a întâmplat?" Amnezia era încă stăpână... În loc de răspunsuri, ființa mea înregistra respirația înfricoșată a soției mele și numai pe a ei, care rămăsese lipită efectiv de patul meu. Peste un răstimp, dintr-un mai mare adânc de conștiință, am perceput pașii din jur și diversele voci, probabil, ale doctorului și asistentelor medicale. Aproape instantaneu, obosit, nu mai percepeam zgomotele, vocile și simțeam cum tăcerea își urzea din nou păianjenișul în odaie și gândurile mele porneau furtunos după explicații. Amintirile înseși se pierdeau, parcă, prin nesfârșite-nflorite livezi, nereușind să închege o „maternitate a rațiunii" ce năștea în pletoasa sferă o primenire a demnei ființe. Târziu, ca un solar delir, șovăitor, chipul iubitei mele soții, apărea din caleidoscopul cioburilor de imagini...

„MELA..."

Gândul începu să-i rotească numele în cerul existenței mele, în zigzaguri vertiginoase, și să-l așeze în mănunchiul de simțăminte răzlețe și amorțite. Al vieții sens, scăldat în soare, începu să capete chipul femeii mele iubite: un căpșor de magnolie aureolată de lumină, cu acei ochi mari, superbi, albaștri și cu trupu-i din iubiri de lut, în care bulbuceau tristețea și fericirea... Îmi răsări în suflet o bucurie atât de caldă și de blândă că în mine, parcă, se topiră de îndată toate durerile. O clipă. Cu tragedia nevindecării în vene, crudul adevăr, precum rotitorul sunet din robitul flaut, precum stropii de ploaie în noaptea vântoasă, precum drojdiile de lumină în albite gene, se tot juca, în mintea mea, stăruitor, un ritm sprinten ca o sfidare: „Acum trebuie să trăiesc!" Apoi, imediat, izvorul vieții mă năpădi și dădu timpul înapoi și-l auzeam mișcându-se-n mine și noul mâine îl dăltuia în zare.

Simțeam că un al șaptelea suflet se reinstala în mine, fără zgomot, tacit și binefăcător.

Simțeam cum pe buze înflorea un zâmbet ironic, ostentativ. Credeam că-s perena rădăcină, de-ndelung ispita vieții pe aceste ancestrale prunduri. Pe-al subconștientului val, în ciuda ironiei, vadul vieții plin de străduințe, căpăta contur, dobândind un înțeles nebănuit de adânc! „Moartea e o ipoteză până în momentul când omul se pomenește în brațele ei, fără nici o speranță de întoarcere!" Al nostru suflet – cu iubiri de lut-etern în sine desfăcut, în „maternități" cu vechi străfunduri, cu-acea eroare-n sens contrar, – ardea în mine viața, zâmbind sub grele adormite gânduri. Căderi, urcușuri și lung cărarea vieții, sub genele ei sfinte, se îmbulzeau în steaua spicului, în alb-arzânda pită, descătușindu-mi gândul, atât cât mai era în mine: „De ce trebuie să mor?... De ce?" Înaintea lanțului de argumente, fără început și fără sfârșit, acea perpetuă mirare care n-ascultă a ta rugă fierbinte, așează virtuți, neliniști, biruințe în necuprinsul asprei legi cosmice: „cine se naște trebuie

să moară", nu se întrupă în sufletul meu şi, din contră, chipul femeii mele iubite, mai ispititor, apăru ca o călăuză pentru cale lungă şi necunoscută. Ce soartă aleasă, aici, de ea mă leagă?

Mişcarea roţii iubirii mai nesfârşită-mi pare, pe-al nost drum scăldat în soare, şi inima mi se umplu deodată de o fericire dureros de mare. Numai o clipă, o clipă cât eternitatea, s-a fost deschis un dor din dor ferice, părând c-ar arde în primul foc de-amor, şi -un gând amic mai clar ar fi aice... Fericirea adevărată ţine totdeauna o clipă – m-am gândit eu – şi vroiam să fiu din nou în poiana cu narcise a sufletului iubitei mele soţii. În pacea visătoarei temelii, care era Ea, tămăduitoarea iubire din odrăslitul ei pământ, îmi dădea energii binefăcătoare. O suavă, sfioasă linişte, în zbor de rouă şi tril de ciocârlii, izbucni din toate ascunzişurile fiinţei mele, şi-mi vorbea numai despre Mela. Amintirile ca o văpaie de oriunde, în pătimirea noastră, se înşiruiau, zâmbeau, sfioase şi albe ca florile castităţii.

Pe Mela o cunoscusem cu ocazia oficierii logodnei prietenului şi colegului meu de facultate, Miki Ludu, cu Vivi, sora mai mare a Melei, în casa părinţilor lor de la Câmpina, într-o frumoasă zi de decembrie. Fiindcă întârziasem din cauza trenului, oficierea logodnei se terminase şi distracţia era în toi. Când am intrat în marele hol al locuinţei, toţi invitaţii tineri dansau după frumoasa melodie „La comparsita". Mi-am aruncat privirea curioasă peste masa de dansatori, căutând-o de fapt pe ea. Am recunoscut-o înainte de a mă apropia de ea, deşi n-o mai văzusem niciodată. De luni de zile inima mea o aştepta şi o căuta, căci Vivi şi cu Miki îmi vorbiseră despre ea. Era o frumoasă şi deşteaptă studentă în anul doi, la optsprezece ani, la facultatea de medicină de la Cluj. Dansa, puţin nefericită, în braţele unui fost coleg de liceu, şi în clipa apariţiei mele, deşi nu mă cunoştea, a avut o tresărire puternică, de parcă un fluid electric o străpunsese şi a tulburat-o. I-am zărit mai întâi ochii ei mari şi albaştri cu lumini

calde şi răscolitoare. Temeliile fiinţei mele s-au cutremurat ca şi când toate misterele vieţii, fulgerător, s-au rostogolit în mine. Fatidic, între noi se stabilise acel flux electromagnetic de atracţie mutuală, senzuală, a două fiinţe predestinate uneia alteia. Apoi ni s-au încrucişat privirile şi din uimirea lor am înţeles că şi ea m-a recunoscut, deşi nu mă văzuse niciodată, nici măcar în vreo poză. M-am îndreptat hotărît către ea şi aproape că am smuls-o din braţele partenerului de dans, simţind amândoi că inimile noastre vor fi una singură pentru toată viaţa. „Vintilă e numele meu... " „Şi al meu Mela... " şi parcă o forţă gravitaţioală irezistibilă ne-a aruncat în braţele unuia şi celuilalt. Din acea clipă destinul ne-a unit pentru totdeauna vieţile. Am dansat toată noaptea ca doi nebuni. Sărutări, jurăminte. Întreg pământu-ncepu să cânte un „Ave Maria" şi apoi căutându-l pieri în apa fericitelor noastre suflete şi-n vioiul mâine, sădind alt mâine încă, puzderii de nădejdi cu-a iubirii lavă. Ne-am dat seama că sufletele noastre se căutau de mult, poate din alte vieţi anterioare. A doua zi am „răpit-o" şi am dus-o la Bucureşti, la părinţii mei, cărora am prezentat-o ca pe viitoarea mea soţie. Surpriză pentru părinţi, surpriză pentru toţi. Eu care eram hotărît să mă căsătoresc mult mai târziu, nu la douăzeci şi trei de ani... După câteva săptămâni ne-am căsătorit, fără prea mult fast, pecetluind acea iubire „coup de foudre" puternică şi definitivă. Am veşnicit vara iubirii în noi şi pita împlinirilor am desfăşurat-o pe cerul senin al vieţii, uitând că pe-al iubirii crug am răstignit-o pe cea ce-şi înfiora verbele, simţămintele în lava devenirii unei căsnicii fericite. Şi ea, muza, egală-ntre-ndoieli şi împliniri, cu taina iubirii ce zăcea în ea nedesluşit, peste tăceri deşarte, şi-a mea răscolitoare întrebare, venită din departe, devenea în „de profundis" rădăcina mea cu larga-i primăvară a iubirii. Mirarea, deci, în zămisliri de moarte, în acele clipe apocaliptice pentru mine, nu era zâmbet de colindă-amară, grea de patimi şi

de-nviforat plâns de vioară, ci o lume de tăceri şi speranţe, foşnind cu totul aparte...

„De ce trebuie să mor?" Uluirea, grea de sensuri, tâşni iar în creier ca un izvor de lumină, ce împrospăta totul în jur, lăsând totuşi în urmă un gol cenuşiu. Şi cosmicul gol se mărea ca o aurora crepusculară, îndurerată de un plâns de violă, sau se strângea în juru-mi şi voia să moară... „Asta însemna că se apropie sfârşitul" – îmi ziceam în sinea mea, şi în zenit înălţam sufletul şi parcă simţeam cum se furişează în golul ameninţător o dâră de groază, care părea totuşi plăcută. În aceeaşi secundă am simţit, aproape imperceptibil, cum iubita mea soţie, cu dor de veşnicie, mă mângîia pe frunte, auzindu-i slab, chiar bătăile tumultoase ale inimii, ridicând rugi fierbinţi şi speranţe spre Bunul Dumnezeu. Acum îmi ia pulsul, acum mă sărută... şi deodată se prăbuşeşte plângând peste mine... Senzaţii cutremurătoare în descătuşări imaginare?! Sau lucruri pe care automat subconştientul meu le percepea... Groaza dinăuntrul meu cu gândurile dinafară se împreunară într-un sentiment de uşurare. Alte amintiri se estompau în mine şi în zare, întâi încâlcite, apoi mai închegate şi în sfârşit rotunjite ca roţile luminii. Ah, Mela, suspinai eu, cuprins de o mulţumire gravă. Da, da, Mela începe să se facă lumină ... în sfârşit în creierul meu... O, Mela mea, tu eşti aceea care mi-ai redat viaţa... o, tu, delir sfânt şi-al tău merit mare, prin brazdele pătimirilor noastre, mă legi în snopii iubirii tale, cu grabnică împăcare. Fiinţa ta, cu o stăruinţă demnă şi tămăduitoare, mi-a stat de veghe şi-i grea dovadă a dăruirii fără margini şi cu roua divinei graţii mi-ai redat pământeana încredere de-a fi fire iară... Acestea erau cuvintele nerostite, dar adânc simţite în adâncimile de cuget. Şi parcă o putere divină, instantaneu, mă scoase din neagra întunecime. Reuşeam, printr-o comunicare divină, să iau legătura palpabilă cu fiinţa mea dragă, cu realităţile din jur... Norii întunecoşi din minte se risipeau, încet, încet dar sigur, şi asta, cred eu, datorită puterii

de sugestie vitală ale credincioasei mele soții. Amândoi, aveam puterea de a înțelege că primenirea firii sfinte e marea biruință în a noastră minte și geografie trupească. Filosofia vieții pentru mine, în acele clipe de buimăceală, era un joc de gânduri și de cuvinte sau poate chiar mai mult, ceva metafizic, transcendental. Un cuvânt explică alt cuvânt, care lămurește alt cuvânt, și așa mereu până în pragul morții, când sufletul se pomenește gol și părăsit în fața lui Dumnezeu. Atunci, poate, am priceput că Mela, stând zi și noapte la căpătâiul meu, a fost fluxul vital energetic, prea fericitul timp, gemând de grele suferințe, ce mi-au redat sângele vieții, cât din sine exista. Fără a socoti că am descoperit taina cea mare, fără această convingere ostentativă, consider că moartea nu mă mai înspăimântă, căci viața, adevărată energie mișcătoare, e una și neîntreruptă, dincolo de viața și moartea pământeană. Viața e Dumnezeu!!! Și Dumnezeul meu e Mela!

Un cuvânt explică alt cuvânt, și așa mai departe... Urcușu-i greu spre înțelegere și fericire.

Mai viului senin, cu slova înrâuririi în primăvara iubirii, te biruie pe tine însuți și crucea pătimirii, așa cum se cuvine, prin prima slovă, fapta celei dintâi ispite, tu, omule, o ridică în amiezi de mântuire, înfrunzite de albele lumini și de credința nestrămutatei dumnezeiri.

Vlăstarul dubiului dă-ndrăzneala daunitului verb solar să înfioare înstelate gânduri, împovărate mereu de lacrimile noastre și să dăruie o altă mereu cărare mai spinoasă și întortocheată, o nouă filosofie a vieții. adâncă și obscură... Mirarea din natura umană e blândă sărutare pe a noastră făptură și vis prea împlinit pe clipele dinaintea plecării în eternitate. În clipa morții de-abia, omul e dezlegat să explice ceea ce n-a putut înțelege pe pământ: începutul și sfârșitul între care se înșiră cele șapte vieți ale sufletului. Acest miraculos număr șapte. Facerea lumii în șapte zile... șapte zile ale săptămânii... șapte suflete din pieptul nostru

etc. etc. Cele mai cumplite chinuri, ale morții trupești nu sunt în stare să înăbușe licărirea în care trăiește, în afară de timp și spațiu, scânteia divină. Mă ațâța, deci, știrbitul har al pătrunderii misterului morții, un fel de metempsihoză împrospătată cu stropi de vindecare căzând mereu scântei peste vechiul rost al vieții. Țineam negreșit să-mi tălmăcesc prin vorbe o realitate pe care numai sufletul o poate pătrunde. Te biruie pe tine însuți-adevăr înspicat – și spune: înmiita minte – etern rotindu-se în Unitate-scrie pe învechite rune explicații clare, rotunde, ca un sistem în care toate părțile se potrivesc între ele spre a alcătui împreună un întreg. Un glas lăuntric, plin de imputare, strigă la mine: „Cine vrea să explice totul prin cuvinte, ajunge curând să nu poată explica nimic! „Eroarea începe din clipa când vrem să identificăm cuvântul cu spiritul. Sufletul n-are nevoie de cuvinte pentru a înțelege al lumii vis și nesfârșitul cânt al visătoarei temelii, cioplită-n spuse. Sufletul e chintesență eternă, primăvară veșnică, nemuritoare a firii umane. Crucea pătimirii noastre pământene o purtăm prin cuvinte, dincolo de golgotă, fără să asigure echilibrul atributelor sufletești, printr-o perpetuă regenerare. Regenerarea spiritului – în fond virtuala dumnezeire – nu se poate săvârși decât prin identificarea cu strania materie. Materia e în veșnică transformare și e implicată în esența ei. Gemând de grele patimi, opintindu-se în ea, dă întregii omeniri, – IUBIRE – cât din sine poate scoate. Când dorul de pământ și-a lui bunătate, scrise în brazde adânci și în învechite rune, spiritualitatea, adică echilibrul principiilor, e duhovnic de păcate... Iubire și Dumnezeu, conștiință și morală, trebuie să alcătuiască suprema preocupare a sufletului omenesc. Fără de ele omul nici nu ar putea exista! Și nesfârșitul cânt al întâlnirii dintre bărbat și femeie, al visătoarei temelii a societății umane – căsnicia – cu corolarul ei familia atomică, cioplite în cuvinte și fapte scrise și întregite cu-nvățul lor cel sfânt, în spațiu și timp, sunt împliniri pe care sufletul – roată de

lumină, în strania materie – le poate germina sub lespezi şi treptat- treptat le multiplică sau învinge. Apoi chiar când le învinge, intervin obstacolele convenţiilor sociale care, de multe ori, sunt mai puternice decât puterile oricărui om. De aceea fiecare moarte materială pecetluieşte regretul zădărniciei. În ochii muribundului, în lumina ultimei clipe, tremură durerea neputincioasă a sufletului. În clipa dinaintea morţii, pe zări de frăţie, polen de viaţă se agaţă de însorita dimineaţă, de sărutul înflăcărat al veşniciei şi dă fiinţei iubite speranţa înflăcărată a eternului răsărit ciclic. Oare se închide ciclul astfel? Spiritul regenerat prin materie, materia animată prin spirit! Unitate desăvârşită prin dualitate!

Mela stătea în faţa mea ca o dumbravă nesfârşită cu salbe de cuvinte şi parcă înţelegând zbuciumul meu sufletesc, îmi spuse cu un glas cu inflexiuni ciudate: „Nicicând întregul curat legământ al iubirii noastre, nu are la nesfârşit mosorul plin cu aţă şi nici eternul răsărit din suflet nu ne învaţă filosofia vieţii, acea hibridă creaţie a minţii, clădită pe o revelaţie spirituală îndoielnică"... „Ai să te convingi totuşi că vorbele sufletului merită mai multă încredere!" „Încrederea nu vine decât prin verificare directă!" Dar verificarea directă e rezervată pentru clipa supremă – îi răspunse patetic glasul meu lăuntric. E nevoie câteodată de ofranda tinerei temelii – strania materie – mereu singura stăpână absolută a fiinţării şi de biruitorul gând din clipa supremă. Socoţi că ai putea rămâne veşnic legat de cuvinte în eterna pace, s-aprinzi lumina versului ce zace în străfundu-ţi legănat soldat puternic. O mare înşelăciune!

***

Recunosc că am fost împovărat de Ea, de Mela, în toată perioada spitalizării, când gândurile sumbre mă intrigau şi-mi devastau viaţa lăuntrică, şi mă lăsam pedepsit de faptul că eu aparţineam ficţiunilor, fantasmagoriilor morţii, mai mult decât realităţii mele

obiective şi atunci deveneam incoerent, total confuz şi exaltarea mea depăşea orice limită şi mă agăţam de Ea cu toată nădejdea, şi-i strigam numele şi probabil o zdrobeam cu aceeaşi întrebare. Nu-i aşa că Eu, numai Eu sunt în fiinţa ta? Vinovată era numai imposibilitatea de a comunica cu mine, sau eu nefiind în stare să percep în cele momente adevărul, realitatea desnădujduită în care mă aflam. „Coboară, mai bine, tu, draga mea, în infernul meu sufletesc şi alină-mi durerea, incertitudinea. " Trăiam senzaţia că-mi suport povara delirului abisal, ca unul dintre acei farisei infatuaţi, care uitându-se în oglinzi ipocrite, mincinoase, se pot salva de spaimele proprii, descoperindu-le triumfător în sufletele altora, în clipa fatală a sfârşitului, că refuz să dau ascultare sunetului pe care-l face căderea boabelor de nisip în clepsidra personală. În scurtele clipe de luciditate, vedeam dintre ceţurile acelor oglinzi mereu mişcătoare, intens mişcătoare, doar ochii Ei, mari şi liniştit albaştri, atât ochii Ei, înseninându-mă, însănătoşindu-mă!... Ne transferam unul altuia, prin priviri, energii şi dragoste de viaţă.

– Nu-i aşa că tu, Mela, mi-ai dat efectiv şi sânge, având grupa O, în acele zile de grea cumpănă, la spital? mi-am dat seama din prima clipă că e al tău şi ştii după ce l-am recunoscut? Sângele tău era asemenea cu tine însăţi, adică iubitor şi fremătător, sacru şi păgân, tăcut şi exaltat, patetic şi sumbru, având toate subtilităţile contrariilor, şi puterile care poartă numele tău.

Şi au venit şi limpezirile atât de mult aşteptate, când subţiindu-se noaptea îndoielilor şi prin lăptoasa lumină a minţii bariera dintre viaţă şi moarte şi-a încheiat funcţia de obstacol, exact pe perioada purificării de care era nevoie, ne-am trezit unul în faţa celuilalt, mai iubitori, mai strâns legaţi, cu cele mai obscure zone eliminate din fiinţele noastre şi cu nebunia senzualităţii carnale de care eram copleşiţi, răscoliţi, ca după o foarte îndelungată, insurpotabilă absenţă.

– Şi iartă-mă că te iubesc cum te iubesc!

– Sunt fericită, atât de fericită că mă doare şi sufăr fizic din cauza ei.

– Spaima acestui nefericit accident, îmi dă senzaţia repetării ciclurilor naturii, în care suntem incluşi ca o simplă moleculă a materiei, că nisipul din clepsidra mea nu şi-a terminat nisipul. Că tu eşti mai mult decât viaţa însăşi. Haide să ne aşezăm în genunchi, în faţa altarului numit IUBIRE şi să jurăm pe conştiinţele noastre, că supravieţuirea noastră este cel mai frumos dar pe care-l dăruim naturii...

– Acum pot să-ţi spun şi Eu adevărul, multă vreme după ce te-am cunoscut mi-a fost frică de tine, de caracterul tău destul de alunecos, că-ţi fugeau ochii după frumuseţi feminine, dar destul de subtil şi inteligent, încât credeam că m-am înşelat că-ţi voi purta numele...

– Îţi mulţumesc. Sinceritatea ta mă determină să te iubesc şi mai mult, şi mai sincer. Tu eşti Crucea pe care o voi purta, în această înlănţuire care este viaţa... Prin tine sunt cel mai fericit bărbat de pe lume.

***

După accident, o scurtă perioadă de convalescenţă. Eram în curtea casei, plină de gălăgia copiilor şi de flori flamboiante, sădite şi îngrijite cu evlavie de Mela, fericiţi că sunt iar cu ei. Erau prea mici ca să înţeleagă gravitatea situaţiei prin care am trecut. Se hârjoneau în curtea orătăniilor printre gâşte, găini, raţe, curci. Aşezat într-un şezlong reflectam asupra destinului, în general, şi, în special, al meu. Timpul îmbătrânise cu-o clipă în mine şi mă gândeam la sfatul lui Marc Aureliu: „să trăieşti orice zi ca şi cum ar fi ultima". Înţelepciune? Dar cum şi câtă? E destinul un dat sau îl putem noi modela după voinţa şi poftele noastre? Heraclit zice undeva că destinul este propriul nostru caracter. Orgoliul din noi pretinde că forţa spirituală, fizică, intelectuală, metafizică face

parte din destinul nostru, este în ultimă instanță viața noastră cu toate vicisitudinile, împlinirile, eșecurile.

Este altarul catedralei noastre spirituale imemoriale. Accidentul suferit de mine și ceilalți patru ortaci face parte, oare, din destinul meu și al lor? Soarta m-a împins să fiu prezent tocmai în acele momente nefericite când s-a declanșat instantaneu erupția de borchiș, de ce nu înainte cu zece minute sau mai târziu cu o oră? Sau o forță supraomenească mi-a croit această experiență, numită Karma, ce m-a apropiat în subconștient de eternitate. Sau și-și? Popular se spune: ce ți-e scris în frunte ți-e pus! Dar iubirea, „străina iubire" – libertatea de-*a fi sau a nu fi moderatorul propriei-ți soarte* sunt jocurile vieții înainte de moarte?

Iubirea și moartea sunt amândouă forme de exultare a vieții. Între paradoxalul *a nu fi și existențialul a fi* se întinde viața, și ne apropie de *„Et in Arcadia ego!"*" Sigur în starea aceea de transă, subconștientul lucra intens și, căuta să mă țină în viață, ca un miraculos medicament, știind că nu există cale de reîntoarcere de pe tărâmul celeălalt, în Arcadia, acel tărâm arid, dureros de aspru: viața. Singurătatea din spațiul meu vital cerea sacrificii.

Îți ia înainte de a-ți dărui. Or, poate tocmai tăria de caracter face din tine, din lăuntricul tău, o mare putere, care te apără de pericolul închistării și neîncrederii. Dar, noi, iubirile?

Eram atât de adâncit în gânduri, că nici nu am văzut-o pe Mela cum mă sorbea cu privirile, până nu s-a așezat de partea cealaltă a mesei, nu înainte de a mă săruta cu toată dragostea pe obraz. Imi adusese o cană de ceai.

– Te gândești la ce s-a-ntâmplat ?

Am înclinat din cap. Înainte ca bunătatea și iubirea ei afectuoase și tulburătoare să mă incite, i-am spus:

– Îți amintești că acum câteva zile ți-am povestit un vis urît?

– M-da!

– Ei bine, cred că a fost un fel de premoniție, căreia nu i-am dat nici o importanță.

– Dar n-a fost primul vis de asemenea factură, așa că eu nu cred în vise... "

– Ai și tu dreptate... adevărata cunoaștere de sine nu are loc în afara lumii reale, ci în mijlocul ei, și nu în lumea virtuală... sau paralelă... dar așa cum spune Seneca: „Per aspera ad astra" (prin greutăți la astre. Orice izbândă cere muncă). Chipul ei luminos s-a întunecat brusc.

– De ce te frământi atâta, dragul meu? Ce-a fost a fost. Acum suntem iar împreună și fericiți.

O fracțiune de secundă, timpul s-a oprit din curgerea-i nebună și noi, amândoi, am asimilat toată frumusețea vieții trăite împreună, deschizându-ne sufletul spre noi frumuseți cu „tăceri zgomotoase". Mela mă privea din nou cu acei minunați ochi albaștri, mișcându-se în conversație cu precauția unui expert genist care dezamorsează o bombă.

– Tu mă faci să înțeleg unele lucruri, pe care altfel nu le înțeleg deloc sau parțial... tu îmi dai lumina salvatoare și cântarea bucuriei... și acea izbândă ce nu doare...

– Ți-am spus că nu a fost decât o premoniție... de acum încolo voi fi mai atent. Sper, însă, ca acest lucru să nu mă afecteze prea mult. S-a ridicat și am simțit o împunsătură infantilă de tristețe... A ocolit masa până pe partea mea și m-a sărutat pătimaș pe buze... și cu surâs promițător s-a depărtat, spunând abia șoptit:

– Izbânda asupra morții nu e un dat aprioric. Trebuie să fii puternic, logic. Ai grijă să nu te simți ca o păpădie ce se scutură la cea mai mică adiere de vânt. Nu uita că sunt trup și suflet alături de tine. Te iubesc... și a dispărut ca o boare ... Am urmărit-o cu privirea înflăcărată de dorințe, poate, datorită zâmbetului zăpăcitor pe care mi l-a aruncat în timp ce trecea grăbită să-mi pregătească un sandviș sau a modului discret – afabil – în care

mi-a făut semn că mă aşteaptă în dormitor... Mela s-a reîntors, mai repede decât credeam, cu un platou cu sandvişuri frumos ornamentate şi apoi s-a dus să vadă ce fac copiii... Cu plăcere am constatat că parfumul fericirii plutea în văzduh şi persista ca o promisiune viitoare...

Trăiam o zi minunată, odihnitoare. În faţa vilei noastre s-a oprit nea Bălaşa, unul din incredibilii supravieţuitori şi plin de voie-bună şi-a încrucişat braţele în semn de rugăciune, apoi le-a lăsat să cadă pe lângă cele două cârje, ce-l ajutau să se deplaseze.

– Hai, nea Bălaşa, vino, să stăm puţin de vorbă.

– Chiar mă bucur, domnule inginer, că mai schimbăm câte o părere...

A intrat în curte cu paşi mici, nesiguri, şchiopătând puţin. Îl durea piciorul drept la care suferise o fractură în timpul nefericitului accident şi pe care îl avea acum în ghips. Nu-i venea să creadă că suntem vii. El care a văzut atâtea în cei treizeci de ani de muncă în subteran era mai emoţionat ca un copil în prima zi de şcoală. Trăiam amândoi o stare de anxietate. Pe măsură ce se apropia de mine, faţa i se lumina într-un zâmbet şi cu un aer nonşalant mişca mâinile mari cât o lopată „inima lui Stalin" spre buzunarele pantalonilor, fără să reuşească să-şi ascundă emoţiile... I-am pus o mână pe umăr şi, instataneu, atraşi ca de un magnet puternic, ne-am trezit îmbrăţişându-ne cu atâta efuziune, că cerul impresionat şi-a scuturat câteva lacrimi de fericire... Mela, care era în pragul casei, a început să zâmbească, să lăcrimeze de fericire:

– Din câte ştiu eu adevărata prietenie şi respectul se leagă totdeauna la necaz... şi la fericire... Voi sunteţi doi fericiţi, dragilor... şi s-a retras să nu-i vedem lacrimile ce-i şiroiau pe frumosu-i obraz.

– Sărut mâna, doamnă inginer, iertaţi-mă că am dat buzna peste dumneavoastră, dar efectiv, simţeam nevoia să vă văd, să schimbăm câteva vorbe... Arăta ca un stejar falnic, netrântit la pă-

mânt de furtunile vieții. Accidentul și pe urmă șocurile secundare, îmi întăriră convingerea că omul, în diverse împrejurări, este de neînfrânt! Nu-mi puteam închipui cum acest om mare și puternic cât un munte ar fi putut fi înghițit de nisip și ape. Era o iluzie deșartă! Omul este, totuși, un fulg, o părere în fața declanșării forțelor naturii și a destinului.

Întinzându-i mâna, din nou, m-am simțit ușurat și fericit. Prezentul, în esență, se compunea din sentimente, idei, vibrații sufletești, năzuințe, aspirații, dorințe, vise. Mă credeam un bun debateur. Vroiam să mânuiesc cu dexteritate, în aceste clipe de mare tensiune, tăria de caracter, arta dialogului, și cu o mare doză de stăpânire să alung spaimele, frica de viitor...

– Ia loc, nea Bălașa, și hai să ne bucurăm de noi înșine, de ziua asta minunată... dar prin subconștient mă îngrozeam de tribulațiile destinului... Cum te simți nea Bălașa?

– Mulțam de întrebare, bine, foarte bine și aștept cu nerăbdare să reîncep lucrul. Mă mai supără femurul rupt, încolo totu-i în regulă. Și-apăi, de dragul dumneavostră venii c-un strop de țuică de-a noastră să ne cinstim oleacă... No, ce ziceți?

– No, păi bine ai făcut!

Surprinzător, Mela ne-o luă-nainte, căci ne așeză pe masă o tavă cu multe bunătăți culinare și un clondir de țuică. Nea Bălașa, tăcut, dar ferm, scoase cu evlavie din buzunarele hainei o butelcuță cu licoarea uneori binefăcătoare și o așeză pe masă. O vreme am rămas tăcuți de parcă atunci ne-am fi cunoscut prima dată. El a oftat, uitându-se cu gingășie de-a lungul străzii, unde vântul mătura câteva grămezi de praf și apoi și-a ridicat ochii spre urmele de nori cumulus de pe întinderea albastră. În fine, a deschis dopul de la sticlă și fermoarul de la gură:

– Apăi, să trăim, să fim sănătoși și fericiți! Că ne-o murit moartea!...

Pentru că nu avea de gând să continue, l-am întrebat:

– Ce crezi că s-a întâmplat, nea Bălaşa ?

A inspirat prelung pe nas şi privindu-mă adânc în ochi, mi-a răspuns:

– O minune, domnule inginer, o minune pentru că la o blasfemie a naturii, la accidentul tehnic imprevizibil, care ne putea costa viaţa, nici experienţa mea şi-a dumneavoastră nu ne puteau salva... Dumnezeu ne-a întins mâinile... În cei treizeci şi cinci de ani de muncă în subteran, sub atâtea orizonturi de borchişuri, sub teroarea exploziilor de gaz metan, a prăbuşirilor necontrolate ale rocilor, niciodată n-am păţit ce-am păţit acum ... am văzut efectiv moartea cu ochii... Mi-e ruşine de frica mea. Azvârlindu-mi o privire sfidător provocatoare, apoi coborîndu-şi din nou ochii, spuse melancolic:

– Jocurile astea ale naturii sunt stupide şi imprevizibile... No, să fim sănătoşi, că belele or curge... Să vă trăiască doamna, copiii şi toţi cei dragi... şi dădu peste cap tot conţinutul paharului, ca şi cum ar fi fost ultimul...

– Mulţumesc mult . Şi-ţi doresc la fel şi eu dumitale...

Am inspirat adânc, parcă pregătindu-mă pentru un număr greu de circ şi reuşind să-i prind flăcările tristeţii din ochii lui şi să-mi stăpânesc cele câteva clipe de vacarm lăuntric i-am răspuns ferm şi, zic eu, raţional:

– Viaţa e frumoasă şi merită s-o trăim aşa cum ne-o făurim! Viaţa capătă sens mai înalt, când căderea naşte putere, puterea naşte sentimente de iubire şi respect faţă de tine însuţi şi faţă de valorile morale...

– Apăi aşa o hi, că prea le zici cu foc...

Şi îmi întinse mâna lui mare, în semn de încuviinţare şi parcă vrând să-mi alunge cuvintele, mai închină un pahar în sănătatea lumii... Am stat apoi tăcuţi o jumătate de oră, fiecare cu gândurile, simţămintele sale, timp în care s-au stratificat şi limpezit confuziile, eventualele erori ce le-am săvârşit la acel nefericit accident...

Umbrele morții mai fâlfîiau în jurul nostru. Parcă plutea un simțământ de vinovăție între noi. Ne simțeam puțin stingheriți. Eu, unul, știu că așa m-am simțit, deși niciunul nu eram vinovați cu ceva. De ce? De ce? De ce? parcă-i auzeam glasu-i lăuntric . „Știu că am lucrat aproape perfect. Lucrarea era solidă, poate una din cele mai bune ramificații făcute de mine în cei peste treizeci de ani de meserie"... S-a îndepărtat câțiva pași de mine și apoi s-a reîntors fericit că nu-și poate ascunde frumoasele sentimente, dar și teama ... teama de ceva nedesluşit, de ce putea viitorul imprevizibil să ofere mai ales în acestă meserie grea... Câteva lacrimi de satisfacție, de bucurie împărtășită, îi șiroiau pe obrazu-i brăzdat de griji... Trăiește și ăsta-i cel mai important lucru, soarele cald și bun îi încălzește sufletul, în care, în ultimul timp, adunase atâta amărăciune, tristețe și durere... Albul ochilor îi era neobișnuit de limpede, parcă era un răsfrânt izvor de ape, cocoțat pe umeri, cu o energie imensă de purificare și lumină izbăvitoare. Ar fi trebuit să strig de bucurie, dar spaimele, cu infexiunile interogative mă țintuiau sub prefigurarea dictonului: „omul e măsura tuturor lucrurilor. " Dumnezeu te aduce prin suferință spre iubire, spre adevăr. Imi vin în minte, ca o străfulgerare, uitându-mă cu aprehensiune la Nea Bălașa, că: Acropole joacă zilnic tragedia frumuseții mutilate.

Parthenonul – în straiele-i de piatră îngălbenită de capriciile vremii, calcinat de soare – a rămas și rămâne străin de patimile prin care a trecut. Diferențele dintre Parthenon și piramide sunt multe. Primul a fost construit de oameni liberi, pe când ultimele construite de sclavi, biciuiți de faraoni, fără scrupule. Numai că, așa cum spune Octavian Paler, noaptea Parthenonul devine muzică și rugăciune, iar ziua muzica lui se transformă în logică, pe când edificiul piramidelor un munte de suspine, pe sub care curge Nilul durerilor oamenilor. Ambele sunt o lecție nemaipomenită a istoriei: „piramidele una dramatică, amintind de sânge, biciuire,

muncă de Sisif, asigurând nemurirea faraonilor respectivi, dar muritori şi ei ca toţi oamenii, pe când Parthenonul reprezintă „nemurirea" omului liber, „creator de civilizaţie". Lirismul naturii şi al timpului, melancolia destinelor curgătoare mă trezesc din reverie şi brusc, cu voce tare, îi spun lui nea Bălaşa:

– Mineritul şi civilizaţia sunt complementare vieţii, pentru că, ziua şi noaptea munca noastră, prost plătită, plină de sacrificii şi mari riscuri, aduce nemurirea societăţii în lungul plânset prin ere şi a marilor mistere ce ne înconjoară... Înălţăm durerea noastră spre cer, amintind de un adevăr: că nimeni nu este nemuritor, şi omul, şi civilizaţia sunt muritoare. Eu ştiu că în interiorul nostru stă Christos, cel schingiuit şi torturat, cel crucificat pentru iertarea păcatelor noastre. Noi suntem o continuare a lui şi purtătorii crucii sale de suferinţe. De aceea mă opun atât de îndârjit, cu educaţia mea, cu raţiunea, cu logica mea şi cu felul ăsta degajat de a vorbi, ca şi cum n-aş fi făcut parte din stupidul accident !

– Să înţeleg, domnule inginer, că scopul este de a mă duce la Iisus, acela care este în noi ca efigie a suferinţelor şi idealurilor noastre, şi care suntem, de fapt, noi? Acesta e darul iubirii dumnezeieşti?!

– Mă uimeşti, nea Bălaşa! Ţi-am ascultat aforismul şi încep să cred că numai credinţa în Dumnezeu ne-a salvat viaţa. Sinceritatea dumitale, inofensivă, atât de mângâietoare îmi deschide desaga sufletului şi mă face mai generos, mai cinstit şi mă deschide mai mult spre un dialog cu dumneata.

S-a foit pe sub straie şi s-a uitat pătrunzător spre mine. Simţea ca şi mine necesitatea unui dialog sincer despre dumnezeire, despre rău şi bine, iubire şi ură... despre vizionarismul christic... şi asta pentru a ne cunoaşte mai bine.

– Ce lucru minunat îmi ceri. Astăzi, când întreaga noastră societate trăieşte într-o încrâncenare nemaipomenită, când politica de învrăjbire socială, politică este unicul scop al conducerii de

partid şi de stat, cu ţinta de a ne subjuga total, dumneata îmi propui un dialog despre probleme existenţiale... mă năucești ... uimitor ai trezit în mine un tip de comportament emoţional în stare să sfarme bariere ideologice ridicate de puterea politică a timpului... Am un talent debordant pentru relaţii imposibile...

– Mă simt onorat, domnule inginer, să purtăm discuţii despre problemele existenţiale ale omenirii şi, în particular, despre munca noastră grea de miner... şi despre greşelile puterii actuale... Nu spun mai multe lucruri acum, pentru a nu destrăma plăcuta ambianţă de azi...

Surpriza a fost totală, neînchipuindu-mi că am să găsesc un muncitor, cu atâta disponibilitate spre cunoaştere a fenomenelor istorice, sociale, cu dezvoltări psihologice interesante, şi mai ales cu o deschidere spirituală spre prietenie. Uşurarea îmi aiurea reacţiile. Am răspuns scurt, emoţionat:

– Oricând... şi oricât... numai lasă-mi ca o „minima moralia" dreptul unic de a-mi cere iertare în faţa lui Dumnezeu, pentru suspiciunile mele.

– Dacă natura ne-a iertat, atunci şi Dumnezeu ne iartă...

Era o situaţie inedită, aş spune fantastică, o răsturnare de valori în scara de valori pe care o construisem de-a lungul vieţii. Asta, nu înseamnă că nu mai întâlnisem muncitori, care să aibă cunoştinţe tehnice mult superioare chiar unor cadre inginereşti, dar în acest caz, probabil sub puternica impresie a ieşirii teferi psihic şi fizic din groaznicul accident, am înţeles, o dată în plus, că omul – cauză şi efect – împleteşte antropomorfica dezvoltare cu propriul ţel. Cunoaşterea cheamă la precauţie şi la acel bun simţ, ce duce la sănătatea reciprocă a omului şi a pământului, la imensitatea tăcerii vieţii şi a morţii din ei. *Nil novi sub sole*.

Îmbătrânitul Pământ îşi vede în continuare de treabă, iar bucuria vieţii, permanent, prin el înfloreşte. Într-o lume în care motorul sentimentelor îl constituie logica, acesta ar fi trebuit să

fie momentul când mă zbăteam inconştient între viaţă şi moarte şi când, ca prin vis, am văzut-o, acolo la spital, pe Mela îndreptându-se spre mine, cu faţa toată un solar surâs, şi o mare de suspine şi s-a prăbuşit cu murmure de durere şi fericire şi cuvinte de nepătrmurită dragoste peste mine. Atunci am simţit că-mi reclădesc din nou viaţa... Simţeam că numai umăr lângă umăr, două suflete în acelaşi suflet, în acelaşi univers, eu şi Mela puteam să continuăm povestea noastră de iubire, pitită sub crengi de stele. Simţeam, în acele vii, grăitoare momente, că stresul susţinut ar fi avut un efect corosiv asupra sentimentelor. Alungarea lui a fost marele anestezic. Clipele acelea de eliberare, create iarăşi de scumpa mea Mela, mi-aduceau alinare, încredere în propriile-mi forţe, dar niciodată nu există un singur sistem logic. O rece iluzie ucide sentimentele din rădăcină, din somnul munţilor trecuţi cu pasul raţiunii şi face din pomul vieţii un altar stropit cu sânge omenesc. Cum puteam să rămân surd la glasul unui nai al deznădejdii, când vedeam cum creştea răutatea oamenilor cu „ochi albaştri şi urechi clăpăuge", din cooperativa „ochi şi timpane"? Cinic, am tras câteva concluzii. Fiecare îşi joacă rolul din piesa vieţii, aşa că mi-l joc şi eu. În meseria mea sunt stăpânul absolut, nimeni nu-mi suflă în ciorbă, iar în rest, recit poezia răsuflată: *trăiască partidul* şi *boborul*, care-i interesează pe politruci şi-mi văd de ale mele. Iată un om fericit! Bine că nu te afectează umilinţa şi toate celelalte inepţii din jur. Dar conştiinţa, gândirea cutezătoare, ideile măreţe, viziunea de ansamblu asupra evoluţiei societăţii? Vax! Lozinci ce se pot citi pe toate gardurile. Rezultatul nu putea fi decât unul deprimant. Mă acuzam pe mine însumi de nerealizările altora – „câtă conştiinţă muncitorească", de perversiune intelectuală, „câtă înnobilare şi căftănire vulgare" – când, de fapt, în jurul meu colcăiau o sumedenie de farisei curajoşi şi îndrăzneţi ce turuiau de-ţi venea să mori, iar în realitate erau colaboratori la „ochiul şi timpanul" şi abia aşteptau să te încondeieze. Eu, fără

aprobarea nimănui, mă cred... om! Vinovat pentru concepțiile mele – bune sau rele – dar în contradicție totală cu ale reprezentanților statului. Un bolnav într-un stat extrem și iremediabil de bolnav... De încercai să reglezi conturile cu acest regim imbecil, riscai să te aresteze dintr-un simplu denunț sau așa din senin... E *o. k. ?* Uite, domle, pe ce ți se duc bietele tale energii creatoare! și cum vrei să lucrezi ca lumea când îți dai seama că de fapt ești o gânganie strivită de greața puterii, o zdreanță aruncată la coșul de gunoi, un ciot de lemn care rănește, ceva infect, de care ei, puternicii zilei, se feresc... O, omule, blândule argat, dând infinite roade pe acest înțelept pământ, nu lăsa a răutății roată, nicicând, să-ți distrugă destinul cu rădăcini agreste și adânci pilaștri...

***

Nu mult după aceea, aflând securistul care mă supraveghea permanent, despre natura discuțiilor mele cu reprezentantul clasei muncitoare și neînțelegând nimic din metafizica vieții, a încercat să mă pună la punct repede, neigienic și fără martori, în stilul atât de caracteristic ideologiei bolșevice. Amenințări și mai apoi lovituri sub centură, fără resentimente.

A încercat să mă suprime fizic, cu cinism și sânge rece. Numai că în confruntarea directă, am fost mai rapid, mai dibaci și l-am lăsat întins pe șosea... Nu vroiam să cred că în secolul descoperirii energiei atomice și a zborurilor cosmice se mai putea practica asemenea stil barbar, din epoca de piatră. Sistemul oprimator comunist nu dorea decât supușenie oarbă, executarea fără crâcnire, fără discernământ a ordinelor șefului suprem, și aplicarea de sancțiuni drastice politice, sociale celor care nu se supun. Uneori, discutam cu nea Bălașa, și nu numai cu el, despre aceste lucruri. Eu, la treizeci de ani, el la cincizeci și cinci, dar amândoi cu flacăra dreptății și speranței în sănătatea și frumusețea omului nou de mâine ne consolam că noi, doi umili, reușim, în vâltoarea

vieții, să ne agățăm de un fir de iarbă, de un strop de rouă și eliminăm prin purificarea în natură (așa vitregă cum e uneori) acea maree nocivă a urii, a noroiului moral care inundase totul. Cu legitimă dreptate ne întrebam: oare aceștia sunt oamenii pentru care Michelangelo a sculptat „Pieta" și Bach a compus simfonii religioase? Cinismul e mai periculos decât moartea. Fiara din om, a doua natură a lui, îl dezumanizează. Nu am nici o intransigență puritană, nici nu mă număr printre acei care din invidie îi reproșează orgoliosului favorurile vieții. Lumea în care trăiam era dezarticulată, inumană, excentrică și derutată și plină de neputințe nu-și mai găsea cadența, drumul drept și clipa de liniște și pace. Peste tot amenințări și arestări politice-individuale și colective. Țara toată era o întinsă și necuprinzătoare, și pestilențială, închisoare. Floarea intelectualității distrusă, otrăvită cu bună știință. Lupta de clasă era suprema religie. Cine nu e cu noi nu trebuie să trăiască. Nimic nu conta, în fața ciumei roșii: viață, onoare, adevăr, ci numai pofta nesăbuită de putere. Orice mișcare, chiar și bine intenționată era suprimată, brutal, de către forțele oarbe, bestiale, ale securității și ale celorlalte instituții coercitive ale statului comunist. Printre lucrurile pe care le incrimina regimul comunist era și obiectivismul. Nu se cădea să fii rece, imparțial, trebuia să te implici *subiectiv* în cauza clasei muncitoare. Trebuia să ai o profesiune de credință de clasă, o justiție de clasă, ba la un moment dat și o gramatică de clasă, unde filologul I. V. Stalin dădea lecții contodente marilor lingviști . Istoria trebuia și ea reajustată, adusă la valorile masei, la lupta de clasă ca fir roșu al întregului progres. Instanțele de arbitraj nu judecau atât stricta legalitate cât oportunitatea socialistă a unui demers, dădeau hotărîri complet neobiective dar sprijinind avantajul social. A fi *obiectivist însemna a fi rece, imparțial, amorf și până la un punct chiar dușman, ca unul care nu voiai să intri în hora generală, entuziastă, ci stăteai de o parte și făceai pe deșteptul. Era parcă*

mai grav să fii ***obiectvist*** *decât să complotezi.* Acum, n-o să fiu niciodată în stare să cred că obiectivistul e totdeauna obiectiv. În orice *obiectivitate istorică, fie* ea cât de riguroasă, se ascunde un **parti-pris,** un sistem de preferinţe, o angajare de subiectivitate, un fel de particular de a vedea şi de a judeca, o scară aparte de valori. „Străina iubire" – libertatea, căutata dreptate, erau transformate în perversiune politică şi cenuşie viaţă. Singura licărire de lumină era sărbătoarea din familie, alături de soţie şi copii. Aici clădisem altarul marmoreean al afecţiunii, iubirii şi respectului de sine. Peste tot, vai, din nefericire, creşteau spinii dezbinării, urii, minciunii. Involuţia intelectuală era în floare. Proletcultistul era moderatorul societăţii, pe care încerca s-o croiască după modelul său necioplit. Politicul strâmb, neprincipial este „umorul negru" al puterii, ce provoacă şocuri mortale. Mi-e scârbă de cei care urlă de bucurie când românii ciomăgesc sau chiar omoară în bătaie alţi români. Roşesc de ruşinea lor şi plâng în adâncul sufletului, cât de jos a căzut spiţa umană. De ce, Doamne, de ce, când e loc pentru toţi pe acest pământ binecuvântat de Dumnezeu? Nu-mi pierdusem total speranţa în redresarea morală a acestui popor român bun şi blagoslăvit de bunul Părinte. Priveam cu încredere în viitorul apropiat şi fără să-mi fac mari iluzii, psalmodiam frumuseţile lumii şi evoluţia ei pozitivă într-o perspectivă a mântuirii şi a iertării. Ce minunat ar fi dacă în toţi oamenii ar exista instituţia iertării şi a mântuirii. Omul are dreptul şi obligaţia morală de a trăi în deplină libertate şi nu numai el ci şi toate celelalte vieţuitoare Şi animalele au dreptul egal la viaţă, au dreptul la libertate şi numai natura – şi nici ea totdeauna – nu trebuie să aibă puterea de a hotărî perpetuarea sau nu a unei specii. De ce admitem, atunci, cu nonşalanţă şi nu ne revoltăm când „Ghiţă"-porcul, „Miţa"-vaca, „Frumuşica"-găinuşa" sau „Gheorghe"-boul, cum zice maestrul O. Paler, sunt omorâţi cu fast în abatoare? Ce să mai zic de uciderea, cu cruzime, sub ropote de aplauze a unei mulţimi barbare, a tau-

rilor, în arene, de către criminalii toreadori? Aparţin toate acestea anecdoticului vieţii? Nu! Nu, acestea fac parte din dramatismul lăuntricului vieţii noastre. Subconştientul fiinţei noastre le face să erupă cu puterea unui vulcan, transformându-le în strigăt de durere, în urlet înspăimântător al neputinţei îngrozitoare de a le stopa, din lipsa unei raţiuni mai puternice decât păcatul originar. Un aer de disperare pluteşte peste întreg. Aşa cum spune poeta Paula Romanescu: „Mi-e dor de-o lumină în care să-ncapă/ conturul de umbră ce-mi este chiar trup/ cu vagi, tremurânde limanuri de apă/ în care unduiri neştiute irump/", aşa şi eu, sub ploaia rece de stele, mă consider, mai degrabă, un neîmplinit în modestele mele aspiraţii şi iluzii. Reuşisem, însă, împreună cu cei cu care colaboram, să încheg o prietenie bine înţeleasă, cu limitelei ei decente, să mă eliberez de frica ideilor mele în faţa viitorului şi să privesc cu mai multă încredere la ceea ce este şi va fi. Lucrul cel mai rău care ţi se poate întâmpla este să te pierzi pe tine însuţi, să te cufunzi într-un fel de hău şi să-ţi dai seama de asta, că te-ai scufundat şi te-ai pierdut pentru totdeauna şi fără speranţă!... O concluzie apodictică sau enigmatică sau prea criptică! Aud replica poetei Paula R. : "Doar frunzele c-un tremur spaimele şi le-nving/ când noaptea de pe urmă – jivină veşnic nouă/ pune în ochi de fiară, în loc de stele, rouă..." mi se pare mai corectă... în chemări nedesluşite de-amaruri viitoare. Este dreptul fiecăruia de a alege. Alegerea ţine, însă, de democraţie.

***

La zeci de zile după accident m-am dus la un control medical de fond, amănunţit, la un doctor din Bucureşti. Rezultatele, spre satisfacţia mea şi a soţiei, au fost excelente. Eram îngrijoraţi să nu apară diverse simptome... post-traumatice. Un fulger... o cădere... şi cornul nu mai sună... plecarea-i fulg, popasurile grele, gândeam eu...

– Puteai să rămâi cu halucinații sau defecte cognitive. Somatic cred că ți-ai făcut o idee, mi-a spus doctorul cu dezinvoltură, de parcă s-ar fi aflat în fața unei piese anatomice neînsuflețite...

– M-da... m-da...

– Nu-ți recomand decât puțină odihnă, într-o stațiune climaterică, fără nici-un tratament special... ba da: fă multă dragoste...

– Mulțumesc, doctore!...

– Nu ai de ce. Cazul tău și al celorlalți colegi ai tăi, putea să creeze ceva complicații, de exemplu, să împărtășiți câteva dintre caracteristicile premorbide ale altor pacienți...

– Ne putem considera fericiți că nu suferim de diagnosticul claustrofobiei?...

– Da! Nu suferiți de o entitate nosologică... și nu aveți nevoie de un tratament psihiatric.

După ce am mai schimbat câteva amabilități cu doctorul, am îmbrățișat-o pe Mela cu toată efuziunea fericirii și pentru o descătușare totală, am pornit pe jos, bucuroși, să cinstim evenimentul la restaurantul Herestrău, din parcul Herestrău. Simțeam că mă născusem a doua oară. Am trăit simultan o durere bruscă, în parte dezolare, în parte panică, o uluitoare senzație că poate nu aș mai fi avut posibilitatea revederii perechii mele, a copiilor, a părinților, a fraților și a prietenilor... Trăiam iluzia că eram un mort viu alături de ființa cea mai iubită din viața mea. Vinul rubiniu al vieții mă îndemna: visează!

Ochii ei mari și albaștri închideau în ei tot seninul iubirii și mă absorbeau în lăuntricul lor cu nețărmurită dragoste. Durabila iubire era o prezență uimitor de plăcută. Rochia înflorată exprima bucuria lăuntrică a culorilor din inima ei. Până și pielea, de un alb imaculat, îi arăta parcă mai altfel, mai netedă, mai senzuală și mai atrăgătoare. Totul, ambianța, parfumul florilor, copacilor, azurul cerului și oamenii din jur aveau alt înmiresmat sens, altă prezumție de frumusețe, alt anotimp al fericirii... Noi eram aceeași

şi totuşi alţii... mai umani, mai plini de exigenţe pretenţii şi de nedescoperite frumuseţi interioare. Zâmbind ne-am spus simplu: te iubesc... şi ne-am strâns mâinile cu acea efuziune drăgăstoasă şi, brusc, ne-am trezit unul în braţele celuilalt. Surpriză, pentrucă ea nu avea asemenea manifestări în public. Păstra măsura, deşi nu era o pudică în intimitate... Trăia o zi aparte...

Pecetluiam, instinctiv, din nou marea chemare sufletească şi trupească cu săruturi pătimaşe... Dându-ne seama unde ne aflăm, ne-am reaşezat pe scaune şi inundaţi de promisiunile tăcutelor familiarităţi ale parfumului fericirii, ne-am liniştit ca prin minune. Tuşele adânci ale iubirii ne legănau pe aripile lor invizibile. Eram două fiinţe într-una. Simţeam şi gândeam sigur la fel. În timp ce mânca friptura, Mela mi-a spus veselă şi fericită:

– Îmi place sărutul tău dulce-amar, dragul meu şi el e izvorul din care vreau să mă adăp o veşnicie...

I-am mulţumit prin noi sălbatice săruturi şi am făcut un comentariu amabil la săruturile – fragă, la sânii cireşuiţi care începau revoltaţi şi răsculaţi rochia mulată, că nu sunt mângâiaţi şi răsfăţaţi cu săruturi pătimaşe... Învolburaţi, simţeam fluviul răscolitor al iubirii cerându-şi drepturile... Am continuat dialogul cu o serie de subiecte neutre. Mai întâi despre copii, fructul iubirii noastre, după aceea despre munca din subteran şi riscurile şi frumuseţile ei. Brusc s-a întunecat la faţă. Îi părea vag rău că nu reuşise să termine facultatea de medicină. Şi tot brusc chipul i s-a luminat: „Sunt fericită că sunt cu tine, singura mea mare iubire. Sănătatea dragostei noastre eşti tu!... Te iubesc şi asta e suprema fericire, alături de copiii noştri"... Cuvintele au pătruns în fibra fiinţei mele şi au rămas înfipte acolo ca suprem argument al durabilei noastre iubiri. Zâmbetul fericirii îi stăpânea fiinţa atât de puternic, încât totul în jur era numai soare, lumină. Forţa centripetă a dragostei ne apropia şi ne lega devenire, prin mii de cercuri concentrice, pentru totdeauna. Albastrul cerului şi verdele intens al pământului

se rostogoleau în noi, multiplicând noi forme de viață fericită, precum lichenii sau copacii ce vor apare pe planetele Venus și Marte, transformându-le în viitoare locuri încântătoare. Mela, citindu-mi gândurile și, parcă inundată de spicele în rod, de cireșul înflorit, frumos mirositor a prospețime, îmi murmura:

– Ce sens are? Și aici e frumos și suntem fericiți! Iar ritualul iubirii e reconfortant...

În sinea mea gândeam: Doamne, ce puțin a lipsit ca sufletul meu să plutească pe Marte, Venus, sau mai știu eu pe unde. Mă temeam, ascuns, de deplinătatea sănătății acestei fericiri, alături de neasemuita mea pereche, tovarășa de viață. Înțelepciunea ambientului ne-a trimis într-un târziu, dornici de răsfățul sexului, în patul nostru comun. Delicatețea pasiunii, ascunzând o înțelepciune a dăruirii pasionale ne-a aruncat în „împărtășirea" sentimentelor definitorii. Și obsedat de frumusețile trupului ei, pătimaș, am gustat apetiturile sexului. Ce ore de extaz, de afecțiune, de înfruptări din continentul plăcerilor oferit cu toată dragostea. Și iarăși o briză de tristețe apăru prin sufletul meu... cer robit de o lună opală...

O undă de tristețe trecu, brusc, ca o boare, la gândul posibilității neființei mele. Sau poate tristețea era toată în mine? Cât de plăcut trecea timpul unul în brațele celuilalt. Mela a făcut chiar remarca: „Aș vrea să fim mereu doi într-unul singur"... Valul acesta de intimă fericire s-a destrămat în clipa când ușa dormitorului a fost larg deschisă de Cristina și Bebică. Ne-am trezit din reverie, ca sub un duș rece, deși extazul mai stăruia în carne, oase și suflet...

– Copii, mergeți în curtea în cânturi de soare și de iarbă că venim și noi imediat...

– Bine... și pe chipul lor citeam tristețea că nu se pot juca cu noi decât așa de târziu...

– Mergeți în curtea cu verde crud și stați în șpilhozene, să vă bronzați.

Pajiștea din curte, cu minunate flori și iarba moale și verde, era cadrul flamboiant în care adeseori petreceam toată familia și unde veneau și vecinii la picnic, la un grătar și mici...

Gelos pe copii, după un reconfortant duș, am ieșit și eu în curte și am încins o joacă cu iubiții mei, Cristina și Bebică. Spațiul fericirii familiare era inundat de chiotele noastre de bucurie și de melodiile Beatles-ilor . Mela s-a retras puțin la bucătărie să pregătească micul dejun și sandvișurile pentru a pleca la plajă la rîul Ialomița din apropiere. În locul unde apa tocea malul, în apropiere de podul ce făcea legătura cu termocentrala Doicești, se formase o largă plajă, și acolo ne-am oprit să întindem mica noastră tabără. Câteva prosoape de plajă, trei umbreluțe para-solar și voia-bună întregeau peisajul, destul de mirific... Deocamdată, noi singuri pe toată plaja.

După ce Mela adăposti mâncarea într-un „cooler" cu ghiață, am intrat cu toții în apa clară și plăcută a rîului. Și a început bălăceala... copiii extrem de fericiți, alergau după mine și Mela, ne provocau, stropindu-ne cu apă, nisip și vrând să ne facă măgăruși... îi căram pe umerii noștri, fericiți la rândul nostru... Se umpluse cerul de voioșie, de chiote de fericire... Larma se întindea în infinitul zării... Brusc, în memorie mi-au apărut imagini din fericita copilărie, pe când eu și frații mei, împreună cu părinții, ne botezam și ne scăldam în Argeșul nostru drag, ce curgea molcom pe la picioarele satului natal, Izvoarele... Repetabila viață, aproape în aceleași condiții, crea și aducea mereu clipe de extaz, de împliniri, pe alte meleaguri și cu alte personaje... Cristina și Bebică nu se mai săturau de mângâierile molcome ale apei, aruncau cu găletuțele și lopățelele în apă și făceau „broaște" și mici bulboane, iar când ieșeau pe mal clădeau castele din nisip și mâl, pe care la înconjurau cu adânci șanțuri de protecție... erau în culmea fericirii. „Mami,

tati, ia uitați-vă ce minunății am construit noi!" „Bravo, copiii! Când veți fi mari să continuați să construiți de-adevăratelea case, castele, vile, parcuri pentru toți copiii lumii..."

Mela, cuibărită lângă mine, vibrând de fericire și mulțumire, murmura: „Dragule, vă iubesc, vă iubesc nespus de mult... voi sunteți viața mea... împlinirea deplină... zborul spre fericire...

„Și eu te iubesc... și vă iubesc... – și din nou o umbră a neființei, pentru o clipă, a pus stăpânire pe mine. O, doamne, cum se putea curma, atât de nedrept, această fericire...

– Ce se întâmplă, iubitule, am simțit, instinctiv, că te întuneci... și nu vreau... suntem aici, toți, împreună și ne bucurăm de viață... Nu vreau să văd, nici cu cel mai fin microscop, vreo pată de tristețe. Existăm și trebuie să fim uniți, curajoși pentru fericirea comorilor noastre. Te știu puternic și gândește-te că sunt alături de tine trup și suflet, și la bine și la rău, și mai ales la greutăți... Am respirat adânc, am sărutat-o ostentativ, aproape cu mânie, și cu un sentiment al vulnerabilității m-am calmat, spunându-mi în sinea mea că sunt un om rezonabil, care refuză să se lase împins spre extreme. Gândurile zburau încet, sacadat, exagerat de rar, spre viitor, singurul repertoriu emotiv. O, gânduri – icari cu largi aripi de miere... – lăsați-mi „străina iubire" să-mi fie stăpână în cerul meu numit Mela...

„Măcar tu", iubita mea, mă înțelegi că prezentul se compune, în esență, din sentimente, idei, vise și mai ales din energia iubirii tale și a copiilor... Nu sunt un mare debateur, dar ideile, sentimentele, rațiunea țâșnesc din mine ca dintr-un gaizer. Mintea rătăcind prin spații străine iubirii, cu accentul pus pe „tot ce-am vrut" îmi crează autocompătimire și acuzații care mă înfurie. Nu e nevoie să-mi spun că am avut întotdeauna sprijinul și ajutorul tău și asta mă onorează. Sunt fericit că trăim afectiv prezentul, fără ca afectivitatea să strivească personalitatea socială. Viața e un tobogan lung și nu prea lat, uneori plin de mâl și întortocheat, pe

care ne încăpățânăm să-l tot urcăm și coborîm. Și lăsând filosofia la o parte, am sărutat-o, așa tam-nesam, pe buzele doritoare de flacăra iubirii, mărturisindu-i că vreau s-o posed în apă... „Nu se poate aici și acum, deși și eu doresc mult acest lucru, dar sigur la noapte, sub clar de lună și în ritmul versurilor legănatei ape... a iubirii, ne vom descărca de energiile tămăduitoare ale ființei... Atât ne-a fost și copiii, care până atunci se jucaseră în apă și pe nisip, constatând că se petrece ceva fără știința lor, s-au repezit asupra noastră, împingându-ne spre apă, dacă nu-i includeam în discuție.

– Vă iubim! Mergeți și vă jucați!

N-a fost chip și am intrat cu ei în apă și ne-am mai jucat aproape două ore fără întrerupere.

Foamea ne chema la masă. Mela ne-a sărutat și a ieșit din apă spre a împodobi masa cu bunătățile aduse de acasă. Buna dispoziție, lumina sufletească, a dat naștere unei discuții despre un sejur la Mamaia, Eforie sau de ce nu? în insulele Canare, Hawai sau mai știu eu unde. Copiii au intervenit cu imaginea, evident, confuză a unei plaje unde să găsească papagali, palmieri și bărci cu pânzele umflate de briza mării. După ce am terminat de mâncat, berea băută de noi cei mari și sucurile de cei mici, împreună cu soarele dogoritor ne moleșise. Cristina și Bebică, plictisiți să stea lângă noi și-au luat găletușele și celelalte jucării și au plecat pe malul rîului să construiască noi palate de nisip și castele cu caneluri de vise.... După ceva timp, au mai sosit câțiva colegi cu soțiile și copiii. Gălăgia și bucuria petrecerii s-a întins mult peste apusul soarelui, până pe la miezul nopții. La un moment dat între bărbați s-a încins o discuție aprinsă despre accidentul pe care l-am avut. N-am mai putut suporta și m-am retras cu Mela, la mică depărtare, unde tufele de flori naturale râdeau sub clarul de lună și ne invitau la ascultarea poeziei sufletești interioare. Așezat într-un genunchi i-am zis, plin de demnitate și politețe: ești

frumoasa din viață și te doresc... nebunește, ca-n prima zi... Hai, să ne luăm la revedere și să plecăm acasă și fără nicio reținere și jenă am sărutat-o pe gură, sâni, coapse...

– Sub vălvătaia săruturilor tale, mă topesc toată ... Hai, acasă, să ne dăruim unul- altuia fără nici o reținere... Copiii se îndreptau spre noi obosiți și doritori să se culce. Mela, neobservată, a strâns resturile de la masă, umbrelele, prosoapele și a pornit înainte cu copiii spre casă.

– Of, doamne, frumoasă mai e! Am surprins privirea ei încurajatoare, am schimbat un surâs larg și cu subînțeles, prevestind viitoarele nebunii de acasă. Punct și contrapunct al meu și al ei. În colonie am încercat să mă dezbăr de sentimentul acela de mândrie combinat cu acceptarea, pe care îl trăiesc ori de câte ori mă ia dragostea de mână.

– Acum, spune-mi dragule încă odată cât ești de fericit?...

– Cât cerul și pământul luate la un loc!... Și apropiindu-ne unul de altul am cuprins-o cu brațul de după mijloc și îmbrățișați am intrat în casa, cu promisiuni nesfârșite... Atunci am înțeles, ca în multe ocazii, sensul vieții și puterea pe care ți-o poate da trăinicia iubirii.

Între noi se instalase, totuși, imperceptibil, ideea insuportabilă că eu puteam să dispar ca un fum, în urma acelui accident tehnic stupid. Mela tăcea și își sprijinea privirea pe întreaga mea ființă. Încercam, eroic, să depășim starea de șoc atât de puternică.

– Da, hazardul m-a salvat... sau credința, am spus și ăsta e cel mai important lucru.

A clătinat ușor din cap, confirmând un gând nerostit. Am așteptat, mulțumit să fug de propriile mele gânduri pentru a o ajuta să facă față alor ei. A simțit că o urmăream și și-a ridicat privirea și plecând spre baie, a murmurat:

– Nu te teme dragul meu. Nu am luat-o, încă, razna, și înainte de a pleca se apropie lasciv de mine, sărutându-mă protector pe

frunte. Cu un suspin s-a lipit şi mi-a înfăşurat mijlocul cu braţele. Respiraţia caldă, mă înfiora răscolitor. Glasul, înăbuşit de emoţie, mă chema.

Brusc s-a desprins din braţele mele şi a fugit la baie...

Am aprins veioza de lângă pat şi am aşteptat-o pe Mela să iasă de la duş, deşi întotdeauna făceam duşul împreună. De data asta am înţeles-o... voia să-şi limpezească gândurile...

Mai de grabă gustul, politeţea decât morala sexuală m-a împiedicat să intru peste ea. De la Mela învăţasem o propoziţie a lui Stendhal: „Le mauvais gout mene aux imoralitees."

Din baie a strigat: „Eşti mereu o frenezie, un geamăt de crin menestrel, nu atât de raţional, că uneori eşti ca un copil răsfăţat...

– Să cred că raţionalitatea e un fel de inocenţă? N-am reuşit să aud răspunsul pentru că zgomotul apei îl acoperea... După câteva minute, mâinile ei alergau nebuneşte peste fesele mele, spre perineu, iar ale mele peste sânii doritori de săruturi peste mijlocu-i arcuit de plăcere...

– Îţi arăt eu cum arată inocenţa ta....

– Am trăit împreună un lucru înspăimântător, care persistă, deocamdată, în noi, poate multă vreme şi de aceea trebuie să ne ajutăm unul pe celălalt. Ceea ce înseamnă că trebuie să ne iubim şi mai mult, cu mai multă dăruire şi frenezie...

– Desigur. Şi pe mine mă stăpânesc aceleaşi sentimente. Avem nevoie de forţa dragostei. Nu ne putem permite, de-acum încolo, nici un refuz. Afecţiunea mângîietoare şi răsfăţul sexului nu-i o lipsă de respect în faţa vieţii, din contră e o datorie faţă de noi înşine...

Ceva, mai puternic, se înfiripa, imperceptibil, în noi.. Făcusem amândoi trecerea spre esenţă. Fiinţele noastre, vibrând din toate fibrele, înlănţuite în mişcarea deslănţuitei iubiri trupeşti, simţeau pogorârea nemuririi în noi, simţeau că aici ne este locul, că aici ne

sunt rădăcinile şi că suntem binecuvântaţi întru iubire. Ştiam că îi place să-i culeg frag buzelor, să-i sărut seninul albastru al ochilor şi după acest scurt preludiu să-i penetrez sexul... Timpul se reîncarna în noi, căpăta sens, culoare, veridicitate... Am înţeles, mai mult ca oricând, că iroseam timpul adesea, stând de vorbă îmbrăţişaţi, despre una, despre alta, cu un aer de vanitate şi nesiguranţă, când am fi putut face acelaşi lucru în pat, goi, întinşi unul lângă altul şi să folosim timpul atât de preţios, deschizând porţile fericirii şi plăcerilor senzuale. Nu sunt un hedonist, dar după acel accident dureros, mi-am – şi ne-am – dat seama că timpul se îngustează, sau chiar poate dispărea, lăsând în urma lui doar o clemenţă asociativă şi imprevizibilă. Acum, însă, totul era încântare şi adâncă răsuflare a libertăţii de a alege calea spre singura fericire: trăieşte-ţi clipa. Se petrecea acea contopire fizică a trupurilor şi a sudării sufletelor, acel strigăt al iubirii durabile-inefabile şi cuprinzătoare... Cuvintele erau de prisos... erau onomatopeicele ah, ah,... ahhh de nesfârşită plăcere. O stare de transă, apoteotică, de uluitoare intensitate erotică, pur şi simplu de trecere dincolo de fiinţă, unde doar sufletele se mai regăsesc... devenea felul nostru firesc de a fi. Un moment dintr-un vis recurent, minutele acestea spaţioase, inocente, rămâneau ecou reverberat în inimile şi în fiinţa noastră până ne regăseam în interiorul lor. Şi atunci vieţile noastre reveneau la esenţă şi filigranau fericirea iubirii în viaţă. Când trupurile şi sufletele noastre ieşeau după ore întregi de iubire din această stare de ameţitoare, de minunată beatitudine, eram alţi oameni, mai buni, mai entuziaşti, mai generoşi şi poate mai frumoşi... Deveneam un infinit punct de sprijin pentru întregul univers al nelimitatei iubiri, un vast laborator al procreaţiei... un timp al iubirii în iubirea mirifică şi misterioasă.

Teama, incredibil de puternică, a posibilităţii ivirii unui nou eveniment dramatic în viaţa noastră şi nepărmurita iubire ce ne lega, ne împingea mereu spre actul sexual, nu din hedonism, ci

pur şi simplu ca o necesitate spirituală, ca un necesar arc al iubirii noastre pământene peste timp. Chipul ei drag şi frumos, alb ca marmora pură, cu fruntea-i înaltă luminată de iubire, părul ei castaniu cu irizaţii de fildeş, se constituiau într-un cer cu aer copilăros, cu promisiuni de nețărmurită fericire. Răsfățat de comorile ascunse în trupul ei, sculptat de o mână îngerească, încercam, în orice clipă, s-o protejez ca pe o icoană a sufletului.

Frăgezimea înfrunzitelor idei, parfumul discret al aluatului trupului, căldura seninului albastru din ochii ei, glasul cald, mlădios ca un susur de izvor inocent, mă făceau să mă pierd în grădinile edenice ale sufletului ei, să fiu unul din cei mai fericiți oameni din satul planetar. Viaţa, un parcurs fără cusur, îmbibată de roua iubirii pământene, înfrunzită de logosul solar, nu mai era un mare semn de întrebare, ci o eternitate de fericire şi de bucurii crescute în noi ca iarba verde prin otavă. Fericiți, ne întrebam intrigați:

– Cum te simți?

– Speriată de atâta fericire, îmi răspundea, speriată de-a binelea. Nu pot să-mi imaginez viaţa fără tine, fără dragostea noastră, fără progeniturile noastre, lumina şi rodul iubirii noastre... Suntem o singură ființă în cuget şi simțire... dar mă stăpâneşte o teamă. O, de-ai putea pleca din minerit sau măcar din acestă funcție periculoasă, m-aş naşte a doua oară...

– Nu se vede, răspundeam eu, şicanând-o!

– Simt cum tremur pe dinăuntru... simt acel cutremur imprevizibil ce ne poate înghite... simt cum în mine se deschide un cer de dorințe... şi de spaime...

Şi iar ne descătuşam energiile. Ne devoram, uitând că mai existăm... Târziu ne trezeam din această reverie, şi ne aminteam că trebuie să ne mai hrănim şi altfel. Făceam repede un duş Apoi eu mă aşezam într-un comod fotoliu în faţa televizorului, iar draga mea, Mela, pregătea masa cu toate bunătățile culinare asezonate de mânuțele ei şi cu câteva lumânări crea acea atmosferă discretă

a intimității spirituale, a cinei de taină. In intimitate, gustam din condimentele declarațiilor reciproce de dragoste, ne spuneam unul altuia tot ceea ce îndrăgostiții nu obosesc niciodată să asculte și să simtă nevoia să rostească.

– Te iubesc, dragule, din ce în ce mai mult. Ești zâmbetul soarelui, intimitatea luminii, torța nestinsă a pasiunii, forța logosului solar, care mă îndeamnă la mereu și mereu alte nebunii amoroase... Raționalul mă învinge, dar mă ridică destin înfloritor în tine...

– Și eu, eu care trăiesc numai prin tine, prin tot ce ești și-mi oferi cu atâta zel și credință... și îmbrățișând tainele misterioasei iubiri, zbor în cercurile largi și line ale ființării. Și acesta nu-i decât începutul. Promit să ard pe altarul iubirii noastre cele mai frumoase vise, sentimente, numai tu să rămâi lângă mine... în mine, o permanentă iubire.

Viața se desfășura sub semnul acestor devorătoare simțăminte, încorporate în nevoia superioară de-a fi permanent înăuntrul celuilalt, pentru a-l cunoaște ca pe tine însuți.

Noi nu aveam ce să ne ascundem, dimpotrivă ne arătam și nu numai nouă, toate fațetele personalității noastre, cu cele bune și rele. Trăiam într-o reciprocitate afectivă, izvorîtă din curățenia „straniei iubiri", cu valurile neîntrerupte ale împlinirilor și senzațiilor. Extazul sincer, devotat ne învăluia într-o aură a fericirii. Nu știu să fi avut, în primii zeci de ani de căsnicie, de conviețuire, nici cel mai mic motiv de discuție în contradictoriu.

Gândurile mele erau și ale ei, și invers. Evident, făceam și mici compromisuri, care mai mult întăreau armonia familiară. Viața ne era coerentă, frumoasă, plină de înțelegere. Nimic strident, obositor, nimic deranjant, totul era, sau ni se părea nouă, un angrenaj perfect.

Uneori stările de reverie cuprindeau și minute, ore de tăcere, cu sedimentarea senzațiilor, sentimentelor, ideilor. Mela, întinsă în pat, ca o odaliscă, își depăna iambii foșnitori ai pulsului în aerul

liniştitor al unei melodii de muzică uşoară. Poate era propriul meu ritm. În tăcerea aceasta nu existau tensiuni, din contră, parcă, era un recviem de reculegere. Ne priveam, tăcuţi, în ochi şi privirile citeau în noi adâncimi de iubire, respect. Era ca o rememorare lungă şi lentă şi, odată cu trecerea fiecărui minut, fără o vorbă, recuperarea părea să acumuleze puteri interioare. Forţa inerţială a iubirii, zilele, anii petrecuţi în armonie, ne creau senzaţia unui vis adevărat şi ne dădeau certitudinea fericirii şi a renaşterii propriilor resurse. Simţeam cum înfrunzesc în noi frumuseţile primenitoarei iubiri, cum primăverile magnoliilor descifrau enigme, fără prea multa verbalizare a problemelor existenţiale. Logosul solar minimaliza puţinele şi neînsemnatele conflicte, cu scurta viaţă a lor. Era important să ştii când să le laşi să dispară, fără a lăsa urme adânci prin sufletele noastre. Eram convinşi că folosirea, într-un moment nepotrivit, a cuvintelor, putea provoca tot atâtea şocuri electrice. Fiinţa umană, febril regenerată de fluxurile dragostei sau de cine ştie ce „perspectivă proaspătă", poate deveni sursă de tandre reflexii sau pământ ars de cumplite desnădejdi. Fără să ne dăm seama, ne-am trezit îmbrăţişându-ne, sărutându-ne pătimaş, făcând dragoste Ne-am rostogolit din pat, pe covor, mărturisindune, fără vorbe, a câta mia oară? sacrul jurământ al iubirii. Buzele ni s-au întredeschis, pentru o clipă, o dezlipire senzuală, marcată de un mic sunet exploziv. Buzele Melei mi-au conturat numele, dar nu s-a auzit nici un sunet, nici măcar respiraţia. Hipnotizat, parcă de buzele ei fragede ca mura, le sărutam nebuneşte, le furam culoarea, senzualitatea, nectarul de caise coapte. Atât de cărnoase şi de frumoase în plinătatea culorii lor naturale. Deodată, un slab sunet, geamăt ... geamăt de plăcere:

– Ah,... Ahh,... Ah... V i n t i l ă... ăăă...

– Melaaaa meaaaa iubităăă...

– Vintilă... , nu se poate, ceea ce trăim noi acum este dincolo de înţelegerea omenească...

Şi brusc s-a încruntat, a tras aer în piept şi a dat vorbelor o tonalitate plină, joasă:

– Dragul meu, simt că înnebunesc, ce se petrece cu devoratoarea noastră iubire, mă nelinşteşte... prea mult te vreau în mine... prea mult te iubesc... prea mistuitoare şi adevărată e dra...

N-a mai avut timp să termine că gura mea i-a sorbit ultimele silabe. Apoi i-am zis:

– Trăiesc aceeaşi stranie senzaţie, de a nu mă sătura de tine... e o frenezie ucigătoare... frunziş, verde crud de iubire, scăldat în albastrul sânge foşnitor cânt şi vaier...

S-a aşternut apoi peste noi o linişte mângâietoare... Reconceptualizam sentimente, pământ, cer, spaţiul înaltei şi adevăratei iubiri, nerefuzându-ne nici un fel de gest intelectual sau spiritual. Gândurile zburau în interiorul meu căutând răspunsuri cât mai adecvate.

Mela nu era o femeie cu reproşul feminităţii sacrificate, mutilate, îmbătrânită în suferinţa căinţei lângă bărbatul nerăsplătit pentru veghea proteguitoare. Era fericită ca femeie, împlinită ca mamă, având geniul sensurilor profunde. Privaţiunile materiale, puţine sau multe, n-o acreau ci, dimpotrivă, o îndârjeau.. Trăia afectiv şi nu-şi dorea mai mult decât avea: doi copii minunaţi, frumoşi şi deştepţi, dintr-o iubire adevărată, onorantă. Viaţa ne era coerentă, frumoasă. În această atmosferă armonioasă, plină de azurul dragostei şi stimei reciproce au crescut şi copiii. Vedeam cum chipurile lor exultau de fericire. Se întunecau când nu reuşeam, din motive lesne de înţeles, trăiam în „socialismul multilateral dezvoltat", să le satisfacem unele dorinţe mai capricioase: jucării foarte scumpe, o rochiţă mai fistichie, un pian cu coadă, un curs de balet pentru Cristina şi un curs de pian pentru Bebe (şcoala de balet şi pian era la Târgovişte, la cca opt km. de Şotânga şi fără mijloace de transport organizate) etc. etc

Mela, cu acel frumos devotament matern, cu acea obligaţie

morală de a desăvârşi educaţia copiilor, dusă până la sacrificiu, pe ploaie, ninsoare, zloată, căldură toridă, „chinuind-i" şi pe copii, la cei cinci şi patru ani ai lor, mergea, de două ori pe săptămână, în nişte condiţii precare de transport, la şcoala de balet din Târgovişte.

Şi acesta nu era ultimul sacrificiu pe care-l făcea. Aşa înţelegea ea să fie mamă responsabilă, soţie iubitoare, cum a demonstrat-o de-a lungul vieţii..., când, de exemplu, lucrând împreună la canalul Dunăre-Marea Neagră, a făcut naveta în fiecare sâmbătă, de la Cernavoda sau Constanţa la Bucureşti, timp de nouă ani, pentru a îngriji de Cristina şi Bebică care erau elevi şi mai apoi studenţi. Piosul meu omagiu, plin de elocventă recunoştinţă, se îndreaptă şi acum spre înălţătoarea-i icoană a marelui, nobilului, înmiresmatului suflet care a fost.

Ea considera toate aceste haruri nu ca obligaţii ci ca ingredientele necesare succesului în viaţă şi cu cât conţineau în ele mai multe sacrificii cu atât erau mai frumoase. Aşa mă înţelepţea şi pe mine. Aflam, din fericire, că sursa puterii sacrificiilor – a oricărei puteri, şi pot legitim specula – stă în trascendentala iubire. Mela o dobândea prin credinţa nestrămutată în fericirea căminului nostru. Nici un sacrificiu nu era prea mare pentru ea. Numai că trăgea prea mult de resursele ei fizice. Având însă, o robusteţe fizică nemaipomenit de puternică, a trecut cu brio peste toate aceste sacrificii şi datorită acelui nesfârşit izvor de iubire ce o înflăcăra, a cules toate roadele fericirii sale interioare umane. Eu cu Mela ajunsesem la acel grad de comunicare şi de înţelegere inefabilă, de necrezut, numai din priviri. Fiecare zi îşi urma cursul plăcut, nu monoton, cu parfumul fericirii, cu satisfacţia împlinirilor...

Din când în când, totuşi, zăream pe chipul ei o umbră de tristeţe trecătoare... poate regretul că nu a terminat facultatea de medicină, un crez al vieţii ei, poate, insatisfacţia nerealizării unor vise, dorinţe datorate vicisitudinilor vieţii, poate... prea

marea modestie, cu care era înzestrată, s-o facă să fie adevărata soție și demna mamă... Și pe mine mă dureau aceste lucruri. Nu le consideram un non-sens și de aceea nici nu insitam asupra lor, în discuțiile pasagere pe care le aveam cu Mela. De altfel, nici nu prea voia să le abordăm, considerându-le ca făcând parte din banalitățile vieții. Nici eu, fără o teorie formulată, fără termeni bine definiți, fără o semnificație anume, ori un antropomorfism hilar, ci dintr-un singur element existențial: mă simțeam capabil să asigur familiei mele un trai decent, nu acordam prea multă atenție acestor lucruri. Elanul tineresc, de la început, încrederea în capacitățile mele intelectuale, fizice și morale, mi-au arătat mai târziu că nu a fost chiar așa.

După ce copiii au împlinit șapte ani, greutățile vieții, exigențele sporite în educația lor, m-au determinat să admit ca Mela să intre „în maidanul muncii". A fost o primă ruptură, nesemnificativă, e adevărat în lanțul fericirii noastre. Efectul soporific, pe care îl poate avea uneori mișcarea frenetică a altora, s-a repercutat și asupra mea, în special, fiindcă eram obișnuit când veneam de la servici, să fiu primit cu brațele deschise, alintat, protejat. Și de ce să nu recunosc, simțeam necesitatea acestei afecțiuni. Asta nu însemna că odată cu intrarea în serviciu a Melei, toate acestea au dispărut... numai că afecțiunea ei s-a îndreptat, cum era firesc, mai mult spre copii. Se instala ușor, ușor o insidioasă teamă de viitor. Anxietate, aversiune față de viitor. Vinovăția, dacă exista, și presimțirile sumbre, legate printr-o funie dinspre trecut spre viitor, pivotând în prezent, singurul moment ce putea fi trăit, îmi creau, cel puțin mie, o senzație bizară de disconfort. Poate că era un soi de teamă. Teama e mai concentrată, are un obiect anume, concret, pe când la mine era ceva difuz, ceva diseminat în conștiință. Sau era o aprehensiune față de viitor. Da, cred, că atât era, cu aproximație, aprehensiune. Teama ca armă de frondă, ba chiar de ostentație împotriva iubirii...

***

Teama, totuşi, faţă de viitor exista, dar şi din cu totul alte motive. O pată de întuneric, care de altfel, m-a urmărit încă din liceu şi facultate, era originea mea socială, inadecvată noului sistem social şi politic impus ţării întregi de către baionetele şi tancurile sovietice după 1945. Părinţii mei, ca şi mulţi alţii, făceau parte din „clasa duşmănoasă" proletariatului şi catalogaţi, pe nedrept, exploatatori, chiaburi, industriaşi veroşi, deşi alungaţi, fără milă din satul lor natal, s-au încadrat în câmpul muncii, la munca de jos. Tata ca mecanic lăcătuş şi cazangiu la uzina „Progresul" din Bucureşti. Asta nu conta, precum n-a contat nici faptul că acea brumă de avere o realizaseră prin braţele şi mintea lor, timp de treizeci de ani, cu sacrificii şi multe privaţiuni. Şi asta nu era de ajuns. Acea sinistră instituţie care ne tortura pe toţi, creată de cel mai sinistru şi tembel sistem politc existent vreodată în lume, începuse să nu-mi mai dea pace. Într-o noapte, după ce făcusem un control de rutină la mină, întorcându-mă acasă pe jos, pe la ora două, am remarcat, cum cineva ca o umbră, mă urmăreşte. Nu avea curajul să se apropie prea mult, deşi eu am strigat la un moment dat: vino, domnule, şi spune-mi ce ai de spus... Sunt un om paşnic... Nici un răspuns şi umbra a dispărut în întunecoasa noapte..., nu însă pentru totdeauna. Ajuns acasă am descuiat uşa, cât mai discret posibil şi am intrat, dar am rămas în hol, ascultând: Mela, era trează şi îngrijorată, parcă presimţea ceva.. Din camera copiilor am auzit un ţipăt: unul din ei avusese un vis urât. Împreună cu Mela am intrat în camera lor şi l-am liniştit. Am înţeles atunci că tensiunea mea sufletească se transmisese telepatic şi copiilor. Întâmplător, mi-am aruncat privirea printre jaluzele, pe stradă, şi am văzut „umbra" care mă urmărise, dar pe care portarul din camera de pază a coloniei o saluta. Pentru prima dată în viaţa mea încercam o formă a fricii, şi nu atât pentru mine, cât pentru viitorul copiilor. Era o frică de consecinţe.

Experiența tristă din viața familiei mele parentale îmi stăruia în memorie. Să stai cu sabia lui Damocles deasupra capului, din motive total independente de voința ta, mi se părea de nesuportat, cu consecințe psihice. Nu eram atât de obtuz să nu înțeleg că viitorul meu profesional, și nu numai, era pus sub un mare semn de întrebare sau chiar în pericol, știind câtă influență nefastă avea această instituție perfidă. Pe de altă parte, acest accident era și un puternic avertisment și, mai ales, un îndemn de a munci mai corect și înzecit de mult, pentru a arăta că sunt folositor societății. De muncit, munceam din convingere, și nu de frică. Trăiam o stare elementară, alături de dezgustul față de sistemul oprimării personalității și libertății fiecărui individ, și în același timp, de surpriză, furie și incertitudine. De felul meu eram optimist, puternic, curajos mai ales că în adolescență practicasem sporturi care cereau calități de caracter, ca boxul, rugbiul, artele marțiale, ce-mi implementaseră flerul de învingător. Frica și necunoașterea fricii nu erau asociate cu activitatea neurală a adrenalinei, ascunsă adânc în sânge și-ntr-o parte atavică a creierului meu, de unde nu-și emitea reacțiile instantanee, ci cu răspunderea morală pe care o avem față de familia mea. Ce să-i explici acelei unelte, pusă să mă urmărească – pas cu pas – că nu m-am temut de moarte nici când am fost prins de erupția de borchiș, nici când circulând regulamentar pe secția de circulație a unui plan înclinat, din vina unui maistru inconștient s-a ordonat punerea în mișcare a unui convoi de vagonete și s-a rupt cablul de tracțiune iar vagonetele s-au înfipt purcoi, din fericire, deasupra trupului meu... nici când s-a întrerupt curentul electric și am rămas suspendat, câteva ore, în chibla de la un puț în săpare. Nu-l condamn pe acest cabotin, dar pe șefii lui din umbră, da, și mai ales pe nemernicii politruci din vârful piramidei puterii, ce ne conduceau. Ei erau de vină.

Nu frica era punctul meu slab. Dar reacția mea, de data asta, nu fusese instantanee și mă obliga la o comportare lineară, căci

lumea mea era una a sentimentelor, a dorinţelor împlinite şi a respectului reciproc . Eram făcut din aliajul din care sunt făcute avioanele, în asemenea măsură, încât mi-era greu să mă imaginez îndoindu-mă sub o adiere de vânt.

Suferinţele părinţilor mei, suferinţele milioanelor de oameni din ţara noastră şi din jumătatea Europei – cotropită de ciuma roşie sovietică –, erau o realitate crudă, trăită cu intensitate şi frică, în fiecare zi. Oricând forţele inumane ale represiunii comuniste distrugeau destine nevinovate. Frica era cea mai cumplită stare a existenţei noastre. Dar şi celelalte tare: poluare morală, socială, delaţiune, minciună, confuzie politică, zgomot troglodit de fond. Îmi era frică de frica mea, pentru că-i cunoşteam cauza. „Români, feriţi-vă de români" – spunea pe atunci scriitorul dizident Paul Goma, închis şi persecutat de comuniştii români, fiindcă avea curajul să spună în gura mare adevărul. Mă speria ceea ce mi-ar fi putut face diabolica securitate, instituţia cea mai agresivă, abjectă, laşă şi opresivă, din ţară, mâna ucigătoare a partidului comunist, condus de nişte descreieraţi (nu toţi, desigur) şi criminali. (Drăghici, Pleşiţă, Nicholski etc.). Panoplia amintirilor funeste se desfăşoară prin faţa ochilor: în anul doi de facultate, prin *anno domini* 1952, partidul comunist începe acţiunea curăţirea din viziunea „urii de clasă", exmatriculând numai din anul nostru, cincizeci de colegi. Printre cei exmatriculaţi, Mihai Vişina, fiu de legionar, Alexandru Simionescu, fiu de moşier, Cornel Iliescu, fiu de plutonier de jandarmi, Dan Petruţ, obligat să-şi schimbe numele, fiul fostului prefect al Capitalei Gabriel Marinescu, etc. Fiara comunistă folosea **obiectivismul ca armă politică.** Gravă eroare!

Motive halucinante, pornite din ură, dispreţ faţă de drepturile omului erau pe buzele şefilor de cadre din facultăţi, care perorau peste tot: „numai cine şi-a pierdut simţul luptei de clasă poate admite rămânerea în învăţământul superior nu numai a studenţi-

lor – fii de industriaşi, chiaburi, foşti oameni politici, legionari, ci şi a cadrelor didactice... Este incompatibil ca asemenea elemente duşmănoase, prin educaţia primită înainte, să aibă această calitate în noua societate pe care o edificăm." Cum să mai admitem ca aceşti intruşi printre noi să mai studieze în facultăţile noastre muncitoreşti, chiar dacă foarte mulţi dintre ei sunt cei mai buni la învăţătură? Se organizau şedinţe de incriminare pentru excluderea lor din facultăţi. „Cum să admitem, perora un «tovarăş», ca fii unor nemernici exploatatori, de profesie chiaburi, industriaşi, liber profesionşti, care ne-au supt sângele, să mai stea în aceleaşi bănci cu noi?" . E o eroare inadmisibilă! Toţi, fără excepţie, trebuie eliminaţi! E o blasfemie, tovarăşi, să-i mai avem printre noi! Ei infestează aerul proaspăt al societăţii noastre!"

Peste tot, cu un entuziasm de nedescris, în asemenea şedinţe de demascare, de incriminare voită a „infestaţilor", cu un consum enorm de cuvinte, sufocant, dictat de preceptele urii de clasă, eram aruncaţi ca nişte măsele stricate la coşul de gunoi al dreptei (?) societăţi comuniste!!!

Se juca şi consuma o dramă socială. Ostentativ, unii din colegii noştri, afişau condiţia lor socială de ţărani săraci, de muncitori exploataţi, de persecutaţi politic, cu o viclenie ancestrală!, exploatând din plin această mană cerească căzută neaşteptat pe destinul lor. Era un leit-motiv de a întreba mereu: „Ce origine socială ai tu? Fiindcă vreau să ştiu pe ce poziţii ideologice ne aflăm! Eu nu stau de vorbă cu duşmanul de clasă." Până atunci prieteni, dintr-o dată deveniseră duşmani de clasă. Perversă, intolerabilă politică socială, de învrăjbire, de ură, ştia partidul comunist să promoveze, cu o poftă nebună de a distuge destine total nevinovate...

Viaţa a demonstrat mai târziu că tocmai acei „indezirabili" din facultăţi, adevărate caractere umane, au dăruit societăţii întreaga capacitate de muncă, onoare, cinste, realizând lucrări economice, artistice, culturale de mare importanţă pentru economia ţării.

Dacă ar fi fost eliminați din circuitul economic, cultural, artistic, societatea ar fi avut mult de pierdut. Dar cine gândea așa în acele vremuri tulburi, stăpânite de spiritul malefic al urii de clasă și al distrugerii unor destine de elită, în afară de alesele spirite precum Lucian Blaga, Vasile Voiculescu, Radu Gyr, Nichifor Crainic, Constantin Noica, Petre Țuțea,... și lista poate continua la nesfârșit, în timp ce alții ca Vadim Corneliu Tudor, Adrian Păunescu, Mihai Beniuc, Aurel Toma luau caimacul noilor condiții halucinante... Nu conta însă nimic în lupta de clasă, decât distrugerea, fără discernământ, a valorilor naționale...

Dar să revin...

Tatăl lui Mihai, doctor la spitalul CFR din Roșiorii de Vede, arestat ca fost legionar, în urma unei raclamații la securitate de către „cel mai bun coleg și prieten" de la aceeași unitate. În fapt era ura ce i-o purta pentru succesul profesional pe care-l avea dr. Vișina. Vulgară hidoasa profesiune de turnător, pentru a-și acoperi incapacitatea profesională! La simplul denunț, securitatea, fără nicio cercetare, îl răpește pe doctorul Vișină din sânul familiei sale și-l duce la închisoarea din Aiud, unde supus schingiuirilor nemiloase își găsește sfârșitul, după șase ani de detenție. Pe căi ocolitoare, Mihai află despre moartea tatălui său și se hotărăște să se ducă singur la hidoasa pușcărie cu intenția să aprindă o lumânare, în memoria tatălui său. Știa precis că nu va putea să-i ridice trupul și să-i facă o înmormântare creștinească. La închisoare găsește pe secretarul directorului penitenciarului, care îl roagă să fie prudent în exprimare, deoarece „șeful" este un tip dur, sadic, violent... brutal. Și parcă vrând să-i dovedească acest lucru, el însuși îi porunci cu mojicie să ia loc pe culoar și s-aștepte, până la calende, aprobarea împuternicitului comandant. „Bine, dar am venit doar să aprind o lumânare la căpătâiul tatălui meu!" „Nu este voie!" replică tăios șeful închisorii, care tocmai intra în anticameră... „Un fior rece îmi trecu prin întreaga ființă,

la vederea matahalei grețoase, cu voce bubuitoare și înspăimântându-mă cu privirea-i de fiară, dar inconștient, ceva din adâncul ființei, o revoltă fără teamă, ceva pus prin jurământ sub obroc de acele vremuri înspăimântătoare, țâșni într-un strigăt: «Dar e tatăl meu și am datoria creștinească să aprind măcar o lumânare în memoria lui...»" Comandantul boțindu-și fața, cu vocea mai acră decât o aguridă, începu să urle cu o grimasă de ură: „Dacă nu pleci imediat, te arestez!" și intră furios în biroul său. „Ofițer, dă-l afară în brânci pe acest impertinent dușman de clasă!"... „O suferință a fericirii, cred că-mi strălucea pe față, ceea ce este uluitor. «Măcar știu că a murit aici...» Trăiam o bucurie intensă a nefericirii, dacă această asociație de cuvinte poate să spună ceva, aflând că tatăl meu murise aici... Bucuria că sufăr pentru fericirea de a-l fi găsit – chiar mort – pe tatăl meu, de care nu mai știam absolut nimic de șase ani, exploda în mine cu o forță spirituală zdrobitoare, așa încât am strigat cu durere: «Arestați-mă, faceți ce vreți bestiilor cu chip de om, dar acum și aici aprind o lumânare a iertării voastre și a mântuirii sufletului tatălui meu.» Memoria tatălui meu aprinsese în mine curajul disperatului... am avut revelația că-l văd lângă mine, implorându-mă, însă, să plec, fiind fericit că m-a revăzut... „Ofițer, dă-l afară, ți-am spus... că altfel te arestez și pe tine!..." Înțelegând gravitatea momentului, cu pași tîrșiți, am părăsit anticamera torturii sufletești. Pe sală, locotenentul, cu o voce strangulată de emoție mi-a spus: „Vă respect suferința, dar plecați cât mai repede de aici... Comandantul e o fiară, o brută comunistă"...

– Doamne iartă-l că nu știe ce face... i-am răspuns locotenentului, despre care am aflat peste ani, că pentru atitudinea lui a fost închis de către bestia bolșevică – omul nou creiat de ideologia comunistă.

Alexandru Simionescu, fiu de fost moșier, fost aviator în armata regală, exclus din aceste motive din facultate, luându-și propria

soartă în mâini, cu un optimism debordant, convins de cauza sa dreaptă, înfruntă indecenta oligarhie comunistă şi în final, alături de ceilalţi colegi excluşi, reuşeşte să revină în mijlocul nostru după şase luni de luptă cu abjectele mentalităţi bolşevice. "Simi", cum îl răsfăţam noi, înălţa, o dată în plus, mediul studenţesc şi discret mângâia rănile sufleteşti ale tuturor colegilor excluşi politic, timoraţi de cele întâmplate şi cu frică de viitorul sumbru. Culmea, tocmai aceşti năpăstuiţi ai sorţii, au devenit unii din cei mai silitori, conştiincioşi studenţi şi mai târziu cei mai buni ingineri minieri. De altfel, seria noastră era cunoscută ca seria de aur a institutului...

"Simi" serios, cu o vitalitate molipsitoare, cu un limbaj picant îi neurasteniza pe acei tembeli de activişti de partid, cadrişti, securişti, şi le tăia excesul insolent nu prin vorbe, ci prin fapte. El se mândrea că e cinstit, serios, drept, curajos şi că valoarea vieţii este dată de muncă şi de aceste calităţi. În producţie, pe marile şantiere hirotehnice, are numai satisfacţii profesionale. Supranumit "lordul", aborda orice problemă tehnică, umană, morală, civică cu dezinvoltură şi întreaga-i pedagogie se baza, culmea, pe exploatarea originei sale sociale. Susţinea că, printr-o tactică inteligentă, dezavantajul acesta se poate transforma în avantaj. Aducea în sprijinul tezei sale, diferite cazuri de foşti: Emil Prager, mare antreprenor, Vasile Poboran, fost director general la complexul minier-siderurgic Anina-Reşiţa şi mulţi alţii, care prin alesul lor profesionalism, prin conştiinciozitatea lor aveau rezultate pragmatice excepţionale. Refugiat, cu întrega familie – soţia farmacistă, copiii elevi la început de viaţă socială, pe şantierele hidrotehnice, a rămas la fel de viguros pe dinăuntru şi tot atât de tânăr şi verde pe dinafară... Trăia emoţiile tinereţii cu un entuziasm debordant şi cu tresăriri senzoriale, construia viitoarele baraje şi lacuri de acumulare de la Vidraru, Tarniţa, Mărişelu, Măguri, Remeţi, Valea Drăganului, Someşul Rece şi tot

atâtea hidrocentale. Dăruindu-se cu pasiune muncii de constructor, afundându-se în anatomia naturii, cu inestimabilele frumuseți și structuri intime, cu un caracter exclusiv funcțional, devine, fără voia lui, un „doctor" ce reglează, în limita posibiltăților tehnice, anomaliile ce survin în metabolismul ei. Era un mod linștitor de a înțelege metabolismul naturii și al vieții, al relațiilor interumane, scăpând astfel de dominația torturantă a simpatiilor și antipatiilor subiective. În scurtele „ciocniri" intelectuale pe care le-am avut cu el, cât timp am lucrat și eu în construcțiile hidrotehnice, mi-am dat seama că trăia în universul cauzalităților organice, al determinismului fiziologic, unde pot fi stabilite relații precise între cauze și efecte decât în palierele sociale, morale, sentimentale, stăpânite de imprevizibil, de capricii, de dreptul fiecăruia de a da sentințe asupra tuturor și invers. Suporta incomparabil mai ușor, mediul natural, decât pe cel social, respingător prin viermuiala lui promiscuă. Reușea cu eleganță, finețe, să se sustragă discuțiilor neprincipiale politice, ferindu-se din motive sociale să-și expună identitatea civică. Așadar mediul natural, aș îndrăzni să spun, lucrările de construcții, se dovedeau propice dorinței de a se afirma tehnic, decât să exhibe politic.

Mulți apreciau acest lucru ca pe unul de bun gust și înțelepciune. Atunci când cineva lipsit de discreție se exhiba, el prefera să întoarcă nepăsător capul, afișându-și propria discreție corectivă. Trăia de fapt într-o lume lăuntrică a lui, cu precepte solide, sănătoase, de „lord" nescăpătat, de o înțelepciune puțin arogantă. Ca director tehnic al grupului de șantiere Someș, fără veleități și senzația de putere, cel mult de onorabilitate, întreținea aceleași legături simple de prietenie cu toți colaboratorii și tot ce apărea în plus, ca respect citadin, se datora prestanței profesionale. Forța venea acum din calitatea de șef al unei mari întreprinderi de construcții hidrotehnice. Autoritatea i-o mai dădea și calitatea de scriitor de cărți tehnice în domeniu. Ajunsese unul din patriarhii

ținutului, un bonz privit cu admirație, iradiind o admirabilă forță omnipotentă. O eminență cenușie influențând tehnic și moral, pe o porțiune semnificativă, existența comunității constructorilor hidrotehnicieni. Bineînțeles, promovarea lui nu fusese forțată, cum se făcea frecvent adesea în poziții de vârf cu oameni nedotați, fără pregătire, alcătuind un balast greu de târât într-o societate condiționată de dosare de cadre. În plus, știa că viața familială exemplară îi dădea o stare de plenitudine. Avea reputația de intransigent și autoritar și se perfecționa în arta blândeții sinuoase, sugerând o fire sensibilă, o vocație intelectuală, un militantism tehnic în construcțiile țării. I se imputa de multe ori „devierea" de intelectual subțire.

"Simi" fusese de la început frapat de discordanța dintre convingerile lui teoretice, cu rădăcini în mișcarea liberală și blazarea atitudinii de profesionist, netradusă în lipsa de entuziasm. Viața puțin tumultoasă sub aspect monden, prea plină de activitatea profesională, palpita însă în matca timpului, pentru că era considerat competent, flexibil, nuanțat, tranșant și riguros în problemele tehnice. Neimplicarea în cancanurile șantieristice și în relațiile neoficiale, ca reuniuni restrânse, îi creia o aură de austeritate. Avea principii sănătoase: „În societatea dictaturii proletare, trebuia ca numai muncitorii, indiferent de cauză să aibă dreptate?" Pentru infractori "Simi"considera că nu trebuie să se prevadă nici-o circumstanță atenuantă, cu caracter de clasă. Cei ce comit fărădelegi, fură, escrochează, ucid, pot să fie paramuncitori, paramembri de partid, chiar cu stagii din 1921, trebuie să înfunde pușcăria. Partidul susține că nu se pot lua măsuri punitive, pentru o anumită vinovăție tehnică sau civică decât cu acceptul organizației de bază. Disecările, disjuncțiile te asaltau, însă, din toate părțile. În această stare de incertitudine, de tăcere letală, trebuie să-ți găsești echilibrul, să descifrezi viitorul, esența fenomenelor, și să eviți drama întregului popor.

Partidul comunist încerca să ne stăpânească destinele cu o forță diabolică necunoscută nouă, iar noi încercam să ne disculpăm, să inventăm eroisme, să înlăturăm suferințe, să ne justificăm unele erori în fața propriei conștiințe. Te considerai vinovat de propriul destin, de propriul declin. În fond, știai că marea închisoare socialistă, înființată de prodigiosul stalinism, era un praf sulfuros în ochii celor ce vedeau în adâncimile sistemului gulagist. În sufletele noastre, în schimb, cu cât creștea vulcanic lava nemulțumirilor și urii față de sistemul minciunii sfruntate și al umilinței, cu atât și măsurile represive și punitive ale partidului unic erau mai drastice.

Optzeci de mii de țărani și alte sute de mii de intelectuali, muncitori, studenți, militari, politicieni de frunte au fost închiși pentru motive imaginare sau concrete de opoziție față de politicile economice, sociale, culturale aberante. Tot poporul român era dușmanul declarat al noii orânduiri nedrepte, impusă de baionetele sovietice și trădarea vestului. Mă gândeam la toate acestea, recunosc, cu mare repulsie, dar și cu oarece teamă. Mă speria ceea ce mi-ar fi putut face această bestială instituție, cu toate că în comportamentul meu profesional, civic, moral și social, cât de obiectiv puteam fi, nu era aproape nimic de imputat. Dar câte nu se puteau inventa, fabrica de către această uzină a minciunii, a urii, a distrugerii ființei umane, numai din plăceri sadice de a produce suferință și din dorința de nețărmurită putere. Și câtă dreptatea aveam.

Bestiala instituție, în cazul meu, întocmise deja, un plan de recrutare ca „agent", aprobat de șeful Direcției Regionale M. A. I. Ploiești, col. Dumitrescu Nicolae, din care citez: „**Scopul recrutării**: întrucât în cadrul sectorului de activitate Gheboieni, condus de unul dintre cei mai pregătiți ingineri din cadrul Exploatării Minere Șotânga – inginerul Anastasescu Vintilă – și pentru a cunoaște poziția prezentă a unor elemente suspecte și dușmănoase

ca – Stănescu Ion, maistru, fost membru P. N. Ţ. şi proprietarul unei fabrici de ţesut şi Andreescu Mircea, tehnician constructor, fost ofiţer în armata burgheză, – considerăm că, el, candidatul este corespunzător scopului propus.... Din studiul efectuat asupra candidatului rezultă că acesta e foarte bine pregătit profesional, are o cultură generală excepţională, este comunicativ şi leagă uşor relaţii cu persoanele cu care vine în contact, iar prin natura funcţiei pe care o prestează vine în contingenţă cu un număr mare de elemente şi ne poate semnala orice activitate negativă din procesul de producţie. **Baza şi metoda recrutării: recrutarea se va face pe bază ideologică, întrucât este fiu de muncitor cinstit, depune suflet în realizarea sarcinilor profesionale şi e în permanenţă preocupat de îndeplinirea planului de producţie. Recrutarea se va face prin şeful serviciului cadre din Trustul Minier Muntenia, tov. Stăncioiu Traian, fost ofiţer M. A. I., care-l va invita să-şi completeze dosarul de cadre.** In ziua când se va deplasa la trust va fi luat în supraveghere de lucrătorul operativ, lt. Călin Constantin şi la un loc dosnic va fi reţinut de organele noastre şi adus la sediul organelor M. A. I. , unde se va trece la recrutarea sa. În cazul că în procesul recrutării se va observa un refuz de colaborare cu organele noastre, discuţiile vor fi canalizate asupra unor aspecte negative din procesul de producţie."

Aşadar, aşa stăteau lucrurile. Trebuia să fiu racolat de securitatea mârşavă şi laşă. Lupii nopţii se adunau în haită şi muşcau, scormoneau ca şobolanii...

Împuţitul securist C. C. mă urmărea zi şi noapte, înciudat că nu obţinea de la mine nici o informaţie, deşi, eu n-am stat niciodată faţă în faţă cu el. Probabil că afla colateral, de la alţii, despre nemulţumirile şi greutăţile cu care mă confruntam în producţie: lipsa de materiale specifice meseriei, lipsa energiei şi, îndârjit că refuzam cu obstinaţie să dau orice informaţie despre colaboratorii mei şi să mă întâlnesc, în locuri izolate, din oraşul

Târgovişte sau comuna Şotânga, cu ei (organele direcţiei IV), îl deranjau enorm, probabil, descalificându-l în faţa şefilor lui. Citez, din nou, din dosarul meu, scos legal, de la CNSAS: „agentul nu a furnizat niciodată material informativ despre activitatea şi discuţiile cu suspecţii noştri, ci numai informaţii despre aspectele negative din producţie. Nu s-a prezentat niciodată la întâlnirile fixate şi refuză colaborarea cu organele noastre" (p.). Căutând să mă târască în noroi se lovea şi de referatele excepţionale pe care le cerea şi primea de la diverşi colaboratori ai mei: „este un inginer bun, apreciat de toată lumea! Chiar se spune că ar fi cel mai deştept inginer de la noi, având o pregătire foarte bună. Din câte am văzut discută cu muncitorii foarte frumos şi caută pe cât e posibil să le acorde toate drepturile ... e foarte sensibil cu toată lumea." În faţa acestor evidenţe scrise, pentru că erau cu sutele, el, securistul, nu avea ce face. Trebuia să inventeze altceva ca să mă aibă la mână. Dar în spatele tuturor acestor manevre josnice, totdeauna găsea: „Du-te-n mă-ta, împuţitule!"

Dureros e faptul că aceste acte de curaj ale multora dintre noi, din acele timpuri negre, sunt luate în derâdere acum, după revoluţia din '89. Doamne, cu câtă uşurinţă şi scârbă suntem judecaţi de către aceşti viteji de după război, ca alde „Naşul" de la postul TV-B1. Cum poate acest mucos reporter, fără nici un merit intelectual, moral, să condamne un om ca marele Constantin Bălăceanu Stolnici, căruia nici la unghia degetului mic de la piciorul stâng nu-i ajunge acest vierme de moderator tv, susţinând că ar fi fost agent informator plătit al securităţii? Şi chiar de ar fi aşa, ştie acest domn că, sub ploaia de ameninţări şi ale celor mai diabolice, perverse sisteme de traumatizare şi de presiune ale securităţii, puţini puteau rezista? Nu iau apărarea marelui om de ştiinţă şi de valoare morală C. B. S. , ci numai constat că aceşti debordanţi mucoşi, fără nici o verificare riguroasă şi respect faţă

de marile valori morale ale acestui neam, se lansează în atacuri mârşave...

Aş vrea să ştiu cum ar fi reacţionat, nu acum, ci atunci, toţi aceşti nemernici fanfaroni? Vinovaţi sunt tot cei care au suferit tot felul de opresiuni morale şi fizice şi nu acei neoameni-securişti imbecili şi fioroşi – care nu se dădeau înapoi de la nimic mergând până la crime odioase – şi care nici până acum nu au fost traşi, măcar, la răspundere morală. Mă încumet să creionez, pe scurt, măreţia şi naturaleţea spiritualităţii româneşti şi numai prin câteva exemple alese aleatoriu. Dacă blândeţea, văzută nu numai ca pol recesiv al urii, ci ca o virtute activă deosebită a românilor faţă de popoarele învecinate şi faţă de ei înşişi, reprezintă o trăsătură specifică atât de stabilă în încercările istoriei naţionale, ea se transformă, după 1945, într-o teamă neîncetată şi chinuitoare de împuţinare a vieţii noastre. Câteva cazuri elucidează cadrul filosofic al problemei. Tembelismul bolşevic, implicat în distrugerea valorilor culturale şi elitelor intelectuale precum şi în distrugerea credinţei şi instalarea ateismului, prin decapitarea elitelor bisericeşti, nu putea duce decât la ostracizarea, ignorarea şi chiar la distrugerea fizică şi morală a multor personalităţi. Batjocoriţi, chinuiţi, mulţi dintre ei omorâţi, suportă cu demnitate toate umilirile, devenind o mărturie vie a perenităţii româneşti.

Constantin Bălăceanu Stolnici, o existenţă plină de patos, de zvâcnetul continuu al cunoaşterii, înflorită sub quarcii luminii şi rodind livezi de înălţătoare gânduri şi brazde de omenie, ecou reverberat de logos solar, mereu, prezenţă statuară pe acest pământ mioritic, a avut mult de suferit în timpul pervertit de ideologia comunistă, fiindcă era descendent al unei familii boiereşti, deşi calităţile intelectuale şi mucenicia în frumoasa şi demna profesie de cercetător în medicină îl îndrituiau să conducă o catedră universitară. Este aruncat într-o măruntă funcţie de conţopist. Umilit, dar nu învins de sistemul represiv, continuă eroic să studieze, să

aprofundeze condiția umană, martiră, prefăcând în văpaie de cunoaștere multe enigme ale vieții. Nu s-a plâns. A rămas un stejar mustind de încrederea în oameni și cu olimpian adevăr a filigranat semanticul adevăr, cu o modestie și o discreție care i-au caracterizat întreaga viață și carieră de pedagog și de om de știință . *In anno domini* 2008, savantul C. B. S, la venerabila vârstă de 87 de ani, este un forum de înțelepciune care adevereşte proverbul: cine nu are bătrâni să-i cumpere. Oricâte tumultoase epitete și clocotitoare adjective i s-ar aduce acestui patriarh cu fulguiri de adevăruri și comori de modestie și mereu cu început de frumoase lumi de adevăruri, n-ar fi decât un pal omagiu pentru cel ce este UN OM, O CONȘTIINȚĂ!

Înaltul prelat Dumitru Stăniloaie (1903-1993), un titan al teologiei românești, un om de vastă cultură, doctor în teologie cu specializări la Atena, Munchen, Berlin, rector al Academiei Teologice din Sibiu (1926-1946), a lăsat în urma sa opere de înaltă ținută morală și științifică, care-i aduc, foarte târziu, alegerea ca membru al Academiei Române în 1992, cu un an înainte de stingerea sa din viață. A cunoscut răutatea, sub formele ei cele mai abjecte, suferind o detenție politică în perioada 1958-1963. El va rămâne, în conștiința poporului român, ca o văratică dăruire și o plutărire de lumini prin credință și sevele de gând. Ce dovedesc aceste lucruri? Că mârșava ideologie comunistă distrugea conștiințe, caractere, personalități, multe din ele, chiar dacă aduseseră servicii propriei ființe. (Foriș, Lucrețiu Pătrășcanu etc.) și cu atât mai mult nu se putea împiedica de unele destine mărunte, dar total nevinovate. Un jurist, socilog, jurnalist condamnat să guste din vicisitudinile și din pelinul vieții, a fost Petre Pandrea (1904-1968), care a ajuns să declare tranșant, după ce a fost privat de libertate în regimul antonescian și arestat și condamnat în mai multe rânduri de regimul comunist: „Din frică și din laşitate se naşte răutatea și șiretenia... Din atomizare, recte singurătate,

pe bază de frică, se naşte egoismul cel mai feroce. Dacă ura are în spatele ei frica, la rândul ei, este urmată de violenţă, egoism «voinţă de putere», recurgere la forţă, înşelătorie, ca formă de violenţă." De ce soarta a fost nedreaptă şi rea cu acest valah superior, care, ca avocat pledant, a apărat în instanţă cauza comuniştilor, scăpându-i de la moarte şi pe conducătorii tărăniştijudecaţi de comunişti în 1947-1948? Ce forţe ale destinului, ce spin al durerii i-au sângerat viaţa pe nedrept? Pe cine să întreb, pe cine să plâng în iarna conştiinţei publice, emblematică şi ilustrativă pentru spiritualitatea românească?

E sigur, aceşti minunaţi oameni, personalităţi sau anonimi – vor rămâne în patrimoniul de valori definitorii pentru sufletul românilor la categoria frumosului, pe care Dostoievski o vedea drept salvare a omenirii din mocirla păcatului. De altfel, Ion Zamfirescu (1907-2001) filozof, profesor universitar, în cursul său despre „Teoria valorii", predat la Universitatea din Bucureşti (1944-1948), ajunge la concluzia că spiritualitatea şi umanismul înaintea oricăror foruri de judecată sau de clarificări spirituale sunt un titlu de legitimitate morală şi istorică pentru poporul român. Se poate oare purifica omenirea prin ea însăşi, de criminalele ideologii fascistă şi comunistă, pentru ca oameni nevinovaţi, personalităţi să nu mai sufere mari nedreptăţi? Se pare că nu. Germenele răutăţii predomneşte în fiinţa umană.

Doctorul din tagma rară a cosultanţilor fără arginţi, aşa cum îl numeşte Şerban Cioculescu pe Vasile Voiculescu, neobositul propăvăduitor al cuvântului şi marele educator în rubricile din gazete şi în lucrări de vulgarizare, la un înalt nivel, de la radiodifuziunea română, în respect pentru valorile noastre spirituale, i-a fost dat să sufere cumplit în epoca socialistă. N-a făcut nici un fel de politică sau mai precis a făcut o singură politică: înălţarea spirituală. Minţi obtuze, îmbâcsite cu ideologia bolşevică a crimei, din motive neelucidate, l-au persecutat, eliminându-l din sferele

culturii şi chiar din viaţă. Inchis, în august 1958, marele scriitor este eliberat la 2 mai 1962, cu sănătatea şubrezită şi se săvârşeşte din viaţă în noaptea de 25 aprilie 1963, pentru ca peste câţiva ani, la 15 februarie1968, Plenul Tribunalului Suprem al RSR să desfiinţeze sentinţa de condamnare. O reabilitare post-mortem folositoare nu Omului, ci Literaturii române. „Marasmul întunericului, propriu epocii socialiste, de decădere a spiritului uman a fost pentru marele scriitor Voiculescu un imbold de a scoate la lumină sâmburele binelui, adevărului şi frumosului, ca o cale a salvării omului".

Cine mai poate repara acum suferinţele şi nedreptăţile îndurate de Lucian Blaga, eliminat din cultura română pe uşa din dos, de marele Arghezi, închis politic şi de burghezi şi de comunişti, pe nedrept, sau ale lui Noica, Radu Gyr, Nichifor Crainic, sau ale Mareşalului Antonescu, sau ale lui Iuliu Maniu sau ale marilor politicieni din neamul Brătienilor sau ale milioanelor de români anonimi, total nevinovaţi, închişi fără nicio vină, torturaţi şi omorîţi de neoamenii comunişti? Ce mări de lacrimi, ce mustrări de conştiinţă mai pot spăla aceste crime abominabile în proporţie de masă? O condamnare publică a regimului comunist criminal a fost făcută de preşedintele ţării, Traian Băsescu, în 2007, dar netrebnicul Corneliu Vadim Tudor, înconjurat de spuma foştilor comunişti, sfidând memoria tuturor victimelor, total nevinovate, în forumul cel mai înalt al ţării, în parlament, a aruncat în derizoriu această reabilitare post-mortem a spiritului uman, a onoarei, demnităţii româneşti. Cu îndrituită legitimitate ne întrebăm unde se află onoarea, demnitatea acestui popor, dacă un neisprăvit, plătit din sudoarea noastră, îşi permite, în văzul tuturor, să sfideze memoria nevinovatelor victime ale neamului? Ne mai putem noi numi oameni integri, sănătoşi moral, când suntem jigniţi, batjocoriţi, umiliţi de un neica nimeni, care se pretinde om de cultură, justiţiar şi care în numele aşa-zisei democraţii şi libertăţi de ex-

primare se transformă în fiară comunistă? O, cerule blând şi bun, iartă-l că nu ştie ce face!!! Frăgezimile de suflet sunt aruncate în iad de câte un nemernic, pe care îl suportăm, ba îl şi plătim, să ne pălmuiască! Bravo, naţie română, care ai zămislit un Eminescu, Kogălniceanu, Ştefan cel Mare, un Bălcescu, Maiorescu dar şi mulţi nemernici ca Vadim Tudor, Ceauşescu, şi multe alte fiare comuniste! Fie-mi iertată îndrăzneala, naţie, dar nu te confunda cu specia acestor indivizi, specimene de neoameni!

Iarba rea, spinii ucigători cresc pretutundeni, şi aprind zorii cu neliniştile lor. Instituţia iertării sălăsluieşte în noi şi ne dă tăria de a uita, cu toate urmele greşelilor noastre înscrise în brazda conştiinţei noastre. Doamne, coboară duhul împăciuirii în sufletele noastre, şi iartă-ne nouă greşelile noastre şi înzideşte ideile generoase, faptele creştineşti, alintul păcii şi mântuirii în matricea vieţii, ghemuită adânc în noi. Nu vrem răzbunare, ci numai o condamnare morală a oricărui sistem politic vicios, perfid, inuman – pentru ca în blânda bătătură românească să rodească frumosul, iubirea, credinţa şi respectul faţă de adevăr, onoare, muncă... Aşa să ne ajute Dumnezeu!

Multe pete negre, scabroase s-au aşternut peste chipul poporului nostru, în perioada comunistă. Ele ne scormonesc conştiinţa, ne îndurerează adânc, ne purifică şi ne face să iertăm.

Cazul inginerului Gheorghe Ursu, omorît în bătaie de neoamenii securităţii şi al altor mii de români, ucişi cu sânge rece şi fără nici un motiv absolut plauzibil, este semnificativ. În noaptea mea de vinovăţie, niciodată dovedită, surescitat, am intrat cu sufletu-n palmă, ciudat mărgărint, purtat de-ntâiul cocor spre doruri de zbor, în dormitor. De ce râde crângul când frunzele mor?... Furat de aceste gânduri sumbre nu mai observam nimic în jurul meu

Mela stătea nemişcată în mijlocul dormitorului şi se uita nu la mine, ci la un spaţiu de deasupra capului meu. Glasul îi suna puţin răguşit:

– O să dorm în camera copiilor, în noaptea asta.

Şi mai hotărîtă şi mai calmă ca oricând am simţit sprijinul ei afectiv:

– Fi tare, dragul meu. Nu ai a te teme atâta timp cât comportamentul tău este ireproşabil, cât munca ta profesională este apreciată. Puterea de-a fi om, de-a trăi demn, cinstit... puterea de a te autodepăşi prin promovarea şi cultivarea cinstei, onoarei şi a indelebilului cuvânt îţi dă dreptul de-a fi tu însuţi – cu putere de comunicare – pe toate planurile, cu toţi cei din jurul tău.

În împrejurări de genul ăsta un gest impulsiv devine o stare de fapt, un sindrom al curajului. Am îmbrăţişat-o, urându-i noapte bună şi vise plăcute.

– Mulţumesc mult, draga mea. Această tonică încredere în mine îmi este hrana sufletească necesară şi suficientă. Dar nu mă face să mă detaşez total din această realitate cumplită... peste tot inculţii politruci, activiştii de partid deformaţi ideologic şi în special securiştii ne înveninează existenţa şi ne extrag din contextul poetic al vieţii. Apoi o dialectică a stilului care înseamnă metoda de cunoaştere a existenţei, îmi dă senzaţia de viziune dantescă a societăţii noastre, deteriorată de procedee inchiziţionale, de nedreptăţi şi inechităţi sociale, culturale, morale...

– Totuşi, nu uita că eu am încredere deplină în capacităţile tale de adaptare, chiar şi la impropriile, incredibilele condiţii existenţiale de la noi... tu ai drumul tău şi alt drum nu se deschide, când popasul de taină la pragul de ape e trecere dinspre departe spre aproape, când stelele tac şi nopţile par vide...

Şi parcă fiindu-i teamă de cele spuse, a fugit în camera copiilor. Am rămas perplex încă câteva minute şi m-am aşezat în pat cu speranţa că oboseala psihică mă va adormi. Se prea poate să fi fost o iluzie creată de persistenţa senzorială a unei situaţii confuze, obscure sau o percepţie întârziată, provocată de o reacţie neurală, dar am rămas în continuare cu o undă de teamă în suflet. Şi câtă

dreptate am avut. Viața, din ultima vreme, mi-era controlată, direct sau în ascuns, de acest imbecil organism de represiune.

Astăzi când am în mână dosarul meu politic întocmit de această sinistră instituție mă cutremur, aflând că am fost la un pas de dispariție. Trebuia să mi se însceneze un proces de sabotare a economiei, de atitudine dușmănoasă față de măreţele realizări ale partidului şi personal ale „tovarăşului". Eram, aşadar, un mişel denigrator, un miop care nu-mi vedeam nici măcar lungul nasului. Eram urmărit şi orice gest, chiar şi fără nici o însemnătate, mi-era interpretat defavorabil. Până şi gândurile cele mai intime, nedestăinuite nimănui, nici măcar tovarăşului meu drag de viață, erau citite probabil telepatic de această nefastă instituție. Eram torturat zi şi noapte. Suna telefonul. Ridicam receptorul, crezând că s-a întâmplat vreun eveniment la mină şi la capătul firului auzeam vocea imbecilului: „Vă aştept la capătul podului Doiceşti" ...

– Aşteaptă pe mă-ta, măi, dobitocule! şi trânteam cu furie receptorul. Imediat suna din nou.

Nu mai răspundeam. Dar să trăieşti într-o asemenea tensiune era de nesuportat şi încet, încet se instala crisparea şi teama...

Peste câteva nopți același telefon agasant: „Vă aştept la capul podului"...

– Dacă eşti securist autentic, trimite-mi o „limuzină" de-a voastră, cu firma instituției scrisă vizibil, altfel nu avem ce discuta!

– Atunci peste o jumătate de oră puteți ieşi în capătul coloniei şi veți găsi o limuzină, fără firmă, dar la volan cu un autentic securist, cu ochi albaştri şi îmbrăcat civil, într-un stilat costum... Imi vorbea cu pluralul de politețe cât nu mă avea în mâinile lui jegoase şi pline de sânge. Şi cinic, sfidându-l, îl întrebam:

– Să-mi iau şi haine de iarnă? Şi, imediat, închideam iritat telefonul.

Jocul, dacă putea fi considerat un joc, era reluat cu un calm imperturbabil:

– Depinde numai şi numai de dumneavoastră!

– Nemaipomenit !. Şi acest lucru depinde de mine? În umila mea situaţie, ştiu că cel mult cele câteva sute de tone de cărbune pe zi depind şi de mine. În rest, nici eu nu mai ştiu dacă mai depinde ceva de mine! Ce rost are să ne amăgim?! Se zvoneşte că timpul şi istoria sunt cei mai serioşi judecători. Încet recitam câteva versuri: Ctitori de zodii dăruiţi-vă clipei,/ cu nesfârşituri de tină, în spume,/ cu dor de azur peste lume,/ Icarilor, dăruiţi-vă suflet aripei.../

Ofuscat, simţind ironia din glasul meu, îmi replica:

– Din păcate, şi, nu din vina mea, nu sunteţi o personalitate. Şi asta schimbă într-o oarecare măsură lucrurile. Va trebui să vă scormonesc fără aprobare...

– Sunt bucuros că am găsit în persoana ta, care nu ştiu dacă ai şcoala primară terminată, un adânc cunoscător al sociologiei profesionale... Credeam că în felul acesta am să-l irit şi, besmetic, să mă insulte... Am pus receptorul în furcă. Întreaga tensiune se descărcă într-un râs nervos, exasperant, un fel de urlet necontrolat, suprapus peste grăbita şi apăsătoare nelinişte. Ceva ca un val tumultos izbucni din mine. O căutare neîntreruptă a unui pericol, a unor gafe pe care le-am făcut necontrolat, poate cândva, mă îndemnau să gândesc asupra consecinţelor ce zăceau nevăzute la orizont.

În acea clipă, Mela, palidă la faţă, dominată de ochii ei mari şi albaştri, cu un halat pe ea, ieşi din baie şi, cu zâmbetul cât un soare, îmi spulberă materializarea propriei mele derute spunându-mi mângîietor: „Hai, iubitul meu, să te odihneşti puţin. Noaptea e cel mai bun sfătuitor." Siguranţa şi tăria de caracter ale Melei mă tonificau, mă mobilzau, păreau cercul sau roata luminii pe care alunecam, voinţă şi înţelepciune peste realitatea fricii şi laşităţii.

– Dă-l în mă-sa de cretin, n-are decât să-şi facă numărul... şi am pornit hotărît spre dormitor.

În sinea mea eram hotărît să-l scot din ritm, pe acest imbecil şi pe mulţi alţii ca el, să încerc bucuria de a spune ce gândesc despre acest regim odios ce încerca, prin procedee inumane, de imbecilizare în masă, să desfiinţeze onoarea, iubirea... Ştiam că mă aflu în faţa unui prag imposibil de trecut...

„Dacă nu încerc, mă voi simţi toată viaţa vinovat..." Vax! Îmi răspundea sinele! La urma urmelor viaţa e o luptă continuă cu tine însuţi şi cu forţele adverse din jurul tău. Ca şi ceilalţi eram dispus să recunosc că pe asemenea intuiţii nu te poţi baza. Şi, totuşi, înăuntrul meu, continuam să trăiesc o viaţă echilbrată, fără să trag cele mai negre concluzii. România rămăsese o ţară a închisorilor politice, o ţară a privaţiunilor de tot felul, o ţară dominată de frică, de foamete, de mizerie morală. Munca era o evadare. În ea îmi găseam liniştea – crezul meu: **adevărul te face liber**. Încercam să-mi găsesc răspunsuri la miile de întrebări formulate pe tema minciunii şi terorii sistemului comunist. Meditaţia nu ducea nicăieri. Cu cât formulam mai multe ipoteze, cu atât mă îndepărtam de adevăr. Infinita închisoare, cu ziduri înalte, a gândirii direcţionate, mai mult mă încurca, mă afunda într-un tunel, fără nici o luminiţă la orizont. Mărturiile lucrurilor nefăcute frânturile de amintiri recente sau mai vechi, legate de penibilul, dramaticul accident tehnic, care putea curma viaţa a cinci oameni sau epavele fantomatice ale dorinţelor sexuale erau pistele mele de aterizare în concret şi de decolare spre alte zone mai curate. Gândurile îmi zburau spre albastrele firide de cuminţenie şi smerenie din vremuri trecute. Îi sunt primăverii c-un zâmbet dator şi frunzei din ram c-un strop de lumină... iubirea freamătă-n mine, toată, o ce feciorelnică, harnică vie tină, din rimelat-albita rădăcină... de parc-ar fi o tălmăcire nepătată... Revarsă-te zi în alba iubire şi aşterneţi hlamida peste-a vremilor

gândire şi fii prieten bun şi nu împotrivă ... Zboară gând, frunză în glia de şoapte, pentru nobila zi de mâine, în care tot universul să încapă ... Îndrug câteva adevăruri cu decenţă...

Pot fi prieten cu oricine şi orice, cu ştiinţa, cu bunacuviinţă, numai cu minciuna, intoleranţa, imbecila ideologie comunistă, nu! Nu pot trăi după reţete indigeste. Mă refugiez în mine însumi fără să mă agăţ de „paiul înecatului" Cultura de amatori a secolului al XIX-lea a fost aceea care a dat omului de ştiinţă altă destinaţie, alt destin. Umoristic vorbind apare omul de ştiinţă anecdotic. De m-aş referi numai la Darvin însuşi, în perioada pre-Beagle-iană, care visase un trai liniştit la ţară, unde să-şi poată vedea liber de pasiunea sa de colecţionar şi chiar pentru existenţa pe care i-au oferit-o geniul şi şansa Down-House, mai mult casă parohială decât laborator.

Încet, încet ştiinţa s-a profesionalizat, devenind mai dificilă. Şi-a mutat locul în universităţi, iar oamenii de ştiinţă au devenit nişte patriarhi, ce luptă împotriva intruziunilor omului obişnuit şi mai ales a politicului. În fizică, de exemplu, o mică elită de iniţiaţi europeni şi americani accepta, aclamând teoria generală a relativităţii, a lui Einstein, (una din cele mai revoluţionare concepţii din ştiinţa modernă) care mai târziu a permis fisiunea atomului şi ieşirea omului în cosmos. Teoria formula ideea ofensatoare pentru bunul simţ, că gravitaţia este un simplu efect provocat de curbura spaţiu-timp, prin intermediul energiei şi materiei, şi că lumina este reflectată de către câmpul gravitaţional al soarelui, teorie ce a fost confirmată de experimentările făcute cu ocazia eclipselor din 1914 din Crimeea, 1922 în Australia, în 1929 în Sumatra, în 1936 în URSS şi în 1947 în Brazilia. Şi aşa în toate domeniile ştiinţifice. Lumea e un imens laborator, în care unii sunt cercetători şi alţii şobolani, cobai, pe care se fac experimentări. S-au născut astfel, multe sisteme ştiinţifice de abordare şi de rezolvare a unor probleme existenţiale. Dar nici un sistem nu

a rezolvat remediul bolii incurabile şi misterioase care ne seceră pe toţi: moartea. Leacul morţii e bine ascuns în miezul straniei materii. Când moartea va fi învinsă, omul va deveni nemuritor, iar pământul cea mai bună dintre lumi. Sistemul primitiv, aşa zis, simpatic, este un lucru minunat pe care-l avem în comun cu celelalte specii care-şi datorează supravieţuirea capacităţii de-a fi rapide în mişcare, iuţi şi feroce în luptă şi fulgerătoare în fugă. Evoluţia ne-a modelat pe toţi pentru a fi mai eficienţi. Terminaţiile nervoase îngropate adânc în ţesutul inimii şi în tot corpul şi mai ales în creier, îşi secretă adrenalina, iar inima se autoexcită, pompând sângele în ritm accelerat. Mai mult oxigen, mai multă glucoză, mai multă energie – egal – gândire mai rapidă, membre mai puternice, reflexe mai vioaie. Este un sistem atât de străvechi, dezvoltat cu atât de mult timp în urmă, undeva în ramificaţiile trecutului nostru de mamifere şi premamifere, încât operaţiunile sale nici nu mai ajung la nivelul conştientului. Oricum, nu ar fi suficient timp şi el şi-ar pierde eficienţa. Nu ajung la noi decât efectele. Acţiunea asupra inimii pare să fie simultană cu percepţia primejdiei, şi chiar în timp ce cortexul vizual sau auditiv sortează amintiri şi aduce conştient stimulul auditiv sau vizual la nivelul senzaţiei. Inima mea, atunci, în timpul producerii accidentului, făcuse un prim salt, impulsionând creierul să gândească mai rapid, dar totuşi nu atât de rapid cum acţionase natura dezlănţuită. Am strigat, în vacarmul creat, către ortacii mei: încercaţi să cădeţi în picioare, singurul mijloc de autoapărare şi de salvare. Mişcările în plus, ne afundă în această masă rece şi intolerabilă de nisip cu apă. Harta gândurilor mele avea flerul sensurilor profunde, dar lupta inegală cu dezlănţuita natură m-a determinat să-mi îndrept gândul spre Cel care a creat totul, şi-şi permite chiar de-a salva omul din situaţii imposibile... Şi acum când mă gândesc la incredibila salvare de la moarte, mi se pare de domeniul fantasticului, irealului. Moartea moare de necaz în

ea însăşi! Cred că ăsta e leacul morţii: încrederea nestrămutată, în situaţii limită, în dumnezeire. Uni-polar sistem de logică, greu de suportat sau de exprimat cu cât intuiam că dreptatea, în cazul acesta, presupunea o contaminare a adevărului. Cred că noaptea aceea a fost singura de până atunci care s-a sfârşit fără mângâieri, fără sex, fără nerăbdarea hormonilor de-a zburda ca seminţele într-un recviem trupesc cu plete de furtună... Totul se terminase aş zice neplăcut, dacă nu sumbru... Îmbătrânisem cu o zi sub flacăra zăpezilor curate. Evoluţia societăţii, vai, din păcate a creat şi instituţiile crimei, dezordinei, altarele autodafeurilor cu viaţă puţină... Dar la capăt de drum, alt drum se deschide şi coboară în noi limpede cer... fără zăvoare de brume gata să ne înghită...

***

A doua zi, o duminică însorită, Mela s-a sculat cu noaptea în cap. A intrat în dormitorul nostru şi văzând că nici eu nu dorm, s-a strecurat lin şi unduitor sub cearceaf şi şi-a încolăcit picioarele, braţele în jurul trupului meu şi regretând din tot sufletul că a dormit în camera copiilor, s-a dezlănţuit cu acea terapie a iubirii... mistuitoare. Eram din nou acea ţărână îmbujorată de cântări, acele trupuri cu spice roditoare şi înfrunziri de nebunii sexuale.

– Seara trecută m-ai înspăimântat profund. Detest să trăieşti sentimentul de frică, iar frica ta de viitor m-a speriat. Tu ştii, iubitul meu, că nu ai nici un temei să-ţi fie frică ...

– Mă bate gândul să plecăm de aici, şi sper ca ăştia să-mi piardă urma....

– Nu fi naiv, şi în gaură de şarpe de-ai intra, tot te-ar găsi... aşa că înfruntă-i prin caracterul tău integru, prin corectitudine în muncă, chiar prin viclenie... am deplină încredere în sănătatea ta mintală, în puterea raţiunii şi în capacitatea ta de deducţie... hai, să luptăm umăr la umăr, cu ei...

– Presimt că vor deveni brutali şi nu se vor da la o parte

de la nici o faptă abominabilă sau chiar, doamne ferește, de la crimă...

– Cred că exagerezi puțin ca să mă înspăimânți și pe mine...

– Nu simți cu câtă ură acționează, deși nu le-am făcut nimic... Dar, ai dreptate, oricât de scump m-ar costa, mă voi lua la trântă cu ei, cu atât mai mult cu cât te știu și pe tine implicată în această luptă, pe viață și moarte... Încă de la început, când nu știai nimic despre aceste bestii, instinctiv, această luptă te-a acaparat în mod straniu, complet și profund. Îți amintești de telefoanele acelea suspecte? Ai așteptat, recunosc fără să arăți, cu stoicism, desfășurarea evenimentelor... Știința adevărului la tine este o adevărată artă...

Turbate erau fiarele securiste, flămânde de noi victime cu ruguri aprinse de trandafiri sălbatici și vroiau să stingă stelele iubitoare din ochii cu frăgezimi de cer albastru și să pună în ei întunericul durerii...

– Nu vreau să insist la nesfârșit, dar faptul că ai hotărît să-i înfrunți mă face să fiu tot mai mândră de tine și mai încrezătoare în tine mai mult ca oricând. Te iubesc și sunt din tot sufletul alături de tine...

– Iartă-mă, că nu m-am confesat mai devreme, dar nici eu nu știam prea multe... am greșit profund că am închis toată această poveste în mine și pentru asta îmi pare rău... nu pot să scap de ideea că nu voiam să creez tensiuni în viața noastră intimă. Știi că tu însăți mi-ai cerut ca necazurile de la serviciu să le las la pragul casei...

– Da, dar asta e o problemă prea gravă, care poate afecta, efectiv, existența noastră... poate ai devenit substitutul propriei tale obsesii: de-a fi tu însuți, propriul destin. Ai suferit în tine, ai tras concluzii logice și ai ajuns la multe raționamente corecte, dar ai uitat că și eu fac parte din ecuația vieții și mai ales în acest caz, trebuia să te confesezi... Și mai e ceva ce trebuie să-ți spun.

În ziua accidentului, după ce-ai avut premoniția aceea din vis, eu acasă, fără să știu, eram într-o stare de tensiune nemaipomenită, necontrolabilă, și parcă așteptam din clipă în clipă să fiu anunțată că s-a-ntâmplat ceva rău cu tine. Întreg aerul vibra și-mi transmitea acel eveniment nefericit, ceea ce mă face să cred că ființele noastre sunt legate prin fibre invizibile și prin unde electromagnetice incredibil de puternice, avertizându-mă asupra pericolelor. Nu același lucru îl simt și în cazul șicanărilor securistului. E un debușeu al nevinovăției tale? De ce ți-ai transferat întregul capital mental și agitația asupra noii situații, fugind de anxietate cu mâinile la urechi, când ar fi trebuit să îndrepți asupra ta însuți capacitatea de analiză rațională cu care te mândrești atât?

– Simplu. Pentru că eu consider că securitatea e un inamic perfid, puternic, care nu lucrează la lumina zilei, și pe care mi-am propus să-l învinge, cu propriile lui arme, chiar de- aș plăti foarte scump...

– Un străin a intrat cu forța în viața noastră și de aceea trebuie ca împreună să găsim metodele să-l învingem. Ești curajos și inteligent și minunat... și pe calea ce-ai deschis-o voi fi mereu lângă tine... și din firea-i poetică au început să curgă câteva versuri: „Dar cerul greu, tăcut și plumburiu/ îmi spune că din miez adânc de vreme/ zori și apus se-ncheagă din pustiu/ că râsu-i raza plânsului din gene."

Simțeam amândoi că această discuție ne-a tracasat și obosit și nu mai vroiam, în ultimă instanță, să înflorească alți muguri de discordie între noi.

– Nu știu dacă înțelegi, dar acolo la spital, am simțit, că simpla ta prezență mi-a salvat viața.

Forța pasiunii și credinței tale mă face să cred nestrămutat că dragostea noastră curată e una din acelea menite să dureze la nesfârșit. Să înzidească mănăstiri de purificatoare viață.

– Poate va dura. Eu sunt convinsă. Mai depinde și de tine.

Ajută-mă iubire! Cum? Tu şi eu, târâm de primenire?! Cum? Tu şi eu primeniri din prier până-n spicul copt şi-n clipă...

Şi ca să înveselesc puţin atmosfera o întreb pe un ton glumeţ:

– Ştii care este plăcerea cea mai mare a femeii într-o căsnicie?

– Sexul...

– Greşit: şă-şi vadă bărbatul mâncând şi asta, probabil, din cauza vreunei legende pierdute în negura timpului – despre teama de foamete, spectrul dispariţei speciei, lupta pentru supravieţuire .

– Este ceva în neregulă cu noi? Te întreb pentru că mi se pare că vrei să-mi spui ceva, dar te opreşti înainte de a începe.

– Da, este. Avem obligaţia să fim fericiţi împreună. Tu crezi că îmi datorezi tot ce ai, iar eu cred că trebuie să mă simt privilegiată lângă un bărbat ca tine.

– Am femeia pe care o iubesc, chiar o ador şi pe care destinul mi-a oferit-o ca pe un frumos şi minunat talisman...

– Iubitule, împreună suntem un univers cucerit şi care ne dezvăluie energia iubirii ca soluţie a fericirii... avem nevoie unul de altul ca pământul de ploaie, aerul de pădure...

– Ce bine ar fi să fiu liber de convenienţe sociale, să te am numai pe tine...

– Mai bine lasă totul aşa cum este că e foarte bine... Sunt sigură că nu mă voi amăgi pentru tot restul vieţii.

Ne-am îmbrăţişat, nu cu teama că vasul căsniciei se va scufunda sub loviturile valurilor provocate de cumplita furtună a vicisitudinilor vieţii, din contră, cu convingerea că uniţi vom învinge! Mâinile noastre băteau aerul nu ca nişte aripi frânte, ci în căutarea unui aer sustenabil, cu puncte morale de sprijin. Din pulberi de stele, scăpărând iluzii, renăşteam noi înşine, precum lumina necurmatelor valuri de certitudini. Tăcuţi, sorbeam din ulciorul poftelor nesătule ale flăcărilor iubirii şi zăpezii, speranţele

ce prindeau să întinerească. Aşa ne-au prins zorii cu frăgezimi de suflet şi aromiri de pită caldă. Începea o nouă zi.

***

Voind să-mi înving inhibiţia şi oboseala acumulate în urma ultimelor evenimente, într-o frumoasă după amiază de toamnă, după vreo douăsprezece ore de subteran, inclusiv exerciţiul făcut cu echipa de salvatori mineri, cu dragerul în spate şi masca de oxigen pe faţă, eu fiind şeful staţiei de salvare, la propunerea unuia dintre „băieţi", ne-am oprit la „fabrica de ţuică" – practic cazanul de fabricat ţuică-al lui nea Cocenea, situat chiar la câţiva zeci de metri de colonia noastră, să degustăm câteva păhăruţe din licoarea tămăduitoare. Zis şi făcut. Nea Cocenea ne-a primit cu un zâmbet larg, intim fericit că mai are şi el ocazia să schimbe o vorbă cu cineva. Că de cicăleala nevesti-sii se săturase. Obosiţi cum eram, ne-am aşezat care pe unde, prin iarba grasă a grădinii, împodobită de prunii încărcaţi de rod, şi-am încins o mică distracţie minerească. Lângă brânza de oaie, oferită cu atâta dragoste de nea Cocenea, au început să apară pui fripţi, gâşte îndopate şi multă, multă voie bună. Era imposibil să rămâi insensibil şi rece faţă de o asemenea veselie. Mie îmi venea greu să renunţ la cel ce fusesem în facultate:un catalizator, un bun causeur, în astfel de situaţii, iar acum îmi venea greu să nu fiu eu însumi, să mă simt sobru aşa cum pretinsesem, în ultimul timp, altora. Aici, în producţie, îmbrăcat în mii de principii şi sfaturi, m-am pomenit nu o dată acţionând împotriva logicii sau a propriilor convingeri, încât, treptat, ajunsesem să-i obişnuiesc pe ceilalţi cu un anume chip şi stil de a fi extrem de convenabil şi nu mă mai puteam schimba. Cumînţenia mea, deşi ajunsese să mă dezguste, îmi era utilă, ea devenise taxa cu care-mi cumpăram drepturile, ceea ce mi se cuvenea de fapt. Se instalase, fără voia mea, un alter ego, insipid, inodor, care se degradase într-un fel de lehamite.

Mi-am dat seama atunci bine de umilințele pe care trebuie să le îndure cel care este pe nedrept printre ultimii într-o profesiune sau pe scara ierarhiei sociale. El nu are cuvânt, chiar dacă își dă seama că se află în posesia adevărului. El nu e auzit chiar dacă se exprimă. Nu-l crede nimeni, sau zice că a auzit ceva de undeva. El nu există, e un simplu figurant, condamnat să asiste neputincios, strivit de împrejurări sau de demonul său inte-rior, la spectacolul afirmării celorlalți. Obtuzitatea gândirii comune mă înfricoșa. Lumea n-ar fi atât de greu de suportat dacă n-ar fi împănată de proști. Viața, ca o fatalitate placentară, dezvăluind obscur marele mecanism al lumii care ne poate strivi, dar și purta lin spre întrezărirea propriului destin, operând primele dihotomii esențiale (natură-om, individ-lume), poate fi în același timp și o călăuză seducătoare, o autoritate paternă a „straniei libertăți", ca amară prezumție. Spectacolul vieții poate stârni în noi acel sentiment de salvare, – de eliberare – de libertate a gândului, de triumf asupra a ceea ce e diform și grotesc.

Unde era „străina iubire" – libertatea – la care visasem atâta? Unde se ascunsese mândria de-a fi eu însumi? Unde era, între un *prea curând și un prea târziu*, prezentul independenței?! Ascultam acum, și eu ca și ceilalți, de poruncile altora, în pragul dintre un hotar și alt hotar. Cine trebuie să plece în concediu pe spezele sindicatului? Evident unul cuminte, care ascultă de poruncile partidului. Cine să participe la adunările generale de producție pe întreprindere, trust? Tot unul cuminte, firește. Cine trebuia să mănânce „rahat" cu tiriplicea? Evident, unul cuminte! Excepțiile întăreau regula. Această contradicție, ce clocotea în mine ca mustul toamna în butii, îmi dădea și răspunsuri, unele contradictorii, altele juste, dar îi lăsa indiferenți tocmai pe cei în care credeam. Blazați, reci, goliți de sentimente se mulțumeau, pe baza experienței mai mari în producție, cu rolul de ghizi corecți, docili într-un muzeu labirintic sau într-o peșteră cu mai multe

intrări, dar cu o singură ieşire, şi nu-ţi cereau decât să-i urmezi, să fii asemeni lor.

În naivitatea mea credeam în solidaritatea umană, în apropierea sufletească dintre colaboratori, şef şi subaltern, la modul sinceritătii, nu al perfidiei. Te ajut, ajutându-mă pe mine...

Nu vreau să fiu nedrept, eu crezându-mă un justiţiar, iar ceilalţi nişte ticăloşi. Apropierea dintre colaboratori ţine de textura sufletească a fiecăruia. Nu poţi fi omenos când structura ta intimă este aridă, nemaleabilă, rece şi inflexibilă. Şi atunci cu ce drept să cer celorlalţi să mi se alinieze mie sau eu lor? Oricum blazarea şi indiferenţa, reale sau aparente, tot intervin, aproape la toţi, după un număr de ani monotoni, şterşi, fără nici-un orizont şi pot ascunde şi alte răspunsuri pe care nu voiau să ni le comunice. Erau înfrânţi sau înţelepţi?

Sau erau simple mediocrităţi, ca toţi cei ce trăiam într-o lume a mediocrităţii proletcultiste? Cine eram eu ? Şi cine erau ei, atât de bine ascunşi sub scutul unei structuri sociale atât de prost încropită? Vorbele dădeau cămăşuială de aur în exterior şi dedesubt colcăia putregaiul. Pornisem inhibat de situaţia mea de copil al unui „duşman" de clasă, ce fusese dat afară din facultate pe motiv de dosar necorespunzător, luasem startul în meserie cu această „tară" şi, deşi încercam să refac distanţele, nu reuşeam decât parţial. Nu ştiu cine era de vină! Totdeauna am aruncat vina pe destin. De fapt, tot ceea ce simţeam era nevoia de a fugi, de a lua totul de la început. Ştiam foarte bine ce nu vreau, ce nu trebuie să fac sau să accept, dar ce mi se potrivea? Munca grea din subteran, impreviziunile ei, mă incitau şi erau cercul sau punctul fix pe care îmi exersam voinţa şi dacă n-aş fi fost sigur că ezitările şi deruta mea nu sunt decât paliative trecătoare, aş fi renunţat la luptă. Destinul hotărîse altfel, el poate chiar comanda felul de comportament. Instantaneu, mi-am aruncat privirea, undeva pe calea ferată şi am văzut că doi ochi mă sfredeleau. Era, sigur, blestematul de

securist. Sunt convins că dacă aş fi cerut ortacilor să-l linşeze ar fi făcut-o fără nici o remuşcare. M-am abţinut eroic, deşi eram sub presiune. Noroc că şi el a înţeles situaţia şi a dispărut din câmpul meu vizual. Ştiam că la trecutul meu negru se mai înscria o foaie cenuşie, căci în marea Românie, se construia „socialismul de aur" cu aceşti „ochi albaştri" şi aceste „urechi clăpăuge". Era o blasfemie ca după zeci de ore de muncă, să te relaxezi puţin, în compania tovarăşilor şi prietenilor, dar când ei „tovarăşii" făceau urgii bachice, era un drept şi o datorie normală?

Îmi suna în urechi tonul oracular al ţigăncilor ce colindau ţara prin trenuri şi iarmaroace cu ghiocul: „Să-ţi ghicesc trecutul, mâncaţi-aş..." şi eu, înfierbântat şi răscolit aş fi vrut să urlu către toţi aceşti imbecili: „Nu vreau viitorul vostru de aur!" Generaţiei de monştri comunişti ce ne conduc ţara spre „socialismul multilateral dezvoltat" le răspund că viitorul nu e mic şi costeliv, dar nici de aur. E un viitor construit cu sângele nostru, cu pri- ceperea noastră, dacă am fi lăsaţi în pace şi nu torturaţi de aceste bestii de securişti, flă- mânzi de carne şi setoşi de sânge de oameni nevinovaţi. Câţi milimetrii de curaj admite tâmpa voastră ideologie, dragi tovarăşi? Câtă mocirlă morală sunteţi în stare să aruncaţi în sufletele noastre pentru a vă satisface bestiala voastră plăcere: îndobitocirea a generaţii şi generaţii de oameni? Câtă perfidie şi imoralitate sunteţi în stare să semănaţi? Câtă otravă şi ură purtaţi în sufletele voastre hapsâne? Câtă demenţă colectivă este în diblele voastre mici şi parşive? Nimeni nu poate spune!...

La două zile eram invitat la tovarăşul Stăncioiu, şeful biroului de cadre de la trustul miner Muntenia, pentru „completarea dosarului de cadre".

– Salut, tovarăşe Stăncioiu!

Tovarăşul nu-mi răspunse, dar ridică puţin privirea de pe dosarul pe care-l avea sub ochi, şi începu să mă cerceteze pe sub rama ochelarilor săi fumurii de fost securist, încă la modă şi catadixi

să spună printre dinți: Hmm... hmm... daa .. daa... , continuând să dubleze, să tripleze nervos liniile trase pe marginea autobiografiei mele. Eram pregătit pentru o confruntare dură, deoarece știam că „nevinovatul securist" de la Șotânga mă încondeiase rău de tot.

– Mă grăbesc tovarășe, spuneți-mi ce vreți de la mine...

– Te grăbești tovarășe inginer, dar acum câteva seri în urmă nu prea voiai să ajungi acasă...

– Ascultă, tovarășe, eu nu mi-am pierdut mințile, dar d-ta la Ziua minerului, de anu' ăsta, ai uitat pe ce lume erai, așa că sub acest aspect nu am ce discuta... Mai lasă-mă, tovarășe, cu morala proletară, simplistă și vulgarizatoare... Altceva?

– Stai, stai tovarășe, nu te enerva...

Simțeam că devenisem stăpân pe situație. El aruncase zarurile, iar eu nu mai aveam ce pierde! Am făcut câțiva pași înapoi și hotărît să plec am zis „:Bună ziua, tovarășe!"

Imediat, parcă străfulgerat, rosti iritat: „Ai un trecut foarte clar, fără să-și desprindă ochii de pe dosarul meu, dar trebuie să mai dai niște declarații care să lămurească trecutul dumitale..."

– Crezi? Am dat atâtea, poate sute, că efectiv nu mai am ce spune nimic în plus! Înțelegi, tovarășe?...

Văzându-i mutra acră, plantată în scaunul său de șef infailibil pentru veșnicie și exemplar din rasa celor ce dă bine numai celor de la orânduire, îmbuibat de fericire și plin de el ca mandatar al liberului arbitru, ca singurul proprietar absolut, în viața asta, peste principii sacrosancte și de circumstanță, îmi venea să-i rup picioarele, să-i frâng gâtul... Și iritat, i-am strigat din nou: „Înțelegi tovarășe?"

Pus în dificultate, simțeam cum i se topește aerul acela polar, nesuferit cu care mă primise la început. Trebuia să fiu atent, să mă port de parcă n-aș fi simțit toată mârșăvia brodată în jurul meu, să nu mă las în voia resentimentelor și presupunând că nu a auzit bine salutul meu, am spus încă un „Bună ziua!" puternic, aproape

strigat. Nu se învrednici să-mi răspundă, dar văzui o tresărire imperceptibilă pe faţa lui şi zise: „Să mergem la tov. director Ilie Popescu, şi ce-o hotărî dânsul aşa facem"... Cu o voce metalică, rece, aspră ceru secretarei să vadă dacă directorul e dispus să ne primească la dânsul... după o scurtă pauză... „Dacă e vorba de inginerul Anastasescu, domnul director vă aşteaptă."

– Bună ziua şi noroc bun, domnule director!

– Care-i baiul?

– Păi, tovarăşul inginer trebuie să-şi completeze autobografia... şi refuză...

– Măi, tovarăşe Stăncioiu, păi de oamenii noştri de vază te legi dumneata? Lasă-l în pace că-l cunoaştem noi foarte bine, e unul din cei mai buni ingineri pe care-i avem în cadrul trustului... cu principii sănătoase... care ne onorează...

Mai rămâi puţin domnule inginer, dându-i elegant papucii cadristului şef..

– ... ...

– Ce mai faci Vintilă? Transmite doamnei Mela şi copiilor toate cele bune.. Şi nu-ţi face griji. Idioţii ăştia trebuie să mai aibă şi ei puţină activitate de natura asta.. Au rămas împietriţi în prostie, în proiecte ineficiente, caraghioase, bolşevice... Poate ne vedem săptămâna viitoare când vreau să vin pe la Şotânga. Cum merge treaba? Ştiu că ai mari necazuri cu „trusa săpătoare" la puţul de la Gheboieni şi cu erupţiile de gaz metan! Să ştii că am dispus procurarea din import a unei staţii de măsurare automată a concentraţiei de gaz metan, aşa cum ai solicitat. Şi pentru viitorul puţ, pe care îl vei săpa, vei folosi instalaţia de congelare... Am încredere în tine şi-ţi doresc succes!

– Vă mulţumesc foarte mult pentru urări şi încurajări, şi vă rog să-mi permiteţi să mă retrag. Noroc Bun !

Ilie Popescu fusese directorul întreprinderii minere Şotânga şi eu lucrasem cu dânsul cinci ani. Locuiam în aceeaşi vilă, duplex, şi

doamna şi domnul Popescu, încântaţi de armonia cuplului nostru, dar mai ales de copiii noştri Cristina şi Bebe, chiar ne invidiau. Ei nu aveau copii şi mai târziu au înfiat o fetiţă, care a ajuns doctor. Directorul Popescu era un bărbat pe care te puteai bizui. Un om dintr-o bucată, dar şi un fin diplomat, când era cazul. Totdeauna îşi ajuta colaboratorii, toţi „mâna dreaptă", cum îi plăcea să spună peste tot, riscându-şi chiar poziţia lui, în luările de poziţie în faţa organelor politice. Un om hotărît faţă de mizeria politică, ce uneori ne sufoca.

Pe drum, la reîntoarcere, îmi nuanţam părerile despre cretini. Existau cretini neelevaţi gen Stăncioiu, cretini sută la sută gen securistu' şi cretini obsedaţi de o idee fixă cum erau cei de la putere care credeau, din conformism, că tot ce zboară se mănâncă! Din când în când trebuie să faci abstracţie de aceste canalii, să înlături neliniştile şi frica şi să te minţi că nu eşti chiar atât de singur şi că nimeni nu te împiedică să faci ceea ce doreşti. Dacă la fiecare etaj al vieţii te întâmpină o canalie, nu-i mai puţin adevărat că poţi găsi şi un punct de sprijin, fapt ce nu trebuie neglijat, chiar dacă nu face parte din codul eticii sociale sau profesionale.

Am dat pe la mină să aflu cum au decurs activităţile... în acea zi. Seara când am ajuns acasă, Mela mă aştepta în poartă, îngrijorată şi mă felicitam pentru a mia oară că am o soţie atât de frumoasă, afectivă, fascinantă, participativă la toate neliniştile, necazurile mele, de fapt, ale noastre. Mă simţeam fericit, deşi în adâncul sufletului rezista un firicel de teamă de viitor. În tot ce faci trebuie să pui şi puţină nebunie, altfel... drumurile sigure, bătute, cunoscute, sunt plictisitoare. Viaţa fără riscuri nu merită s-o trăieşti, mi-am zis eu în barbă. Moartea cea mai urîtă e cea pe care o porţi în tine. Şi ca şi când această zi ar fi fost cea mai fericită din viaţă am început să fredonez melodia *La Paloma*, cu care am cucerit-o pe Mela.

Cred că e obligatoriu să iei cunoştinţă de tine, să te simţi cu

adevărat om, să afli ce înseamnă a fi om... Iritat priveam în jur şi constatam că viaţa noastră e tot timpul sub ameninţarea bombei atomice şi a brutelor... Ce proiecte serioase îţi poţi face azi, în acest context? Conferinţe internaţionale despre drepturile omului, ale popoarelor; Helsniki, ONU, praf aruncat în ochii proştilor... Trebuie să fii naiv sau cretin să-ţi mai faci proiecte. Totu-i o comedie de prost gust. Ce greutate pot avea principiile morale în confruntarea cu brutele? Când numărul lor creşte exponenţial, sugrumând bunul simţ, raţiunea, logica? Nu suntem decât ceea ce suntem, nişte fiinţe neajutorate, singure, care vor să se salveze cumva sau să uite ce se întâmplă. Oare, noi, oamenii cinstiţi şi umili, suntem chiar nişte gângănii sub picioarele acestor brute? Nu-i nimic de făcut? Poate să-i ignorăm pe cei ce ne ignoră! Asta facem, prin forţa împrejurărilor, fără prea mari eforturi, dar aşa nu se îndreaptă nimic. Respingem, cu silă, şi automat pe toţi cei care pătrund cu forţa în viaţa noastră intimă. Sistemul politic comunist, inventat să chinuiască omenirea, s-o înfricoşeze, s-o transforme într-o turmă de oi biciuită, înfometată, îndobitocită, va dispare prin el însuşi... cât de curând... Eşti un negativist, un nihilist îmi spuneam în sinea mea...

„Ai nişte idei teribile!..." monologam cu mine însumi... „Poate, dar nu sunt ce sunt acum, în clipa aceasta..." „Adică ?!" „Nu sunt un duşman al orânduirii de astăzi... ci numai un duşman necruţător al concepţiilor şi procedeelor antiumane, bolşevice pe care le practică regimul prin instituţiile sale coercitive, în frunte cu securitatea politică... Valoare n-are, la urma urmei, decât munca făcută cu talent, responsabilitate şi cu cinste...

M-am aşezat în şezlongul meu drag din curte şi cu Mela alături, ascultam vocile nopţii, cântecul greierilor din iniştile sufletelor, trăgând după ele poale mari de frumoase speranţe. Şi, parcă şi cerul, uşor înclinat, potopit de lumina stelelor şi-a lunii, curgea pe coclauri, dealuri prefăcându-se în crini menestreli şi-n lauri,

tremurând de fericire dar şi de teamă... Râul tainic al sângelui despica zarea şi prin larga vale a plângerii, se preschimba în cântec de lumină...

Într-un târziu, ridicându-ne să intrăm în casă, mi-am amintit ce zicea „domnul" Lucian Blaga, marele dispărut din cauza regimului, în cea mai neagră mizerie: „La noi, obiceiurile şi datinile se pierd în negura vremii şi se împletesc cu omenia, cu un respect adânc faţă de viaţă, faţă de lume!"... Şi îmbrăţişând-o pe Mela, am început să recit tot din Blaga, cel mut ca o lebădă, liniştea sufletească venind ca un îndemn din pământ:

„Veniţi după mine, tovarăşi! E toamnă,
se coace
pelinul în boabe de struguri,
şi-n guşe de viperi veninul."

Noi, eu şi cu Mela, nu ne dezvăluisem toate profunzimile, nu ne-am scos la lumină puterea cea mare a straturilor de jos, a adâncurilor noastre psihologice... vocaţia şi respectarea lor până la capăt şi cu orice preţ!... Noi, eu şi cu Mela – îmi spuneam în gând – suntem ultima şi cea mai perfectă simbioză dintre esenţă şi aparenţă!... „Esenţă şi aparenţă?!" Şi gândul meu aspru şi tulburător a adormit la sânul Ei, rămânând din el doar o frondă de dragul frondei, până mâine. Că şi mâine mai e o zi. Oricât de ciudat mi se părea, Mela nu doar că mi-a protejat spaţiul de gândire şi de trudă efectivă de zi cu zi, contra oricăror ingerinţe şi cenzuri străine, dar mi-a fost şi o colaboratoare activă. O colaboratoare, evident, în planul ideilor, al sugestiilor, şi cu atât mai uimitoare, în substanţa, în profunzimea lor, cu cât veneau de la o fiinţă din afara laboratorului meu existenţial. Probabil, că asta se explică prin faptul convieţuirii noastre îndelungi, care îşi sublima datele intimităţii conjugale în fraternitate superlativă, de perfectă co-

muniune a două spirite care se recunoşteau unul într-altul, ca un fel de Dumnezeu reciproc celuilalt.

***

Dar mai era şi o altă viaţă, viaţa reală, mai puţin suavă, incredibil de dură, care pur şi simplu smulgea masiv din pomul vieţii frunze, vii, încă, anume pentru a-mi seconda starea de dulce-amar a dramaticelor zile din urmă. Ciudat, mă încăpăţânam să fiu ceea ce am crezut că sunt dintotdeauna: un luptător cu sine însuşi şi cu greutăţile şi vicisitudinile din jur, fără să-mi dau seama că de fapt mă risipesc irevocabil înspre pulbere, odată cu iluziile trecutului şi că memoria mea le reţine ca speculaţii ale unei imaginaţii în agonie. Căutam de fapt, puncte de sprijin în spaţiul meu intim, să ies din subterane şi nu să găsesc „potcoave de cai morţi"! Căutam de fapt să rămân un om liber, cinstit cu mine însumi. Distanţa dintre destin şi mine se mărise atât de mult, încât eram amuţit de toată această nedreptate a vieţii, de inutilitatea durerii şi inechităţii sociale. Întrebări fără răspunsuri mă chinuiau. Lăsam clipele să se odihnească, să respire adânc, să elimine golul imens din suflet şi, în final, să instaleze un cer de speranţe. Un baraj de nelinişti interioare păru să se sfarme şi un gheizer de temeri, iar şi iar, izvorî din subconştientul meu, anulând orice logică solidă. Un glas strident ţipă: „Cine îşi cunoaşte destinul de la început?" Şi chiar, prin absurd, de l-ar cunoaşte în condiţiile interconditionărilor irefutabile dintre fenomene, fapte, ar putea să-şi găsească Zahirul şi să-l dirijeze aşa cum vrea? Faţă în faţă cu destinul sau mai mult chiar în interiorul lui, omul bravează ostentativ, preferând să ignore imprevizibilul şi necunoscutul, fără îndoială că din spaimă de imprevizibil şi necunoscut. Eu, dimpotrivă, ţineam cu orice preţ să-mi cunosc destinul dinainte şi să-l înfrunt. Sigur că stră-străbunii mei daci îmi lăsaseră în memorie suficiente rezi-

duuri mitice, în molcomă clocotire permanentă, răbufnind abia acum, pentru ca să nu şovăi.

Oare accidentul meu a fost un semn? Am hotărît că răspunsul la această întrebare este: „Da!", deşi nu cred în semne: pisica neagră care îţi taie drumul, popa care îţi iese în cale etc. etc. Este de ajuns să priveşti în jur cu atenţie şi respect pentru a descoperi unde doreşte Dumnezeu să te conducă şi care e cel mai potrvit pas pe care-l poţi face în următoarea clipă. Aşa cum spunea Einstein, Dumnezeu nu joacă zaruri cu Universul, totul este interconectat şi are un sens. Deşi acest sens rămâne mai tot timpul ascuns, ştim când suntem aproape de adevărata noastră misiune pe pământ, fiindcă atunci tot ce facem se molipseşte de energia entuziasmului. Când ne aflăm pe drumul cel bun, urmăm semnele, dar din când în când mai facem şi un pas greşit, iar divinitatea ne vine în ajutor, împiedicându-ne să comitem ireparabilul.

Impunându-mi un aer vag de detaşare şi cu sentimentul mărturisit că numai prin cunoaştere te apropii de adevăr, am acceptat ideea că disprețuiam viaţa închistată, chinuită, faţă de libertatea morţii ca „străină iubire", înţelegând mai bine cine eram, şi cum trebuie să lupt pentru împlinirea destinului meu, al nostru – al meu şi al Melei – pe baza planului logic al experienţei, cu nuanţările respective. De ce soarta ne unise?

Încheiam o etapă, un ciclu, zăvorând porţi, şi începând alte capitole – nu contează numele pe care îl dăm – important e ca momentele neplăcute ale vieţii să rămână în urmă, iar cele frumoase să le purtăm cu noi, ca pe un talisman al fericirii. Încet-încet am început să înţeleg că îmi era cu neputinţă să revin la cel care am fost cândva, nu sub aspectul fericirii căsniciei, ci al fricii, angoasei, că cineva străin de fiinţa noastră se infiltrează insidios între noi, creând o fisură nedorită. Această semnificaţie trecea dincolo de noi, căci o căsnicie e cimentată de iubire, de respect mutual, credinţă în frumos şi adevăr, materii prime din care este

construit universul. Energia iubirii nu poate fi manipulată, ea ne manipulează pe noi, discret, în ea stă toată experienţa noastră de viaţă. Când încercăm s-o orientăm spre ceea ce dorim noi, ajungem disperaţi, frustraţi, amăgiţi – pentru că ea e nesupusă şi neîmblânzită...

M-am pregătit pentru o muncă asiduă, îndelungată, care avea să-mi ceară încredere, meditaţie şi perseverenţă. Numai că acea criminală instituţie, prin oamenii ei, nu-mi dădea pace deloc, şicanându-mă întruna. Mă teroriza înveninând, din nefericire, şi atmosfera familială şi încrederea în cei din jur, care deveneau încet-încet suspecţi, turnători ş. a. m. d. Nu vroiam să ajung să spun: „Am murit încă din timpul vieţii." Ar putea părea un nonsens, dar cunoşteam deja mulţi oameni care încetaseră să trăiască, deşi îşi continuau munca, mâncau, aveau activităţile sociale obişnuite. Făceau totul automat, fără să înţeleagă mecanismul viu al socialului, magia de fiecare zi a sinelui, fără a se opri asupra miracolului vieţii, fără să înţeleagă că următoarea clipă putea fi ultima. Şi, eu sau tu, care înţelegeam acest lucru, cu ce eram mai deştepţi sau, în ultimă instanţă, mai fericiţi? Frământările aceastea metafizice, ziceam eu atunci, mă stilizau, mă purificau, mă procesau să rămân viu şi conştient, până în ultimul minut şi cu siguranţă să pot afirma: Sunt un om liber! Liber de prejudecăţi! Liber de mine însumi! Iubesc Ziua frumoasă, senină care sunt şi care nu vreau să intre în noaptea vieţii mele! Câtă autoapreciere! Şi ce-i rău în asta, când o faci cu o severă şi dreaptă viziune?

– Lăsaţi-mă!... Lăsaţi-mă în lumea de vrajă, de omenească încredere în frumos, adevăr, cinste... Oameni atât vă cer...

– Lozinci, formă fără conţinut, spoiala gardului pe dinafară... răspundeau ei şi ades chiar eul meu... – trăitor într-o lume fără nici o şansă de dăinuire –... *„O, timp, opreşte-ţi' zborul!"*

– Mi-e dor de primăvară, de dragostea-i fierbinte... insistam eu

în van... (S-ar cuveni ca, totuşi, să ai şi-un strop de minte – îmi spune şoptit sinele...)

– Pân' la alba tăcere, mai ai totuşi un pas...

***

După două-trei zile eram în biroul meu şi mă uitam pe nişte hărţi miniere, gândindu-mă ce noi soluţii puteam găsi pentru mărirea capacităţii de producţie în siguranţă deplină. Fusesem şi în mină şi mă consultasem la faţa locului cu subalternii şi în minte începuse să se contureze nişte soluţii tehnice demne de luat în consideraţie. Eram puţin transpirat, deoarece duşul fierbinte făcut la ieşirea din mină şi oboseala îşi spuneau cuvântul. Deodată, câteva ciocănituri în uşă:

– Intraţi, vă rog...

În cadrul uşii apăru un tânăr brunet, cu ochi albaştri, zvelt, destul de spilcuit, îmbrăcat într-un costum bleumarin modern, care se prezentă scurt:

– Locotenent Călin Constantin...

– Îmi pare bine, şi întinzându-i mâna, l-am rugat să-mi spună care-i vântul ce-l aduce la mine...

– Tovarăşe inginer, fără prolog prea lung, eu sunt ofiţerul care mă ocup de dumneavoastră şi fiindcă la toate insistenţele mele telefonice şi de altă natură aţi refuzat să ne întâlnim, contrar tuturor uzanţelor noastre, am venit să mă informez, cu aprobarea şefilor mei, de ce refuzaţi cu atâta obstinaţie să colaboraţi cu noi?

– Domnule Călin, eu ştiu că asta nu înseamnă colaborare, ci pur şi simplu turnătorie, mârşăvie, dezonoare şi eu aşa ceva nu fac! Căutaţi-vă pe altcineva. Dacă acesta e singurul motiv pentru care v-aţi obosit să veniţi la mine, atunci vă rog să mă lăsaţi în pace...

– Tovarăşe, îmi replică el, pe un ton cam răstit, ştiţi, noi vă putem şi forţa prin metodele noastre specifice...

– Uite ce e domnule securist, te rog să părăseşti imediat biroul acesta şi cât mai sunt eu pe aici să nu mai îndrăzneşti să intri în el...

– Mă ameninţaţi şi nu e bine. Doar n-oi fi dumneata Mefisto...

– Doar n-oi fi Ucigă-l toaca! De ce n-aş fi pentru voi? Ciumaţilor!

– Tovarăşe inginer, ştiţi ceva, nu trăiţi în real, nu sunteţi în pas cu epoca...

– Dar epoca e în pas cu noi ?!

– Este, nu se poate să nu fie, noi îi imprimăm pasul şi ritmul!

– Chiar aşa?!

– Atunci, de ce nu treceţi cinstit la muncă productivă şi să nu mai torturaţi oamenii? Dumneata eşti tânăr şi ai putea să-ţi aduci contribuţia la dezvoltarea societăţii altfel, nu prin spionarea, terorizarea, schingiuirea semenilor...

– Fiecare are chemarea lui...

– A, deci, la dumneata asta e o chemare?! Şi munca cinstită de orice natură e o încorsetare? Şi o lăsaţi pe seama noastră, a celor ancoraţi cu sinceritate şi devotament, fără nici un scop mărunt, de chivernisire în epocă, oricum s-ar numi ea.

– Nu ! Dar şi această muncă trebuie făcută de cineva şi eu consider că am aplecare spre ea.

– Îţi respect opţiunea, dar soluţiile instituţiei pe care o reprezentaţi sunt abjecte, neumane, abominabile, sunt o negare a evoluţiei şi din ea nu pot să crească mlădiţele onoarei, adevărului de azi şi de mâine...

– Dar şi eu lupt din greu pentru lumea noastră de mâine...

– Care ? A terorii, a crimei şi a minciunii?

– Tovarăşe, nu credeţi că vă întreceţi cu gluma? Înseamnă că

denigrați marile realizări economice, sociale, morale ale regimului nostru...

– Morale ai spus? Denigrez metodele voastre scabroase, ale securității politice!

– Ascultă, îmi spuse el, pe un ton aspru, dumneata ai auzit de „Instituția Pitești"?

– Da, am auzit ! Și mi-e scârbă de cei care o servesc și mai ales de metodele inumane pe care le folosiți în această instituție a crimei-organizate...

– Și atunci nu vă e frică?... Știu că nu aveți nevoie de sfătuitori...

– Îmi place sinceritatea dumitale! Nu, nu mi-e frică, zău, deloc, când am adversarul în față și mă pot lupta deschis, de la egal la egal cu el, în idei, soluții. Dar și eu sunt un călăuzitor, un ghid viu și sigur în domeniul vieții curate, al poeziei muncii, fiindcă mie îmi place *fair-playul, vioiciunea spirituală, spontaneitatea, inteligența și nu trucurile și minciunile tovărășești*. Și am observat că nici dumneata nu ești împiedicat la minte, numai că fiind educat la școala securisto-bolșevică de la Băneasa și de aiurea, e greu să te schimbi de la o zi la alta, mai ales când ți se inoculează zi de zi acest drog ideologic, extrem de nociv...

În acea clipă bătu cineva la ușă. Era normatorul, care după ce-și ceru scuze pentru deranjul inoportun, mă întrebă cum să-i plătească pe cei care avuseseră erupția de borchiș pe capul lor.

– Revino puțin mai târziu, te rog, după ce termin discuția cu „domnul"...

Discuție rămasă în coadă de pește... fiecare dintre preopinenți rămânând pe poziția lui.

Înțelegând că trebuie să se retragă „domnul-tovarăș" spuse un bună-ziua cam desumflat și ieși din birou cu spatele, dar nu înainte de a mă avertiza că o să ne mai întâlnim noi și în alte condiții, desigur, favorabile lui. Aveam impresia că se simțea

ca un țap belit. Iar eu mi-am zis îngrozit: ce au acești oameni în traistă, în cap, în piept, acești băieți de trotuar, lupi înfometați de carne umană, scoși din clocitoarele automate securisto-bolșevice? Nimic, nimic... nimic sfânt, bun, uman... au ceva artificial în ei, au ceva de făpturi de serie, de o serie cam nereușită. Desigur au, din abundență, sămânța urii de clasă...

Mă îngrozeam la gândul că aceste creaturi denaturate, inumane au pus mâna pe frânele puterii, împinse și susținute puternic chiar de puterea politică a țării. Ei sunt aceia care din umbră atâță, dezbină și la urmă culeg dezastrele furtunii... Dacă nu e, dumnealui e ocupat, dispare, se trage în gaură ca un guzgan adevărat, cu experiență și cu tactică!... Mereu, din tenebrele urii, din lucrurile dubioase, aceste canalii și-au dăltuit succesele... Sunt cu poporul, fiind extrași din rândul lui, dar îl disprețuiesc profund, sunt cu țara, dar nu dau doi bani pe ea, trădând-o la prima ocazie ... sunt cu noua orânduire, care de fapt i-a și creat, dar o bârfesc și-o foarfecă, însă își respectă *condiția,* la urma urmelor, de veleitariști, de pletură socială care-și apără, fără scrupule privilegiile... Vinovați sunt cei care, din convingere sau interes, din prostie sau prea multă deșteptăciune le cântă în strună, iar mai târziu, așa cum a dovedit istoria, au fost primii, ei, securiștii fără Dumnezeu, fără menajamente, care au trădat! Culmea și ciudat, cei care au lăsat în urma lor un drum, o casă, o hidrocentrală, o uzină au salarii și pensii de două, trei ori mai mici decât aceste molii distrugătoare cu chip de om. În ieslea goală gerurile latră și credința lumii atipește în vatra de spuză a stelelor ce nu mai știu de-un mers pe rază, când pe pământ se arcuiește zarea seninului pentru venirea a doua. Orice e posibil în lumea asta strâmbă, nedreaptă în care trăim! Un om nu-i pierdut atâta timp cât își dă seama de situația în care se află!... Viața e într-o continuă mișcare, curge liniștit sau învolburat, dar nu piere niciodată... Lumea, îmi place-nu-mi

place, n-o să piară odată cu mine!... „Lumea nu, dar lumea mea da! Lumea mea?... Care lume?"...

***

Pentru câteva zile se aşternuse în sufletul meu o linişte aparentă, domestică, ce mă căra în roata lumii, cu iluzia învingătorului plin de miere şi sângele primăverii în trup şi minte. Orizontul întunecat se rostogolea odată cu *roata vieţii* într-un destin nedezagregat şi nedesfăcut în mii de fâşii de necazuri şi dificultăţi, aşa cum toată lumea are. Mai ales astăzi!

Astăzi a exista e un act de curaj nemaipomenit, căci înseamnă a sfida, tocmai, aceste insurmontabile greutăţi şi mai ales acele ameninţări reale ale acelor instituţii coercitive ale statului totalitar. Toată societatea, ram, frunză, culegător de stele erau supravegheaţi de către bestiala securitate politică... şi viaţa se plimbă goală, cu încărcături de sensuri efemere...

Oamenii, îngroziţi, se învăţaseră să trăiască sub semnul întrebării şi al groazei, sub acest semn ce creştea, se îngroşa mereu şi auzeau, în surdină, că ieri, azi a fost ridicat de la serviciu sau noaptea din aşternut, cutare sau cutare... Asistau la suişuri şi decăderi incredibile, la migrări masive de oameni de colo-colo, forţaţi la acest lucru tocmai de această nesiguranţă şi necazuri zilnice, permanente... dar aşa cum spune Eminescu: „Căci rămâne stânca, deşi piere valul!..." ei sfidau "impostura – ţaţa cu gâsca – "ieşită din subteranele inconştienţei... umane.

În această stare de surescitare şi de inexplicabilă linişte, sufletul meu, îngemănat cu al pământului, îmi susura fericit: „E pentru prima oară când stăm şi noi la sfat. *„Eu te-am chemat întruna, dar tu te-ai depărtat...*" Dorul, impulsul de lămurire, dorul dar şi teama – teama de dialog deschis cu mine însumi – mă împingeau în *roata vieţii*, în miezul de lumină din noaptea destinului meu, ferit de marea singurătate, prin fericita împreunare cu Mela. Şi,

totuşi, un fel de singurătate, însingurare, individualism, de oboseală, nemulţumire se instalase, fără să vreau, în eul meu şi nu dispărea în condiţiile orânduirii noi, ci se accentua, căpăta noi şi noi înfăţişări, uneori chiar violente. E normal, îmi spuneam chiar eu însumi!... Pentru că orice lucru, orice simţământ omenesc devine mai violent şi trece printr-o stare de crispare şi de violentare, înainte de a pieri!

Fiind însă om al producţiei, puternic şi pasionat „Trăsnit şi pasionat!" cum mă catalogaseră colegii, mă impulsionam zicându-mi: cea mai neconformistă orânduire e măcinată pe alocuri de cel mai urât conformism. Trăiam, aşadar, într-un paradox al conformismului fiindcă realitatea e alcătuită din oameni, din oameni cu mentalităţi vechi şi din oameni cu idei îndrăzneţe, novatoare, din impostori şi din vizionari, din oameni curajoşi şi din ticăloşi, din oameni inteligenţi şi buni, din oameni proşti şi vicleni... În acest context, absolut real, creat de Dumnezeu sau de mama natură, sau chiar de legităţile fiecărei orânduiri, conformistul duce viaţa cea mai liniştită şi mai lungă, el e pe la mijloc mereu, e ascultător şi disciplinat, nu dă bătăi de cap, nu stârneşte bănuieli, nu spune niciodată ceea ce nu ar trebui să spună, dimpotrivă e pe faţă întotdeauna, cum se zice, e în priză mereu!... Începusem să mă obişnuiesc cu acest conformism, cu acest curs normal şi *banal* al vieţii mele, deşi, din punct de vedere teoretic lucrurile nu au nicio limită, poţi să te desfăşori cât vrei!... În practică însă, te izbeşti de fel de fel de bariere de birocraţie şi de inerţie, de invidie şi de ranchiună, de *principialitate şi de exigenţă, de efervescenţă şi de competenţă, dar şi de indolenţă şi mărginire!*... Nu vreau să credeţi că întorc pe dos unele noţiuni, de transformarea lor în frâne, ca şi când aş avea vreun interes, căci scaunul meu pe care stam era prea mic şi neînsemnat în ierarhia socială, dimpotrivă, o fac pentru a vedea care este limita reală a omului de rezistenţă în timp, de rezistenţă fiziologică şi psihologică!... E un punct de

vedere liber şi creator! Sunt sigur, că vorbind despre mine, poate cu un anumit farmec, chiar cu unele nuanţe de laudă, scot în evidenţă anumite însuşiri de caracter, de probitate profesională, dar şi un anume gen *„de aventurier intelectual" ce caută să-şi dezvăluie sie-însuşi subtilităţile, neliniştile meseriei de a fi Om.* Da, eu mă consider *aventurier,* în sensul nobil al acestui cuvânt!.. Terenul pe care m-am realizat şi mă realizez este cel al dăinuirii, al fantasticelor desfăşurări de idei îndrăznețe, de fluxuri novatoare şi de împliniri concrete.

Mă descopeream pe mine însumi, îmi iubeam meseria, din ce în ce mai mult, într-un cuvânt eram fericit. Trăiam o sublimare a însuşirilor umane de ridicare a sufletului pe o altă treaptă, superioară, bineînţeles !... Zâmbeam, condescendent, în interiorul meu, fiindcă mă consideram un învingător în faţa vicisitudinilor vieţii, în faţa „canaliilor securiste", care încercau să mă scoată din răbdări şi în acest fel să fac greşeli tocmai bune pentru a mă arunca în braţele lor hidoase...

Dar cum orice minune nu ţine mai mult de trei zile, m-am pomenit chemat la tov. Sandu Ion, secretarul comitetului de partid al întreprinderii noastre.

– Bună ziua, tovarăşe Sandu, am fost invitat la dumneavoastră, de ce?

– Păi, aşa, să mai stăm şi noi de vorbă. Dumneata nu eşti membru de partid şi noi ne-am orientat ... N-a avut timp să continue: "Nu sunt pregătit pentru asta, tovule... " Nu mi-am însuşit, încă, linia politică, ideologică, destul de dinamică şi dinamitardă în acelaşi timp... a partidului şi pe de altă parte structura mea intelectuală şi aluatul sufletesc nu se pot ridica pân'la esenţa marxistă, nedespuiată de orice bâjbâieli, şi uneori în contradicţie cu ultimele cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii şi cu cele mai noi cuceriri ale spiritului uman... De data asta am fost eu întrerupt, destul de brutal: „Lasă-mă, şefule, cu teoriile burgheze şi răspunde-

mi, simplu, muncitoreşte: Da sau nu!... Iar eu, făcându-mă că nu am auzit ce mi-a spus, am continuat: „Ştiţi, ionii şi neutronii materiei ca şi neuronii creierului uman sunt dependenţi de timp, de mişcarea planetelor, de gravitaţia pământului şi fiindcă timp înseamnă, în ultimă analiză, mişcare şi evoluţie... şi a schimba această mişcare, a o încetini sau a o accelera, înseamnă a schimba durata propriu-zisă a timpului... Simţind că fac „mişto" de el, mi-a retezat-o scurt: „Nu mai bate câmpii şi răspunde-mi: da sau nu! Văzând că nu mai am loc de întors am spus un categoric, aproape un strigat: „Nu! Nu!"

– Să ştii că o să-ţi pară rău mai târziu! Mai gândeşte-te şi dă-mi un răspuns afirmativ peste câteva zile. Eu te ştiu un om ager la minte, maleabil, gata oricând să cedeze unor principii, să se retragă când e cazul... Repet: nu ai ce pierde... Ştii, în caz de avansare, se ţine cont în primul rând, de acest lucru... noi suntem de acord mai întâi cu oamenii noştri...

– Tocmai aici e necazul. Eu am principiile mele ideologice, politice, morale, proaste- bune, dar sunt ale mele şi de aceea nu vreau să fac politică, ci numai politică profesională...

– Dacă ar fi aşa, înseamnă că oamenii politici sunt obtuzi în mod obligatoriu!...

– Eu n-am spus asta, ci dumneavoastră... După părerea mea lumea de astăzi trebuie judecată cu puterea de cuprindere a lui Eminescu, Shakespeare, Kant, Blaga şi cu sinceritatea unui Dostoievski, Rebreanu, Marin Preda!

– Iar mă bagi în filosofie şi eu nu mă pricep la aşa ceva, nu ştiu cu ce se mănâncă, aşa că aştept să-mi dai răspunsul concret la întrebarea ce ţi-am pus-o!...

– Răspunsul meu e un răspicat NU, deşi adevărul e că politicul şi politica s-au infiltrat atât de mult în viaţa de fiecare zi, încât trebuie să le mănânci ca untul pe pâine... Şi-n asta n-ar fi nimic rău – dimpotrivă! – rău e că pe marginea unor astfel de cerinţe

fireşti şi necesare, în sensul cel mai bun al cuvântului, înfloresc şi falsele preluări şi prelucrări de gânduri, ajustările, şi răstălmăcirile! Mai ales de activiştii de partid şi de cei de la securitate care le interpretează politic, ideologic dându-le nuanţări deloc... eufemistice! Nu poţi aborda o temă sau alta pentru că şi deoarece..., decât dacă ai aprobarea nu ştiu cui cenzurist de sus sau de la stânga sau dreapta ta... Ori fiecare ins trăieşte în universul şi în lumea lui.

Dându-mi seama că vorbesc în van, că nu fusesem invitat să-i fac ora de educaţie politică sau ora de filosofie, am cerut voie să mă retrag. Uitându-mă la mutra-i de şobolan umflat, mi-am zis în sinea mea: „Cu astfel de oameni nu se poate construi nici măcar o colibă, un bordei, darămite câta mai înfloritoarea societate comunistă, visul de aur al îndobitocitilor ideologic...

Viaţa mea, îmi place să cred, e simplă de tot, dacă nu chiar banală!... Dacă ar fi ceva de spus – şi este –, sunt destule, atunci spusele acestea ar trebui să se refere la semnificaţia evoluţiei mele spirituale... Mă gândeam în sinea mea că, poate, fără voia mea, îmi mai făcusem un duşman, ipotetic sau real, ştiind, în mod cert, că legăturile şi influenţele reciproce dintre activiştii de partid şi securişti... sunt extrem de puternice. Ştiam precis că fără aprobarea partidului şi a securităţii nu se făcea nici o promovare profesională... oricât de insignifiantă era ea... Mai ştiam că fiecare potenţial duşman acţionează diferit în funcţie de interesul, de caracterul lui, sau din prostie pur şi simplu... Unii, când fac răul, îl fac cu o anumită convingere, cred că aşa e bine şi că aşa e necesar să se procedeze, din diferite raţiuni, reale sau fictive! Alţii, când îl fac, îl fac din prostie şi poate că ăştia sunt cei mai periculoşi, fiindcă un om cu oarecare limpezime de minte, se mai şi opreşte, din prudenţă, dacă nu din alte motive, pe când prostul, dacă îşi dă drumul, nu se mai ştie opri!...

Eu, pe atunci mă consideram puternic, un specialist oarecare

în domeniu, cu o înțelegere superioară a lumii și a vieții și ce-i mai grav, credeam în sinceritatea oamenilor... Mă implicam cu tot sufletul, cu toată puterea mea de muncă, prin fapte în organizarea angrenajului producției și fără falsă modestie, munceam câte zece, douăzeci de ore pe zi ca să iasă lucrurile așa cum le doream. E adevărat că și ceilalți colegi ai mei, tineri ca și mine și dornici de afirmare, procedau la fel. Singura diferență dintre mine și ei era, poate aceea, că eu reușeam să închei, fără să caut acest lucru, un pact al omeniei, al înțelegerii și aprecierii reciproce, cu toți cei cu care lucram... Reușeam să transmit acel flux sufletesc și acea comuniune de idei, atât de necesare unei echipe, care muncea pe brânci de dimineața până seara, deși adeseori mă certam cu ei și mă împăcam tot cu ei la un pahar de vin!.... După unii asta era o mare vină. Însingurarea, individualismul, înfumurarea și celelalte nu numai că nu sunt prolifice dar pot duce la stări de crispare și de violentare... Auzeam adeseori aprecieri de genul: „Bun băiat, dar cam încrezut!... trăsnit dar pasionat!... Nepopular și pedant!"... Un singur lucru îmi repugna: ne-munca... ba chiar nu-i puteam suferi pe cei care trăiau numai din sforării politice sau, mai direct spus, pe foarte mulții activiști de partid și pe „domnii birocrați", după opinia mea, o plagă socială și politică, un dezastru economic...

Știu că birocrația este, într-un fel și până la un punct, un rău necesar, dar de respectat nu-i respect decât pe cei ce muncesc!... Or fi ei necesari și ceilalți, cei care mă controlează și mă îndrumă mereu, dar eu nu-i stimez deloc, și mă gândesc că dacă ar fi mai puțini, ar fi mai bine!... Și mai ales aparatul acesta politic extrem de mare și ineficient, plătit din munca noastră, care mai mult încurcă decât ajută! Normal ar fi ca această pătură de lingăi, cu fermoare la gură, pupincuriști, cu mintea mai puțin încrețită, să nu fie suprapusă peste angrenajul productiv, să dispară sau să fie considerabil redusă.... Partidul comunist român devenise o organizație de stat monstruoasă, piramidală, care consuma fonduri

imense numai pentru interese meschine, înguste de castă închisă... Peste tot, în această feudă, impostori şi *oameni noi, învechiţi în obiceiuri ticăloase, dar mai ales proştii şi viclenii*, deveneau, în acest context, absolut real, o a doua natură reticentă, adversă. De la organizaţiile sectoriale de partid, la organele locale (ce mult îmi place acest termen), la cele judeţene şi până la cele centrale, supreme „oamenii noi" se călcau în picioare fără principialitate şi exigenţă, din inerţie efervescentă şi o concurenţă pentru ocuparea funcţiilor sinecură. Fost ilegalist, actual activist de partid, nepot şi nepoată şi orice viitură balcanică, iertaţi-mi sinceritatea, trebuiau răsplătiţi regeşte, tot trăiam într-o societate a egalităţii şi a dreptăţii sociale... *Setea economiei de cadre era mare şi justificată, peste tot se construia, se dschideau mine, se izgoneau ţăranii de la sate spre oraşe, spre industrializarea forţată, dar totul se făcea la întâmplare. Cei mai deştepţi, cu condiţia să aibă dosar bun, se orientau spre organismele de partid cele mai bine remunerate şi fără răspundere concretă.*

Iată-mă, fără să vreau, şi analist politic necruţător, brutal al sistemului în care trăiam dar, în fond, vrând numai să atenţionez asupra greşelilor, care uneori erau ambalate în subtilităţi şi învăluiri greu de sesizat. Eu, cinstit, jinduiam după *vestul sălbatic, nedrept, exploatator, care-şi plătea yankeul de cinci ori mai bine şi unde onoarea, drepturile îi erau garantate întocmai, fără intervenţia partidului, decât după regimul socialist şi respectatul tovarăş*! Nu ştiu, dar în acest fel mă descopeream pe mine însumi. Nu ştiu cum să vă spun dar eu cred că există asemenea momente în viaţa oricărui om, de sublimare a însuşirilor, de săltare pe o altă treaptă, superioară, bineînţeles!... Nu ştiu şi nici nu voiesc să descifrez eu stările astea – când şi în ce fel se produc adevărate miracole în sufletul omului –, fiindcă se petrec şi asemenea lucruri în lumea asta mare şi frumoasă.

O pată de lumină, o pată galbenă de lumină, strălucea ca un

lan de floarea-soarelui în viaţa mea, a noastră. Van Gogh se revărsa, cu toată nebunia galbenului în mine, în noi. Ne scăldam în galbenul puternic, incoruptibil, fermecător şi nimic nu-l putea altera. Liricul şi umanistul galben se contopea în fiinţele noastre ca-ntr-o adevărată şi nesfârşită-eufonică limpiditate sufletească cu iz de paradisiacă sărbătoare. „Ce falnică, mândră, iscusită şi totuşi plăpândă fiinţă e omul! Gândul lui – fagure de albine – clocoteşte de mierea cuvintelor, zboară lumină prin tot ce-l înconjoară şi se revarsă biruitoare iscusinţă în trup, iar ochii, scânteietoare steluţe, pulsează energie, nepieritoare iubire şi farmec lunatec şi întinde punţi peste lava pătimaşă din vene şi vâltoarea din inimă. Picioarele, adevăraţi goruni şi stejari, cu rădăcini stufoase, adevărate columne brâncuşiene, ridică sevele pământeşti spre infinitul veşnic, deschizător de frumuseţi lumeşti... Albastrul se deschide, se desfăşoară ca o maramă celestă când câmpia de in scapără de nerăbdare scrisă în seminţele luminii, iar noaptea nu vine până gândul privirii nu se închide. Amfora vieţii se umple şi se goleşte de fermecătoarea aşteptare şi vrajă a Penelopei şi de chinurile şi stropii marilor nelinşti ale lui Ulise.

Omul încărunţeşte sub flăcările zăpezilor curate, când graiul cu pulberi de stele, scăpărând poveşti, naşte eufonice, visătoare cântece; florile, sălciile pletoase, crinii imperiali devin „menestreli peste păduri“ cu miresme de răzbunări de cer şi curg miere dintr-un nai al dezmierdării... Poemul vieţii, crescut din el, desfată altarele câmpiei roditoare, care se înveşmântă în toate culorile curcubeului, iar privighetorile înfierbântă cerul fiinţei lui cu trilurile lor. Idei generoase, zăpezi incendiare, frăgezimi de suflet sunt inimi de om cu aripi peste somnul munţilor trecuţi cu pasul, sau largile, şerpuitoarele şi limpezitele fluvii ce curg spre marea-matrice a vieţi ghemuită adânc în om. Mai rapace ca leul, mai aprig ca vulturul, când vrea mai şiret ca vulpea, mai rece ca aisbergul din adâncuri, mai uşor ca porumbelul în zbor, mai

hâtru ca măgarul, decât lumina mai blând şi mai înţelept, decât şarpele mai neînfricat, el, omul, dând chip şi asemănare zeilor veniţi pe pământ, dând suflet zorilor şi aurorii boreale, aprinde sorii şi depărtările cu neliniştile sale.

Dar, vai, având nemărginirea sub picioare, cutremurătoarea soartă a pământului – herbul sistemului solar – e totuşi blânda bătătură, prin ere trecătoare, şi printre săruturi, îmbrăţişări este transformat în îmbătrânită planetă, ridată de chinuri, batjocorită şi umilită de nebuna-mi „pohtă" de răzbunare. Suferinţa, după Dostoievski, e singurul remediu, sau aş spune eu suferinţa e o criză din care trebuie să ieşi cât mai rapid, adâncimile ei ne rătăcesc spiritul.

Ce e de fapt suferinţa? O depresiune, un mister al suferindului frumos. Ce rost are să zaci în ea şi, mai rău, să te acomodezi cu ea? Trăiam eu oare într-un sentimentalism dulceag care-mi alimenta inima? Ştiam că „suferinţa e tot atât de bătrână ca şi zorii conştiinţei umane şi tot atât de tânără şi sensibilă ca primul ghiocel răsărit sub coaja subţire a zăpezii" şi de aceea căutam să mă desprind din această societate grav bolnavă de cancerul comunismului, să sper într-o renaştere a conştiinţei binelui, a adevărului din societatea românească, în special. Suferinţa e aproape o frumoasă meserie, conectată la o sensibilitate ultrasofisticată, sugerând ideea că totul este nimicnicie şi că este o necesitate care planează peste specia umană. Oare aşa să fie?

Propensiunea mea faţă de o ierarhizare a valorilor – în primul rând morale, creştineşti şi de ce nu dogmatice, estetice, ideologice – stabilite fără emfază, cu bucuria întâlnirii a ceea ce reprezintă plenar calitatea, mă fac să rămân totuşi lucid şi încrezător în forţele mele spirituale, intelectuale, moral-volitive şi cu neastâmpăr ispititor în dimineaţa împlinirilor, în mirosul lanului de grâu copt, să alerg spre cheia vieţii: IUBIREA. Ea fiind generoasa, ispititoa-

rea cheie a fericirii şi a perpetuării speciei umane. Ea este ultima floare a toamnei ce-şi poartă sămânţa în caliciul nesfârşitului.

***

O ZI FĂRĂ MORALĂ E O ZI MOARTĂ!

Participam la o adunare generală a oamenilor muncii pe întreprindere. Lume multă, probleme importante de dezbătut, invitaţi pe sprânceană. Prim-secretarul raionului Pucioasa, tov. Dobre, cu mulţi activişti de partid, directorul trustului Ilie Popescu, cu şefii de servicii din trust şi nelipsitul şef de cadre Stăncioiu şi alţi conducători ale unităţilor cu care colaboram: termocentrala Doiceşti, combinatul chimic Făgăraş (pentru explozivi), baze de aprovizinare etc.

Tov. Dobre, în mijlocul atenţiei – un tânăr – se spunea cu un talent organizatoric deosebit, zâmbea şi strângea cu efuziune mâinile tuturor. Trăia, pentru câteva ore, în colectivitatea celei mai importante întreprinderi din raion, cu rezultate economice foarte bune.

Spontan, l-am întrebat, fără ironie, pe un coleg de lângă mine:

– Ce pregătire are tov. Dobre ?

– Am auzit că e revoluţionar de profesie, ca şi secretarul general al partidului... De ce mă întrebi?

– Fiindcă mi se pare prea tânăr, neexperimentat să conducă o mare unitate adminsitrativă...

Discuţia ne-a fost întreruptă de secretarul comitetului de partid, Sandu Ion:

– Să nu ne pierdem vremea tovarăşi! Deschidem şedinţa

noastră de azi pentru analiza muncii depuse de colectivul nostru de muncitori, maiştri, ingineri şi ceilalţi, anunţându-vă că avem în mijlocul nostru pe tov. Dobre, secretarul raionului de partid, pe directorul trustului şi o serie de conducători de mari unităţi cu care colaborăm zi de zi. Dăm cuvântul tov. director Miron Ştefanache să ne prezinte darea de seamă cu realizările, dar mai ales cu neajunsurile din procesul de producţie, despre siguranţa muncii, despre lipsa unor materiale şi utilaje din procesul de producţie, după care urmează discuţii, propuneri pentru rezolvarea problemelor. Vă rugăm să fiţi intransigenţi, să criticaţi toate aspectele negative, de orice natură, aşa cum ne învaţă partidul. Are altcineva alte sugestii sau propuneri? Nu! Mulţumesc!

Mă aşezasem mai în fundul sălii, căci nu-mi plăceau deloc acest gen de şedinţe, unde de fapt se vântura timpul, se însăilau lozinci de genul: ne angajăm tovarăşi în numele colectivului în care lucrez sau pe care îl conduc să realizăm planul, să-l depăşim, să îmbunătăţim condiţiile de muncă, să.... să...

Merita să participi la asemenea şedinţe ca să asculţi aceste inepţii ale pupincuriştilor, de dragul de a vedea aceste jalnice mutre, lăudători ale unor minore realizări, când, pe fond, muncitorii obosiţi, din schimbul unu, veneau de formă, neparticipând decât foarte rar la dezbateri şi veneau să tragă o oră, două de somn? Sau să-l vezi pe maistrul Beldie, unul din cei mai puturoşi oameni, dar fost activist de partid, scoţând din buzunar o sticlă plată cu ţuică puturoasă, şi zicând: „Stau treaz cât mă ţine carburantul şi apoi, gata!", conchise el tr[illegible]gând o înghiţitură zdravănă de încurajare. Numai pe faţa celor de la prezidiu se putea citi un misterios zâmbet optimist. Merita totuşi să participi la asemenea şedinţe pentru că îţi îmbogăţeai vocabularul. Tot felul de bazaconii lexicale. „Suntem mândri de voi, tovarăşi mineri, care ridicaţi cu mii de tone de cărbune pe cap de locuitor, şi ne daţi kilovaţi oră de lumină"... sau „noi suntem germenii orânduirii viitoare"... „Eu, unul, m-am

săturat! i-am zis lui Nicu Stanciu. „Au grijă de sănătatea noastră, de te apucă spaima! Să nu ne distrăm, să nu facem dragoste, să nu bem (că beau ei destul în locul nostru), să mergem la spectacole despre muncă şi tot soiul de stahanovişti şi tractorişti fruntaşi, să ne culcăm la timp, ca să nu ne scadă capacitatea de muncă, să nu ne iubim decât cu aprobare, să facem copii când ne cere partidul. „Dar să ne asigure un nivel decent de trai nu prea... ne promit zece kilograme de pui pe cap de miner, pe următorii zece ani!"...

Vorbisem prea tare şi fusesem auzit de „ochii şi timpanul" care se aşezase câteva rânduri în spatele meu, fără să ştiu. „Nu se putea să nu-ţi dai tu în petec!" am auzit acea voce prea cunoscută de la telefon. Şi ca să nu rămân dator, am zis cu voce indignată: „Puţină muncă voluntară, puţină activitate culturală, puţină şedinţă de producţie, puţină frecangeală, puţină îndobitocire ideologică, puţin din asta, puţin din aia şi nu-ţi mai rămâne timp şi pentru tine şi tot aşa, puţin câte puţin se duce dracului viaţa, care şi aşa nu ne mai aparţine, căci ea e dăruită în întregime „partidului nostru drag".

Ca o pisică sălbatică, tovarăşul securist a venit lângă mine şi mi-a şuierat la ureche: „Vă cam place să dramatizaţi totul şi să batjocoriţi eforturile noastre, domnule inginer"... Şi pentru că aproape ţineam a doua şedinţă, în acelaşi timp, se auzi vocea tovarăşului secretar de la prezidiu: „Tovarăşi, vă rugăm linişte, nu conturbaţi lucrările şedinţei noastre. Vă evacuăm din sală pe cei indisciplinaţi!" Mi-am dat seama că nu ăsta era stilul meu, dar enervat la culme, de „umbra" fără stil, i-am zis printre dinţi: „Mişcă, potaie! Securistule împuţit! Ţoapă de un leu!" Fără altă invitaţie acesta a părăsit sala, probabil să rezolve nişte alte probleme internaţionale ce nu suportau amânare, erau probabil în joc relaţiile cu lumea a treia şi prestigiul ţării, de care suferea atât de mult. Firește, eram hotărât să nu tulbur liniştea, munca organizatorilor, viaţa, viitorul de aur al unei societăţi care se voia să fie martora agoniei

capitalismului, ba chiar pregătită să-l arunce la lada de gunoi a istoriei, iar noi să continuăm să mâncăm liniştiţi conserve de fasole, pastramă cu răbdări prăjite, talpă de griş muncitoresc. Cum să dăm frumoasele, minunatele noastre cozi de la lapte, carne, unt, brânză, ouă pe societatea de consum exacerbat, în care drogurile, iarba dracului, desmăţatul jazz, vedetismul şi toate celelalte rele erau pita zilnică şi să nu păstrăm puritatea morală, socialistă? Obosiţi şi flămânzi, cu partidul nostru în frunte, mergem până la victoria finală: moartea, cu care toţi suntem datori! Partidul, ca un Vlad Ţepeş, trăgea în ţeapă pe toţi opozanţii, indiferent că erau muncitori, studenţi, intelectuali şi cu ajutorul acupunctorilor de la securitate „însănătoşeau" naţiunea. În sinea mea îmi spuneam: pot rezista la palme, la mizerie, la foame, nu-mi pasă de nimic, dar umilinţa spirituală mă paralizează, mă omoară. E vina mea că ţin să trăiesc decent, onorabil, şi că nu vreau sau nu mă simt atât de pregătit încât să fiu germenele orânduirii celei mai nedrepte de pe pământ: comunismul? Când o să-i văd şi pe cei ce ne cataloghează fără nici un drept intelectual sau moral „viermi nesătui" sau că se balonează ca noi toţi la cantină, jur că o să fac cerere să rămân pentru totdeauna în ţara „fericirii comuniste". Am revenit cu „picioarele" în şedinţa noastră plină de substanţă, dar cu gândul la cei dragi ce mă aşteptau frenetic să fiu lângă ei. Am aruncat o privire distrată prin sală şi am constatat că şedinţa era înfrumuseţată şi cu câteva „gagici" alese pe sprânceană de la diverse servicii – contabilitate, financiar, normare – mai ales pentru partea a doua a şedinţei, de departe mai interesantă decât prima, fiindcă acolo, la un pahar de vin, se dezlegau limbile şi sufletul şi sub aparenta degajare şi exuberanţă, se ascundeau intenţii periculoase, lăsând impresia că astfel se cimenta prietenia dintre clasa muncitoare şi conducerea de partid. Strategii ieftine!

– Întreprinderea noastră, tovarăşi, miile de muncitori, şi femeile, ajutoarele noastre de nădejde, noi cei cu gândul la ziua de

mâine, noi ce lucrăm în cel mai periculos mediu –mineritul – ce avem de învins dificultăți, unele lipsuri, să se știe tovarăși, că nu vom precupeți nici un efort, vom face în așa fel încât să renunțăm la meschinele interese personale cu gândul la viitor, noi tovarăși, perora tovarășul secretar de raion, de la tribuna prezidiului, fiind întrerupt de o goarnă anemică de aplauze.

– Tovarăși! se auzi iar vocea patetică și tremurată a secretarului raional, după care nu mai urmă nimic, așteptând, câteva secunde cât un veac, să vadă efectul... apoi reluă bombastic :

– Tovarăși, trăim clipe înălțătoare, care ne aparțin prin măreția lor, nouă și eternității... Era un individ plicticos și pisălog care se simțea obligat să explice și să intervină pentru a justifica, parcă, o slujbă în care nimerise din întâmplare.

– Așadar, tovarăși, așa cum a arătat directorul întreprinderii, v-ați îndeplnit sarcinile de plan, trasate de partid, dar ce zic eu, le-ați depășit cu brio și cu mândrie proletară conchise: vă mulțumim, dragi tovarăși, fiindcă contribuția dumneavoastră a fost hotărîtoare și la realizarea și depășirea indicatorilor tehnico-economici pe raion...

Platitudinile debitate erau enervante, considerații elementare memorate după un curs seral de la vreo școală muncitorească... Oratorul își continuă pătimaș discursul, fără ca pe chipul lui să se schițeze măcar o grimasă din care s-ar fi putut deduce că participă în vreun fel. Avea un cap, încadrat de un păr negru bogat, uns cu fel de fel de uleiuri, contrar stilului muncitoresc, un nas acvilin, cabrat peste buza superioară, dându-i un aspect de pasăre prădătoare, ochii negri, inexpresivi, ascunși sub pleoape inflamate. Era un fel de arhetip de comunist nou, mai stilat...

– Tovarăși, să nu ratăm clipa aceasta înălțătoare și să aducem un pios omagiu tovarășului Secretar General, care ne conduce cu mână sigură spre victoria comunismului în țara noastră... De la prezidiu, tov. Sandu dădu tonul aplauzelor. Cei din sală simulară

şi ei nişte aplauze... „Gheorghiu-Dej şi partidu'mândria noastră, comunismul... "

Dobre, îşi roti privirea peste chipurile celor din prezidiu, care se ridicaseră în picioare la auzul numelui... iubit, şi peste cei din sală, şi încântat de cele spuse, continuă precum un gramofon: „Să trăim clipa, clipa intrării noastre în eternitate, iar eternitatea ne va rămâne datoare... Aplauze necontenite... , dar şi aplauze simulate... Final apoteotic...

– Să mergem, spusei colegului Nicu Stanciu...

– Eu rămân, fiindcă vreau să particip şi la repriza a doua, la petrecerea tovărăşească...

– Bine, te salut... M-am uitat la ceas: opt şi jumătate p. m. Şedinţa durase cinci ore. Mă simţeam psihic puţin obosit de platitudinile găunoase, lozincile patriotarde, orgolioase prea simbolice pentru o viaţă atât de chinuită. Ni se oferea, la toate nivelurile, circ şi nu pâine.

Afară adia un vânt uşor şi leneş. Cerul îşi întindea poalele de semiîntuneric cu o pedanterie savantă. Copacii de pe marginea drumului tremurau visători şi, parcă, murmurau şi ei şerpuitoarea invitaţie: Trăieşte-ţi clipa... Aveam senzaţia că satul părea adormit: nici un lătrat de câine, nici un zgomot care să distoneze cu starea de amorţeală, de toropeală ce mă cuprinsese. O linişte crepusculară, cu mantie de incertitudini, păstra intactă pacea mea interioară de fiinţă învăluită în bucuria vieţii mele familiare, intime. Acoperişurile caselor din tablă galvanizată, din ţigle cărămizii, cu ciudate forme de petală de crin, albul pereţilor, încremenit în toropeala amurgului, păreau pentru o clipă, roşietici, de parcă ar fi fost zgâriaţi de spinii din soare. Jocul cuminte al umbrelor soarelui obosit, toate mă deconectau de tensiunea invizibilă dar resimţită totuşi în organism. Mergeam, în tăcere, spre casă, gândindu-mă cu câtă bucurie voi fi primit de cele trei fiinţe dragi – Mela, Cristina, Bebică...

Deodată, auzii în spatele meu, acea voce agasantă, enervantă, cu o rezonanță metalică, spartă și dezacordată, ca și când ar fi venit din pâlnia unui gramofon: „Tovarășe, nu prea v-a plăcut atmosfera ședinței și mai ales discursul secretarului Dobre... v-am studiat tot timpul fără ca dumneavoastră să observați și vă citeam scârba pe față..."

– Domnule securist, te rog să mă lași în pace și cu gura întredeschisă îi șuierai o înjurătură: „Du-te–n p... mătii!" Cu coada ochiului observai că atitudinea mea dură, pur și simplu, îl imobiliză... câteva secunde rămase perplex, apoi își reveni și-mi răspunse tăios: ba, într-a mătii... Enervat am făcut câțiva pași, hotărît să-l pocnesc cu o directă, iar el nu știu cum să facă stânga împrejur, cât putu de repede, ceea ce –mi dovedi că era un laș, un fricos. Dacă ar fi avut „gașcă" sau eu aș fi avut mâinile blocate, ar fi fost paraleu. Am plecat, încet, spre casă, fără să mai văd și să aud nimic în jurul meu. Se auzea liniștea cutreierând strada pustie, reverberând ecoul pașilor mei sănătoși, elastici, înfundați prin praful de pe șosea. „Momentul psihologic" fusese câștigat de mine, dar nu știam ce-mi va rezerva timpul. Cu o privire distrată, am reconstituit scena cu o minuție obositoare, căci îmi dădeam seama că era numai „un prim act" din arta teatrului securisto-politic și că de-acum încolo mi se vor înscena fel de fel de scene, unele mai subtile decât altele. Atenție, deci! Într-un continuu soliloc, frământat de odioasele, inimaginabilele erori din juru-mi, de orbecăirile nefaste și nepermise ale conducătorilor politici în rezolvarea problemelor sociale zilnice grave (sărăcie, mizerie, criză cronică politică, soluționată prin arestări masive, torturi psihice) și de lipsa de perspectivă a societății, îmi vine în minte aforismul: „Primum vivere, deinde philosophari!"

„L'important c'est la vie!". Căci, așa cum spune A. Malraux, curajul înseamnă organizarea speranței. Bat clopotele rațiunii în cetate, din morminte și scabroasele temnițe comuniste – redeș-

teptarea strigă, se zbate să iasă la suprafață. Raţiunea aristotelică, logica lăuntrică, crucificate pe crucea pământului sunt aruncate, fără milă, de impostorii comuniști, în genunea abisală ce ne înconjoară. Din păcate, gulagul sovietic îşi face de cap şi ne ţine, sub ameninţarea infernului atomic, în lanţuri, ca şi purgatoriul occidental al informaticii care încearcă să ne dăruie, în continuare, nu pâine, adevăr, ci foc, moarte. Ce instinct cosmic, de pe creanga uscată a urii, dezbinării, alungă firescul pământului: iubirea, credinţa, speranţa, onoarea în întunecimile dureroase ale abisului? Lumea umilită se vaită şi-şi declină vrerea de-a fi curată fire, adevăr, lumină, cinste şi mare iubire. „Furtuna deşertului" şi alte surde lovituri ale destinului lasă în urmă umbrele gigantice ale morţii şi flacăra nebuniei.. „Sfârşitul germinează sub lespezi nesfârşituri" (Cicerone Teodorescu), sperând ca tăcerea morţii, o lespede finală, să ridice în altă împletire, o continuă spirală a vieţii. Insuficientă şi aspru – patetică recunoaştere, atât timp cât: „Rele-s, Doamne, rătăcirile crunte, nemiloase, zbaterile acelor suflete negre, primitive ce pregătesc pe pământ atâtea colive".

(V. Voiculescu) şi elocinţa faptei şi dreapta gândire, aşează, la baza omenirii, esenţe blestemate de ură şi nechibzuinţe şi lupte fratricide.

Timpul aude, din păcate, troznetul oaselor frânte în arena vieţii.

În mod ironic, societate românească şi nu numai, este într-o iminentă criză de identitate, de morală şi etno-profesionalitate. Condiţia umană este batjocorită de monştrii proliferaţi de societatea aberantă, nedreaptă, comunistă, sau cum s-o mai numi în „high-tech-ul" vremii.

Am intrat în curte, cu aceste gânduri, şi m-am destins total văzând-o pe iubita mea soţie jucându-se cu puişorii noştri, printre florile adormite de blândul soare...

– Ei, cum a fost la şedinţă ?

– Plictisitor... ca să nu spun altfel... Mă scuzi, vreau să fac un duş şi te rog să pregăteşti cina şi după aceea stăm de vorbă...

– Bine, iubitule! Masa e pregătită, te aşteaptă... Zâmbea fericită că eram împreună, deşi în sinea ei era îngrijorată. Avea o presimţire. După masă, prefăcându-mă că sunt obosit, m-am retras în dormitor, unde fără voia mea, am şi adormit în câteva minute. A doua zi, culmea! pe neprevăzute, era frig, aerul sticlea. O zi răcoroasă de toamnă asemenea sărăciei, care, spre surpriza mea, îndepărtă parţiala angoasă ce mă stăpânea. Mă aşteptam la represiuni politice din partea poliţiei politice, sub presiunea tembelului de securist laş şi fricos, care nu avea curajul unei confruntări directe. Pentru a mă linişti mi-am spus: timpul e cel mai bun doctor şi medicament, el cicatrizează orice rană, cu o artă pe care omul, deocamdată, nu o poate egala... Mela, observând starea mea, puţin depresivă, îmi servi, tăcută, micul dejun şi la plecare mă sărută şi-mi ură serviciu uşor... deşi îi obsevesem neliniştea şi metabolismul puţin schimbat. Am plecat cu inima uşoară şi i-am promis că la reîntoarcere îi voi povesti tot ce s-a întâmplat după şedinţă... Soţia nu trebuie să ştie absolut totul despre problemele de la serviciu, aşa că eram hotărât să-i ascund accidentul avut cu tovarăşul „secu".

Nu ne râmâne decât să ne supunem destinului. Întreaga săptămână a fost secătuită de voioşie, aş zice, de fericire. Cerul înalt, obositor de înalt, măsura scurgerea timpului, numărând clipele şi urmărind absent zbaterile oamenilor. Trebuia să aplic o nouă strategie în cazul lor: să mă prefac că joc în aceeaşi echipă cu ei, că le admit ideile, nu şi acţiunile şi, practic, să caut să le speculez, fără ezitare, orice greşeală, să fiu calm, politicos, să le fac pe plac în planul ideilor. Puteau să şi râdă de mine, să considere că m-am făcut mieluşel blând.

După mutrele lor acre, crispate, reci, gândeam că jocul nu se va termina bine, aşa că prea multe soluţii nu existau. Am intrat

în joc, nolens-volens. Trebuie să joc, uneori în contratimp, deşi, categoric, meciul era în defavoarea mea. „Mare risc şi curaj, îmi spunea Mela. Cu ăştia nu o să se termine bine!" „Ştiu, dar n-am ce face!" E o soluţie de moment, poate, nu cea mai fericită, domestică, dar cred singura viabilă... şi ce-mi pare rău, e că direct sau indirect te vâr şi pe tine, în această mizerie"... „Fă o excepţie pentru mine, îmi reproşă ea cu un surâs forţat. Sunt alături de tine, oricum, în orice condiţii." „Nu ne convenea, însă, deloc, la amândoi, felul ales de a acţiona, căci era contrar modului liber de a gândi şi acţiona al nostru, puţin neelegant, dar cinstit, total antilozincar...

. . . . . .

Procesul era lung, cu multe peripeţii, cu riscuri numai de partea mea, dar odată luată hotărârea, am pornit la drum. Căutam, tot timpul, să mă autocontrolez, să fiu eu însumi, cu toată lumea şi de ce să nu o spun cinstit mai ales cu câţiva, pe care îi suspectam că ar fi lozincari de profesie şi mai grav, turnători la securitate. Îmi vine în minte o situaţie penibilă, creiată de maistrul Gică Nastasia, şi care a avut repercusiuni destul de neplăcute pentru mine. Maistrul respectiv era implicat în munca politică, fiind secretarul organizaţiei de partid al sectorului minier doi, membru în gărzile patriotice, membru în comitetul de partid pe întreprindere, deci, destul de prins şi de solicitat în munci extraprofesionale, dar şi obişnuit cu lozincile şi cu fofilarea în spatele lor. La desele controale de noapte pe care le făceam, din obligaţie profesională, l-am găsit dormind de câteva ori pe „domnul" maistru, lucru inadmisibil din punct de vedere al codului etic profesional, cât mai ales al protecţiei muncii şi siguranţei miniere. Dacă l-am iertat de câteva ori, fără să-l sacţionez, conform legii, ceea ce a fost o mare greşeală a mea, motivând că a fost direct din schimbul trei la exerciţiile de la gărzile muncitoreşti şi că n-a avut timpul material să se odihnească, tovarăşul a înţeles că este o slăbiciune

a mea sau că el poate face orice fără să suporte consecințe, bazat și pe faptul că are spatele asigurat, fiind vărul prim-secretarului raional de partid. Eu nu-l urmăream în mod special pe el, ci pur și simplu îmi făceam datoria profesională de a supraveghea toate schimburile de producție și a interveni, pe baza cunoașterii efective a stărilor de fapt, și să iau măsurile adecvate pentru îndreptarea lor. Văzând că lucrurile se repetă și după o verificare prealabilă, chiar la secretarul comitetului de partid, să constat că în cele mai multe cazuri mințea cu nerușinare. Pentru el poate era o aventură, pentru mine era o problemă de conștiință, de etică profesională și mai ales de siguranța și protecția muncii. Căuta sub scutul celor două motive să-și apere conduita imorală și chiar să mă sfideze: „Vezi cine sunt eu, nu poți să-mi faci nimic!".... Normal ar fi fost să mă anunțe prin raportul zilnic, pe care-l făcea la ieșirea din schimb, că e obosit și că nu vine la serviciu, și-l înlocuiam cu unul din maiștri stagiari în formare, ce oficiau numai la schimbul unu. El, însă trăia după niște reguli sociale și profesionale „originale", care mie îmi scăpau! Îi plăcea să braveze, cu o inconștiență de condamnat, vai, doamne câte lucruri poate face el în același timp de dragul partidului...

Impresia nu era nouă și nu se potrivea numai acestui caz. Dar, doamne ferește, dacă s-ar fi întâmplat vreun accident, sunt convins că prin aranjamente subterane, nu el ar fi fost vinovat, ci șeful de sector, adică eu, sau oricare altul. Nu mă lamentez și nici nu caut subterfugii profesionale, dar lumea minerească este puțin altfel croită, cu niște reguli mai drastice, care dacă nu sunt respectate pot duce la mari necazuri materiale și umane.

– Tovarășe Nastasia, omenește, îți dau dreptate, dar profesional nu.. Ai niște obligații și responsabilități profesionale și morale față de oamenii pe care-i ai în subordine, ca față de proprii copiii... Modul dumitale de coportament, în fața muncitorilor, nu e de bun augur. Te descalifici singur și nimeni nu-ți va mai acorda respectul

cuvenit, autoritatea se va duce pe apa sâmbetei... Gândeşte-te că am găsit şi câţiva muncitori dormind şi când i-am luat la întrebări mi-au răspuns la unison: „Dar tov. maistru de ce doarme?" Am căutat, împotriva conştiinţei mele, să te scuz: „Dânsul are şi alte activităţi în plan politic, social, dar asta nu-l scuză şi eu nu admit acest lucru"... „Nu aveţi dreptate, tov. inginer, şi noi avem multe alte obligaţii familiare, domestice cu munca la câmp sau de altă natură, dar când suntem obosiţi ne ducem la doctor şi obţinem un certificat medical sau pur şi simplu facem o nemotivată, decât să intrăm obosiţi, extenuaţi în mină... Era o lecţie de umanism social, de „educaţie muncitorească" în adevăratul sens al vieţii şi nu fanfaronadă şi adeziune lozincară...

Trăiam o dublă existenţă: una a conştiinţei profesionale care mă obliga să iau nişte măsuri de siguranţă, şi alta a tolerării unor abuzuri, a imoralităţii, a dezgustului faţă de mine însumi. Fără exces de argumente numai aveam siguranţă şi pace sufletească. Importanţa spectacolului vieţii îmi dădea posibilitatea concluziilor care-mi inspirau teamă. Deşi nu eram îngenunchiat, trebuia, imperios trebuia, să nu amân luarea unei decizii definitive, înainte să mă înving singur.. Evident, fără ajutorul Melei, această luptă cu mine însumi, ar fi fost pierdută. Adevărul meu versus adevărul lor trebuia arbitrat de cineva cu calm, inteligenţă şi, de ce nu? cu autoritate morală. În fond, nu exista decât un singur adevăr: iubirea noastră curată, puternică, agrementată şi de frumoasele noastre progenituri, era fermentul ce trebuia să menţină echilibrul existenţial. Acceptam, cu toată sinceritatea, că şi ceilalţi aveau dreptatea lor. Dar oricum ar fi, eu trebuia să mă apăr, cu deferenţă şi demnitate. Eram purtător legal de creier, de principii morale, de aspiraţii profesionale, deşi purtam toată ziua o salopetă oarecare, murdară sau curată, deci eram o realitate. Priveam totul cu un ochi critic şi ironic, dar în realitate eram exact ca ceilalţi, existam în mijlocul celor bune şi rele. Vegetam în mine, fără aspiraţii ve-

leitariste, fără prea multe orgolii, plutind în imensitatea moralei familiale şi sociale, fără prejudecăţi. Mela mi-a întins o mână: m-a fericit şi m-a „obligat" să lupt pentru fericirea căminului nostru, pentru viitorul luminos al copiilor. Acum la „polul opus", într-o celulă a suspinelor, topit de incertitudini, port pocalele cutezanţei, sau mai precis, sunt exact, prezumţios, precaut, atent. Atât! Fascinaţia lumii subpământene, cu toate neajunsurile, pericolele ei, o purtam în sânge, mă urmărea şi-mi dicta să continui lupta, condiţia. Nu mă iluzionam că trăiesc, ci efectiv şi concret, trăiam în lumile mele paralele: cea intimă familială – extrem de fericită – şi cea profesională, ciudată, neprevăzută! Şi atunci? Ştiam ce vreau? Ştiam cu ce mă confrunt, care sunt asperităţile şi riscurile vieţii şi că destinul meu se înscrie în fluviul destinelor tuturor celor cu care veneam în contact. Puteam eu avea altă soartă decât a celorlalţi? Şi dacă da, ce merite în plus aveam faţă de ceilalţi? Niciunul! Dar minusuri? Poate, că multe! Singurul lucru ce nu-l puteam înţelege era: de ce nu sunt lăsat să muncesc cinstit alături de ceilalaţi şi trebuie să fiu torturat de bestiala instituţie a terorii perverse? În viziunea mea, cel mai eficace va fi, foarte curios, nu cel pledant, ci cel mai obiectivist.

Călin, securistul, tot timpul sonda, culegea date despre mine şi pe cele „nefavorabile" (dacă existau) le transmitea în scris sau oral şefilor lui, cerând probabil pedepsirea mea. Îi căzusem eu, indiscutabil, cu tronc! Răutatea predomneşte în caracterul unora, şi fac toate mârşăviile posibile şi imposibile să distrugă pe cineva nevinovat, numai dintr-o satisfacţie sadică...

Într-o zi, albă şi sonoră, sunt invitat la tov. Sandu, secretarul comitetului de partid . În biroul său încă doi tovarăşi: locotenentul de „secu" Călin şi, probabil, şeful lui. Mi-am dat seama, imediat, cam despre ce e vorba şi instantaneu şi instinctiv, o cuirasă de precauţie m-a acoperit.

– la loc tov. inginer, spuse Sandu, cu un ton scurt, răstit, ca un ordin, şi dă-ne o declaraţie...

– Ce declaraţie, despre ce, despre cine? răspunsei eu intrigat. Întâi, nu ştiu să fi făcut ceva în neregulă; doi: nu dvs. sunteţi îndrituiţi să mă interogaţi pe linie profesională, căci pe altă linie, de partid de exemplu, eu nefiind membru de partid, nu aveţi acest drept şi ca atare refuz să discut de pe aceste poziţii de forţă. Nu scriu sub ameninţare, adăugai cu gravitate, încercând să pun lucrurile la punct de la început. De ce să-mi pierd vremea scriind, despre ceva despre care nu ştiu nimic!

– Tov. Sandu, interveni persoana necunoscută mie, să-l punem pe om în cunoştinţă de cauză.

– Da, da, tovarăşe co... , (şi cu o voce gâtuită de emoţie continuă), da, tovarăşe comandant, şi adresându-se mie, de data asta, cu un ton mai blând, dar direct: De ce îl persecuţi pe tov. maistru Nastasia? Omul nostru de încredere, un muncitor ataşat cauzei şi.... apoi să judecăm principial, deveni el mai concesiv, „Cum să se împartă omul, când noi îl chemăm la instrucţia de la gărzile muncitoreşti, şi la activitatea de partid şi la alte activităţi sociale şi după aceea să meargă şi la serviciu? Hai să fim serioşi, când să le facă pe toate? Nu trebuie să se odihnească şi el? Şi crezi că-i uşor pentru el să lucreze apăsat de aceste sarcini? Dumneata îl şicanezi, îi strici reputaţia. Se poate, măi, tovarăşe inginer?!

– Tov. Sandu, i-o retezai eu, după ce-am avut răbdarea să-i ascult inepţiile, vreau să fac câteva precizări: unu – maistrul Nastasia e plătit pentru munca profesională şi nu pentru munci extra... pentru aceste munci sunteţi scoşi din producţie şi plătiţi copios alde dumneavoastră; doi, în caz, doamne fereşte, de vreun accident tehnic sau uman, răspunderea revine direct şi integral şefului de schimb (maistru); trei, pe mine nu mă interesează şi nu mă impresionează cine e în spatele fiecărui ins, care se ascunde de principala răspundere, aceea de a munci şi nu de a dormi în

timpul şutului... Pe mine mă interesează numai activitatea de bază, în condiţii de deplină securitate pentru el şi pentru schimbul pe care îl conduce şi deloc sau aproape deloc celelalte activităţi ale maistrului, oricum s-ar numi el. Mineritul, de zi cu zi, nu este activitate politică, cânt, dans, vrăjeală pe la şedinţe... Înţeleg că dumneata eşti plătit pentru activitatea politică şi să aperi drepturile şi interesele membrilor de partid, care muncesc cinstit, nu şi ale celor care dorm în timpul şutului... Responsabilitatea dvs. profesională, se opreşte, aşadar, la uşa biroului...

– Dar cine v-a înlocuit sau v-a uzurpat funcţia? interveni şeful de la securitate.

– Dumneavoastră, care, fără nici o autoritate în materie, mă interogaţi aici şi acum! Nu astea vă sunt atribuţiile.... ştiu că partidul are pretenţia că el este vioara întîia şi că ades hotărăşte peste capul conducerilor tehnice în toate problemele, şi zic eu, nu e bine, Dacă aş fi comis vreun act nelalocul lui în producţie, dar când eu trag la răspundere, tocmai, în interesul producţiei, pe deplin justificat, un maistru, care şi-a făcut din mină pat, vă rog să mă credeţi că e revoltător...

– La stuf, tovarăşe, poate o să ai altă atitudine... interveni din nou şeful securităţii.

– Cu ce drept, în afară de cel al pumnului în gură, mă ameninţaţi, tovarăşe? Din acest moment refuz să mai vorbesc, părăsindu-vă... Salut! şi m-am îndreptat hotărât spre uşă. Locotenentul Călin se interpuse între mine şi uşă...

– Treci la scris, strigă comandantul, nu face pe nisnaiu, cu mine... Nu mă obliga să iau alte măsuri...

– Domnule, te rog, să nu mă cunoşti la dreapta mânie... eu sunt chiar „nisnaiu" şi nu scriu nimic! Ce-am avut de spus, am spus!

– Îţi îngreunezi situaţia! Scrii cât poţi, vreme ai! O să ai timp să faci şi a „doua facultate"...

– Poate cea de la „Piteşti!“, m-a persiflat „iubitul şef de la „secu“.

– Ameninţările mă lasă rece. Responsabiltatea , însă, vă aparţine. Urmă o tăcere lungă, întreruptă de câteva ori de ţârâitul telefonului. Din răspunsurile scurte ale tovarăşului Sandu, am înţeles că cineva mare, probabil prim-secretarul Dobre, se interesa cum merge ancheta.

– Da am înţeles tovarăşe prim ... şi înmână receptorul şefului securităţii, care cuprins de nelinişte şi grabă spuse doar atât: „Vin la dumneavoastră, peste o oră, să vă raportez“...

– Tovarăşul poate să plece, decise şefu' „secu“... Din dorinţa aceasta grăbit mărturisită, şi din gesturile pripite, de a încheia totul cât mai repede, de parcă i-ar fi fost frică să nu întârzie la comanda, pe care o primise, am înţeles că poziţia „şefului“ se schimbase puţin. Să fi fost numai o încercare de intimidare? Nu „secu“ nu umbla cu artificii, cu finețuri. Era precis o schimbare de strategie, o tehnică nouă. Teoretic, oricine putea fi acuzat de minciună, neloialitate, de perfidie, de neseriozitate, de nemuncă, de neprofesionalism şi mai ştiu eu de ce . „Secu“ condamnă din laşitate, frică, neprofesionalism pe oricine se nimereşte, ştiind că până la urmă tot cade cineva în plasă.

Fel de fel de ipoteze circulau prin mintea mea, dar cea mai plauzibilă, cred că era aceea că dl. Ştefanache, mă căutase pentru unele informaţii despre producţie, şi aflând că am lăsat vorbă că am fost chemat la comitetul de partid, şi ştiind conflictul meu cu organele politice, l-a luat direct la telefon pe primul secretar de raion şi de aici reacţia neverosimilă de umilinţă, pe care am resimţit-o în glasul celor doi preopinenţi. Dându-mi seama că poate mi-a scăpat vreo virgulă, în scurtul meu expozeu, şi pedant cum sunt, mi-am cerut voie să plec, promiţând, în zeflemea, că până data viitoare voi învăţa toate semnele de punctuaţie.

Ieşit afară, puţin zdruncinat în convingerile mele, cu nervii

inhibați de mizeria amenințărilor voalate sau directe, îmi dădeam seama că se clocea ceva împotriva mea de către această infamă instituție. „Sper, în final, să-mi spună tovarășii, ce au cu mine", mă încurajam eu și intuind pericolul politic în care mă aflam m-am hotărât să mă destăinui și directorului Miron Ștefanache, aflat din fericire, în acel moment în biroul său. Spunându-i secretarei că vreau o scurtă audiență la director, după câteva secunde mă introduse la dânsul.

– Bună ziua dle. director...

– Ce e dle coleg? (a fost cu trei ani mai mare la Institutul politehnic din București).

– Dle director, foarte pe scurt, besmeticii ăștia de la „secu" nu mă lasă de loc în pace. Mă hărțuiesc întruna. Chiar acum vin de la un interogatoriu meschin și nedrept și i-am expus pe scurt situația.

– Nu se poate! ... E o imbecilitate! .. și fără să-mi spună că a vorbit cu câteva minute înainte, despre acest caz cu prim-secretarul Dobre, mi-a zis: du-te liniștit și vezi-ți de treabă. Să nu dai nici o declarație scrisă. Mă voi ocupa personal de cazul tău și sper să lămuresc lucrurile.

Înainte de a mă retrage i-am spus: „Nu pot suferi minciuna, hoția, complicitatea și toată mașinăria asta murdară polițisto-mafiotă și cârdășia dintre partid și „secu". N-am ce ascunde. Vă mulțumesc! Știam că am un aliat puternic, hotărît, un om de caracter, care se „bătea" pentru oameni și dreptatea lor, indiferent de culoarea lor politică și convingerile lor. „Străina iubire" – libertatea de gândire, de acțiune făcea parte din ființa lui, modelându-i personalitatea și întărindu-mi convingerea că numai asemenea oameni au dreptul moral să conducă, să fie în fruntea societății, să cizeleze destine. Nu-mi plăcea sportul ăsta, de a fi mingea dintre „secu" și partid pe de o parte, și conducere pe de alta. Efectiv îmi dădea dureri de cap, și-mi crea un disconfort sufletesc. Nu vroiam

să fiu acuzat de laşitate, interferenţă profesională, uitare, frică sau că sunt purtător ilegal de creier. Frământat de aceste gânduri, am hotărît, instantaneu, să mă reîntorc la tov. Sandu şi să aflu, dacă e posibil, prin alte întrebări subtile, motivul sau motivele pentru care sunt şicanat de către „secu". Derutat, secretarul comitetului de partid, de surprinzătoarea schimbare de atitudine a comandantului de securitate, care venise hotărît, poate, să mă aresteze, se mulţumi să zâmbească printre dinţi şi în vreme ce-mi strângea mâna, rece, protocolar, mă pofti să plec, motivând că are de rezolvat o treabă urgentă. Pentru moment, în clipa retragerii, i-am văzut mutra acră, indispusă, ce -mi transmitea: „Am ştiut că nu eşti de-al nostru, ci un mic-burghez înrăit. Nu m-am putut reţine să nu-i replic: „Şi eu ştiu că sunteţi nişte javre, nişte lepădături... Va veni un timp când toate aceste abuzuri şi nelegiuiri ale voastre vor fi aspru judecate şi, poate, şi pedepsite moral"... "Mai vorbim noi, tovarăşe, îmi răspunse el sec". Locotenentul Călin, care nu plecase cu comandantul, zise înciudat: „Continuă numai aşa şi-ţi vom găsi noi ac de cojoc şi te vom duce acolo unde nu vei mai putea face „mişto" de noi... Încet, încet scot ăia om din tine". „Nici nu mă aştept la altceva de la voi, care sunteţi nişte brute, fără idei, fără sentimente umane, oameni ai grotelor, răspânditori ai răului şi întunericului, fricii şi mizeriei". Încotro duceţi lumea? Ziua voastră prea lungă, cenuşie se va termina destul de repede. Nu simţiţi că deja începe să adie o briză a libertăţii, a demnităţii, a respectului drepturilor individului, dar orbi şi surzi cum sunteţi, continuaţi besmetic să torturaţi, să chinuiţi semenii"... Şi cu paşi mari şi hotărîţi ieşii din biroul pestilenţial al urii şi duşmăniei...

Afară, un soare blând, moale îmi dădea curajul de a înfrunta mizeria politică şi socială în care trăiam cu toţii şi-mi permitea să mă reabilitez în proprii mei ochi.. O reabilitare mereu amânată, suprimată sau chiar ironizată. O reabilitare minimă, în acele condiţii vitrege. Vorbele mi se par penibile şi de prisos. E greu

să te „baţi“cu morile de vânt, cu aceşti şobolani imbecilizaţi de ideologia bolşevică, proşti ca noaptea şi care sunt în stare de orice mârşăvie, când se încurcă chiar şi de un *flai-fluctăr*. Lovesc mişeleşte pe la spate, omoară fără niciun scrupul orice adversar politic, pentru că ştiu că nu-i trage nimeni la răspundere. Din contră sunt încurajaţi la asemenea acţiuni pentru a băga frica în populaţie. Lauda lor: omorîrea mişeleşte a luptătorilor anticomunişti din munţii noştri, închiderea în lagărele morţii a optzeci de mii de ţărani care n-au vrut să li se fure pământul prin cooperativizare, distrugerea elitei intelectuale a ţării şi multe altele...

– De bănăţenii şi nu numai de ei, extraşi cu forţa din bătătură şi duşi ca animalele cu lanţuri la picioare, să-şi croiască alt destin numai cu mâinile goale şi cu priceperea lor, vă mai amintiţi „dragi tovarăşi“? Şi ei au prins cheag şi în aceste condiţii extrem de vitrege... Iar, voi, forţe brute, mitocani agresivi, plini de ură viscerală, administratori ai haosului, cu orice preţ, vă lăudaţi cu ţelul vostru magnific al făuririi „omului nou“ – omul cavernelor! Neomenească preocupare!

Înfuriat, securistul ieşi trist şi rece ca o piele întinsă pe băţ. Cuprins de o nerăbdare explozivă, dezgustat şi plictisit, după ce-i aruncai în faţă toate lăturile vorbelor mele, cu gesturi precipitate, plecai pe jos, spre mină, care era la cca. un kilometru de sediul întreprinderii. Treptat, treptat clocotitoarea şi îndreptăţita nemulţumire se linişti şi cu o uşurare firească intrai în biroul meu şi mă schimbai în „costumul de lux“, salopeta albastră, în care mă simţeam confortabil, căci era un simbol, acela al onoarei muncii. Am intrat, deconectat, în subteranul obsedant, mocirlos, dar mult mai pur decât mocirla morală de la suprafaţă în care ne împinsese regimul comunist. Trăiam în paradoxul existenţial: munceam pentru a exista, nu existam pentru a munci. Trăiam, sigur, în cea mai nedreaptă societate a umanităţii, ne hrăneam cu minciuni şi delaţiuni, şi înfieram, cu mânie proletară, vestul şi

capitalismul, care erau prospere, cu toate racilele lor, târîndu-ne prin mocirla comunistă spre o aură a fericirii, promisă cu furibundă propagandă... Oribila pornire de a ne suspecta mereu, de ne pune la îndoială orice acţiune, de a vedea în spatele unui gest alt gest, o intenţie ascunsă, de a nu crede adevărul şi de-a răspândi minciuna şi delaţiunea, încercam, din răsputeri, să le înving prin crezul meu: eşti liber când respecţi adevărul!

„Străina iubire" – libertatea, era un permanent şi inconfundabil ţel. Avertismentul, dacă nu ameninţarea securistului Călin, îmi dădea fiori reci, dar mă şi întărea în convingerile mele, că acest sistem besmetic, e o eroare a istoriei şi va dispărea, cât de curând de pe scena vieţii, prin propriile-i fapte abominabile. De fapt eram convins că există şi un alt mod de a judeca: vina unui strămoş se răsfrânge asupra tuturor, te urmăreşte neîncetat, contează mai puţin cine eşti şi ce gândeşti şi infinit mai mult strămoşii, părinţii, neamurile. Şi acum se răsfrânge asupra tuturor. Cert, o istorie perfidă se scria cu propriul nostru sânge! Nu cumva ideea mea despre vinovăţie este greşită? Nu cumva pe lista mea de priorităţi „străina iubire" – libertatea de-a fi tu însuţi, stăpânul propriilor idei, – ţel şi crez – este total asonantă convenienţelor sociale, politice, morale? Tăvălugul ideologic bolşevic aplatisa violent toate aspiraţiile, idealurile, urmându-şi propriul drum al supunerii necondiţionate a societăţii şi a imbecilizării şi pierderii identităţii noastre. Trebuia să devenim nişte numere, uşor manevrabile. Cine are dreptul, legalitatea, să cerceteze aceste învinuiri? Nu, noi toţi? Practic, nu se pot tocmi dosarele istoriei, numai la porunca cutăruia sau celuilalt! Deşi, tot istoria ne arată că fiecare potentat al vremii şi-a scris istoria aşa cum a vrut, cum i-au dictat intersele. Recent, sub ochii noştri, Stalin a poruncit rescrierea istoriei partidului comunist sovietic, iar Hruşciov, după venirea la putere, a poruncit rerescrierea ei, după „pohtele" sale, măsluind adevăruri, denaturând faptele istorice.

Şi la noi, după modelul stăpânilor lor, Gheorghiu-Dej şi Ceauşescu au scos ediţii diferite ale istoriei, lăudându-se pe ei şi mistificând adevăruri incontestabile! Punerea la zidul infamiei a unui ins, a unei societăţi, a unui regim politic, e un proces adânc, cutremurător de profund şi de loial şi prioritar aflării adevărului şi trebuie făcut de istorici imparţiali, cinstiţi şi nu pe principiul: „Eu, partidul comunist, sunt infailibil, nu greşesc, gândirea mea politică, socială, ideologică este inatacabilă, corectă!"

Ce oribilă, vanitoasă, absurdă poziţie! Dă-mi voie, domnule partid, să te judec şi eu, umilul, prin prisma convingerilor mele şi a suferinţelor şi nedreptăţilor prin care am trecut, alături de ceilalţi semeni, şi să te comdamn moral pentru abuzurile, abjectele, abominabilele crime, pe care le-ai comis cu bună ştiinţă, deliberat, şi cu bestială aroganţă, sau să te laud pentru frumoasele realizări în plan social, moral, politic, cultural! N-am dreptate? Cine îţi dă dreptul moral să decizi în numele meu, fără acceptul meu? De ce, domnule partid, indiferent cum te numeşti şi de ce culoare politică eşti, joci un teatru tâmpit, absurd, de proastă calitate? Qui prodest? Timpul cel mai corect judecător, în final, tot te va judeca!

Prezentul întunecat şi mai ales politicile mincinoase îmi creiau o spaimă de viitor. Gândurile îmi erau uscate, năclăite de previziuni sumbre şi încercam să le arunc precum o perdea invizibilă, totuşi mocirloasă, peste timp, neuitând că trăiam într-un sistem politic barbar, total anacronic, la mijlocul secolului al XX-lea. Un sistem politic care făcuse din minciună şi teroare – politică naţională. Raportări de recolte de zeci de milioane de tone şi noi muream de foame! Producţii masive de lapte, carne, dar rafturile în magazine erau goale! Cozile la ele interminabile! Curgeau mierea şi laptele pe toate şanţurile, în discursuri, şi lacrimile mizeriei prin sufletele noastre. Sfidarea şi minciuna erau la ele acasă. Trăiască partidul comunist român, cu tovarăşul Ceauşescu

în frunte! Lozinci gonflabile, care încercau să mascheze crunta realitate: mizeria, sărăcia şi îndobitocirea permanentă.

E adevărat, se construiau ghetouri, în loc de locuinţe sociale, se demolau vile frumoase, sănătoase şi se construiau blocuri (cutii de chibrituri), fără izolare fonică, termică, fără garaje, fără o infrastructură logică, dar se construia frenetic pentru secolul al XVIII-lea şi nu pentru mileniul trei. E adevărat – s-au construit în Bucureşti şi lucrări utile –metroul, canalizarea Dâmboviţei, sistematizarea urbanistică a periferiilor, televiziunea etc., dar repet, unele la nivelul secolului al XVIII-lea, ca, de exemplu, simulacrul de autostradă Bucureşti-Piteşti. Oare sub alt regim nu s-ar fi construit? România ar fi rămas pe loc? Tot în cca patruzeci de ani (1900-1940) Bucureştiul s-a modernizat (salba de lacuri din nordul oraşului, Ateneul român, Gara de nord, CEC-ul; Palatul telefoanelor, magistralele de transport nord-sud, sunt numai câteva exemple de construcţii edilitare care au făcut din Bucureşti „Micul Paris" şi rezultatele economice ţara cu leul convertibil şi mai puternic decât leul francez, coroana suedeză etc.). Evident, că şi în regimul comunist se construia, dar prin muncă forţată (lagăre de muncă distrugătoare de vieţi), teroare (Detaşamente de muncă formate din chiaburi, foşti moşieri, industriaşi, ofiţeri ai armatei „burgheze", chiar şi muncitori „rebeli", studenţi, elevi-duşmani ai poporului).

Se realiza prin programul construcţiilor, din întreaga ţară, o îmbunătăţire evidentă a nivelului de trai şi deci a standardului de civilizaţie. Peste toate acestea, însă, domneau autoritatea şi teroarea condamnabile ale partidului unic şi prin forţele coercitive: securitate, poliţie, justiţie, supuse total partidului şi mai ales discreţiei unei singure persoane, secretarul general al partidului, se inoculau zi de zi, teama, frica şi iresponsabilitatea. Şi această plagă politico-socială se răsfrângea la toate nivelele. Mitocănia, abuzul înfloreau la tot pasul. E îngrozitor adevărul! El e o armă

teribilă împotriva minciunii, defetismului cancerigen, a imposturii şi a scrupulelor politiceşti ideologice...

Chiar şi unele măsuri bune ca, de exemplul, eliberarea poetului constănţean, Crişan, din închisoare, după zece ani de detenţie, pentru că scrisese poezii împotriva abuzurilor „armatei roşii" – în urma dispoziţiei secretarului general al partidului, Ceauşescu, nu a fost o măsură legală, pentru că nu partidul, şi nu un om, cu funcţia politică cea mai înaltă din stat, trebuie să împartă dreptatea în ţară, ci justiţia. Ceauşescu trebuia să apară în ochii poporului un fel de Cuza Vodă. Cine poate spune că nu se putea întâmpla şi invers, trimiterea la închisoare a unui individ, că aşa vrea „măria sa!" Şi ce-i mai grav e că această practică se răspândea la toate nivelele. Toţi prim-secretarii de judeţ, raioane şi aşa mai departe se credeau justiţiari şi împărţeau aşa-zisa dreptate după bunul plac, substituindu-se justiţiei. O practică total anacronică, extinsă şi la forţele coercitive, cu efecte incriminatorii.

Şi eu, aflându-mă într-o stare conflictuală, profesională, cu un subaltern, care-şi făcea de cap, pe motiv, că are sarcini extra-profesionale, eram supus unor presiuni extraordinare din partea securităţii şi organelor de partid! Viaţa fiecăruia dintre noi e un document, un destin scris cu lacrimi şi sânge şi de aceea ea trebuie descrisă aşa cum e.

Bănuielile, ce zic eu, certitudinile mele erau clare. Maistrul Nastasia, vărul prim-secretarului Raionului de partid Pucioasa, mă reclamase acestuia că-l persecut, fără să-i spună adevăratele motive: schimbul lui, de luni de zile, avea constant reultatele cele mai slabe. Lipsa de profesionalism, coroborată cu indisciplina crasă instalată, el însuşi dormind în timpul şutului, puteau duce la o degradare totală a activităţii productive şi la alte necazuri mai mari: accidente tehnice sau chiar umane. Aşa stând lucrurile, prim-secretarul a ordonat pe linie de partid şi „secu" o anchetă, fără să consulte în prealabil şi conducerea tehnică a întreprinderii.

Şi profitând de funcţia politică pe care o avea, vremelnic, a decis să mă pedepsească. Poate că aşa îşi dădea teza de doctorat politic şi mai urca o treaptă ierarhică...

Gândurile mele tracasate, chiar buimăcite, de cele întâmplate, păreau puţin puse în încurcătură. Din moment ce „obiectul" urmărit eram chiar eu, am hotărât să cer lămuriri suplimentare secretarului de partid, tov, Sandu. „Ce urmăreşte, în realitate, tov. Dobre? l-am întrebat obsesiv, pentru a-mi face o minimă ordine în gânduri. Nu cumva, dându-şi seama că se poate înşela şi neştiind să piardă, a ordonat «slugilor» să mă provoace? Sau să mă oblige pe mine să fac ceva necugetat şi astfel să mă lovească crunt? «Lupta de clasă» putea fi una din armele directe şi predilecte ale prim-secretarului... Sau să ceară conducerii să mă lovească într-un fel sau altul. Ştiam că acest din urmă procedeu era greu de realizat.

– Tovarăşe, izbucni Sandu, acuza mea este că dumneata vrei să loveşti în oamenii noştri de nădejde, chiar dacă, recunosc, au şi ei unele lipsuri şi fac „mici greşeli". Ei apără cauza şi cuceririle partidului şi nu pregetă, tovarăşe, să depună eforturi, în timp ce duşmanul de clasă atât aşteaptă...

– Să înţeleg că eu sunt „duşmanul de clasă?"... E o acuzaţie gravă şi-am să demonstrez că e total nefondată

– ...

Stăruia în mine o nelinişte şi o nedumerire care nu mă lăsau să dau frîu liber gândurilor.

Ceva ca o chingă, ca un cleşte enorm, mă constrângeau să fiu atent, prevăzător. Toamna presimţirilor sumbre, sub continua presiune politică, arunca o umbră toropită peste aerul viscolit al sufletului, peste apa învolburată a gândului, ca şi când ar fi fost o infuzie violentă şi mâhnit refractară la oportunismul conjunctural şi la demagogia agresivă. Ce mi se imputa mie acum, destul de neprotocolar, era să abdic de la principiile onestităţii, cinstei şi

crezului muncii şi să admit necondiţionat minciuna, fariseismul, demagogia, chiar mai grav să admit mascata teroare politică. Mândria mea de tânăr, pregătit să las oricând scaunul de şef, dacă de pe el nu se poate acţiona şi gândi liber, aşa cum am fost învăţat de neamul meu de oameni săraci şi cinstiţi şi ieşiţi la lumină prin propriile lor forţe. Simţeam cum ghioceii înţelepciunii răsar adânc pe tâmple, cum gândurile încercau să se rotunjească şi să devină acţiuni logice, încărcate de fervoarea ideii urmărită nemilos şi subjugant. Dacă noua istorie a cestui popor şi implicit destinul fiecărui individ trebuiau plătite cu mari sacrificii şi nedreptăţi, cu fiecare clipă de fericire, cu fiecare zi de chin, cu fiecare gest de implorare şi de mântuire, cu conştiinţa înaltă a obştei, cu viaţa, atunci era în dialectica lucrurilor o ironie a soartei, ca noi românii să ne găsim greu identitatea, moralitatea, etno-profesionalitatea. Drumul Golgotei comuniste era lung, perdeluit de ceţuri cenuşii, înnegrite parcă de un incendiu nesfârşit, la marginea lui fiind mereu o prăpastie neagră şi adâncă.

– Haide, mi-am zis, gata cu toropeala şi aceste gânduri negre. Şi pornii hotărît spre casă, unde Mela şi copiii mă aşteptau nerăbdători, ca întodeauna, în curte. Iarba de un verde crud zâmbea fericită, încă sub picăturile de rouă adormită. De departe le-am strigat: – Duminică sunt liber şi ieşim la iarbă verde! Cu ouă roşii şi friptură de miel

– De ce? o întrebai iute şi nedumerit pe Mela.

– Fiindcă e Paştele – răspunse ea râzând.

– Iartă-mă, draga mea, prins cu ale mele, am şi uitat că duminică e sfânta sărbătoare pascală!

– Nu-i nimic, şi mă sărută pătimaş. Spune-mi de unde vii, de eşti aşa de cătrănit?

– De la declaraţii, răspuns-am eu senin, deşi în ochii mei, Mela, citi un fel de amărăciune, cu greu minţită de mine.

– Ce declaraţii? întrebă nedumerită.

– Declarații verbale la tovarășul Sandu și în fața, probabil, a comandantului securității din Pucioasa, care a ținut să mă cunoască personal..., dar nu vreau să fac politică înainte de Paște... Mela clătină din cap cu sfiiciune, dar și neîncrezătoare și înainte de a pleca în casă să aranjeze masa, încercă iar să zâmbească, dar nu izbuti, căci zâmbetul ei era ca de fiere.

– Când te-au chemat? mai întrebă ea încă o dată, înecând în ea furia.

***

La puțul Gheboieni situația lucrării, problemele tehnice se înrăutățiseră brusc. „Trusa tăietoare" cu ajutorul căreia încercam să traversăm primul strat de borchiș, gros de 15 m. de la adâncimea de cincizeci de metri, se înclinase periculos, existând pericolul iminent al ruperii ei și respectiv a inundării puțului cu borchiș. Prim-maistrul Ion Stănescu, mâna mea dreaptă, un profesionist de excepție, nu mai părăsise lucrarea de zeci de zile, și se lupta, cu o vigoare și o îndârjire extraordinare, alături de muncitori, cu vitregia deslănțuită a naturii. Situația fiind atât de critică cerusem îngăduința conducerii întreprinderii, să mă ocup pentru o perioadă, numai de această lucrare. Așadar, împreună cu mai mulți colaboratori, ne mutasem pe șantier, într-o baracă neterminată, dar într-un stadiu mai avansat de finisare. Mai mult chiar, directorul Ștefanache era zilnic pe șantier pentru urmărirea desfășurării în condiții de siguranță maximă a lucrărilor... Plumbul pleoapelor cădea greu peste lumina intens gălbuie a flăcărilor de gaz metan, ce ardeau permanent în sondele forate în jurul puțului, pentru degazeificarea zăcământului de cărbune, aflat pe la vreo 150 m. adâncime. Puțul amplasat într-un ambient natural mirific, pe un platou, înconjurat de o pădure virgină de stejari și fagi de pe dealul Gheboieni, pe la cota plus patru sute de metri, la poalele căruia se întindea comuna Gheboieni, cu case albe, cu pridvoare

pline de ghivece cu flori şi cu turlele bisericilor care se spălau vesele în beţia de soare a zilei, devenise aproape un punct turistic îmbietor. Ţăranii din localitate şi din vecinătate veneau des să admire torţele aprinse. Drumul de acces din comună până la puţ fusese construit artistic de către tehnicianul Mircea Andreescu (fost ofiţer în armata regală şi dat afară de comunişti) şi care se ocupa şi de organizarea de şantier, construind primele barăci ale viitoarei colonii muncitoreşti. Eu, cel puţin odată pe săptămână, mergeam acasă să fac baie şi să-mi văd familia.

Într-o noapte, fiind agitat şi neputând dormi, având o presimţire, am chemat şoferul de acasă şi cu Gazul pe care-l aveam la dispoziţie, am plecat pe la ora trei la puţul Gheboieni. Nu mică mi-a fost surpriza când ajuns acolo, să constat că trusa tăietoare se rupsese şi furia borchişului inundase puţul pe cinci metri, cu toate că cele şase pompe funcţionau în draci. Situaţia devenea extrem de critică. Pompele oricând puteau fi scoase la suprafaţă, dar puţul ar fi fost inundat, borchişul fiind sub presiune mare. Lucrarea minieră putea să fie compromisă, ea depinzând de golul care se forma în spatele cămăşuielii de beton a puţului şi de rezistenţa pintenilor de siguranţă făcuţi în timpul execuţiei puţului. Telefonul fix era defect şi nu puteam anunţa conducerea întreprinderii să mă ajute cu ceva în caz de nevoie. Pe la ora cinci am trimis şoferul să anunţe conducerea despre acest accident tehnic. În acest timp am lansat în subteran încă trei pompe submersibile de mare capacitate, dar din nefericire, apa fiind foarte tulbure, nisipoasă provoca înfundarea şi erodarea pompelor, şi am început, fără prea mare succes, să injectăm ciment cu priză rapidă sub presiune şi torcret în zona inundată. Pregătisem şi „clopotul de compresiune" folosit la turnarea pilelor de la poduri, dar nu aveam muncitorii specialişti pe şantier. Situaţia era dramatică. Nivelul borchişului creştea vertiginos în puţ... Natura îşi făcea de cap. Singura soluţie, din nefericire, era potolirea erupţiei. Pe

la ora şapte toată conducerea era în păr la faţa locului. Situaţia se complica din clipă în clipă. Nimeni nu ştia cum va evolua erupţia de borchiş şi chiar situaţia întregii lucrări. Păreri se dădeau tot timpul. Experienţa noastră a celor care ne mai întâlnisem cu astfel de situaţii nu servea la nimic. Presupuneri şi intuiţii. Atât. La un moment dat printre cei prezenţi îşi făcură apariţia şi comandantul securităţii din Pucioasa cu aghiotantul său, Lt. Călin şi secretarul comitetului de partid, Sandu.

– Şeful şantierului unde este? Întrebă comandantul „secu", părând să nu fie atent la informaţia oferită de directorul întreprinderii...

– Aici, tovarăşe, dându-mi seama că sunt gata să-mi pierd stăpânirea de sine şi forţându-mă să mă calmez. Aici... ce doriţi?

– Vezi, tovarăşe, ce înseamnă să ai colaboratori, duşmani de clasă...

– Ce legătură are un fenomen natural imprevizibil cu lupta de clasă?... Sunteţi nedrept, total nedrept, tovarăşe, încercând să loviţi în nişte oameni dăruiţi trup şi suflet execuţiei acestei lucrări, şi în special în dl Stănescu, care şi-a neglijat total familia, timp de câteva luni de zile, care zi şi noapte, cu toată priceperea şi ştiinţa lui tehnică, a încercat să împiedice inevitabilul... am spus eu cu un glas ferm, calm şi învăluitor.

– Ia uite, dom'le, îi mai ia şi apărarea unui duşman de clasă... şi în ochii lui fulgeră o întunecime de ură şi o undă de teamă complice.

– Tovarăşe Dumitrescu, interveni directorul Ştefanache, cu vocea lui baritonală, caldă, vă rog să nu ne condamnaţi colaboratorii pe nedrept, nu subestimaţi eforturile supraomeneşti, munca lor. Fenomenele naturale, imprevizibile, cel mai ades nu pot fi stăpânite. Nu sunt un fatalist, dar la câte am văzut în viaţa asta din subteran, lăsaţi-ne pe noi, care ne mai şi pricepem, să analizăm şi să găsim soluţii... Vă rog...

Imediat, deşi nu-i convenea deloc, dl „secu" ripostă cu o eleganţă discutabilă: „Să ni se prezinte şi nouă, tov. director, un raport şi rezultatele anchetei şi asta cât mai repede... Vă asigurăm că şi noi, prin specialiştii noştri, vom urmări îndeaproape situaţia...

– Deşi, nu suntem obligaţi, vă vom trimite un exemplar din constatări şi soluţiile pe care le preconizăm pentru repunerea în funcţie a puţului...

– Vă mulţumesc ! Noi ne retragem ... şi se urcă-n maşină cu coada între picioare, ca un câine jigărit, fugărit de propriile sale halucinţii, himere. Toată stăpânirea de sine, lipită de chipul lui până atunci, crăpă ca smaltul pe lut, dezvelind o expresie hâdă, de satir desfrânat.

Împinsă din spate de presiunea destinului ei, lucrarea „Puţul Gheboieni" îşi revendica dreptul de a trăi mai departe, marcând în viaţa celor peste cinzeci de oameni implicaţi, semne de punctuaţie, cu tâlcurile lor.

O tempora, o mores! O prefigurare eternă a cunoaşterii, în curgerea ei prin ere, cu mintea şlefuită, de libertatea de gândire şi de valurile vieţii... mă năpădi fără să ştiu.... creîndu-mi o stare de beatitudine şi de satisfacţie profesională, cu toate că ştiam că urmează o perioadă de sacrificii, de muncă epuizantă, cu nu se ştie ce rezultate...

Peste trei luni, lucrările de execuţie la puţ, au fost reluate în deplină siguranţă, după o adevărată epopee logistică şi fantezistă, după un efort pe viaţă şi pe moarte, după zile şi nopţi de foc, de căutări de soluţii tehnice şi aplicarea lor în viaţă. Nimic nu a fost neglijat! Şi cel mai mic amănunt a fost luat în calcul, pentru ca omul, această fiinţă inteligentă, să-şi recucerească a luminii şi libertăţii fală, să învingă adversităţile naturii. În lupta aceasta inegală împotriva naturii deslănţuite s-a înscris şi directorul Ştefanache, căci era în joc prestigiul întreprinderii. „Important este să «joci» elegant, inteligent şi cu capul sus, să se uite cei din

jur, lumea sănătoasă, cu admirație și drag, nu nepricepuții, nu orbii, nu șofârnogii, ne spunea cu mândrie, dar și cu un pic de teamă ascunsă, ca o prevedere viclean intelectuală, omul acesta, ce peste zeci de ani a ajuns ministru.

– Problema aceasta este mai importantă ca noi, rezolvarea ei decizând viitorul întreprinderii, căci în caz de reușită, asigură deschiderea unui câmp miner, cu o rezervă pentru treizeci-patruzeci de ani de exploatare. Conștiința noastră profesională – și nu e lozincă – ne impune depășirea cu succes a acestui moment dificil, și devine dobânda capitalului pe care-l investim acum, spunea dânsul mereu.

Și nu era o lozincă ieftină, ci o vibrantă viziune tehnică. Lozincile sunt simple și caracteristice oamenilor politici. Viața e complicată și dură Avea în felul lui de a fi ceva gospodăresc și așezat și chiar concepția lui despre lume era a unui optimist gospodar, care nu crede decât ce știe precis, ce vede și ce lasă în urma lui. Aproape că-și mutase biroul la noi pe șantier; devenise vestit că nu era de găsit decât prin mine și șantierele întreprinderii. Exemplul lui mobiliza și entuziasma întregul colectiv (na, că folosesc limba de lemn a activiștilor de partid). Dotat cu acea perseverență țărănească (fiind fiu de țăran), în sensul frumos al cuvântului, prin ploiae, arșiță, furtună, cu acea perenitate a hotărîrii terminării unei lucrări începute, indiferent de condițiile vitrege socio-economice și naturale, în mijlocul ostilității, invidiei și concurenței neloiale din partea unor colegi, a reușit de-a lungul vieții să fie un învingător.

Cu o concepție managerială desăvârșită, flexibilă, adecvată mersului societății, cu un tonus de mereu învingător, a fost tot timpul un model moral, un om legat de oameni și de prosperitatea spirituală și materială a societății, căci toate căutările, eforturile sale au fost canalizate spre un singur țel: propășirea neamului românesc. Și nu-s vorbe goale. Un om curat sufletește, un caracter

puternic şi intransigent cu sine însuşi, un catalizator al energiilor creatoare din jurul său, o minte destupată, un destin ce s-a înscris pe spirala desăvârşirii şi înfrumuseţării vieţii minerilor, s-a stins când era nevoie de el mai mult ca oricând. Acest om sobru, etic, cu un crez circumscris principiilor şi faptelor morale, cu o bogăţie sufletească, intelectuală ce nu poate fi cadastrată inginereşte, deoarece avea în el sevele agreste ale bunului simţ ţărănesc, măsura conştientizată a frumosului şi binelui uman, acel amestec al legii şi nelegiferabilului.

Pe drept cuvânt se poate spune „Miron Ştefanache" e o instituţie etică, dublată de o vocaţie etică: acel crez profesional remarcabil al muncii fără preget pus în slujba omului. Busola vieţii sale a echivalat mereu nordul, adică onoarea, cinstea, morala, competenţa profesională, responsabilitatea de a atinge o ţintă. Calea şi ţinta au fost coextensive fără ca drumul să se destrame în cuprinsul ţintei sau ţinta să se risipească în dinamismul căii. „Omule, fericit eşti dacă ştii ce faci!" Şi Miron Ştefanache a ştiut „ce" şi „cum" trebuie făcut un lucru, o faptă. Cu responsabilitate!

O voce caldă, umană, mă scoase din această reverie:

– Mâine e duminică, atât a mai rămas din săptămâna asta, şi parcă azi-dimineaţă era luni, şi te mobilizez cu nevasta şi copiii la cules de zmeură, că s-a umplut pădurea de ea, a schimbat diapazonul dl. Ştefanache. Am vrut să adaug ceva, însă am avut sentimentul inutilităţii adeziunii verbale în faţa acestui om care drămuia cuvintele cu o zgârcenie bănuitoare şi cerceta răspunsurile dincolo de aparenţele lor lustruite.

– Ceea ce am făcut noi aici, înseamnă devotament pentru meserie, conştiinţă profesională şi ascunde impostura... jocul de-a te face că munceşti şi iar sună a lozincă şi a fâţârnicie, aşa că tac...

– Este, dacă-mi permiteţi, acceptarea democraţiei şi a asumării conştiente a fiecărui act şi a fiecărei decizii...

– E bine să ne obişnuim şi cu rigorile, dar şi cu riscurile de-

mocrației, îmi răspunse dânsul... numai că riscurile trebuie tot democratic prevenite și reduse la maximum, pentru că nu ne putem permite confundarea democrației cu anarhia.

– Democrația ca și libertatea, se învață greu, adăugai eu, și mai ales de către reprezentanții instituțiilor coercitive ale statului... și chiar de către conducerea de stat și de partid...

– Ai dreptate, și eu cred că trebuie să se acționeze de la frunte și de la început, pentru că nu se știe să se respecte legile democrației și datoriile libertății, mai ales ale libertății de a gândi liber. Mi se pare că aici e buba așa-zisei democrații noi, instalată la noi, din păcate, prin forță și coercițiune, și nu prin convingere. Lumina vie, curată, limpede a verbului său, aprinse și în mine flacăra semnificativă a adevărului crud al afirmațiilor sale.

– Ne așteaptă un drum greu, cu multe bariere, uneori aproape insurmontabile, mai ales în ceea ce privește modificarea conștiinței...

– Noi, toți, conștienți de acest lucru trebuie, cu o claritate severă și gravă, să dăltuim, cu dalta cuvintelor și, în special, a faptelor de conștiință, greutatea ideilor, din care să țâșnească adevărul și libertatea de gândire...

Un stol de vrăbii săgetă vesel aerul încins, apăsător al discuției, însuflețind spiritul păcii și liniștii care se instalase între noi doi. Am zâmbit cu speranța împlinirii acestor deziderate sufletești și ale acestui semn fericit al anotimpului... Din senin o ploaie măruntă și deasă, dar călduță se abătu peste pădure, anunțând o împrospătare a atmosferei... încălzite de discuțiile noastre aprinse...

Într-un târziu, după ce am verificat mersul lucrărilor, și după ce am dat ultimele instrucțiuni tehnice, am plecat liniștiți acasă. Prim-maistru' Ion Stănescu, deși extenuat, a rămas în continuare ca un câine de pază, pe șantier, mergând și el să se odihnească câteva ore în camera din cabana de pe șantier. Slavă domnului

că mai sunt oameni atât de devotați muncii și demni față de ei înșiși! Și nedreapta securitate tocmai în asemenea oameni încerca să lovească, pe criteriile urii de clasă? Nedreptele legi bolșevice ale societății socialiste ne împărțeau: în dușmani de clasă, (dar) adevărații constructori ai ei și în impostori, activiști – puturoși și fanfaroni – lipsiți de orice conștiință și morală proletară. Poate că e prea dură etichetarea, separarea etno-profesională, dar mi se pare apropiată de adevăr. Sufletul meu asculta mefient explicațiile conștiinței: ipotezele ei privitoare la nepricepere, neglijență ori reaua-credință a unor factori de decizie români (!) din programul de dezvoltare complexă a țării (venite din partea unui necomunist) mi se păreau pertinente. Însă, sagace, nădăjduiam că cineva mai priceput, mai perspicace decât mine, va putea să „audă", printre lacrimi și suspine, aria adevărului. Sau, și mai mult, poate: a vinovatului. GENS UNA SUMUS – pe un pământ indivizibil. Suntem – toți! – un organism, la un loc, cu o singură și aceeași durere! Trăim sau pierim la un loc! O umbră de zâmbet trecu peste chipul meu, căci îmi dădeam seama că revolta mea era puerilă și nu putea aduce nici o îmbunătățire palpabilă în existența de zi cu zi... Speram, însă, ca acest calvar să se termine cât mai repede. Mai rezistă puțin – îmi spunea o voce interioară. Dacă nu crezi în mine, crede-n ceva, crede-n orice, dar crede, te rog! Rezistă! Și greșelile se sfârșesc...

Strâns covrig în propria-mi ființă, fără să-mi dau seama, am ajuns acasă, după toate avatarurile zilei...

Bucuria revederii familiei nu dură decât o jumătatea de oră, căci obosit am sărutat copiii, care dormeau și m-am retras să dorm și eu câteva ore, pentru că a doua zi, la ora șase, ora schimbării „șutului" și trebuia, imperios trebuia, să fiu la datorie. A doua zi, parcurgând per-pedes, drumul din comuna Gheboieni până la platforma puțului, pentru a-mi reîncărca bateriile și a mă purifica prin frumusețea uluitoare a pădurii de falnici stejari, am descoperit

că viața e totuși frumoasă și trebuie trăită cu intensitatea dăruirii ei. Îmbătrânisem și eu și ea, cu o zi, dar cântecul frunzelor ei, aceleași de câteva săptămâni, erau parcă de orgă alintată de degetele lui Orfeu, sau de un vânt calm, liniștitor... Am înțeles că eu și natura n-avem o soartă comună, pentru că eu voi dispărea și ea va rămâne, cu toate tainele frumuseții și perenității dăruirii, dăinuirii... ca o legitate cosmică. Brânduşele spuzeau pământul, făcându-l mai bun și mai ospitalier. Am cules trei buchețele de brânduşe cu intenția să le ofer, seara, iubitei mele soții și copiilor. Unde fusesem până atunci ? De ce pierdusem noțiunea timpului și ratasem frumusețea naturii ce mă înconjura cu atâta dăruire?... Nu aveam dreptul să alung armonia și frumusețea pădurii sau a trăirii depline din sufletul meu!

Deodată, mă redescoperisem și parcă o briză de libertate și de conștiință mă înviora ca o gură de răcăroasă apă a unui izvor de munte. "Are dreptate Mela când mă avertiza că munca fără noimă abrutizează și că „diversitatea" te înviorează și imaginea ei feciorelnică îmi apăru ca o icoană luminoasă, cu părul ei castaniu cârlionțat, încadrând fața ei albă, cu ochii minunați, albaștri, cu gura ei mică dar cărnoasă și cu dinții ca un șirag de perle când râdea cu o poftă contagioasă.

Într-o astfel de stare de spirit am ajuns la puț, unde mi s-a raportat, până mi-am îmbrăcat fracul de gală – salopeta albastră –, că situația lucrării s-a îmbunătățit simțitor. Într-adevăr coborând cu chibla la fața locului, am constatat noile condiții câștigătoare. Din acea zi, cu unele mici dereglări, situația s-a redresat total. Profesional eram satisfăcut. „Malaxorul" profesiei se oprise brusc. În sinea mea aduceam un pios omagiu omului și probității profesionale numite Ion Stănescu. Și nu numai lui. Tuturor celor devotați ideii de muncă și sacrificiu.

Peste vreo cinci ore, în timp ce contribuiam efectiv la consolidarea pereților puțului, alături de muncitorii din șut, am fost

anunțat prin telefonul de la gura puțului, că sunt așteptat afară de două persoane. Am ieșit din puț, după vreo jumătate de oră, cu salopeta udă și murdară de torcret, am coborît din turla puțului și am parcurs, cu pași domoi, aleea bornată cu trandafiri brumați, ce ducea până la baraca unde aveam biroul. Pe coridorul care ducea către birou domnea liniștea, secretara mă aștepta puțin neliniștită și poate emoționată în ușa biroului ei larg deschisă, ca să mă poată vedea de departe și să-mi spună că mă așteaptă doi tovarăși cam nervoși și care au intrat cu tupeu în birou, ca la ei acasă. Eu, fără disimulată mirare și enervare, am intrat în birou și puțin surprins, am găsit pe cei doi securiști.

În birou era răcoare și o prospețime naturală, ferestrele fiind larg deschise spre pădure. Pe birou erau întinse niște schițe și planuri întocmite de mine și de proiectanți privind pașii următori ai evoluției lucrărilor, cu calendarul exact, ingineresc, pe zile și ore, (program milimetric), de o strictețe obositoare, agasantă, ce trebuia respectat de toți colaboratorii mei.

– Bună ziua, **domnilor**, am spus eu, ieșind din aparenta mea liniște...

– Bună ziua, **tovarășe** inginer, mi-au răspuns preopinenții. Am venit să ne interesăm la fața locului care este stadiul traversării zonei de borchiș. Sesizând nuanțarea ironică a cuvântului tovarăș, le-am răspuns calm și decent:

– Bine ați venit și bine ați făcut, căci numai cunoscând realitatea veți putea să vă faceți o impresie bună despre munca pe viață și pe moarte, care se dă în măruntaiele dealului – îmbibat cu ape și gaz metan – și nu-s cuvinte mari. De aceea aș fi chiar bucuros să vă conduc în subteran, să vedeți condițiile infernale în care se lucrează, cu toate măsurile tehnologice și de protecție, pe care le-am luat. Așa nu vor exista interpretări care să favorizeze speculații oportuniste, lașe, să stimuleze reacțiile înăcriților, neputincioșilor, leneșilor și incapabililor...

– Nu mergem, **tovarăşe** (iarăşi acelaşi ton maliţios), fiindcă amândoi avem „rău de adâncime"... Vă asigur, însă, că vă credem...

Eram convins că nu acesta era adevăratul motiv al acestei vizite inopinate, ceea ce mă irită şi jigni, pur şi simplu, căci modul acesta primitiv, nedemn de a şicana, întemeiat pe suspiciuni şi ascunzişuri, crea incertitudini şi neîncredere. De aceea hotărât, l-am abordat direct pe „**tovarăşul şef**":

– Spuneţi-mi care este adevăratul scop şi rostul acestui control, că vizită, cu toată complezenţa, nu poate fi numit?!

– Nu înţeleg, de ce atâta suspiciune? Noi avem acest drept şi facem din disciplina liber consimţită o datorie de onoare şi am vrut să ne convingem la faţa locului dacă lucrurile sunt aşa cum s-au raportat...

– Nu vă supăraţi, de aici de la suprafaţă, oricât de „inteligenţi" sunteţi dvs., nu ştiţi cum se petrec lucrurile acolo în străfunduri, cu atât mai mult că nu aţi lucrat niciodată în subteran. Fără stăpânirea meseriei, numai cu gravitatea unei fals-meditative afirmaţii generale, „e bine" nu se poate cunoaşte adevărul. E ca un oligofren care se crede un munte de înţelepciune şi de cunoaştere, care cu aceeaşi convingere strigă ca şi Galileo pe rug: «Şi totuşi se învârte!» Munca, vai, cu omul, e deficitară, şi în subtext, cea mai grea.

– Cu omul sau cu incapabilul? – întrebă şeful securităţii, căci se părea că intuiţia mea funcţionând fără greş îl cam irita...

– Asta rămâne să stabilim împreună. **Tovarăşe,** noi am venit, trebuie să recunoaştem, fiindcă am primit nişte reclamaţii – anonime –, e adevărat, dar reclamaţii...

Iritat că nu sunt lăsat să-mi văd de treburile mele i-am spus:

– Cine dracu se plânge şi e nemulţumit şi n-are alt curaj decât acel curaj lamentabil şi nenorocit al reclamaţiilor şi plângerilor şi memoriilor fără stăpân, ar trebui să fie judecat în piaţa publică!

Doamne, când o să scăpăm de această plagă socială a memoriilor nesfârşite şi a anonimelor care plouă cu nemiluita şi pe baza cărora sunt distruse destine nevinovate? Nu vă daţi seama că sunteţi nişte criminali, întemniţând oameni nevinovaţi, pe seama acestor demenţiale anonime? Ca şi când nu a auzit nimic răspunse:

– Noi suntem obligaţi să verificăm aceste lucruri, fiindcă aşa ne cere partidul şi pragmatismul meseriei. De multe ori sunt şi lucruri adevărate...

– După umila mea părere această drăcească maşinărie ar trebui să dispară, fiind un sistem total anacronic, intolerabil, pe baza căruia sunt distruse destine nevinovate, fără judecarea cazurilor în justiţie, fără nici un fel de dovezi palpabile.

– Aceste metode de informare fac parte din metodologia noastră specifică...

Abia atunci am observat că acest „**şef de la secu**" e un individ gras, otova, cu o burtă pornită din gât şi oprită în picioarele scurte şi butucănoase, destul de în vârstă, trecut peste cincizeci de ani, cu mâinile scurte, parcă tăiate, cu o ceafă roşie de porc, revărsată peste gulerul hainei. Faţa lui umflată ca de cimpoi, cu pleoape inflamate peste ochii bulbucaţi ca de broscoi lăsa impresia unui om fără personalitate, a unei brute înfuriate. Dintr-odată, fără preaviz, ridică braţele-i scurte şi butucănoase, şi bătând aerul dintre ele, strigă brutal:

– Dumneata eşti duşmanul nostru şi a venit timpul să te demascăm!

– Ce crime abominabile am făcut, dom'le, de v-a sărit aşa de tare borşul, dom'le şef?

– Zi merci, că nu am dispus arestarea dumitale, până nu verifc personal anumite chestii!

– Mă faci să râd dom'le **şef**! În afară de a munci fără preget nu ştiu să fi greşit cu ceva, sau poate munca e o mare vină? Păcătuiesc, recunosc, că abnegaţia şi dăruirea sunt două ale mele păcate sau

„vini capitale". În schimb, proverbiala voastră puturoşenie, ascuţita supraveghere a fiecărei mişcări a oamenilor cinstiţi, devotaţi muncii, ca domnii Stănescu şi Andreescu, nu merită înţelegerea şi iertarea voastră. Această iertare costă mai mult decât pedeapsa cumplită şi aş spune că e mai bine să nu te întâlneşti cu această iertare, căci umilinţa ei e zdrobitoare. Nu vă cred capabili să acceptaţi alte situaţii, ale cărei reverberaţii v-ar ucide, dacă aţi avea puţină conştiinţă...

– Nu prea te înţeleg tovarăşe, părând nedumerit, dar încercând să rămână pe baricade până când...

„Da, într-adevăr, până când ? m-am întrebat eu fulgerător. Da, până când? Până se termină misiunea lor! Adică până decapitează conducerea şantierului." Şi parcă citind în sufletul lui, am realizat că asta era suprema satisfacţie, Trăia încă sub imperiul baricadei, al luptei de clasă înverşunate, ca în plină revoluţie bolşevică din blestemaţii ani 1945-1964.

În acel moment a intrat, puţin răvăşit şi obosit după acel îndelung efort de săptămâni de zile, şi maistrul Stănescu, vrând să-mi raporteze că a reuşit să astupe cu ciment rapid şi ultimul orificiu, prin care ţâşnea înverşunat borchişul, dar văzându-i pe cei doi, a avut o tresărire de mândrie, din senin, redevenind bărbatul puternic dintotdeauna, cu conştiinţa şi demnitatea că a făcut, profesional, tot ce trebuia, pe unde a muncit... şi că nu are de ce să se teamă... Succesul repurtat asupra naturii deslănţuite îi redase liniştea, curajul şi detaşarea senină a învingătorului:

– Am reuşit să astupăm cu torcret şi lapte de ciment şi ultima gaură prin care erupea borchişul şi acum vă rog să-mi permiteţi să mă duc să mă odihnesc şi eu câteva ore!... şi fără să mai aştepte încuviinţarea mea a părăsit scena.. Eu vedeam în aceasta demnitatea şi lecţia etică a unui om de mare curaj şi gestul responsabilităţii faţă de muncă, un om care nimic nu făcuse în viaţa lui fără rost şi care slujise viaţa prin muncă prin credinţa lucidă, ca un soldat

anonim pe marele front al dăinuirii, ca o ipostază specifică a unui mod de a interpreta vicisitudinile istoriei.

– Vedeți, domnilor securiști, noi nu suntem numai carnea de tun a societății socialiste, ci și demnitatea muncii și creierul ei, am spus eu râzând, pentru a atenua puțin cruzimea adevărului cuprins în afirmația mea.

– **Tovarășe,** eu știu că acest om e dușmanul de clasă, ce nu ne lasă să dormim liniștiți... și că nu face ceva rău, fiindcă-i e frică de noi?...

– Da, **domnilor,** el care muncește cinstit, fără preget, și nu din motive meschine sau frică, ci pentru că asta-i structura!... Și care lasă în urma lui lucrări solide, onorante, amestecate cu stropi de sudoare și sânge pentru progresul efectiv al acestei țări, tocmai el și alții ca el, sunt suspectați, persecutați, fără nici o vină, pe când nemernicii care scriu anonime sau vă toarnă toate mârșăviile, scârnăviile vă sunt dragi vouă, cei de la „ochiul și timpanul". De fapt, cine se aseamănă se atrage... și dacă vreți să aflați tot adevărul despre voi vă spun că sunteți niște canalii, niște lupi înfometați de carnea atâtor nevinovați, niște demolatori de crezuri și de idealuri, și sunt blând în această caracterizare... biete făpturi necuvântătoare!

– **Tovarășe**, văd că ai început să ne insulți și nu-ți permitem acest lucru, și să știi, băi, **tovarășe,** că fiecare își joacă rolul, așa că noi ni-l jucăm pe al nostru, și-mi dau seama de ce nu s-a ales nimic de capul tău! Ai tot ce ne lipsește nouă: gândire îndrăzneață, idei mărețe, viziune de ansamblu, atâta doar că ți-au decedat ascultătorii. Din păcate!

– Sper că acum nu mai avem nimic a ne spune... Vă doresc o seară bună și „simpaticii mei vizitatori" au înțeles că drumurile și concepțiile noastre sunt total diferite...

Începuse să se însereze, soarele obosit își arăta fața înroșită și-i părea rău că ne părăsește. Se terminase, de altfel, de mult și

şutul. Oamenii din schimbul doi preluaseră de mult sarcinile ... Burtă verde, maţ uscat, cu aghiotantul lui nu mai spuseră nici un cuvânt, nici măcar bună ziua, se urcară în maşina lor şi plecară ca nişte şobolani muraţi..

După ce am stat de vorbă cu maistrul de la schimbul doi, m-am urcat în maşină şi am pornit spre casă, pe şoseaua Câmpulung-Târgovişte, ocolind şirurile de căruţe încărcate cu mere şi care duceau după ele, în lanţuri scurte, câte un câine... Oare nu aşa eram şi noi consideraţi de această instituţie a crimei, ca nişte câini numai buni să muncim şi să purtăm şi lanţuri la gânduri şi cuvinte?

În depărtări, pe la Dragomireşti, se vedeau turlele puţurilor de petrol, ce mă duceau cu gândul la erupţiile sevelor minerale din adâncuri şi care erau înghiţite de crepusculul ruginit sau de miere al soarelui.

– Nu ştiu să mă descurc cu impostorii, cu laşii şi oportuniştii, n-am maniere pentru ei, nu mai vorbesc de securiştii demagogi ordinari, agresivi şi neputincioşi când e vorba de muncă. Tare aş fi vrut să-i văd pe cei doi securişti, numai câteva ore în subteran, sub ploaia torenţială, rece şi duşmănoasă a borchişului, care încă trecea prin beton, torcret, şi peste tot felul de umbrele şi umbreluţe imaginate să îndepărteze ploaia intempestivă, aşa numai pentru satisfacţia mea egoistă, minoră, personală, şi ca o răzbunare a oamenilor torturaţi de aceşti nemernici. Iadul muncii e numai pentru noi, cei umili şi cinstiţi, pentru ei satisfacţia nemerniciei lor. Îmi vin în minte aforismele lui Ion Băieşu: „Noi românii avem o vocaţie ancestrală de victime împăcate cu suferinţa, ne place umilinţa, penitenţa, hăituiala, mocnim în noi cu veacurile şi dacă ni se ia suferinţa, parcă ni se ia plăcerea de a trăi".

Şi totuşi oamenii beţi de fericire zboară cu privirea în infinit. Fiţi calmi c-o să fie bine! Nu ştiu când, dar o să fie bine. Toate marile evenimente ale omenirii au fost declanşate de către nebuni,

majoritatea lor fiind mediocri ca intelect. În mod sigur, sfârşitul acestei lumi, adică al acestei civilizaţii, va fi opera unui bolnav mintal care va avea ambiţia să nu moară singur, ci cu încă câteva miliarde de semeni împreună.

Nu ştiu de ce toate aceste triste gânduri, frământări existenţiale mă învăluiau acum, când maşina aluneca linştit pe asfaltul monoton, lăsând în urmă pădurea de la Dragomireşti şi stâlpii de telegraf cu burţile cablurilor telefonice şi mă apropia tot mai mult de casă?!... Priveam absent şi la şoferul Popescu, om de mare ispravă, modest şi extrem de discret şi din nou la peisajul înconjurător. Pe nesimţite am ajuns şi acasă. Mela se arătă îngrijorată când mă văzu cu faţa puţin răvăşită, cu oboseala întipărită pe ea. Dar oboseala feţii nu era şi a spiritului şi a trupului, căci eram oricând gata să reiau din nou munca, unde se credea că e nevoie de mine.

Acasă simţeam flacăra iubirii ce-mi menţinea tonusul vieţii. Timpul se comprima în jurul nostru şi ne ţinea pe mine şi pe Mela conectaţi la nevoia iubirii şi împotriva agresivităţii înscenărilor puse la punct, cu atâta minuţiozitate, migală de către încrengătura politico-securistă. Important pentru mine era că bucuria era recuperată complet, fără eforturi deosebite, ci în mod natural.

Important, în alt plan, e că se recunoaşte de cei în drept, munca plină de sacrificii a atâtor muncitori, meritul lor. Cu atât mai mult munca laborioasă a cinstitului şi extraordinarului maistru Ion Stănescu, pe care lichelele de la „secu" încercau să-l compromită. Din fericire, toţi ceilalţi îi admirau devotamentul, competenţa şi necesitatea prezenţei lui la această lucrare sau oriunde. Temeinicia faptelor era dovada peremptorie şi zdrobitoare împotriva maşinaţiunilor mârşav-securiste. Prin minte îmi clocoteau cuvintele domnului Ştefanache:

– Nu poţi admite, că în activitatea voastră profesională sau

civică sunteţi vinovaţi de ceva, şi de aceea nu văd nici un motiv de îngrijorare în situaţia personală a fiecăruia dintre voi..

– Teoretic, aveţi dreptate, dar de ce tovarăşii de la „secu", după ce s-au convins singuri, la faţa locului despre adevăr, pun atâta importanţă pe imbecilele scrisori anonime, care sunt incriminări fără fond, minciuni sfruntate...

– Te ascult şi vreau să găsesc şi eu celelate argumente ale lor, în afara faptului că au ceva visceral cu voi cei trei... Ţi-am spus că am avut discuţii principiale dar aprinse cu tov. Sandu şi chiar cu comandantul securităţii şi am căzut de acord să vă lase în pace, că sunteţi oameni serioşi, extrem de pricepuţi şi muncitori...

– Are dreptate "tovarăşul nostru secu" când cere decapitarea noastră, a celor care am uitat să mâncăm la timp, ca să executăm lucrările urgente şi periculoase, care am uitat să mai dormim în patul nostru, ci pe furate, pe un birou, ca să reintrăm în ritmul dorit, care am pierdut din vedere sforăria politică, fiind prinşi cu soluţiile tehnice, pe care le-am pus în practică milimetric, i-am răspuns eu cu o ironie fină-amară... Toată amărăciunea se precipită în „străina iubire" – libertatea de a ne regăsi în mângîierea în pripă a copiilor, de a o întreba, în mare grabă, pe soţie, cum se mai descurcă, pentru că viaţa noastră se mutase pe şantier, uitând, pur şi simplu, că viaţa mai înseamnă şi altceva şi are şi ea drepturile ei. „Ce cântăreşte mai mult? Munca sau impostura? Dăruirea unui crez sau fariseismul şi minciuna? Nu vreau să apăr pe nimeni, ci numai adevărul, în stare pură. Principiile rămân principii pentru mine. Eu nu pot să fac politică din ele, nu sunt capabil! Pentru securitate mai importante sunt anonimele, delaţiunile, persecuţiile şi chinurile impuse tuturor cetăţenilor. Pentru mine lupta cu oportunismul, cu carierismul, cu lichelismul, cu ... şi parcă mânate de un resort invizibil condamnările şi întrebările retorice ieşeau din mine ca un geizer nămolos ...

Sunt eu oare un arc de boltă mai special, care sare rebel în faţa

nedreptăților și abuzurilor politice sau sociale? Nu cred!!! Iubesc, ca toți ceilalți, onoarea, egalitatea în drepturi, cinstea, munca și libertatea de a gândi liber... Cu ce drept, „domnilor- tovarăși" chinuiți întruna oamenii, cine vă dreptul să folosiți puterea voastră pentru a trezi suspiciunea și frica de necunoscut? De unde această slăbiciune mizeră pentru putere înțeleasă ca un act inchizitorial? De unde această impardonabilă atitudine de superioritate, neacoperită decât de forța pumnului în uniformă militară? De unde aceste metode și tehnici inchizitoriale în actele voastre autentic bolșevice? Cine vi le-a inoculat cu atâta diabolică insistență? Toate acestea sunt o mică parte din panoplia mizerabilei voastre comportări anti-umane. Eu și mulți alții ca mine, în țara demagogiei, minciunii, intoleranței comuniste, încercăm să nu ne scufundăm în mocirla pestilențială a imoralității și decrepitudinii inumane, dar nu știm cât vom mai putea rezista. Plasa abuzurilor întinsă asupra întregii societăți este numai cadrul de la suprafață, temelia mocirloasă fiind bine mascată de adâncurile insalubre, întunecoase ale ființei voastre mârșave.

Priveam insistent și retrospectiv asupra întregii evoluții în toate planurile societății și constatam, cu groază, afectarea gravă a ființei umane de către cancerul comunist.. Peste tot o epidemie de minciună, fățărnicie, o plajă largă a intoleranței și delațiunii, o proliferare dezmățată a terorii și sărăciei materiale și spirituale și mai ales a fricii. Fiecare se fereşte de fiecare. Nu se mai poartă dialoguri politice, culturale, sociale de teamă că cineva, oricare dintre noi, mai slab de înger sau presat politic sau dintr-un interes meschin, poate să te reclame și atunci te închideai în tine, rămânând insensibil la suferințele din jurul tău. Aproape, toți românii, în opinia partidului unic, erau reacționari, dușmani ai poporului, ai regimului. Din nenorocire, aproape în toate familiile erau decedați politici, condamnați politici la ani grei de temniță. De-ar învia morții din gulagurile și temnițele comuniste, omenirea s-ar îngrozi

şi-ar intra în morminte pentru a nu mai trece prin acele chinuri. În lagăre se muncea în condiţii inumane: o ciorbă de fasole lungă cât o zi de post, o cană de apă clocită şi mai ales pedepse corporale bestiale pentru cei care nu mai puteau munci. Aproape în aceleaşi condiţii munceau şi o parte din muncitori. La Mărgineanca mulţi mineri, puşcăriaşi în libertate, trebuiau să încarce zeci de tone de cărbune, cu lopata „inima lui Stalin", se hrăneau zi de zi, cu un codru de mămăligă şi o lingură de marmeladă . Nu da, Doamne, atâta pedeapsă, câtă poate duce omul. Însăşi moartea se îngrozea în faţa bestialităţii oamenilor cu chip de om . A omului nou, omul bolşevic, sovietic, ajuns stăpân în ţara noastră.

Fericirea, celor care au suferit atâta, era că prin chinuitoarea lor muncă au construit fabrici, uzine, căi ferate, baraje. Un paradox straniu: puşcăriaşii politici construiau, forţat, socialismul, iar partidul unic acoperea criminalele lui fapte cu florile vorbelor şi lozincilor. „Construim societatea cea mai dreaptă şi bogată din lume şi în curând vom arunca antagonistul capitalism la groapa de gunoi a istoriei" Lozinci, lozinci goale de conţinut şi substanţă. Istoria a dovedit că tocmai „putredul capitalism", cu toate racilele, tarele lui, a aruncat comunismul în neant, de unde a şi venit. Fatalism sau normalitate? În aceste condiţii construiam în mine o statuie din bronzul luptei împotriva oportunismului, a lichelismului şi a fariseismului şi a „straniei iubiri" – libertatea de a lupta neîncetat împotriva tuturor acestor inepţii. O statuie a curăţirii şi a primenirii conştiinţei printr-un purgatoriu simbolic al credinţei creştine... Şi dacă fiecare dintre noi ar fi procedat la fel, poate faţa ţării ar fi arătat altfel... „Guvernanţii ne stăpânesc, nişte politicieni ne conduc. Ei ne dau, ne iau, ne determină, ne târâie, ne sărăcesc, ne stârnesc stupefacţii, dispun de locaţiile noastre.

Doctorul dispune de sănătatea noastră, avocatul de dreptatea noastră, poliţistul de siguranţa noastră şi peste toţi „dragul" nostru partid unic. Noi suntem pacienţii, clienţii, supuşii, dar şi noi

avem asupra lor un atribut extrem de puternic: judecata fără ură a faptelor lor şi aşezarea lor pe dimensiunea mai largă a timpului. Pictarea lor cât mai obiectivă pentru ochii celor ce vor veni. Noi suntem Miron-costinii lor, aşa cum spune foarte frumos Paul Everac, obiectiv, obiectivist : **„Ne-au tratat ca pe gândacii lor, pot fi şi ei gândacii noştri... Fără ură!** ”

PARABOLA PAROXISMULUI!

Trăiam, ziceam eu, în logica fapteor mele normale, umane şi nu suportam asimetriile, murdăria ideologică, depravarea politică a impostorilor de orice culoare, darămite dezordinea şi arbitrariul. Orice demers irațional, faptă, gând, cuvânt – deplasate –mă revoltau, ca atentat la demnitatea umană şi a drepturilor oamenilor. În sinea mea şi mai ales, prin tot comportamentul meu de zi cu zi, mă consideram un justițiar.

Evident, cei din jurul meu, aveau tot dreptul să mă judece şi să tragă concluziile lor, corecte sau injuste. Dar esența umană e prin excelență nobilă, frumoasă. E un apanaj al celor inteligenți, drepți, cinstiți şi mai ales al celor umani! Or, ideologia comunistă arunca în derizoriu şi în mocirla iraționalului, abuzului, fără limite, tocmai sensul, seva demnității umane şi a adevărului.

România pătimirii staliniste se zbătea în anarhie politică şi în acea îngrijorătoare conjunctură morală. Adevărul, cinstea, poezia muncii ieşiseră din sfera realității şi a vieții demne şi intraseră în conul de umbră al minciunii, sperjurului, amatorismului şi diletantismului, în mocirla ambiguității. Din această perspectivă, cu tot respectul față de unele realizări notabile în planul producției materiale, aveam mari rezerve asupra conceptului aşa-zis al creării omului nou, din punct de vedere spiritual. În fapt, era o minciună sfruntată, bună de adormit copiii. Cerebralitatea exclude amatorismul, desuetitudinea, hedonismul, degustarea rafinată dar sterilă a principiilor morale şi de viață. Omul, ca ființă rațională,

inteligentă își apropie numai ce se află sub zodia perfecțiunii, a rigorii și a sincerității cauzale, năzuind spre ceea ce este echilibrat, desăvârșit, revelat de lumea de afară sau de meditația interioară. De aceea, într-o lume dezechilibrată ca a noastră, în care inculții, descreierații, neoamenii erau în fruntea țării, era firesc să se producă derapaje inadmisibile, acea neurastenie a sufletului uman și acea dezorientare ce declanșau, imperceptibil dar sigur, și fenomenul invers de respingere a imbecilizării comuniste.

Așa se explică și unele manifestări destul de puternice ale minerilor din Valea Jiului și ale muncitorilor de la Brașov, cu toate că în țară, aproape la toate nivelele, se întinsese ca o pecingine, iluzia că nu sistemul e de vină, impotent, intolerant, ezitant pentru marile insuccese, ci oamenii cinstiți, realiști, cu coloană verticală, care au curajul să arate principial greșelile de conducere. Bineînțeles că ele au fost rapid și brutal reprimate! Este inadmisibil să nu admiți critica și aceea voalată, decât până la un anumit nivel, când de fapt greșelile pornesc tocmai de sus. Este inuman să conduci după principiul „EU sunt Alfa și Omega!", „EU sunt infailibil!", „Indicațiile mele sunt tabu!", „Nu admit să fiu contrazis chiar dacă greșesc!" Rezultatul e dramatic! Prin eliminarea oamenilor valoroși, curajioși, de inițiativă, din circuitul vieții, se creează un vid de putere, se mărește corul adulatorilor incompetenți, al mincinoșilor și al lăudăroșilor frenetici

Și mai grav, faptele erau înlocuite cu declarații patetice, angajamente nefondate și minciuni sfruntate, cu dezinformări, toate prinse în hora perversiunii, a fetișismului și a demagogiei, pentru a fi pe placul puternicilor zilei, care de fapt le și încurajau. Cine nu minte, nu laudă excesiv înfăptuirile „măreț", gândirea social-politică, clarviziunea prometeică ale geniului carpatin Ceaușescu, nu are ce căuta în tagma potentaților zilei.

Cum s-a putut ajunge aici, la pierderea celui mai elementar bun simț, a onoarei și demnității, la mitificarea oricărei iluzii, la corup-

ție, demagogie, blasfemie? A arunca vina numai pe frică, teroare politică. socială, morală practicată de sistemul comunist este o mare greşeală. Pervertirea morală a multora dintre noi, în scopuri meschine, în vederea obținerii unor avantaje materiale, sociale, pecuniare şi poate şi înrădăcinarea ideii că sistemul terorii este de neînvins a fost plaja de manevră ce a creat iluzia invincibilității şi infaibilității lui. Cert, obligația morală de bunăstare, demnitate a conducătorilor comuniști, față de talpa țării, adevărata creatoare a bunurilor materiale, murise în scutecele fățărniciei.

Trece împăratul! Priviți-l! Ovaționați-l! Acesta e dreptul vostru! Nu aveți ce mânca? Nu aveți căldură? Voi sunteți de vină, trântorilor şi viermi ai pământului! – cuvinte cu care ne gratula „singurul inginer, doctor, academician" (SIDA), țața Briceag a lui Ceauşescu...

Zilele se înzideau unele în altele şi cu toate tarele lor morale, insatisfacțiile majore şi cu realizările minore, încercam să ajung la esența lucrurilor. Generoasa gândire, cu frumoasa ei morală de a fi mereu cinstit, omenos, perseverent mă determina să gust din puterea de înțelegere a fiecăruia. Viața glisa pe osiile sale către onoare, cinste sau mocirlă morală.

„Materia, spunea Plotin, este ceea ce împiedică forma să-şi atingă idealul." Aceste cuvinte ale filosofului alexandrin explică melancolia pe care o au toți căutătorii de ideal, toți făuritorii de vise, toți acei care solicită atingerea perfecțiunii. Există, însă, perfecțiune? Maturizarea profesională şi morală nu este o noțiune abstractă, ci una legată şi de stările sufleteşti şi trece prin multe dibuiri, animozități şi situații imprevizibile, care declanşează modificări structurale ale ființei. Nimeni nu se poate verifica dacă nu se confruntă cu opinia generală Şi, aici, din nefericire, realizam că trăiam într-o Sahară, fără nisip, într-o țară cu o masă amorfă de oameni, adusă la același numitor comun – prostia şi

frica –, la un deşert social, cu tot dinadinsul, aplatizate de către partidul unic, pe care să le manevreze cineva cum vrea.

Sunt eu un inadaptabil, un refulat, un mistic, un marginalizat? Mi-am pus de multe ori această întrebare răscolitoare, provocatoare de noi şi alte noi întrebări iminente. Şi tot eu mi-am răspuns: crezul în adevăr, frumos, cinste şi onestitate nu mi-a fost spulberat şi cu atât mai puţin forţa introspecţiei nu mi-a putut-o lua nimeni. E o victorie asupra mea însăşi. Nu mi-e ruşine de mine, dar roşesc pentru alţii. În mine sălăsluieşte instituţia iertării şi poate de aici şi această încredere oarbă în frumuseţea vieţii şi în iubirea de semeni. Spectrul conflictelor sociale iminente, al rivalităţii profesionale, amestecat cu analiza lucidă a „fenomenului psihologic" putea produce o mutaţie globală? Evident că da!

Chiar şi aşa, n-aş fi vrut să mă las ameţit şi indus în eroare, cel puţin eu trebuia să-mi păstrez sângele rece, luciditatea, şi să constat obiectiv în ce măsură toate aceste prezumţii şi suspiciuni vor acţiona asupra psihicului şi tăriei mele de caracter. Eram hotărît să lupt, în primul rând cu mine însumi şi cu toţi ceilalţi, pentru a-mi da seama unde începe minciuna.

Încercam să mă autocenzurez, să controlez ceremonialul de mistere şi de inepţii, de fulgurante împliniri şi tenebroase provocări, sfidând forţele atavice din sufletul meu zbuciumat şi, în acelaşi timp şi forţele malefice din jur, ce puteau declanşa toate necazurile, neliniştile existenţiale. Iluminat sau nu, condus de instincte sau de o ştiinţă paraumană, prin aerul încins de patimi şi de înfrigurare, schiţam scenarii, sentinţe, pânze de păianjen, care ascundeau vinovăţii sau, din contră, momeau adevărul ! Numai cât o sclipire de fulger, gândul, într-o lumină orbitoare, îşi găsea nuanţările şi mă făcea, ipotetic, fericit. Era un fel de victorie spirituală în conştiinţa mea larvară. Era, totuşi, altceva, în scurgerea acestui timp de tortură creatoare şi-n spaţiul de existenţă efemeră. Era un paradis ipotetic!

Şi după fiece victorie vine şi o nemulţumire. Peste o lună de zile am fost invitat la sediul „onorabilei instituţii" din Pucioasa. L-am întrebat pe director dacă să mă duc sau nu şi mi-a răspuns că lasă totul la latitudinea mea.

– Curios, hai, să vedem pentru ce...

– Pentru lămuriri...

– Ce lămuriri?

– Nu ştiţi că tovarăşii totdeauna mai au câte ceva de lămurit... atractiv sau etic, am zis eu ironic...

– Te rog să mă informezi şi pe mine ce mai vor „stimabilii"!

Salutându-l şi ieşind din birou, am coborît scările, gândindu-mă că s-a mai scurs o primăvară, vară, toamnă, fără să ştiu ce înseamnă cealaltă viaţă, cu-ale ei satisfacţii şi împliniri, în afară de muncă, muncă fără preget. Mi se va imputa, dar Michelangelo care a muncit ca un Sisif timp de zeci de ani la pictura bisericii „Sixtine" ce să mai zică? Dar Giordano Bruno care pentru crezul lui a fost ars pe rug, fără să se mai plângă atâta? Dar toţi ceilalţi martiri ai lumii care s-au dedicat aflării adevărului? Fiecare ins, fiecare societate au crezul şi idealurile lor, dar forţe diabolice mai puternice decât crezul lor impun catehismul nazist, comunist sau cum s-o mai numi el, apărând neo-Siegfrizi sau bolşevico-Ivani, teribili care cultivă botezul neîncrederii în tine însuţi şi, de aici, al morţii.

Nimic din ce a fost înălţător sau cumplit nu trebuie uitat. Eram convins că în pofida atâtor greşeli şi nedreptăţi, atâtor drame anonime, suportate cu demnitate în tăcere, fără sentimentul unei dăruiri eroice, oamenii şi-au păstrat întreaga demnitate, speranţă şi încredere în „străina iubire" – libertatea de a gândi sănătos şi liber şi datoria şi obligaţia moarală să facă destăinuiri şi completări. Umbra materiei ne urmăreşte şi ne obligă să fim drepţi în relaţiile interumane precum şi cu adevărul absolut...

Acasă, în cele două camere ale vilei era lumină şi în a treia cea

a copiilor era întuneric. Mela poate că dormea lângă ei. Venisem obosit şi mai ales înfuriat din cauza discuţiilor neprincipiale cu „tovarăşii" de la „secu". M-am dezbrăcat încet şi m-am aşezat la masa din sufragerie, în pijama, fără nici un scop anume. Liniştea mă pătrundea ca un parfum de crin regal, menestrel. Nu era numai liniştea ci şi scârba ce mă cuprinsese ca o umezeală scârboasă. După nu ştiu cât timp, Mela mă găsi în această stare de amorţeală şi de nelinişte, pâlpâind ca o lumânare în lumina tulbure a unei concluzii mizere, acceptată cu fruntea înclinată, a unei vieţi în zbaterea ei disperată, în goana ei necurmată spre un azimut de mult căutat. „Nu sunt un învins, i-am spus eu Melei, şi sunt fericit chiar dacă sunt chinuit de nelinişti şi întrebări fără răspuns. „Mă bucur să aud asta de la tine. Noi nu suntem nişte învinşi, atât timp cât fiecare clipă este cărămidă la temelia iubirii şi credinţei noastre în frumos şi fericire. „Noi nu putem abdica de la aceste principii. Nu avem dreptul. Suntem tineri, fericiţi, avem doi copii minunaţi şi viitorul ne stă în faţă." „Vreau şi trebuie să plecăm de aici! Nu mai pot suporta imbecilitatea, impostura, ticăloşia imbecilei securităţi. Vreau să evadez din acest mediu agresiv, nociv, străin idealurilor noastre... De ce să nu cred că tot ce se petrece e un complot al Parcelor noastre şi că schimbând mediul, vom fi întorşi înapoi la origine, de un vânt favorabil, acolo unde natura urzeşte, vicleană, eternele armonii: bărbatul să fie puternic, femeia frumoasă, el – ca s-o poată hrăni cu iubire, ea – ca să-l poată încânta... Lumea sfârşeşte în locul în care, de fapt, reîncepe."... „Poate eşti după o zi obositoare, agasantă, stresantă, ca în multe alte dăţi, dar tu eşti acela care hotărăşti"... "Două sunt motivele pentru care trebuie să fii de acord cu mine: în primul rând copiii au ajuns la vârsta şcolarizării şi vreau să-i dăm la o şcoală bună în Bucureşti, şi doi nu mai pot suporta răutatea şi ura nejustificate şi mâlul prostiei care simt că mă sufocă...

De afară venea val după val de căldură, unduind regulat amin-

tiri frumoase şi trăiri cu implicări devoratoare, făcându-ne responsabili de deciziile pe care le vom lua împreună. Clipe patetice, grandilocvente, cu implicări directe în viaţa noastră.

Mela îşi lipise capul de perete şi-şi ţinea ochii închişi. Lacrimile se zbiciseră pe obraz, dar din cuta posomorîtă a sprâncenelor se vedea că nu e dispusă să se gândească la capriciul Parcelor sau le separarea puterilor în natură. Poate că nici nu auzise mărturisirea mea.

Poate o auzise, dar nu găsea cu putinţă să-i dea importanţă, acum. Eu, voiam, să-mi trăiesc, pe un plan superior, clipa hotărîtoare a propriului destin, în aceste clipe, vremuri confuze.

Odată luată, de comun acord, hotărîrea de a pleca din Şotânga, viaţa ca un revelator ax al conştiinţei, de un laconism zguduitor, m-a îndemnat să-mi pregătesc cu minuţiozitate evadarea, spre un alt univers moral şi profesional şi aruncându-l pe cel dinainte, în care sublimul s-a înfruntat cu odiosul, abnegaţia cu negaţia, visul cu deznădejdea, jertfa cu lepădarea de sine, amestecate toate în acelaşi neiertător creuzet al destinului. Sunt sau nu obiectiv, dar nu mă interesează politica, deşi văd şi îmi dau seama că ea e o trambulină de lansare şi, că, mai ales în zilele noastre, pentru unii devine esenţa vieţii.

Sunt de acord cu cei care-şi asumă răspunderea acestei munci şi-şi respectă cuvântul . Nu sunt de loc de acord cu oportunişti, demagogii! În noul prag al carierei, acest periplu profesional, îmi arăta o rază de speranţă, care mă şi obosea dar mă şi uşura. În mintea mea se limpezise o lumină a destinderii şi a eliberării de griji, însă, în cugetul meu stăruia persistent o tristeţe a despărţirii de prieteni, de problemele cotidiene ale producţiei, de nerezolvarea lor, aşa cum aş fi dorit sau, mai sigur, o eliberare plătită prea scump. Spre deosebire de ceilalţi, poate că sunt subiectiv, dar când reuşeam să rezolv mai ales problemele complicate ale producţiei, trăiam clipe de neasemuită bucurie şi întreaga-mi fiinţă vibra,

devenea un fel de stare de pândă, o tensiune pe care o transmiteam discret şi celor din jur, într-un fel fericindu-i.

Ca să mă umflu în pene, deşi ştiam că inteligenţa, talentul, profesiunea noastră era o „marfă" ce se putea cumpăra pe bani puţini, în socialism, sau pe bani buni în vest, nereuşind să închei un contract social echitabil, deveneam uneori rebel, uşor potolit de împrejurări. Mentalitatea se reverbera în aproape toate mediile şi începuse să fie şi teoretizată, dar forurile diriguitoare politice imediat o estompau cu promisiuni patriotarde. Sau chiar prin duritate. Într-o societate încărcată de prejudecăţi, de explozii orgolioase politice şi într-un fel de parvenire, alegerea unei profesii mai bănoase, mai bine retribuite se făcea fără nici un discernământ. Înclinaţiile intelectuale erau de multe ori repudiate, preponderenţă având partea materială. Se făcea şi o selecţie firească sugerând un evantai elegant de alegere sau de respingere. Timpul politic ne însemnase, cu o eleganţă discretă, probitatea profesională. Meseria ne înnobila, dar nu ne schimba concepţiile, literalmente soilde, ca respectarea cultului muncii şi a dragostei faţă de semeni. Întreaga arhitectură sufletească nu era o imitaţie vulgară a socialismului defazat cu mersul şi dezvoltarea societăţii umane vestice.

În interiorul nostru nu exista riscul unei clacări profesionale, oricât de distonante erau cutumele politice. Erau două lumi închistate, care nu se întâlneau pe aceeaşi cărare Destinul – odată aşezat într-o albie sigură – din nefericire, putea fi schimbat de forţe externe fiinţei tale, într-o clipă. Cum putea un individ izolat, cu principii sănătoase, rezonabile, să se ridice împotriva unui sistem uriaş, bestial, închistat în prostie? El, un Guliver liliput, războindu-se cu un Goliat? Care erau motivaţiile, care speranţele, dacă nu era cumva dezaxat? Un sistem descreierat care distrusese valorile morale, intelectuale, politice ale ţării ca Noica, Iuliu Maniu, Enescu, Brătienii, Blaga, Arghezi, Gogu Constantinescu, Coandă, Emil Cioran, Mircea Eliade şi mulţi alţii

şi împinsese în frunte criminali ca Alexandru Drăghici, Nicolski, Pleşiţă, sau chiar Nicolae Ceauşescu, era aparenţa unei stări de spirit grav alterată. Dacă se renunţa cu atâta uşurinţă la oamenii lui de valoare, cine putea să-l ducă, atunci, înainte? Nişte brute ca Drăghici? sau ca Nicolski? Cine caracteriza, în cele din urmă, România ? Enescu, Noica, Petre Ţuţea? Sau dr. Petru Groza? Sau Gheorghe-Gheorghiu-Dej? Istoria intrigantă, diabolică şi-a pus pecetea pentru o perioadă destul de lungă pe destinul unui întreg popor şi nu numai, transformându-l într-un osuar, într-un mormânt viu.

Ceea ce se întâmpla era cumplit, neomenos. O solidaritate tacită se cimenta între oameni. Dacă ei se scufundau în mocirla puturoasă, atunci conştiinţa de naţie dispărea. Animalele moarte nu mă sperie niciodată. Oamenii, da! Poate fiindcă la animale mă surprinde doar nemişcarea, la oameni – neştiinţa de ei. Mai am destulă putere să mă reculeg.

De comuna şi exploatarea mineră Şotânga mă legau multe amintiri plăcute, ca meciurile de olds-boy de foot-ball cu colegii de la Filipeştii de Pădure sau de la Câmpulug-Muscel şi petrecerile de după meciuri. Ironia vieţii e că de multe ori, tocmai acolo unde te simţi mai bine, din diverse motive independente de voinţa ta, trebuia să părăseşti zona. Câtă insatisfacţie poate închide în ea viaţa, istoria. Ce ciudată e viaţa! Aici, din ordinul unui prim-secretar de raion, puteam fi arestat pentru nimic palpabil, şi tot aici, sugrumat de această teamă, puteam fi promovat şi ţinut treaz de speranţă, că mă voi realiza profesional. Extaz şi prăbuşire. Drama mea era că eu îmi formulam argumente pro şi contra, care cădeau ca nişte castele de cărţi şi de aici crisparea umană, repet, umană, care ducea la nelinişti îngrozitoare.. De câţiva ani lucram sub presiunea şi sub tensiunea că sunt supravegheat şi urmărit de monstruoasa instituţie – securitatea – pe care eu eufemistic o intitulez „poliţie politică". Lehamitea, oboseala ascunsă mă

apropia de capătul puterilor şi voinţa de a rezista, strângând din dinţi, în faţa oricăror nedreptăţi şi a vitregei sorţi, scădea prea repede, pentru a-mi da răgazul de a lua o decizie salvatoare. A vorbi despre colapsul inevitabil al regimului comunist, în acea vreme de deplină afirmare a lui, era o nebunie, era ultimul lucru care se putea petrece pe lume. Şi totuşi, eu eram atât de convins de acest lucru, încât cei care mă ascultau, mă considerau nebun sau total rupt de realităţile vremii. În subteranul fiinţei mele simţeam acel val ascuns simţurilor, care desprindea încet, încet, destul de discret, felii mari din conştiinţa barbarului gulag sovietic, în sensul desprinderii lor din întreg, din imperiul roşu. În sinea mea năvăleau revelaţii, presimţiri, conştientizări care mă determinau să am capacitatea de a vedea clar viitorul şi nu pentru a-i îndepărta pe oameni de la adevărata credinţă. Unii spuneau în derâdere că nu există decât un singur profet şi tot ce trebuia să fie spus, fusese revelat.

Ceea ce a pus capac peste oala în clocot, au fost *mişcările de trupe din noaptea sfântului Bartolomeu*, cum le-am denumit eu, puse la cale de incriminata *poliţie politică*.

Într-o zi expuneam la mine în birou, în faţa conducerii întreprinderii, planul de dezvoltare al câmpului miner Şotânga-Gheboieni, care trebuia să constituie, apoi, „tema" de proiectare pentru grupa de proiectare a trustului, condusă de inginerul Mihai Tarţia. Arătam avantajele şi dezavantajele tehnice şi economice ale tuturor variantelor de deschidere, insistând pe alegerea variantei mixte: prin mina Şotânga şi prin puţul Gheboieni, dar cu transportul producţiei prin subteran – mina Şotânga, şi nu prin funicularul Gheboieni – Mărgineanca, ca fiind cea mai rapidă şi sigură soluţie.

– Aveţi întrebări şi observaţii?

– Da, răspunse ing. Echizli, şeful serviciului tehnic, restituind sinteza expunerii. Se referă la variantele de deschidere, la soluţi-

ile preconizate de aeraj și transport ale producției. Îmi pare rău, încercând să fie ironic, nu pot fi de acord cu soluțiile propuse. Ceea ce respingem este „stilul", ca să folosesc termenul în care văd că și „raportorul" apelează cu subtilitate. „Stilul", ca să nu spun „politica acurateții tehnice" fiindcă văd că nici în concluzii autorul nu s-a decis ferm cu privire la formulă. Deschiderea și prin mina Șotânga, nu e acceptabilă, e perimată și nu poate avea succes, deoarece între cele două câmpuri miniere este o falie ce aruncă zăcământul Gheboieni ca cca. cincizeci de metri în jos. Convingerea mea de inginer, cu o experiență de peste treizeci de ani în minerit, e că această soluție nu e viabilă.

– Nu vă pripiți, dle inginer, intervenii eu. Soluția aceasta e o variantă și după calculele economice este cea mai avantajoasă și așa cum am arătat în expunerea verbală, asigură o deschidere mult mai rapidă și sigură. Dându-mi seama că nu e nici un „aventurism" în susținerea ei și de nonșalanța cu care priveam eu deschiderea, față de experiența domniei sale, nu vroiam să-i răpesc surpriza finală. Încântat sau nu de reușita intervenției mele, ing. Echizli, acceptă pentru moment situația, rezervându-și dreptul ca finalul discuției să-i aparțină. Ședința continuă cu discuții aprinse pro și contra, și în final s-a hotărît să fie însușită „tema. de proiectare" cu unele amendamente, așa cum am gândit-o eu. Fără a da vreo conotație, eu am interpretat intervenția colegului meu mai în vârstă din perspectiva sensibilității sale exacerbate, fără a bănui nici un moment că-mi va deveni un declarat dușman. Ba chiar mai mult, să mă reclame la securitate. Nu cumva sunt și eu însumi un inginer nefericit, care se sufocă de prea plinul personalității sale închipuite? Da, continuai eu, în sinea mea, poate că fiecare dintre noi, vedem lucrurile numai dintr-un punct de vedere care ne convine, fără ca principialitatea și probitatea profesională să fie acelea pe care le avem. Cinstea, corectitudinea, uneori mărginite și unilaterale, sunt suficiente? Nu pot ele deveni periculoase?

Mă aşteptam să fiu abordat pentru lămurirea unor aspecte tehnice, înainte de ceremonia puţin misterioasă a şedinţei, cu atât mai mult cu cât pusesem la dispoziţie documentaţia, cu mult timp înainte, tuturor participanţilor, din proprie iniţiativă şi nu dintr-un interes direct, personal. Or şeful serviciului tehnic, care suferea nu pentru protocolul principialităţii ameninţătoare, ci din sentimentul neliniştii şi al devotamentului pentru profesie, nu înţeleg ce l-a împiedicat să discute problemele tehnice neclare. Poate frica de a nu mă evidenţia prea mult (eu neurmărind niciodată acest lucru), dar susţinerea unei teme tehnice în practica minerească era o obişnuinţă frecventă, ori dorinţa lui era de a demonstra că fără gândirea tehnică a şefului de serviciu, nu se poate antama nicio problemă tehnică mai spinoasă? Întortocheate sunt căile vieţii!

Rămas singur în birou, cu uşa biroului deschisă, am fost smuls din aceste cugetări, de sunetul strident al telefonului şi ridicând receptorul, am răspuns:

– Da, la telefon şeful şantierului... Cine este la... telefon?

– ...

Şi fiindcă nu se auzea nimic, am rugat telefonista să-mi refacă legătura.. Prin fereastra deschisă se auzeau ciripitul păsărelelor, zgomotul făcut de materialul descărcat din chiblă şi hârâitul motorului unei „cife“ cu beton... Reveni telefonul.

– Mela sunt.... însă glasul ei parcă venea de departe şi închis într-un hârâit obositor...

– Da, te ascult, deşi abia te aud, abia se înţelege... de unde vorbeşti?

– De acasă, spuse ea, şi te rog să te învoieşti mâine, ca să putem merge la doctor cu Bebică, fiindcă a făcut febră mare, din senin, vomită... şi dacă mai ai puţin timp, zise ea, vreau să te anunţ că te-a căutat acasă un anume Călin, care şi-a declinat orice altă identitate şi mi-a atras atenţia să-ţi bagi mintile în cap...

– Şi? m-am arătat eu intrigat.

– Mi-a spus că e de datoria lui, că l-a obligat conştiinţa lui trează, să-mi aducă la cunoştinţă şi mie şi să facă cunoscut şi celor în drept tot ceea ce ştie despre noi amândoi.

– Şi ce ştie, mă rog? am strigat eu în aparat.

– Nu ştiu şi nici nu mi-a spus. A adăugat, doar, că a făcut această comunicare şefilor săi şi că îmi face şi mie cunoscut acest lucru, pentru că nu vrea să fie decât ce este, adică o conştiinţă trează, o conştiinţă cinstită.

– Tu ştii că pe mine nu mă intimidează astfel de ameninţări, fie chiar directe, şi chiar de la reprezentantul acestei instituţii odioase, al cărui nume mi-e silă să-l pronunţ. Te rog nu te impacienta şi diseară când vin acasă, o să discutăm mai amănunţit.

– Bine, dragul meu, aranjează ca mâine să fii liber şi eu am să fac tot ce ştiu să-i scad temperatura lui Bebică... Mă obsedează insistenţa acestui individ: am sentimentul că acest ins îţi vrea răul din orice motiv, deşi nu are niciunul. Mă terorizează pur şi simplu ideea. Ce are cu tine? Şi acum şi cu mine? De unde această ură viscerală?

– Nu mă surprinde... este educaţia urii, inoculată zi de zi, de un regim odios, dar mă lasă indiferent... ştiu că nu am făcut nimic reprobabil...

– Nu eşti îngrijorat? Oricât ar fi de ridicol, ceea ce spun acum, nici conştiinţa mea, aşa cum se află ea faţă de tine, sau în faţa ta, sau în faţa mea, mai ales, nu mă lasă nici pe mine să nu-ţi spun: te pândeşte un pericol! Aceste forţe oarbe ale răului încearcă să se folosească de orice – adevărat sau neadevărat – şi să te loveas-că... Ori sunt şi eu suspicioasă ca această javră numită Călin? Mă asculţi? Un zgomot, un hâşâit ne întrerupse convorbirea şi eu am rămas puţin descumpănit... Se ascultau telefoanele? În cadrul uşii se ivi secretara, care ţinu să mă informeze că ieri cât a ţinut şedinţa a fost tovul de la „secu" cu un maistru pe care l-aţi găsit

dormind în mină şi a aşteptat peste patru ore şi văzând că nu se mai termină... au plecat.

„Nu mă interesează", ripostai eu enervat... „Ce nu vă interesează?" Să ştiţi că la plecare a ameninţat că o să vă aranjeze el... „Aştept cu nerăbdare confruntarea, am răspuns eu puţin mai deconectat! Altceva?" „După tonul glasului mi-am dat seama că vă urăşte tare mult. E un nenorocit", insistă secretara. „Şi eu sunt un inconştient. În timp ce de luni de zile îmi risipesc energia, viaţa – douăzeci de ore pe zi – între sectorul Şotânga şi puţul Gheboieni, uitând pur şi simplu de familie, nemaivăzându-mi copiii decât în somn, în schimb îl tot văd pe imbecilul ăsta de securist, cum încearcă să-mi jaloneze drumul, destinul... Îmi este de ajuns..." Secretara, sincer afectată, lăsă privirile în jos, şi neputincioasă faţă de situaţie, mă întrebă dacă nu plec acasă fiindcă s-a făcut ora 22.

– Da, imediat, după ce mai verific odată situaţia din puţ... Şi ieşii din birou cu paşi hotărâţi, dându-mi seama că îi perturbam şi ei viaţa intimă, familiară. Dar nu eu o obligam să stea la birou. O făcea din conştiinţă profesională. Rămânea pe corabie, nu din snobism, participând afectiv la evenimentele şantierului. Se îndrăgostise de această muncă trepidantă. Era bucuroasă după succese şi se întrista după necazuri. „Cât e ceasul?" Întrebai când ieşii din puţ.

– Miezul nopţii!

Ridicai receptorul şi cerui locuinţa. Mela, la capătul firului, era neliniştită... „Nici nu ştii cât mi-e de frică după ameninţarea aceea, a securistului"... „Acum plec spre casă. Peste o oră voi fi lângă tine. Te pup", spusei eu sportiv şi plin de tandreţe.

Cât o voi mai chinui? mă întrebam eu, punând receptorul în furcă... Un gest inutil, galant totuşi, dictat de sentimentele mele frumoase faţă de ea. O, cât de mult s-au complicat lucrurile! Între noi se instalase teama faţă de ziua de mâine. Convieţuirea

noastră a devenit o angoasantă preocupare domestică, aproape insuportabilă?! Eu pentru ea eram numai o prezență fizică dorită, nemaiavând timp efectiv și pentru alte preocupări spirituale. Singura mea preocupare era producția. Din aceea nebunească dăruire sufletească, din omenescul crez, firesc, ce ne legase atât de mult aproape că nu mai exista nimic. Mă păștea un pericol mare, deși ea îmi arăta același puternic atașament și aceeași neperimată dragoste. Copiii aproape că se înstrăinaseră de mine, nemaijucându-mă cu ei și nemaivăzându-i cu zilele. Eu n-am mai avut timp de ei, deși ei aveau o obsesivă nevoie de mine.

– Ce vă fac drăgălașii? mă întreba secretara în fiecare zi.

– Bine! Îi văd în somn și cred că sunt supărați pe mine! pe bună dreptate. Au și ei dreptul la o mângâiere, la un pupic, la...

– Iertați-mă, dar cred că e timpul să vă mai ocupați și de ei! Și așa ăștia n-o să vă ridice statuie!

– Ai dreptate! De astăzi îmi voi revizui întreaga atitudine! Îmi voi rezolva obligațiile profesionale, cu deferență, dar în limita celor opt ore, pentru care sunt plătit. Ce-a mai rămas în mine omenesc cu adevărat? De ce am ajuns să mă pedepsesc singur, de multe ori pentru inepțiile altora? Patima pentru muncă și respectul pentru oamenii cu care lucram și poate și mândria pentru performanțele stăpânite regește, oare, nu mă sufocau? Sigur că da, m-am consolat. Și puțin îngâmfat gândeam: nimeni nu-mi poate nega această patimă. Însă, eu, în aceste momente de luciditate, mă întrebam, eu al cui sunt? Mai aparțin eu familiei și chiar mie însumi? Nu devenisem, în mașinăria vieții, un robot, alterat, viciat, tocmai în conștiința mea, de a mă considera rotița fără de care ansamblul nu se poate roti? Nu greșesc față de cei dragi mie, neglijindu-i și cu o perversitate aproape bolnăvicioasă, să mă bucur chinuitor când micile sau marile satisfacții profesionale alunecau prin fața mea? Nu eram un laș? Un bolnav închipuit de ambiții profesionale? Mi-era frică să recunosc!

Acasă simțeam nevoia unui sprijin, a unui refugiu. Numai acasă nu mă simțeam singur, încolțit. Iarăși o marotă?! De ce atunci, în loc să acord mai multă afecțiune, grijă, înțelegere soției, copiilor, mă îndepărtam, poate, inconștient tocmai de ei? Muncă, muncă și iar muncă, era deviza, patima mea. O făceam, însă, dezinteresat, numai din dorința idealistă ca această țară să prospere, să intre în rândul națiunilor civilizate? Lozinci goale! îmi striga revoltată conștiința mea. Privește în juru-ți și vei constata că foarte puțini se angajează cu sufletul, din convingere în rezolvarea problemelor existențiale. Și atunci, care-i soluția ? Să rămâi indiferent, să te faci că muncești? Nu! categoric nu!

Sandu Ion, secretarul comitetului de partid, cu fața lui pământie de șobolan, cu ochii mici încercănați și bulbucați de prea mult somn, tresărind mereu și lăsând impresia că atunci în clipa aceea vor ieși din orbite, dar mai ales cu o minte îngrădită, îngustă, alături de Preda Ion, președintele sindicatului, rotund și neterminat parcă, și de toți ceilalți trepăduși ridicoli și demagogi – secretarul de partid al tineretului, secretarul cu... , secretarul secretarului cu... toți scoși din producție, mă oboseau nu de muncă, nu de ambiție, nu de orgolii... De neîncredere! De scârbă! Și atunci să abdici în fața acestei pletore scârnave? Nu, lupta trebuia continuată! Lupta era, însă, inegală și neloială. De ce? Pentru că demagogia, minciuna erau la modă, crezute, amplificate ca niște baloane colorate. Munca deliberată, cinstită era desconsiderată.

Adevărurile acestea începuseră să îmbrace haina neputinței și cămașa indiferenței. Mela, cu înțelepciunea-i meritorie, era printre singurele ființe, care mă înțelegea și independent de convenientele sociale, morale și de neliniștile ei interioare, nu mă sâcâia cu morala, lăsându-mi libertatea de acțiune, înțelegând pe deplin că în cele din urmă, îmi voi găsi singur calea spre limanul adevărului și al onoarei. „Nu e drept, nu e moral, nu e principial să mă amestec în vâltoarea sufletului tău. E o bătălie, nici străină

dar nici dependentă de mine, de principiile mele şi de aceea ar fi o meschinărie să nu mă amestec, în limite decente, în problemele existenţiale, ce afectează relaţiile noastre familiare sau chiar viitorul" îmi spunea ades Mela. Temele existenţiale ale oricărui ins care cunoaşte prietenia, iubirea, ura, abjecţia şi cinismul şi participă la evenimentele cruciale ale timpului său, se împletesc obligatoriu cu înaltele precepte religioase şi cu dorinţa de a întemeia o nouă religie şi o nouă morală, măcar în intimitatea sufletului său. Cine altul să creadă mai adânc şi mai pătimaş în perenitatea ideilor sale dacă nu însuşi el, individul? Încrezător în natura umană căutam să-mi câştig „trezia", „prezenţa" reală opusă vieţii vegetative şi automatismelor nu ca mistificare prin imaginar, ci ca miracol autonom prin iubire.

Ce calm stă Eminescu, pe acelaşi raft de bibliotecă cu Blaga, Arghezi, alături de Maiorescu şi Creangă, alături de Platon şi Aristotel, de Kant şi Noica, de Freud şi Esenin (şi sunteţi liberi să continuaţi pomelnicul), pe afinităţi sincere, pe contrarii certe, până la consumarea tuturor aleselor spirite universale, aproape inumane de indiferenţi, în această realitate lipsită de glorie a paradoxalului secol al XX-lea. Dacă printr-un miracol absurd ar fi posibil ca cei neantizaţi anterior să se reîntrupeze sub orice altă înfăţişare, dar fideli modului lor de a gândi, de a crea, (cum credeţi), vă întreb, cu înfiorare şi panică îndreptăţită, l-ar recepta Democrit pe Einstein sau Nietzsche pe Noica, sau Eschil pe Shakespeare sau Homer pe Ionesco, şi aşa mai departe, de la cei dintru începuturi către cei până la Apocalipsa care va fi? Cât mă priveşte, ca un umil ce sunt, las în seama posterităţii să judece faptele şi concepţiile noastre, creaţiile şi expresiile artistice, dăinuirile mai mici sau mai mari lăsate în urma noastră, fără a avea nici cea mai mică pretenţie, reală sau absurdă, că nu greşesc în convingerile mele. Nu dau vina pe cineva. Privesc totul prin ceaţa gândirii mele şi-n consecinţă

neînțelegerea mea poate fi la fel de absurdă sau de prezumțioasă ca a oricărui congener...

Ceea ce cred sincer e că sunt incapabil de ură, chiar și în situațiile limită. Oricât de nemernic aș fi lovit de unul sau altul, chiar dacă legile naturii mi-ar cere să urăsc, eu rămân eu însumi, onest, muncitor, lipsit de prejudecăți.

***

– Ce vrei, domnule Nastasia? văzându-l cum se strecoară în biroul meu, fără să bată la ușă. Nu pot să stau de vorbă cu dumneata acum, fiindcă sunt așteptat de soție, ca să ne ducem la doctor la Târgoviște. Revino, te rog, mâine după terminarea șutului, pentru a sta mai îndelung de vorbă. Punțile noastre de comunicare nu au fost rupte definitiv, deși după comportamentul dumitale nu aș avea prea multe să-ți spun, decât pe linie profesională.

Omul nu ieși din birou și în spatele lui se ivi și soția lui, o femeie drăguță, o țărăncuță slabă, îmbrăcată frumos și curat, în cap cu batic înnodat la ceafă, tinerește, iar în picioare cu sandale, cu vârfurile roase și frecate cu cretă și ce m-a impresionat de-a dreptul, cu fața umflată de plâns, mototolită, cu ochii înroșiți, tulburi...

– Nu ne dați afară, se rugă ea, strecurându-se în fața soțului, care se lipise de perete și se uitase cu casca de miner, slinoasă, în mână, dar pe care o punea de atâtea ori demonstrativ, pe pupitrul din sala de ședințe, când lua cuvântul, ca să se știe că el „provine" din muncitorime și cu o mină care nu arăta absolut nimic perora: „Minerii noștri, tovarăși, întotdeauna au jucat un rol, s-au jertfit la Lupeni, la Anina pentru drepturile noastre"... Fără să fiu răutăcios, îmi venea să-i reproșez dacă tot în muncitorime a învățat să doarmă și să vină beat la șut? Am lăsat amintirile de o parte, și i-am rugat să revină împreună mâine, când le voi sta la

dispoziție, după terminarea șutului, câte ore vor dânșii și am dat să ies afară din birou...

– Uite ce e, tovarășe inginer! Vă rog să mă ascultați numai cinci minute, interveni autoritar femeia. Sunt prea necăjită și amărîtă. De câteva luni soțul meu, aici de față, se plânge că dumneavoastră îl persecutați așa din senin și eu cred că nu e adevărat. Să știți că din acastă cauză a început să bea și a devenit agresiv, motivând că sunteți cel pentru care se comportă așa. Avem doi copii ca și dumneavoastră, și vreau să-i creștem cu blândețe, cu înțelegere, nu cu ceartă și bătaie. De aceea am venit astăzi aici, pe nepusă masă, ca fiind amândoi față în față, să aflu adevărul.

– Doi, confirmă și Nastasia, răşchirând degetele mâinii drepte, în care ținea casca și arătând doi...

– Mă bucur că ați venit, dar credeam că v-a spus adevărul... Ei bine, doamnă, așa cum i-am spus și dânsului de atâtea ori, în funcția și cu responsabilitatea pe care le am, nu pot admite ca dânsul, în funcția de maistru șef de schimb, responsabil de viața a 4-500 de oameni, pe care-i conduce, să doarmă în mină sau să vină amețit sau „afumat" la serviciu.

– E adevărat, Gică? De ce nu mi-ai spus aceste lucruri? Ai știut să te duci la văru-tu și să-l torni pe acest om care-ți vrea binele. Să-ți fie rușine! Vă mulțumesc, domnule inginer, și ieși ca o furtună pe ușă...

– Îmi iau angajamentul, tovarășe inginer, să mă îndrept, să fiu ca la început de meserie... m-am angrenat în prea multe munci politice... Cum să zic? Nici nu-mi mai găsesc cuvintele...

Mă angajez... repeta Nastasia nedezlipit de perete... Vă dau cuvântul meu muncitoresc... și gesticula cu casca de miner în neștire, încât fui nevoit să-l iau de mână și să ieșim împreună pe culoarul clădirii... „La revedere", i-am spus eu în cele din urmă și am ieșit afară din clădire, unde mirosul suav al liliacului abia înflorit mă primi ca pe un copil abia născut. Abia peste câteva ore

aveam să înțeleg drama acelui suflet de femeie cinstită, măcinată de îndoieli, neliniști, care-și dăduse seama, abia acum, de întreaga înscenare pusă la cale de soțul ei cu secretarul de partid și la care asistase, fără să vrea, chiar la ea în casă. În această situație nu de înscenări era nevoie, ci de cap, și de adevărata conștiință muncitorească.

La o ședință de lansare a cifrelor și a indicatorilor de plan, de la sectorul doi Șotânga, tov . Sandu a ținut neapărat să participe alături de conducerea întreprinderii, în frunte cu directorul Ștefanache. Scosese din buzunarul hainei un stilou, pe care-l manevra meticulos, cu o aparentă detașare, și fără nicio legătură cu ședința, după ce luă loc la prezidiu, începu să peroreze: „acum câteva zile, tovarășul maistru Nastasia însuși și soția lui, au ajuns să cadă în genunchi, de disperare, în fața șefului de sector Anastasescu, și să mă scuzați, nu să-i sărute mâna, dar să-l implore să nu-l mai persecute, ceea ce arată decăderea morală a acestui tovarăș... Mă iertați că am intervenit înainte de a mi se fi dat cuvântul și de a fi cazul, însă, am vrut să vedeți profilul moral al acestui tovarăș inginer, care conduce cel mai important sector de producție din cadrul întreprinderii noastre și care are o atitudine netovărășească, neprincipială față de muncitori... și cer înlocuirea dânsului de la conducere...

Intervenția intempestivă a creat rumoare, ba, chiar puțină dezordine în sală și l-am văzut pe directorul Ștefanache clocotind, ripostând doar atât „La sfârșit, când voi lua cuvântul am să lămuresc și această problemă, încât nu văd deloc, dar absolut deloc, necesitatea unei intervenții prealabile. În ce mă privește sunt de mult dezobișnuit să mai recepționez sfaturi prevenitoare. Când este cazul, le cer eu."

Ședința, apoi, s-a desfășurat nor mal. Am prezentat raportul de activitate, insistând asupra necesității respectării normelor tehnice și ale securității miniere, a aprovizionării ritmice cu materiale, cu

utilajele specifice şi a respectării tehnologiilor noi introduse şi a disciplinei în muncă, pentru a putea să ne realizăm sarcinile la parametrii normali. Aşadar, de la aceste realităţi primare, urmează să se desfăşoare discuţiile. Important este să se recunoască munca a mii de oameni, meritul lor, am încheiat eu spiciul. În luările de cuvânt, toţi, absolut toţi muncitorii, maiştrii, inginerii chiar şi Nastasia, au discutat principial despre armonia şi solidaritatea care domneşte în activitatea de zi cu zi, despre greutăţile care mai sunt, despre nerespectarea noilor tehnologii, asta şi datorită nepregătirii muncitorilor, în prealabil, cu ele, şi de aici şi unele perturbaţii nedorite etc. etc . În concluzie relaţii interumane bune şi rezultate coprespunzătoare.

Secretarul comitetului de partid a ţinut, din nou, să dea cu barda în apă, făcând notă discordantă: tov. inginer e ambiţios, competent, dar rezultatul ambiţiei sale este de a nu lăsa pe nimeni să-i treacă pe dinainte, de aş face permanent şi din toată lumea duşmani. Nu acceptă niciodată un compromis, un eşec, o înfrângere. Vrea să fie mereu învingător, şi asta nu e rău, dar uită de învinşi, care se pot coaliza şi riposta şi ei. Adică trece peste principii, moralitate. Directorul Ştefanache, îşi ceru scuze, şi-l întrerupse, bănuind unde vrea să ajungă ... Îşi începu calm spiciul cu următoarele concluzii:

* situaţie foarte bună privind realizarea producţiei şi a indicatorilor tehnico-economici;

* competenţa profesională a şefului de sector şi a întregului colectiv;

* devotamentul lui şi al lor;

* necesitatea prezenţei lui la conducerea şantierului.

Vă rog să-mi permiteţi să continui pentru a nu face ca şedinţa să alunece de la obiectul ei. Prima chestiune: între şeful sectorului şi maistrul Nastasia a survenit un conflict, datorită faptului că maistrul şi-a făcut un obicei să doarmă în timpul servciului, lucru

verificat şi de noi, pe motiv că are de rezolvat şi sarcini politice. A doua: prologul tovarăşului Sandu defineşte lipsa de principialitate şi moralitate tocmai la dânsul, căci şedinţa de astăzi nu este dedicată discutării unui diferend de muncă, pe care l-am discutat şi lămurit cu foarte mult timp în urmă, şi care are importanţa lui, fără discuţie, ci discutarea problemelor stringente, de rezolvarea cărora depinde bunul mers al activităţii.

Eu nu pun la îndoială tovarăşi şi tovarăşe secretar, activitatea şi competenţa foarte bune ale inginerului Anastasescu, eu cer argumentele înlocuirii dânsului. De ce se cere înlocuirea lui? „Ar fi prea simplist aşa, ripostă Sandu, încercând şi el să fie calm şi chiar să zâmbească". „Păi, simplist se pune şi în cererea dvs. Se cere înlocuirea lui, fără ca în prealabil să fi avut cu noi o discuţie serioasă – fundamentată pe argumente tehnice, morale sau de altă natură. Or dvs. cereţi înlocuirea unei persoane, atunci când treaba merge foarte bine, răspunse puţin agasat, iritat şi în acelaşi timp calm şi binevoitor, egal faţă de toţi. Şi cu cine vreţi să-l înlocuiţi, tovarăşe Sandu? Şi ce urmăriţi prin asta? Eu ştiu că alături de el, de maistrul Stănescu şi de minunaţii muncitori şi maiştri de la puţul Gheboieni, am uitat câteva luni să mai trecem pe acasă, că avem copii, soţii, că viaţa mai are şi drepturile ei. Efectiv, am fost nişte puşcăriaşi în libertate! Şi acest lucru l-aţi constat şi dumneavoastră personal. Şi atunci ce cântăreşte mai mult în faţa dvs? Adevărul, munca dusă aproape până la sacrificiu sau minciuna, intriga? Pe cine trebuie să apăr eu, acum, şi ce este mai aproape de principii? Omul ăsta, alături de ceilalţi, a muncit ca un sclav, fără măcar să-l stimulăm cu vreo primă ceva. Cu oamenii ăştia ne mândrim că am deschis, în condiţii aproape inumane, un nou câmp miner, după ce multe personalităţi tehnice ne sfătuiseră să renunţăm la săparea puţului, din cauza imposibilităţii ziceau dânşii, a traversării straturilor de borchiş cu trusa tăietoare, şi a pericolului emanaţiilor de gaz metan extraordinar de puternice

şi periculoase! Eu nu pot să fac din principii – politică ! Nu sunt capabil!

Intervenţia directorului s-a terminat într-un ropot de aplauze sincere. Pe faţa lui se citea uşor semnul sincerităţii şi pecetea adevărului.

Să ascultăm atunci şi punctul de vedere al şefului de sector.

– N-am nimic de adăugat . Unicul meu argument a fost epuizat când am afirmat că sectorul produce la cei mai înalţi indicatori (mina doi, mina trei şi sectorul Gheboieni).

Pe faţa lui Sandu curgea sudoarea şi devenise cenuşie, pământie. Se vedea cât de colo că ascultase de comenzile insalubre, compromiţătoare, politice şi ale securităţii, care-i insuflaseră un spirit de război anarhic, creator de complicaţii, de oportunism, carierism şi lichelism. Mi-era milă de el. Acum nu mai era capabil nici măcar să zâmbească. Privirile lui s-au limpezit, într-un târziu şi înţelegând capcana în care căzuse se îndreptă cu capul plecat spre mine: „Am greşit tovarăşe inginer!" Recunosc, am avut senzaţia unui prea greu succes şi a unei prea târzii reparaţii morale şi a unei victorii morale asupra celor doi securişti blestemaţi. Aparenţele înşeală! Aşa că eram în continuare foarte atent la manevrele lor... Totuşi, încep să se cearnă şi faptele şi oamenii – gândeam eu, impunându-mi o autocenzurare a tuturor evenimentelor. Simţeam nevoia de odihnă, de relaxare spirituală, după zilele de bilanţ, mai grele. Simţeam nevoia de a mă odihni lângă inima Melei şi sufletul nevinovat al copiilor şi la picioarele „străinei iubiri" – libertatea – statuie a răbdării şi a măcinării nervilor în faţa oportunismului, lichelismului şi a fariseismului şi a luptei încrâncenate cu toate acestea, aici şi acum în lumea noastră. O statuie „Pieta", care să înlăture suspiciunile, minciunile, neadevărul din inima multora, o statuie care să simbolizeze purgatoriul nostru. Ştiam că viaţa îşi va urma cursul cu aceeaşi fervoare şi implicare. Peste zeci de ani, m-am reîntâlnit cu dl. Ştefanache, dânsul ca ministru, eu ca spe-

cialist în cadrul Ministerului minelor, convinşi că fiecare a iubit mai mult lupta pentru adevăr decât succesul. Că fiecare dintre noi, indiferent de treapta ierarhică, am luptat cu armele noastre profesionale: perseverenţa, inteligenţa, probitatea pe baricada muncii şi că aruncând cu ochi păgâni o privire retrospectivă peste viaţa scursă ca o apă tumultoasă sau liniştită, pe lângă noi, să constatăm că am relua aceeaşi meserie, cu chemarea ei, cu şi mai multă înverşunare şi luciditate şi ne-am dezbăra de toate prejudecăţile, suspiciunile, moravurile. Sunt convins că una din datoriile cele mai acute şi dramatice din viaţa unui om este aceea de a descrie confruntările morale cu năravurile, cutumele societăţii în mijlocul căreia trăieşte . Destinul meu a fost să „hoinăresc" pe marile şantiere ale ţării, să cunosc inechităţile sociale, culturale ale unei societăţi în profundă schimbare şi „luminat" de izvoarele adânci şi nu totdeauna vizibile ale adevărului, să aşez cărămizile atâtor aşezăminte industriale, sociale, culturale, ce duceau spre fericire, nestatornic hotar dintre veghe şi coşmar.

Şi ca mine au fost mulţi semeni, care, de multe ori, cu multe riscuri personale şi sociale, au făcut acest pas, pentru acel deziderat unic: progresul ţării. Lozincă goală vor spune demagogii. De ce n-au făcut-o ei, atunci, preferând să se aciuiască într-un loc călduţ? „Este o stratificare naturală necesară şi suficientă pe diversele trepte sociale". „Nu toţi pot fi, în acelaşi timp, pe acelaşi scaun", sunt convins că mi s-ar fi răspuns. Corect! Logic şi legic. Injust era faptul că fotoliile de orchestră erau ocupate, de regulă, de cei care nu meritau!... Mi-era o foame de cunoaştere şi de risc frumos greu de stăvilit şi de o purificare prin natură. Am contribuit şi eu, cu puterile mele, la construirea unor citadele ale luminii (lacuri de acumulare, baraje, ecluze, hidrocentrale subterane, cucerire de terenuri în mare pentru construirea de porturi etc.).

Acest periplu profesional constituit din elementele unui raţionament logic, dar şi cu o aparentă disfuncţionalitate în interiorul

ringului vieții, a fost unul din cele mai frumoase capitole ale vieții, cu toate că în cazul meu, în mod clar se rupea o a treia verigă din lanțul fericitei noastre căsnicii. Depărtarea de casă, în mod inevitabil, ducea la o dereglare funcțională a familiei. Se rupea un lanț funcțional al sexualității, care fără discuție juca un rol important în economia căsniciei. Reprezenta sau putea reprezenta această plecare, consimțită de amândoi, o ruptură a temeliei familiei? În cazul nostru timpul a dovedit că nu. Dar o fisură s-a creat în baza piramidei de încredere din care rezultau aserțiuni mai speciale. Nu se deschidea o situație sumbră, dar una de nedumeriri și de îngrijorare, da. Cine putea garanta că în decursul vremii, nu se puteau altera anumite sentimente, încrederea reciprocă? E adevărat că Mela era ocupată până peste cap cu educația copiilor, cu treburile casei, cu serviciul, încât ades trebuia să mai cumpere ceva timp, ca să acopere toate necesitățile. Muncea din zori până noaptea târziu și nu se plângea niciodată. În ce mă privește, munca intensă, extenuantă, de la ora cinci de dimineață până târziu în noapte, nu-mi lăsa timp decât să pun capul pe pernă câteva ore pe noapte. Puteam fi acuzat de prea multă muncă. Simpla aluzie la distracție era o blasfemie. Prețul plecării pe șantier era poate prea mare pentru amândoi. Noi hotărîsem, așa că orice lamentare acum mi se pare desuetă și nelalocul ei. Cert, depărtarea de cei dragi, era o problemă, pe care încercam cu dezinvoltură, să o gestionăm cât mai corect.

O mulțime de supoziții, de neliniști se cuibăreau în sufletele noastre. Nu vreau să fac pe deșteptul, dar argumentele inițiale estompau concluziile de acum. Pentru mine, poate, că era mai ușor de suportat. Natura, frumusețea ei mă purificau, mă întinereau și întăreau, îmi igieniza mintea, creându-mi iluzia unei detașări față de această problemă. Din instinct de conservare acceptam situația, fără complexe de conștiință. Numai că în adâncul sufletului rămâneau niște vagi falii, niște cruste de fuziune, de avarie

extrem de severe, adică nişte mineralogii cu conţinuturi diferite de suspiciuni sau certitudini.

Pentru Mela e victoria ei şi în aceeaşi măsură şi a mea! Cât de mult poate însemna o clipă! În iubire, doi oameni se pot schimba într-o secundă sau pot cimenta o veşnicie. Viaţa avea să demonstreze cât adevăr putea să conţină acest aforism. Ne luptam amândoi cu asperităţile şi tentaţiile vieţii, cu controlul confidenţialităţii, exercitând presiuni asupra noastră şi a diferitelor priorităţi metabolice ale organismelor; tunând şi fulgerând împotriva restricţiilor liber impuse asupra organismului nostru. Ne impusesem, cu bună ştiinţă, un regim de resentimente, privaţiuni sexuale şi deziluzii. Era o dramă familiară sau nu? Trăiam fiecare într-un fel de habisferă din piatră aridă, uscată, alimentată cu izvoare de apă, – copiii – aşa că din acest punct de vedere trăiam aproape într-o zonă cel puţin obositoare. Oazele de fericire le regăseam când veneam acasă pentru o zi sau două. Desigur ele nu puteau suplini oceanul de fericire de care aveam nevoie şi pe care, de fapt, îl „pierdusem" prin plecarea mea pe şantiere. Era totuşi o resuscitare binevenită şi o reomogenizare metamorfică...

***

Simţeam cum se coagulează în mine ideile şi dorinţa de a învinge precum şi „coloana infinită" a unei stări de spirit de iertare şi mântuire. Greaţa faţă de masa de oportunişti, farisei, demagogi creştea ca aluatul în copaie, luând forme abisale de dispreţ, în timp ce dragostea şi respectul faţă de „căruţa de ţărani, care a ţinut în şah imperii", cum frumos spune Petre Ţuţea, era un deziderat şi un ţel pentru care merita să lupţi. Clocoteam ca o oală sub presiune, când mă gândeam că în ţara noastră erau mai multe cozi de topor decât topoarele pe care le trimisese în ţară ingratul sistem bolşevic. În loc să ne revoltăm împotriva călăilor care au distrus această ţară, ascultam, cu umilinţă, clasa

politică cum ne înjură şi crucifică, pentru a doua oară, martirii care au murit prin munţi, închisorile politice şi celelalte gulaguri ale morţii. Groaznică blasfemie. Partidul unic ne amorsa în ură, minciună, fariseism... Substanţa diabolică existentă preponderent în conducătorii comunişti, vectori ai răului, dezastrului economic, social, politic, pe lângă unele calităţi de necontestat, urmărea, în primul rând, distrugerea fibrei creştineşti a neamului românesc. Ce lucru cutremurător!

Poporul român a rezistat milenii tocmai datorită credinţei creştineşti, stânca rezistenţei sale. „Comunismul, în genere, şi cel românesc în special, e un monstru care a pătat istoria neamului cu sângele nevinovat a sute de mii de români şi de aiurea. Ascuns multă vreme sub masca umanismului, la fel ca şi globalizarea actuală, un alt monstru, a crescut sub pretextul facerii binelui public." „Aşa cum un copil te face tată, aşa şi suferinţa de orice natură şi în special cea comunistă te face umanist" – spune Dan Puric. (Cine suntem?). Frica, una din componentele esenţiale ale ideologiei bolşevice ne martiriza, ne copleşea. Mureau în noi înaltele precepte creştineşti şi umanitariste. Era ceva înfiorător, Şi ca o refulare **umorul** ne-a fost salvarea. Pe faţa noastră era permanent **râsu-plânsul. Râsul,** un victorios asupra fricii, un *medaliat al vieţii* asupra morţii. **Plânsul, fără să înduioşeze inima împietrită** a comuniştilor, era **o stare de veghe.** Ancorat la malul realităţii pot spune că eroii nu sunt decât nişte martiri ai propriilor angoase, care-şi scriu viaţa cu lacrimi, suferinţe şi sânge, până îşi termină resursele. Pe urmă devin sfinţi. (Dan Puric, Cine suntem).

„Poporul român a fost un martir crucificat pe înaltele-i precepte creştineşti"... „Toate puşcăriile unde s-a suferit: Aiudul, Sighetul, Piteştiul, Jilava sunt cimitire ale demnităţii româneşti". Sunt bine păzite de laşitatea noastră. Să ne ierte Dumnezeu!" cum frumos spune Dan Puric.

Vremurile erau grele, nesigure din toate punctele de vedere: social, economic, mai ales politic. Bestialul securist mă şicana mai mult ca oricând, ceea ce mă determina să plec din Şotânga cu orice risc. Lucram în industria minieră de zece ani şi de aceea am încercat să plec la Direcţia generală a cărbunelui, din Ministerul Minelor, condusă de inginerul Ion Bogdan, un foarte bun profesionist, dar fricos şi un supus politic. Nu ieşea din cuvântul şefului de cadre Ionică Morar, un fost cazangiu pe la Griviţa Roşie.

– Măi, nea Ionică, tovarăşul inginer vrea să vină la noi în direcţie şi noi avem nevoie de cadre tinere, bine pregătite, pentru a face faţă sarcinii de a creşte producţia de la trei milioane de tone/an – la zece,... ce zici?

– Nu sunt de acord, nu e membru de partid, are dosar urât, ne strică compoziţia socială...

– Bine, nea Ionică, dar pierdem un profesionist, un om de nădejde... care a muncit peste zece ani în specific... în extracţia cărbunelui...

– Nu, nu se poate, a răspuns hotărât marele specialist, cadristul...

Am rămas fără grai. Nu puteam să-mi închipui că în 1962, un director general, care-şi cunoştea interesul şi sarcinile extraordinare ale dezvoltării ramurii respective, nu putea sau nu vroia să angajeze un inginer şi cu cele două condiţii sociale, pe atunci indispensabile venirii în Bucureşti (oraş închis, ce imbecilitate!) şi anume: buletin de Bucureşti şi locuinţă.

Coborând amărît pe scări, m-am întâlnit cu ing. Vasile Scripăţ, directorul Institutului de cercetări miniere, pe care îl cunoşteam, şi spunându-i păsul, mă consolează: te angajez, prin transfer, imediat, la mine. Te aştept mâine să perfectăm formele. A doua zi lovitură de trăznet. Scripăţ, cu regret, mă anunţă că nea Ionică Morar, îi interzice să mă angajeze. Totul în jur amuţise şi asurzise. Doar sufletul şi conştiinţa mai erau vii. Tăcerea era un leit

motiv de supraviețuire. Un mod incert de supraviețuire. Valul de indignare, paradoxal, mă întărea.

Copleşit, dar nu învins, apelez telefonic pe sora mea, Tanți, care lucra la direcția generală de construcții şi montaje instalații petroliere, din cadrul Ministerului Petrolului, care în prealabil aranjase printr-un coleg al ei ing. Valer Pătraşcu, angajarea mea la această unitate. În aceeaşi zi, cu acelaşi dosar şi aceeaşi statură de „dușman al poporului" am fost angajat.

Ministerul Petrolului era altă „țară", fără preconcepții, fără represiuni politice. Totul se desfăşurase ca-ntr-un frumos vis. Totul a fost de bun augur. Se spune că schimbarea locului de muncă înseamnă şi schimbarea norocului. Bineînțeles că bestiile securiste din Pucioasa au căutat să inflameze situația. Dar şi aici era o altă lume a securității... N-a luat nimic în considerație şi efectiv nu m-a deranjat în nici un fel. Schimbarea unei singure persoane, înseamnă schimbarea întregii rase omeneşti. Un sublim deziderat realizat fără efort. Din irisul solar a reînflorit lujerul speranței ce se umfla de iubiri în tăcere şi cu prinos de încredere mă trecea în a lumii putere. Simțeam în suflet bătăile sacadate ale mistuitorului foc de a fi iarăşi „liber" cuvânt brăzdând strămoşesc pământ, din care să sară pruncii de idei în sărbătoare şi-un miruit cântec de Orfeu prin bătătură.

După trei ani, deşi m-am simțit extrem de bine în colectivul petroliştilor, m-am transferat la Combinatul miner Motru, cu locul de muncă în minister, la direcția de investiții, unde în funcția de expert tehnic promovam documentațiile tehnico-economice până la cel mai înalt nivel, conducerea țării. Scriu toate acestea nu pentru a mă proslăvi pe mine însumi, care, în fond, am fost un oarecare, nu cu fumuri de veleitarist, şi cu proiecte mici sau mari, dacă nu temerare, ci pentru că atinsesem cu înfrigurare o vârstă, o vârstă de hotar-prag de maturitate pentru orice om care se respectă... Speram, de ce nu, la limpezirea lumii, la curăți-

rea societății de zgura incompetenței, a lașității, a imposturii... Speranțe deșarte...

Peste tot se instala, cu o deșănțată fanfaronadă, desmățul cultului personalității, desmățul minciunii peste orice graniță invizibilă a bunului simț, și poate cel mai mult mă afecta simțământul suprimării libertăților omului și în special a demnității și libertății cuvântului. Oripilat și dezgustat de culmile neobrăzării celor de acolo, de sus de tot, mi-am zis, cu toate riscurile asumate, că singura cale de purificare este prin muncă în mijlocul naturii. Destinul mi-a scos în cale, din întâmplare, pe fostul meu coleg de an și de facultate Alexandru Simionescu, care, acum, era director tehnic la Grupul de șantiere construcții hidrotehnice Someș.

După o discuție de o jumătate de oră, fără nici un consult prealabil al soției, m-am hotărît să plec din nou pe șantiere, să vântur noroaiele, să admir de pe un vârf de stâncă pleșuvit și drept – năboirile buștenilor, zvârliți la câte-un cot, cu sclipitul fulgerător al păstrăvilor, în susurul limpezitelor râuri, cu sunetul unei tălăngi de prin vreo poiană cu narcise îndoliate și cu o adiere depărtată de fân cosit, de iarbă deasă și curată de munte. Era așa de parcă toată lumea pulsa în inima mea.

O undă de tristețe, de frustrare mă chinuia totuși, căci asta însemna o aventură în căsnicie. Eram obligat, pentru prima oară, să stau departe de iubita mea Mela și de cei trei copiii – Cristina, Bebe și prâslea Bogdan. Se rupea a doua za din lanțul căsniciei, care putea să destrame armonia, deși încheiasem un pact de pace și de deplină înțelegere, nescris decât în inimile noastre. Cert e că niciodată nu mi-am pierdut azimutul, busola inimii și a minții funcționând perfect.

Cinci ani de singurătate prin acele văi fantastic de frumoase Șoimul, Negruța, Calul, Valea Iadului, Valea Drăganului, m-au purificat și pregătit, cu fler și cutezanță, să părăsesc „Someșul" și Bucureștiul, în 1975, de data asta, împreună cu Mela și prâslea

Bogdan, pentru a-mi aduce contribuția, după puterile mele umile, la construirea uneia din cele mai epopeice lucrări tehnice: Canalul Dunărea-Marea Neagră.

Ce satisfacție profesională poate fi mai mare decât atunci când vezi cum se ridică sub ochii tăi un baraj, o ecluză, un pod, se cuceresc spații în mare pentru construirea de porturi și multe asemenea? Și tu îți aduci umila ta contribuție? Memoria dezlănțuită mă aruncă în numărătoarea inversă a vieții... Mă revăd pe șantierul hidrotehnic Remeți, unde îmi aduceam efectiv contribuția, alături de ceilalți colaboratori inginerii: Mitică Fușcă, E. Muntean, Sile Mărcean, Ilie Stan și mulți alții, la toate lucrările (puțuri de acces la hidrocentrala de la Remeți, galeria de forță Remeți, galeria de fugă de la Valea Iadului, barajul Drăgan etc.). Astfel, barajul Drăgan, o adevărată minune tehnică, înalt de peste 90 de metri, în dublu arc, urma să fie construit la confluența a două râuri și să zăgăzuiască în spatele său sute de milioane de mc. de apă, și noi, câțiva hărăziți de soartă, trebuia să fim constructorii lui.

Numărătoarea inversă începea. Fabulosul proiect, trebuia să treacă de pe planșeta de proiectare în stânca dură a munților Bihor. Am descins din „Africa" (microbuzul șantierului, în care vara era o căldură insuportabilă și iarna un frig cumplit), în cătunul Zărnești, o trupă de zece inși, cu speranța nemărturisită a întâlnirii cu frumusețea nedisimulată, barbară a Apusenilor. Pentru cuplul muncă – înzidire –, natura era infrastructura. Simțeam și vedeam, imperceptibil, pașii calmi și siguri ai strămoșilor noștri măsurând moșia, precum și saltul volutic al căprioarelor, în zborul lor incredibil sărutând genele vântului, trasând cu eleganța curajului, arcul de lumină al viitorului baraj. Aici, pe Valea Drăganului, la confluența cu Sebișelul, arcul de beton de 90 de metri, va zăgăzui energia aurului alb, înmiind-o în nesfârșit curcubeu de putere în uzinele subterane de la Remeți și Munteni. Aici, toată jalea străbunilor, ca o simfonie pastorală, și lacrimile amare scurse

din ochii lor, se vor reverbera în caii putere, invizibili, ce vor zbura pe viitoarele linii electrice. Aici în această zonă superbă, uneori neospitalieră, nelocuită decât de căprioare, lupi, şi alte animale sălbatice şi în care ploile şi viforul năpraznic toamna şi iarna fac casă bună, şeful lotului, inginera Magda Olaru, cu o trupă de cinci zeci de mineri, electricieni, mecanici îşi începea, cu multele greutăţi inerente, devierea râului Sebişelu şi atacarea galeriei de aducţiune. După o masă frugală ne apucăm serios de treabă. Toţi, proiectanţi şi constructori, ştiam ce avem de făcut. Topografii bat primii ţăruşi ai primelor lucrări, ca semnătură a unei opere dătătoare de lumină şi energie.

Numărătoarea inversă a început. „Mâine începem transportul rulotelor, al materialelor pentru barăci, a utilajelor specifice". Înserarea îşi aruncă încet, încet pletele-i negre. Ne pregătim de plecare, mai ales că vremea s-a schimbat brusc: plouă, ninge. La întoarcere, deşi muraţi bine de capriciile vremii, se glumeşte mult. Fiecare dintre noi, deşi obosit, nu conteneşte să-şi exprime admiraţia faţă de izbânda frumuseţii naturii, a cutezanţei poeziei vieţii de constructor hidroenergetician. Se împlineau pe nesimţite fuziunea om-natură, momentele de intimitate, de integrare rapidă, de contopire cu elementele naturii copleşitoare.

Furat de inedit, reperezi totuşi câteva contraste: sunt cele ale începutului de drum şi apoi de adaptabilitate, extrem de rapidă şi de uşoară la aceste condiţii aspre, şi devii parcă al locului de când lumea. Asta e viaţa cu misterele ei. A doua zi am revenit cu forţe înzecite şi am început organizarea de şantier, deşi afară era o vreme câinească. Ploua, ningea, frig. Muncitorii, inginerii stăteau dârz la datorie. Apa, zăpada îi spală, îi udă, dar ei muncesc cu stoicism, abnegaţie. Ştiau că de repeziciunea şi dârzenia cu care lucrează vor intra mai repede în barăci.

– No, Ioane, dă-mi cleştele de sudat şi măreşte puţin amperajul, că peste o jumătatea de oră termin!

– Ia-l şi termină odată! îl apostrofă, în glumă, Toader.

Pe la prânz soarele, la început timid, a început să zâmbească prin brazura brazilor. Săgeţile razelor ne mângâie, trezind, în sufletele noastre înghețate, speranţa şi bucuria victoriei.

Oameni vii şi stânci aride! Stânci tari şi oameni puternici! Natură dezlănţuită şi oameni curajoşi. Înfruntare directă şi victorie umană. Un triumf simbolic al tăriei de granit al acestor anonimi oameni, călițI în focul atâtor alte bătălii ale naşterii luminii de la Bicaz, Argeş, Lotru, Tarniţa. Noapte şi zi, frig şi arşiţă, constructorii, minerii, fierarii, betoniştii ca un singur om, forează şi cizelează în conştiinţa lor: adevărul, cinstea şi poezia muncii.

– E ora douăzeci, Ioane!

– ... ?!!

– Măăi, Ioane, nu auzi, s-a terminat de mult şutul!

– ...!

Într-un târziu, când ploua cu întuneric, Ion, sudorul, îşi ridică masca de pe fruntea asudată şi scuturându-şi molcom braţele şi picioarele, pentru a şi le desmorţi, ceru o ţigară. Lucrase toată ziua, încordat ca un arc, la sudarea cadrelor metalice ale unei barăci. Era obosit, dar mulţumit. Cu un gest calm îşi aprinse prima ţigară din acea zi şi se bucura ca un copil scăpat din casă după terminarea lecţiilor. Era satisfăcut că avea acum unde să lucreze la adăpost.

Surâsul toamnei ruginii deschidea ferestrele inimii. Iarna bătea timid, cu degetele albe ale fulgilor de nea, la poarta încrederii în succesul efortului nostru. Stropi de ploaie, avizi de adevăr, de rezultate efective, spălau unele îndoieli din mintea noastră. A trăi înseamnă a străbate depărtarea... a vedea cum în patru-cinci ani barajul Drăganului va zăgăzui energiile apelor, iar hidrocentralele de la Remeţi şi Munteni le vor transforma în megawaţi.

Numărătoarea inversă a început... A început numărătoarea încrederii în viitor, a durării unei opere prin poezia muncii... iar

natura este marele laborator unde se făuresc marile identităţi umane. Marile lucrări executate de mulţi ingineri, arhitecţi, cu minţi strălucite, şi muncitori cu mâini de aur, poartă discret, ca pe un buletin de populaţie acest „dat" de contingenţă şi fluiditate.

Indiscutabil că există şi mulţi contestatari răutăcioşi, înrolaţi în grupurile fanatice şi violente, cu o genealogie distinctă, care-şi construiesc propria identitate, irevelantă, zgomtoasă, fără un temei legic şi logistic, neavând la bază nicio realizare notorie. Ei îşi joacă vocaţia şi priceperile lor la ruleta şanselor de altă natură. Omul, cu bolta lui de nelinişti, plutind peste rasă, timp şi spaţii, dăltuieşte din strigătul cremenii, cu puterile lui puţine, punţi de lumină, un tors de adevăr, cu regăsire pe tâmplele acestui pământ, aprinzând fulgerător scânteia veşniciei. Omul se interesează, cu afecţiune apriorică, de geneza lui şi cu gânduri scăpărătoare şi înaripate îşi oferă o viaţă cu bunăvoinţă vicleană. După un timp nici nu mai face deosebirea dintre el şi ambient. Se contopeşte în el şi îndrăgostit de viaţă, amator de înălţare în catedralele cunoaşterii, îmbrăţişează eternitatea clipei şi hipnotizează timpul atavic, care se opreşte pe loc şi trece prin el ca printr-un tunel. Încurajat de senzaţia apropierii de adevărul absolut – „dumnezeirea" – moare, fără a-şi vedea opera terminată. Rădăcinile îi rămân peren înfipte în argilă. Se întâmplă ceva imprevizibil. Forţa supremă, eternă, fundamentală îl reînvie în vechile tipare şi-i dă puterea să reînceapă totul de la început, cu un consens al discreţiei. Istoria începe de la Sumerieni sau cu cinci mii de ani înainte şi nu se termină niciodată. Se repetă ciclic cu apatia rutinieră, în ecuaţia incertitudinii din microfizica lui Heidegger, punând pecetea astfel asupra dilemelor, miturilor, legendelor. Ceea ce înseamnă că prin străfundurile conştiinţei există ideea veşniciei, chiar dacă, difuză, dilema există.

Dezavuat, încrâncenat de mersul societăţii spre alienare, de lipsa respectului reciproc dintre oameni şi fenomene, de bulver-

sata orânduire şi a legităţii vieţii, de nerăbdarea oamenilor de a nu se mai asculta, respecta, omul devine un mesager al urii, al încrâncenării, ca variante şi varietate a conştiinţei alienate. Omul devine prizonierul unei idei fixe. Calcă-l pe cel de lângă tine în picioare, ţie să-ţi meargă bine! Toate resursele distructive sunt concentrate şi proiectate asupra aproapelui şi devin motivaţia eşecurilor personale, chiar a ratării. O pistă falsă, deviată. O evadare din propriul perimetru cauzal, căci fiecare poartă în sine izvorul neîmplinirilor. În acelaşi timp, nu există o obtuzitate mai mare decât definirea unui străin, pe care fatalmente, îl cunoşti dintr-o relaţie unilaterală, prin prisma resentimentelor şi idiosincraziilor tale. Ura dezechilibrează omul, îi răpeşte cumpăna judecăţii, îl aruncă în abisul incertitudinii. De-a lungul anilor lăuntricul se reorganizează, evoluează, se mai şi însenineză, în timp ce fiinţa materială regresează, îmbătrâneşte.

După zeci de ani de îngrijire atentă pentru menţinerea unui „statu-quo", de persoană curată, simţită, dacă nu agreabilă, demnă de respect, vrei nu vrei, cazi într-o fadoare de poză îngălbenită. Într-o zi ochii se opriră pe albumele cu fotografii de familie, de pe şantierele pe unde am lucrat. O lacrimă a răscolitelor amintiri îmi umple faţa.. Le-am parcurs cu ardoare şi o binemeritată „sfinţenie", deoarece regăseam în ele parfumul trecutului, tumultul creator al tinereţii, nostalgia unui paradis pierdut. Numai cine nu a trăit în austeritatea, fineţea, mâhnirea, disperarea multor momente ale împlinirii profesionale şi dăinuirea unor lucrări ce rezistă sute de ani după tine, nu poate înţelege mulţumirea eului satisfăcut sau suferind... Imi defilau prin faţa ochilor şantierele Măguri, Remeţi, Valea Drăganului, canalul Dunărea-Marea Neagră, cu satisfacţiile morale şi profesionale şi simţeam reînodarea legăturilor sufleteşti cu natura, cu dăinuirea. Să evadezi din ele e foarte dificil. Izvorul mirific al cuvântului m-a îndemnat să aştern impresiile, trăirile pe hârtie, să reparcurg cu ochii minţii şi

cu alte percepţii intelectuale şi sufleteşti acele drumuri prăfuite de colbul amintirilor. Ridic masca obtuzităţii, indecente, de acum şi printr-o igienizare a minţii şi a sufletului arunc o nouă lumină asupra destinului meu şi de ce nu şi al lumii...

IGIENA MINȚII ŞI A SUFLETULUI...

Într-o duminică de iulie provocatoare, incitantă, eram în balconul locuinței, cu Cristina – fata noastră –, studentă la construcții acum, şi discutam, meditam despre destinul omului şi al pământului, indisolubil legat de sursele de poluare mintală, într-o ambianță plăcută, căci balconul era un fel de grădină flamboiantă, un paradis floral. Cristina atacă direct şi cu aplomb problema: „Societatea umană se schimbă, în ultimul timp, foarte rapid şi din nefericire spre rău... Multiplele provocări contemporane atât de ample şi de corosive strică echilibrele şi aşa destul de instabile şi fragile, deteriorizează grav pilonii morali, sociali, politici ai lumii... Asistăm total neputincioşi la degradarea tot mai accentuată a temeliei vieții şi implicit a societății, cu toate aparențele de progres tehnologic, civilizator, care mai mult certifică această stare de degradare, decât de redresare morală, socială, civică, politică. Oamenii simt tot mai acut necesitatea igienizării, purificării minții, sufletului şi a trupului, adică a curățirii „holistice". Aceasta înseamnă că dimensiunile spirituală, psihologică şi fizică fie stau toate, fie cad împreună. Acesta e motivul pentru care şi sfințirea promovată de Biblie are în vedere toate aceste aspecte, pentru că omul e o indivizibilă unitate „trup, minte, suflet"...

– Numai că igienizarea morală, intelectuală, fizică nu se poate face de azi pe mâine, am intervenit eu, mai ales că această purificare nu se poate face numai pe cale religioasă, ci şi prin educație socială, civică serioasă şi solidă, prin îmbunătățirea globală a

condițiilor și a standardului de viață. Fenomenul este atât de necesar încât, în situația actuală, a cronicizării bolilor pământului și a societății umane, numai o soluție dumnezeiască, mântuitoare, ar mai putea salva omenirea. Gravitatea bolilor sociale, mentale, morale ale omenirii și polarizarea cronică a societății în săraci și bogați, ignoranți și proști pe de o parte și inteligenți și buni pe de alta, este atât de profundă și aproape ireversibilă, încât nici cunoașterea deplină a acestor racile și tare sociale nu mai poate ajuta acum eficient. Sensul și direcția omenirii sunt unice: apocalipsul.

– Haide, tată, nu fi atât de pesimist! Omenirea a mai trecut prin asemenea momente și a găsit soluții de salvare... e adevărat cu mari sacrificii și dureroasă recunoaștere...

– Cristina, acum, omenirea a atins apogeul decăderii și nu văd ce forță omenească poate opri căderea liberă... Cunoașterea, rațiunea, libertatea, democrația, adevărul, bunătatea sunt sinonime cu distrugerea... Mai curând sau mai târziu, puțina rațiune ce mai există, nu poate redresa o situație catastrofală în adâncimi și aparent liniștită la suprafață, atât timp cât pofta nebună, iresponsabilă de îmbogățire prin orice mijloace și mai ales prin distrugerea plămânului verde al pământului – pădurile – și poluarea fără măsură a apelor și a aerului cât și pofta de hegemonie autoritară, sălbatică, cu șantajul celor mai sofisticate arme pe care le-a cunoscut umanitatea, nu pot duce decât la distrugerea civilizației pământene...

– Maleficul va învinge, zici tu. Eu zic: subconștientul omenirii, marcat tocmai de acele situații monstruoase ancestrale, va condiționa, prin mecanisme încă necunoscute, sau cum spuneai adineauri printr-o minune dumnezeiască, mântuitoare, fluxul lăuntric rău și orb al oamenilor și toate acele malefice dorințe, impulsuri primare... vor fi stopate...

– Mă bucură optimismul tău, dar realitățile din jur: cele două

războaie mondiale cumplite, terorismul global, scufundarea în mocirla pestilențială a imoralității, a ateismului feroce, a luptei distrugătoare dintre religii, în special dintre iudaism și fundamentalismul islamic, a pierderii, din ce în ce mai mult, a identității de ființă rațională a omului, de abrutizare a maselor și transformarea lor în carne vandabilă de tun și a deconștientizării omului de responsabilitatea de a-și păzi grădina sau spațiul în care să-și manifeste libertatea, asistăm, fără nicio putere, de a întrerupe acest flux de dezumanizare și de autodistrugere.

Civilizația umană probabil că a ajuns, conform clopotului lui Gauss, în vârful calotei, după care urmează căderea ireversibilă și inevitabilă.

– Da, tată, dar în epicentrul acestei mari lupte dintre bine și rău, virtute și decadență, fariseism și adevăr, iubire și ură, este chiar domeniul uman, e adevărat atât de imprevizibil, unde factorul cheie este chiar omul pus ca „paznic". Și eu am încredere în forța, capacitatea omului de a opri această dengrigoladă morală, psihică...

– Păi, aici e problema: se pare că acest antidot – OMUL – face mai mult rău, acum, Pământului și acesta, la rândul lui, căutând să-și apere viața, cufundă și mai mult omul în abisuri necontrolabile... Omul, ființă complexă și de neînțeles, poate avea de la generație la generație comportamente și conștiință diferite. Și din lumina dumnezeiească se copilărește în neliniști de gând și tot vrea altceva și altceva..., dar, vai, acum a ajuns în haosul din jur logos solar neomenit... Tăcut și răstignit pe crucea păcatelor lumii, un răzvrătit în inima necuprinderii, un Iisus arzând de mult în hume și o unduioasă mărturie a îmbătrânirii, fără de tăgadă, a clipei lui, ba chiar a pieirii lui.... nu va mai găsi resurse să se salveze...

– Da, e adevărat, omul, peste înomenite ere curgătoare, trece cu ritm de început, fără hotare, și-n cosmice învăluiri și primeniri de soare, limpezește abis de suflet și-n amforele vieții toarnă

justiția iubirii ce-o are și se vrea eterna lumină a devenirii și a cunoașterii de sine...

E adevărat că asupra omenirii se năpustesc cu înverșunare un potop de confuzii, avalanșe de interese barbare, primare, meschine ce alterează mintea umană, distrug reperele morale, alterează discernământul, pervertirea simțămintelor, împietrirea inimii și blocarea voinței... și reduc la tăcere conștiința, dar revin și spun cu fermitate: igienizarea spirituală este o stringentă necesitate și ea mai curând sau mai târziu va fi medicamentul salvator...

– Și eu sunt de acord cu tine, Cristina, că omul încearcă să-și găsească dimensiunile, limitele cunoașterii și progresul limitelor, dar valuri cinice de întunecime, de perfide interese aruncă omenirea în „splendori de confuzii" și în polare ierni de suferințe. Și mai e ceva, această necesitate absolută de purificare spirituală devine, însă, un fel de blestem existențial... aș zice un „păcat primordial" de care trebuie să scăpăm cât mai repede... Va putea omul în această țesătură diabolică de interese meschine, de întrepătrunderi legice de fenomene, de stimuli malefici, de poluare informațională și mai grav de alienație mentală (poate cea mai gravă și nouă boală a omenirii) cu impact moral dintre cele mai dăunătoare, să găsească căile rațiunii, soluțiile salvării? Oare, în ecuația, reciproc valabilă, dintre cauzalitate și finalitate, nu pot interveni și alte fenomene enigmatice, destine microfizice, încă, nedescoperite, care poartă în ele geneza și memoria universului și ar putea elucida sau încălci mersul evenimentelor, după un program prestabilit de „suprema inteligență"?

– Umanitatea, încă, plutește, înnoată într-o „maree neagră" de mesaje imorale (pornografie, pornologie), în special în emisiunile radio și Tv (video și audio), dar și în publicații scrise și mass media din întreaga lume, dar eu spun că noi suntem aceia care alegem cu grijă cotidienele, posturile TV pe criteriile moralității

şi curiozităţii. În cazul în care ne dăm seama că nu corespund aşteptărilor noastre, le abandonăm sau schimbăm canalul...

– Aşa e ... dar cele mai multe publicaţii, emisiuni TV şi radio sunt axate pe imbecilele realităţi mondene (înfrumuseţări artificiale – sâni şi funduri siliconaţi, schimbarea sexului etc.) şi asta pentru că în fruntea acestor instituţii au ajuns proştii, incultii, agramaţii, escrocii cu bani, eliminând valorile. Şi atunci nolens-volens te mai uiţi, din curiozitate, la aceste imbecilităţi şi la aceşti impostori obraznici. Chiar şi în faţa certitudinilor negative, omul nu mai găseşte resurse volitive de a se sustrage vrăjii hipnotice a păcatului... Stupefiant este că cele mai multe vizionări de violenţă – filme, spectacole porno, crime odioase, războaie SF – sunt făcute de copiii între 10 şi 15 ani, ele costituind „şcolarizări" voluntare în filosofia forţei, un sport al distrugerii... Indiscutabil, pe lângă sporturile paşnice şi pozitive ca tenisul, atletismul, când lupta se dă cu altul sau cu tine însuţi, în depăşirea propriilor limite, celelalte care inundă ecranele TV, ca boxul, K 1, luptele pe viaţă şi pe moarte în bazine cu nămol, sunt „ateliere" ale războiului, în vederea antrenării combatanţilor pentru adevăratul război din viitor. Sau filmele în care distrugerea semenilor şi a bunurilor materiale este singura deviză şi unicul crez, pe mine mă oripilează.

– Desigur, unidirecţionarea sportului spre violenţă (o constatare gravă şi adevărată) inflamează şi pe spectatori, mă completează Cristina. Astăzi, din ce în ce mai mult, spectatorii din întrega lume, sunt extrem de violenţi, alienaţi, bolnavi de violenţă. E un simptom agravant, în simptologia generală a alienării mondiale. Şi dacă ar fi singurul domeniu...

Toată viaţa noastră a fost atinsă de filoxera răului, demenţei şi tendinţei de autodistrugere...

– După mine, Cristina, noi trăim într-o ficţiune a binelui şi a răului. Noţiunea în sine nu exprimă neapărat ceva rău, întrucât şi parabolele sunt ficţiuni. Când acest termen însă desemnează

construcțiile literare sau cinematografice imaginare – care scot pe cititor/spectator din realitatea căreia și așa nu prea reușește să-i facă față – atunci ficțiunea devine sinonimă cu drogul. Ea are „meritul" de a clădi o lume paralelă, incomparabil mai plăcută și fără dușmani, cu o dinamică de „happy-end". Dopat cu aceste evadări, realitatea va apărea omului ca un dușman, demnă de urât și de izgonit. În cazuri extreme, când discordanța cu realitatea ajunge chinuitoare, se instalează psihoza.

– Un lucru semnificativ, zice Cristina, e și faptul că „psihologia" eroilor de roman este aberantă și atipică, aceștia comportându-se nefiresc, cu totul altfel decât de cum acționează psihologic un om cu viață reală, ci după pofta și inspirația și fantezia autorului. Iar cel care se identifică (prin substituire) cu eroii fictivi, curând își pierde naturalețea psihică și va acționa straniu, după cum a fost „programat" de către personajele sale model.

– Evident, Cristina, sunt și excepții. Multe personaje, eroi din romane (Ilie Moromete, Ioanid, Apostol Bologa etc., etc.) sunt de multe ori copii fidele ale oamenilor din viață și numai imaginația autorului ne poartă în fantastic, supranatural. În science-fiction, partea rea a acestui gen de informație constă nu doar în tendința de evadare din realitate, ci mai ales în amestecarea suprarealului în realitate. Cineva aflat sub influența SF-lui nu mai recunoaște hotarul care separă realitatea de fantezie.

– Să înțeleg, tată, că scriitorii, indiferent de stil, concepție, verb, intuiție – sunt tentați, datorită fabuloasei dezvoltări a tehnologiilor din ultimul timp –, să abordeze teme cosmice – fanteziste acum și poate realizabile după 100 de ani, sau să înoate prin flecăriile, glumele, ușurătățile vieții, pentru mulți ele constituind un scut, o proteză a fericirii pe care n-au găsit-o în viața lor.

– Da... lecția umană a vieții e o „taină a tainelor" ce urmărește scoaterea omului din dispozitivul solemn al marii lupte de aflarea adevărului sacrosanct, de ruperea nodurilor gordiene ale tainelor

cosmice şi pământeşti. „Lăudăroşenia vieţii" tânjeşte după etalare, când aceasta nu-i stă în putinţă, se compensează cu etalările altora mai norocoşi, cu idoli şi vedete prin binecunoscutul proces de „substituire". A fi la curent cu „evenimentul zilei", a stăpâni numele zeilor fotbalului sau ai ecranului, îţi dă senzaţia că totuşi trăieşti, când de fapt eşti pe la periferia vieţii. De ce? Pentru că o mare parte din aceste vedete nu sunt modele de urmat. Din contră... Spuneam că trăim într-o ficţiune. Mă explic: în societatea modernă, – în special – constatăm cu stupefacţie, asocierea mai ales a tinerilor la „tovărăşiile rele" care strică mai întâi cercul influenţei bune şi a judecăţii sănătoase, abia după aceea obiceiurile bune. Nu ştiu şi nici nu voiesc să descâlcesc eu lucrurile astea, când şi în ce fel se produc miracolele în sufletul omului, fiindcă se petrec şi asemenea lucruri în lumea asta mare şi frumoasă!...

– Da, ai dreptate! Şi în mediul nostru studenţesc se manifestă asemenea fenomene îngrijorătoare. Eu mă simt ca-ntr-un penitenciar. Locuiesc în celula mea socială: facultatea, unde toţi colegii sunt ca nişte roboţi, fără a îndrăzni de a se bucura de boemia vieţii studenţeşti, fiindcă aşa vrea partidul. Orice ieşire din canoanele comuniste este pedepsită. Incredibil, dar adevărat, partidul interzice ascultarea muzicii de jazz, ca pe un rău, pur şi simplu, pentru că în intimitatea lui jazzul conţine libertatea de exprimare artistică, independenţa şi inspiraţia autorului faţă de orice încorsetare... ori aceste lucruri contravin dictaturii, care nu admite libertatea de acţiune, ci numai supunerea totală doar modului de gândire comunist. Jazzul este un embrion de libertate periculos şi de aceea trebuie suprimat. Sau oripilanta idee a lui Stalin că cibernetica este o nerozie imperialistă... interzicând studierea ei în şcoli şi facultăţi. Pentru mine a fi liber în gândire, acţiune şi mişcare înseamnă totul. Mă simt legată de mâini şi de picioare în faţa unor asemenea idei şi mai ales nu pot suporta această încătuşare ideologică, politică... de aceea te invidiez că ai

reuşit să evadezi, pur şi simplu, în mijlocul naturii, purificatoare, unde oricum eşti mai liber, decât în acest mediu nociv, pietrificat, îmbâcsit de ideologia comunistă... deşi ştiu cât de greu îţi este să fii departe de noi, cei dragi... Oricât de inabilă ar fi interpretarea mea, dar evidenţa lucrurilor este iminentă şi intolerabilă. Oricât de tolerant ai fi faţă de noile tendinţe imorale, inumane ale evoluţiei societăţii, în general, şi, în special ale celei româneşti, dar coroborându-le şi cu tot mai pronunţatele calamităţi naturale, provocate evident, tot mai frecvent, de către om, dar şi de forţele cosmice potrivnice şi insidioase, nu poţi să nu te îngrozeşti în faţa viitorului insalubru şi sumbru ce se deschide în faţa omenirii. Scepticism, ignoranţă... din partea cui? Din partea tuturor! M-aş bucura să nu fie aşa! Desigur omenirea are înăuntrul său resurse, ingeniozitate, înţelepciune reflexivă, care să-i permită o redresare funciară, dar în mod sigur cu faţete întunecate, cu din ce în ce mai împuţinate puteri şi frumuseţi intrinseci, nesincronizate, armonizate cu întregul ambient. Din păcate Pământul şi natura sunt îmbolnăvite cronic de către om, şi, inevitabil, se va ajunge la un desnodământ tragic, nedorit, dar implacabil...

– Ai multă dreptate, draga tatii, şi pentru a mă descărca spiritual, aş folosi o metaforă: omenirea suferă de o nostalgie a viitorului!... Numai că vibraţiile dureroase, ecourile de luciditate transmise din ce în ce mai frecvent şi cu mai multă acuitate, chiar ferocitate, de către ambient, nu mai fac priză cu roca mamă, Pământul! Valul Tsunami, provocat de către natură, împinge umanitatea spre abis, neantizare, iar Pământul va rămâne pustiul, fără suflet, vlagă şi intră-n moartea cosmică, precum Marte, Venus, Neptun, Jupiter, Uranus, cu o indulgenţă plictisită. Peste miliarde de ani poate o să reînvie, înscriindu-se în legea nescrisă a cosmosului. Acesta, poate, e mesajul ce-l transmite omenirii, Pământul, pe un culoar impersonal, in soto-voce.

Dar să revin la ale noastre: Cristina, mi se rupe inima de dorul

vostru, dar așa cum spui, după ce am trecut de teamă și crispări, am devenit stăpân pe situație și fără să mă laud că am sfințit locurile unde am muncit, cu eforturi și cu nervi, cu înjurături și bodogăneli, dar le-am sfințit, dând un sens precis lucrurilor, vieții și sunt convins că dacă aș reînvia în altă viață aș alege același drum al construirii, al dăinuirii de lăcașuri de lumină, de noi forme de civilizație, deși știu că ades civilizația e un rău necesar al dezvoltării omenirii.

Pe măsură ce trece timpul sunt tot mai mult convins că viața trebuie trăită, îmbunătățită față de cum ți-a dăruit-o destinul. Îndelungul, perseverentul, durerosul drum străbătut cu sentimentul furtilității, cu obstacolele inerente, meandrele depășite, este de fapt pragmatismul vieții . Mi se pare superflu să mă fac că nu știu că natura implică o anumită exaltare. Este emoția cuprinderii eului nostru, atât de fluent, indecis, nestatornic în tiparul cuvintelor fixe... și al avatarurilor vieții...

– Da, tată, vitregia vremurilor din decadele a patra și a cincea ale secolului al XX-lea, au lovit dramatic poprul român și nu numai, bulversând destinul multora dintre noi, imprimând mari imperfecțiuni în structura biologică, socială, culturală a umanității și producând deteriori ale echilibrelor istorice și ale naturii, cu efecte imediate, dar mai ales în timp și deosebit de nocive pentru însăși viața pe pământ...

– Așa e Cristina și de aceea oamenii trebuie să înțeleagă bine și rapid acest pericol iminent care poate avea consecințe nefaste, de mare amploare și pe întinse zone ale pământului... probabil că omenirea a ajuns la un capăt ciclic și trebuie s-o ia de la început...

– Iar ai căzut în găleata cu melancolie... mă admonestă fiicămea...

– Plătim un tribut prea mare pentru fiecare pas făcut înainte...

– şi n-am mai avut timp să-mi continui dizertaţia, căci Mela ne-a întrerupt interesanta şi incitanta noastră discuţie:

– Dragii mei, dar voua nu vi s-a făcut foame?

– Ba da, că te-am mânca şi pe tine cu papuci cu tot... am răspuns noi, pe un ton vesel...

– Poftiţi la masă, că v-am pregătit nişte bunătăţi de-o să vă lingeţi pe lăbuţe...

– Ce-ai zice dacă ai aşeza masa în balcon?... „Nu, pentru că e prea mare deranjul... şi masa e deja aranjată în sufragerie... Altădată, da!"

Altădată, însă, am reluat discuţiile cu Cristina, abordând problemele grave ale omenirii şi noile tendinţe de dezvoltare economică, ştiinţifică, educaţională, ţinând seama de faptul că inteligenţa artificială a calculatorului e capabilă să facă mii de calcule sau raţionamente, ce ţin de apanajul intelectului uman, ba chiar să-l depăşească la soluţionarea unor probleme ce au rezistat savanţilor...

– Cert, zice Cristina, computerul, este metafora secolului XXI, cu întrebarea incitantă, contradictorie: pot maşinile să gândească? Umaniştii care denunţă „maşinizarea" omului consideră că a atribui maşinii esenţa fiinţei umane e un sacrilegiu. Pragmaticii, din contră, susţin că după o perioadă de „acomodare", inteligenţa artificială, în paralel cu inteligenţa umană, va dezlega, în primul rând, misterele funcţionării creierului uman, rămas la stadiul de „cutie neagră" şi va influenţa hotărâtor domeniile cheie ale societăţii, cum ar fi: educaţia, cercetarea fundamentală şi aplicativă în biologia genetică şi bioinginerie şi cercetare cosmică, cu dezvoltarea tehnologică în domeniul biocomputerelor. Până acum roboţii, sistemele: expert din medicină, demonstrarea automată a termenelor, traducerea automată şi simultană în mai multe limbi a unui text, recunoaşterea formelor (rachetele care-şi găsesc singure ţinta), judecătorul automat care dă sentinţe şi diagnosticul medical,

studii literare ale operelor scriitorilor, poeților, zborul automat în cosmos sunt numai câteva domenii de aplicații ale inteligenței artificiale, Evident, se va evita contaminarea epistemei cu doxa pentru a nu se pierde universalitatea.

– Da, dar cu aceasta dispare și fundamentul și speranța construirii unei singure lumi și a unei civilizații unice, ca stâlp al umanității – am intervenit eu.

– Evident, probabil, vor apărea câteva concepte filozofice, sociale, politice, economice ale unor posibile civilizații, cu recunoașterea sau nu, a unor norme cum sunt drepturile universale ale omului încorporate în sfera civilizației în rezonanță cu culturile diferite.

– Cred că ai dreptate. Azi cunoașterea și know-how-ul, produsele cu caracter universal ale științei și tehnologiei, care circulă pe toată suprafața planetei sunt marii autori ai globalizării. Numai lungimea de undă diferă. Tentativa nerațională a comunismului de a inventa „altceva" s-a dovedit un lamentabil eșec, mai mult o crimă împotriva umanității și o greșeală impardonabilă. Capitalismul, cu toate succesele înregistrate de-a lungul a patru secole de existență, poartă în el tarele inechității sociale dar și germenii cunoașterii și ai dezvoltării societății pe noi paliere de civilizație, dar și contradicții grave ca dezvoltarea inegală economico-socială, provocatoare de mari conflicte politice și militare, precum și mari dezechilibre ale ecosistemului global.

Discuția s-a terminat în „coadă de pește", fiindcă mirosurile preparatelor culinare, pregătite de Mela și foamea declarată a lui Bebică, venit de la un meci de baschet epuizant, ca și „strigătele" de „mi-e foame" ale lui Bogdănel, ne-au strâns pe toți în jurul mesei frumos ornate, cu de toate... „Poftă bună!" ne-am urat unii altora și câtva momente nu s-a auzit decât zgomotul furculițelor, lingurilor prin farfurii... Se împlinea o zi fericită de familie.

***

„Un sprijin, un zâmbet, o încurajare, o recunoaştere venite la timp, sunt, ori pot fi, egale cu un destin." (Ion Caraion)

Toţi oamenii, inclusiv eu, Cristina, Mela suntem fiinţe umane invadate de stihiile noastre interioare, care conlucrând cu cele din afară rup zăgazurile subminând forţa noastră vitală şi atunci se aude acel „boudonnement fatal"... al inconştientului fiinţei umane. Când femeia reuşeşte să-şi înfrângă acest „boudonnement" devine expresia pură a misterului feminin şi nu mai pare un dar dintr-o lume în altă lume. E ca o lumină din zenitul amiezii, o lumină a unei lumi cu valori morale bine stabilite, în care conflictele nu devin tragedii, în care nimic ireparabil nu se întâmplă: la baza acestei lumi stă sfânta tradiţie a familiei care are obligaţia să-şi crească pruncii în respectul acestor valori, să-i înveţe ce e bine, ce e rău, să le transmită o tradiţie bine întemeiată pe câteva precepte verificate: să nu minţi, să nu furi, să nu ucizi... Cu această lumină, eu şi Mela, am căutat să construim o lume a noastră mai bună, mai bogată spiritualiceşte. Numai timpul să aibă răbdare cu noi. Fără discuţie, instinctiv, ziceam că viaţa noastră este o însumare de experienţe frumoase şi mai ales de revelaţii.

Cristina era pe atunci o studentă foarte bună la învăţătură, a doua din an, şi asta nu pentru că primul era Dan Ghiocel, fiul rectorului institutului de construcţii prof. Ghiocel, ci fiindcă acesta era un tip extrem de inteligent, serios şi perseverent. De ea se îndrăgostiseră toţi colegii şi nu numai. Înaltă, mlădie, cu un farmec aparte şi un mijloc de albină, era veselă mai tot timpul şi le cam dădea cu tifla băieţilor, îşi râdea de ei, când se înrăgosteau de ea, mai totdeauna, adică, fiindcă mereu oftau câte doi-trei după chipul ei încântător. Nu avea nimic de eroină în felul ei de a fi, ba din contră, era o fetişcană cinstită, muncitoare, afectivă, distinsă şi destinsă pentru cei mai mulţi cu care venea în contact. Şi poate că ăsta era marele ei avantaj, că nu trebuia să facă eforturi pentru a-şi pune în evidenţă calităţile naturale, intelectuale şi fizice. Plină

de spirit şi de prospeţime visa ca după terminarea facultăţii să îmbrăţişeze cariera universitară...

După zece ani de producţie şi de proiectare, pe baza unui concurs, a ajuns asistent universitar la institutul de construcţii. Se căsătorise şi avea doi copii: Ioana şi Mihnea, dar vremurile erau din ce în ce mai grele. Nemulţimirile de tot felul se adunau. Stările afective erau condiţionate de satisfacţiile profesionale şi de cele din familie. În lumea noastră socialistă, greşit croită, se trăia de azi pe mâine. Este de necontestat faptul că omul este o fiinţă primar afectivă, îşi alege prietenii, meseria, soţia, soţul, oraşul şi îşi face aproape toate opţiunile mânat de afecţiune. Stările afective generate de teamă, înfrigurare, de mândrie induc apoi gânduri, stări de spirit, impulsuri spre bine sau spre rău. Cunoscând forţa inductivă, terapeutică sau distructivă, pe care o exercită condiţiile existenţiale, manipulatorii mulţimilor, în speţă partidele unice, o folosesc strategic spre a subjuga şi distorsiona rezistenţa latentă sau vie a fiecărui individ. „Mă doare că în sistemul comunist, lipsit de orice perspectivă liberală, închistat în prostie, cancerizat şi incapabil de vindecare, nu se mai poate trăi decât în minciună, fariseism, demagogie şi că singura salvare este libertatea în altă parte a lumii capitaliste... Comunismul a generat diviziuni sociale mărturisite între clasele antagonice şi împinse în conflictele interetnice a reuşit să sfarme cele mai sensibile legături tradiţionale. A stricat raporturile de rudenie, mai cu seamă pe cele dintre copii şi părinţi."

– Nu ştiu, tată, dacă mă înţelegi, dar în fiinţa mea e o stare de revoltă, de insatisfacţie morală şi chiar profesională, încât simt nevoia unei evadări în orice parte a lumii unde nu există comunism... Recunosc şi acest sistem are categoric multe lucruri bune, dar pe fond e un izvor al neîmplinirilor oamenilor cinstiţi, muncitori şi leali crezului lor... Fiecare, în forumul lui interior, este măcinat, torturat de nelinişti, erori, şi se transformă într-o oală

sub presiune, fără buton de eşapare, care să permită eliminarea toxinelor din suflet treptat, treptat. Purjarea răului adunat nu se poate face decât prin explo- zie, sau printr-o ruptură irevocabilă cu situaţia de fapt... A trăi într-o continuă efervescenţă bolnăvicioasă, chiar nocivă înseamnă slăbiciune, nehotărîre, miopie, viaţă fără reflexe, bătucită de prostie... De aceea, după îndelungi zbuciumări şi sfătuiri cu Dan, am hotărât ca la prima ocazie ce se va ivi să părăsim ţara, cunoscând toate riscurile ce ni le asumăm...

– Ştiu, Cristina, tu cauţi să găseşti în mine un sprijin moral, o încurajare, dar eu îţi răspund prin ceea ce zice apostolul Ioan: "Eu sunt Învierea şi viaţa, cel care crede-n Mine de va şi muri, viu va fi!" Ştiu că tu şi Dan treceţi printr-o criză acută, că neîmplinirile şi îndârjirile vă macină, şi vă înăcresc şi că acum căutaţi să vă regăsiţi, punând în balanţă tot ce-aţi realizat şi ce puteaţi să realizaţi în alte condiţii, fiindcă oneşti şi cinstiţi cum sunteţi, consideraţi că aici nu mai sunteţi capabili de regăsiri şi primeniri... Atenţie, însă, Cristina, că această sensibilitate neobişnuită, că puterea de a vibra şi de a lupta cu viaţa şi că această capacitate de analiză şi autoanaliză nu pot fi în timp egale cu un destin. Şi mai e ceva... Cristina, tu închizi, în situaţia asta, un drum, o carieră... eşti asistentă universitară şi ai, zic eu, un viitor frumos în faţă...

– Nu mă mai interesează, când văd că şi după tributul de sânge plătit de noi toţi în decembrie '89 tot comuniştii notorii, în frunte cu Ilici, conduc ţara... E adevărat că închid o uşă spre viitor, dar sper să deschid măcar o fantă cât de mică, spre adevăr şi lumină, undeva în America. O iau de la zero, fără niciun sprijin material, moral decât propriile-mi forţe, propria mea capacitate de a mă adapta la noile condiţii socio-profesionale, într-o ţară cu alte cutume, alt ritm de viaţă, alte concepţii, dar adevărat extrem de primitoare şi liberă. Ştiu că renunţ la crezul meu de-a avea o carieră universitară, fiindcă acolo trebuie să accept orice serviciu, poate cu alt profil, dar trebuie să evadez pur şi simplu din acest

mediu nociv, îmbâcsit de ideologia bolşevică... lăsând în urmă un trecut afectiv, fraţi, celelate rude, prieteni şi mai ales pe voi „cei mai iubiţi dintre pământeni" şi din punct de vedere material un apartament cu cinci camere, frumos amenajat, cu vedere spre parcul Tineretului şi spre viitorul lac Văcăreşti... şi un Trabant, luat la mâna a doua.

Cel mai dramatic lucru este despărţirea, temporară, de dragii noştri copii, dar voi lupta alături de Dan, soţul meu, să-i aducem cât mai curând lângă noi. Sunt împăcată sufleteşte că-i las pe mâinile voastre, ale mamei şi ale tale... Riscurile sunt foarte mari, dar ni le-am asumat... Nu puteţi să vă imaginaţi ce chinuri, ce nelinşti, ce durere e în sufletele noastre, dar vom lupta eu şi Dan, ca în cel mult doi ani să-i aducem şi pe Ioana şi pe Mihnea lângă noi. Şi vom reuşi! Jurăm!

– Aşa să vă ajute Dumnezeu!

Poate că eu am înţeles-o cel mai bine, în această acţiune „demenţială", fiindcă la rândul meu şi eu am încercat, încă din 1970, e adevărat pe cale legală, în urma unor examene absolvite, să părăsesc ţara, şi să lucrez în Maroc, Algeria, la construirea unor porturi sau chiar în Alaska în industria minieră americană. „Ochiul şi timpanul", care dădea ultimul aviz, m-a respins totdeauna. Mela, de durere că fata şi ginerele sunt hotărâţi să plece cu orice risc, s-a închistat în ea şi n-a făcut nici un comentariu. Teama, spaima nu i se citeau pe faţă, dar în suflet era un vulcan. Părea o statuie încremenită în durerea ei. Când Dan şi Cristina au primit invitaţie de la nişte prieteni români, din blocul lor, Nuţi şi Marian, ai căror părinţi erau cetăţeni americani din '80 şi ei au reuşit să plece în America abia în ianuarie 1989, după ce în ţară au fost persecutaţi: daţi afară din servicii, lăsaţi muritori de foame, eu m-am bucurat printre lacrimi. Plecarea lor era, într-un fel, o victorie a încercărilor mele de a evada din acest marasm politic-

social, deşi ştiam că ei copiii se angajau într-o luptă cumplită, cu şanse şi cu incertitudini.

Începuturile în America, ţara tuturor posibilităţilor, au fost grele, cețoase, neprietenoae. Dan, plecat în noiembrie 1990, după refuzul de şase ori al autorităţilor americane de a-i da viza de intrare, imediat ce a pus piciorul pe pământ american, la Chicago, chiar pe aeroportul O'Hare, a cerut viza de exilant politic şi cu ajutorul celor doi prieteni obţine a doua zi o muncă murdară, „curăţat de oase" în abatorul Chicago, extrem de prost retribuită. A strâns din dinţi, muncind 14-16 ore pe zi, mulţumindu-se cu o bucată de pâine şi o cană de apă pe zi, dar niciodată neregretând postul călduţ de inginer din Ministerul Transporturilor, convins fiind că mai curând sau mai târziu va reapare şi steaua lui din nou pe cerul speranţei. De locuit, locuia la prietenii lui Nuţi şi Marian, pe care în ţară i-a ajutat şi el, fie cu bani, fie cu mâncare sau alte servicii. Există un Dumnezeu şi o lege a compensaţiei. Faci bine, bine găseşti!

În ianuarie 1991, Cristina pune şi ea piciorul pe pământul american. În primele patru luni au locuit la aceşti prieteni. A venit vara. Cald, frumos şi „prietenii" îi anunţă ritos că-i roagă să-şi găsească o locuinţă de a doua zi. Năuciţi de această groaznică lovitură, fără să comenteze nimic, a doua zi seara şi-au luat sacii de dormit şi ca „holmeşii" s-au culcat prin parcuri, pe sub poduri... Pentru Dan şi Cristina începuse calvarul, aproape degradarea umană... dar mai îndârjiţi ca niciodată au strâns din dinţi, au vărsat lacrimi amare, şi-au mers mai departe.

Viaţa de „câini vagabonzi" a durat o lună. Se spălau pe la fântânile arteziene, pe la „rest-room" ale multelor restaurante, mâncau câte un „hot-dog", beau câte o cafea pe zi şi se culcau sub cerul liber.. Hăituiţi de propria conştiinţă, îngrijoraţi, fără a intra în panică, având picioarele pe pământul american, Dan găsind un servici mult mai bine retribuit, dar sub calificarea lui

de inginer, şi Cristina angajându-se, prin concurs, la o uzină ca inginer proiectant, simt cum lucrurile devin din negative-pozitive, cum viaţa îşi schimbă culoarea din gri-cenuşiu în alb-roz. Cât rezistă omul? Cât şi cum se manifestă tăria din el, dată fiind densitatea neobişnuită a evenimentelor, date fiind schimbările care se petrec cu repeziciune...? Cât rezistă un cuplu în aceste condiţii improprii? Magnetul cuplului lor, în aceste momente de grea cumpănă, era pe lângă dragostea lor indestructibilă, tocmai convingerea că uniţi vor învinge toate greutăţile înverşunatului destin. Nici frustrarea de ordin material, nici celelalte insurmontabile greutăţi nu-i copleşesc... Găsesc mereu în forumul lor interior resurse, puteri inimaginabile de a-şi recăpăta autonomia. Se realiza coabitarea a doi oameni puternici, fermi, cu un flux magnetic continuu şi efervescent. Era unitatea iubirii mântuitoare în viaţa, în destinul lor...

„Incredibil ce forţă, ce tărie sufletească poate să-ţi dea încrederea în propriu-ţi destin. Insatisfacţiile, adversităţile adunate în conştiinţa mea de om liber, iubitor al adevărului şi cinstei sunt scuturi ale cicatricelor sufleteşti, care m-au marcat, dar nu m-au învins.. Desigur, în căsnicia noastră, în aceste condiţii improprii, au apărut mai mici sau mai mari seisme, dar am avut capacitatea de a trece peste ele, de a le escamota cu precauţie şi finеţe, fără a provoca cutremure", îmi spunea Cristina într-o discuţie avută pe „porch-ul" frumoasei lor vile din Chicago, prin 1996, când eram cu Mela la ei.

„Americanii, indiferent că sunt afro-americani, mexicani, indieni, arabi, te ajută dezinteresat când văd că au alături un tovarăş, un camarad, un om care vrea să realizeze ceva în viaţă. Unde suntem noi acum, la capătul atâtor schimbări substanţiale, sau abia acum am intrat în ele?! se întrebau Cristina şi Dan.

"Când şi cum moare trecutul, până unde şi cum revine el în prezent?!" Cert, punctul zero se îndepărta. Situaţia materială se

îmbunătățea, fără să devină excelentă. După mai multe peregrinări prin diverse locații, cu chirii de la 300 la 800 $/lună, Cristina și Dan se hotărăsc să cumpere o locuință, în 1996, cu trei dormitoare, living și dining-room, garaj, sală de gimnastică etc. etc și o curte de 600 mp., să aibă fiecare automobilul lui. Intraseră deja în „clasa medie" a societății americane după numai șase ani.

Realizarea lor cea mai mare, e că în 1993, după multe peripeții, reușesc să aducă și copiii lângă ei. Legământul sfânt în fața lui Dumnezeu și a propriilor conștiințe se împlinise, dar cu câte sacrificii, lacrimi, suferințe. „A meritat oare acest demers?" i-am întrebat într-o zi la un pahar de vorbă, și mi-au răspuns cu un hotărît: „Da!" Am insistat, spunându-le că și la noi în țară s-au schimbat multe lucruri în bine, fără să se atingă perfecțiunea... „E o aparență înșelătoare, așa-zisa opulență se bazează pe fraude, escrocherii, inginerii financiare și nu pe muncă cinstită"... exact de ceea ce am fugit noi. „E adevărat, dar cartierele rezidențiale apărute ca ciupercile după ploaie, arată o anumită stare de spirit, un anumit trend deși personajele din spatele lor sunt monstruoase, fatidice, caraghioase, grotești și-au apărut din mocirla pestilențială a foștilor securiști și nomenclaturiști de mâna a doua, a treia"... Dar unde nu s-a întâmplat așa, în perioadele tulburi? În 1933, în Chicago, în timpul marii crize financiaro-economice mondiale, Al. Capone devenise cel mai cinstit criminal, numai că singura instituție americană – fiscul – nu l-a iertat.

Din nefericire, la noi justiția, o parte din poliție, din procuratură, este mafiotă, ca și o parte din așa-zișii parlamentari...Secretul marilor escrocherii, fraude financiare a fost îngropat pentru totdeauna, iar marii înavuțiți au rămas nepedepsiți. Într-o veselie de nedescris, acum, toți acești escroci de mare anvergură sunt fala țării, și o duc tot într-o petrecere și un fast neimaginabil.

„Am renunțat la cariera mea universitară, pentru a fugi din cumplita închisoare românească, unde fiecare gest, cuvânt,

acțiune ți-erau cenzurate de imbecilii impostori și inculți activiști de partid, și a mă realiza în câteva mari proiecte de construcții civile americane. Din păcate, acest din urmă deziderat nu l-am realizat, fiindcă am fost obligată să-mi aleg la câteva zile, după aterizarea pe pământul american, forțată de împrejurări, altă meserie inginerească, de proximitate atunci. Recunosc, am dus-o foarte greu la începutul aventurii mele, a noastre, în „țara tuturor posibilităților", dar fără a mă lăuda, stăpână pe capacitățile mele intelectuale și profesionale, încet-încet am ajuns să mi recunoască valoarea, să fiu retribuită bine, să-mi cresc copiii așa cum am vrut eu și soțul meu, și devenind absolvenți a două facultăți particulare UIC,și Dominican University din Chicago, să-și clădească mai departe destinul lor. Dacă ești consecvent cu vocația și credința ta nu se poate să nu te realizezi. Paradoxul, dacă e vorba de un paradox, creează bogăția spirituală și o conciliere cu sinele cunoașterii. Idiosincrasia e un lux care se plătește scump. „Câteva picături de rouă sângerândă" se arcuiau peste fruntea mea și a Melei. Cugetam: să crezi într-un „risc asumat" arată forța morală a omului – indiferent de naționalitate, sex, religie, – care a plecat din țara lui de origine pentru o iluzie „străina iubire" – libertatea – ! O provoc pe Cristina:

– Eu nu sunt un apologet al comunismului, dar trebuie să recunosc, cu onestitate, că pe lângă marile tare, racile ale criminalei ideologii, au existat și unele realizări. Acordarea gratuită a unei locuințe, indiferent de gradul de confort (II, III, IV, V), în acele cutii de chibrituri, a creat o anumită socializare benefică; educația superficială dar gratuită și obligatorie a tuturor cetățenilor, indiferent de poziție socială, sex, religie, precum și creșterea nivelului de trai prin implementarea țăranilor în industrie, cu toată pregătirea lor sumară și precară; regimul pensiilor asigurat de stat, sunt numai câteva din ele. Să nu uităm că adaptabilitatea românului la deschiderile sociale, profesionale, la progresele tehnologice este

proverbială şi atunci sigur că industrializarea forţată a ţării a creat o emulaţie tehnică, nu la nivelul aşteptat, dar suficient de bună pentru a ne aşeza printre ţările cu o economie sănătoasă.

Nu pot fi apologetul ticăloasei ideologii comuniste pentru că marea majoritate a românilor – ţărani sau muncitori, intelectuali sau ciobani, – după 1945, au suferit enorm social, politic, material, căci li s-au furat averile prin naţionalizare, prin cooperativizare, prin forţă opresivă, prin persecuţie politică. Ţăranul român pauperizat prin cooperativizare, persecutat şi silit să muncească pe propriul pământ, fără dreptul să ia şi recolta, silit din acest motiv să fure, furtul din necesitate fiziologică, închis prin închisorile comuniste când se revolta faţă de această stare nedreaptă de lucruri. Optzeci de mii de ţărani închişi, schingiuiţi de bestiile comuniste cu chip de om, mulţi îmbogăţind cu sângele, carnea, oasele lor pământul din apropierea închisorilor. Muncitorul român, după modelul european interbelic, locuind în vilele, coloniile de case, construite pentru ei, în apropierea uzinelor, de către marii industriaşi Malaxa, Auschnitz, Mociorniţa, Guban etc. sau în propriile căsuţe, multe, fără apă, canalizare, electricitate prin mahalalele oraşelor, era îndrăgostit de meserie, de uzina la care lucra.

El era acela care construia avionul Icar mai bun decât Stukas sau Messerschmitt sau turbinele hidro-electrice Kaplan sau elicele pentru vapoare, cele mai bune din lume etc. etc., iar ţăranul producea grâne, carne, ulei, cu mijloace rudimentare de producţie, cât România să fie a doua ţară exportatoare de produse agroalimentare din Europa, şi leul să fie o monedă mai puternică decât francul francez şi elveţian, coroana suedeză... în perioada interbelică. Şi era numai începutul industrializării, cu un trend benefic. Se construiau, cu ajutorul creditelor, case onorabile cu toate servituţile care apoi se puteau şi închiria cu chirii modice.

Cartierele Vatra Luminoasă, Dudeşti, Lemaitre, Barbu Văcărescu, Delea Veche sunt numai câteva exemple care au

înfrumusețat Bucureștiul, iar în țară la Reșița, Petrila, Lupeni, Timișoara, Deva...

Și apoi școala românească devenise recunoscută și extrem de apreciată. Producea valori morale, tehnice, artistice, culturale în fața cărora lumea întreagă își ridica pălăria. Somități, savanți ca Emil Cioran, Henri Coandă, Mircea Eliade, Mircea Vulcănescu, Gogu Constantinescu, George Enescu, Sergiu Celibidache, Dimitrie Gusti ca să enumăr numai câteva din ele, cinsteau numele de român pretutindeni. Această scurtă retrospectivă îmi arată că destinul nostru a fost condiționat de condițiile istorice, de învârtirea lumii în jurul unor momente distrugătoare sau mărețe. Istoria fatidică ne-a aruncat nemilos în brațele monstruosului sistem bolșevic și după 1945 ne-a întors destinul spre dezastru, spre nedăinuire... O rouă sângerândă se așternea peste țărâna și ființa românească...

– Da, tată, dar toate acestea dovedesc, o dată în plus, că fără libertatea lăuntrică nu poate exista libertatea de afară, libertatea de a avea propria gândire – bună, rea – libertatea de a acționa potrivit propriului instinct și raționament . Și aici eu condamn partidul unic! De ce trebuie să modeleze această forță politică agresivă și total neîndreptățită, destinul, soarta mea, contrar voinței mele? Mai mult, de ce trebuie partidul să intervină în libertatea mea sufletească, trupească sau de orice natură? De ce drepturile individului sunt influențate, de multe ori lezate, fără nicio motivație și jenă, de un partid autoritar, ilogic, neuman? De ce trebuie să-mi dea statul gratuit o locuință, când, de fapt, ar trebui să mă plătească bine și să-mi asigure și alte condiții să-mi construiesc, după gustul meu, o casă?...

Vezi, toate acestea și multe altele m-au determinat să părăsesc, cu durere în suflet, pământul pe care m-am născut. Am făcut „tabula rasa" cu tot trecutul meu, cu excepția dragostei față de voi, frați, prieteni, față de cei care mi-au modelat caracterul

profesional. A fost nebunie, inconştienţă, fugă de răspundere? Poate da şi nu! Nu am însă nici un complex de inferioritate. Fără falsă modestie, fiecare dintre noi ne cunoaştem valoarea, fictivă sau reală, şi în definitiv credem în valorile sociale, morale ale societăţii, dar când simţi efectiv că îţi sunt încălcate brutal toate drepturile, zici nu mai pot suporta şi-ţi iei lumea în cap cu toate riscurile. Nu mai spun că trăiam cu toţii într-un troglodism cultural de nesuportat: două ore de emisiuni TV şi alea închinate, fără ruşinare, clanului Ceauşescu. Cărţi cinice, de laudă fără limite a clanului. Nimic din tradiţiile culturale ale trecutului, din trebuinţele prezentului, din asigurarea viitorului, ci numai sloganuri mincinoase, despre ce bine o ducem noi şi ce mizerie e în capitalism, repetate la infinit, spre a crea şi întreţine o sugestie de masă, o psihoză a fericirii visate.

Vă cer iertare vouă, părinţii mei dragi, că v-am creat, prin plecarea noastră intempestivă, nişte mari supărări şi temeri că ne vom pierde identitatea sau chiar mai grav, fiinţa ... Niciodată, în inima noastră nu a fost niciun fel de dubiu, am fost convinşi că vom ieşi învingători, deşi ştiam că vom trece prin momente extrem de dificile, prin eforturi supraomeneşti să supravieţuim... Dar toate aceste riscuri, necazuri ne-au dat satisfacţii finale menite să ne facă fericiţi. N-aş vrea să insist prea mult asupra laturii acesteia, căreia i-am putea spune familială, sau casnică, sau mai ştiu eu cum, n-aş vrea s-o idealizez, s-o înfloresc, fiindcă au fost şi frământări, frecuşuri şi măcinări între mine şi Dan sau chiar nemulţumiri faţă de unele probleme sociale, profesionale şi unele moduri de rezolvare a unor lucruri cotidiene sau de substanţă. De fapt, atunci, în perioada aceea dificilă a începutului nebulos, ne-am consolidat familia pentru toată viaţa. Un anumit rol l-au avut aici şi copiii, un rol de seamă, pentru că altfel n-aş fi reuşit să-l mlădiez şi să-l sensibilizez pe Dan. Dar aşa, cu ajutorul involuntar al copiilor, am reuşit, fiindcă Dan, cât era el de ţepos şi

de zgrunțuros (mai ales după aruncarea noastră, pur și simplu, în stradă de către Nuți și Marian) se îmblânzea și se lumina, când îi vedea cât sunt de fericiți din nou, lângă noi, devenea așa cum era el în firea lui cea mai intimă: bun și omenos, fiindcă a fost și este așa, și poate că aici stă ascuns miracolul regăsirilor. De altfel, după venirea copiilor Dan s-a limpezit, s-a autoliniștit, și a redevenit prietenul copiilor până au ieșit de pe băncile facultăților, devenind confesorul lor, mai ales în privința practicării sportului, baschetul în special, de către Mihnea, sport pe care l-a practicat la nivel de performanță și el, cât a fost elev, student și chiar după aceea. O altă cauză care a contribuit la regăsirea lui, cred că e legată direct de reluarea legăturilor din nou cu Marian și Nuți și înnodarea unor prietenii cu diverși români ca Petrișor, Nicki Selejan, Ion Ardeleanu, în compania cărora se simțea bine. Acum că avea un liman și un rost, ajutându-se și pe sine însuși să se regăsească, să-și afle adevăratul făgaș, pentru că nu uitase de clipele grele prin care trecuse, de suprasolicitările la care fusese supus, era fericit. Rănile se închiseseră, pe deasupra, dar de sângerat tot sângerau, spre interior, năclăindu-i câteodată inima, mai rar, ce-i drept, năclăindu-i-o, totuși, începețoșându-i privirea. Atunci ieșea cu Nick, la pescuit pe Rock River, sau pe lacul Michigan, sau pe fluviul Mississippi, cu barca cu motor ...

„Nu credeți, mi-a spus el într-o seară, după o zi de pescuit, cât mă relaxează liniștea, pacea din sânul naturii, mă face alt om, mai bun, mai principial și mai plin de impuls creator"... și mă determină să-i ajut pe cei din jurul meu...

Ce repede au zburat anii: Ioana și Mihnea au absolvit facultățile, au serviciile lor, bine remunerate, și ne îndeamnă și pe noi, la noi și noi realizări și mai multe vise. Ne pregătim să fim bunici... îmi spune Cristina, cu lacrimi de fericire în ochi. Adevărul e că o discuție acum cu – psihologul Ioana –, e o destinsă plăcere. Mintea ei suplă, gândul sprinten, și vorba nuanțată, păstrând

accentul pământului natal, te încântă şi te incită, dezvăluindu-ţi întreaga sa făptură psihică, de o sensibilitate rară, tinzând, fără s-o ştie, firesc, deci, cu un firesc pe care nu-l pot avea decât tinerii puternici şi înzestraţi – spre cât o mai deplină armonizare a lor, spre desăvârşirea personalităţii sale, dacă nu-i prea mult spus... Din cauza sensibilităţii, uneori devine plângăcioasă, deşi îi pare rău, iar alteori e dură ca o lamă de oţel, neîmpăcându-se cu unele ironii ale lui Dan, privind forma ei fizică.... Ştie că un adevăr nu este cu adevărat al tău decât atunci când îl plăteşti cu frământare şi suferinţă... „Ioana, tu eşti o romantică înflăcărată, o umanistă la modul cel mai grav şi cinstită în permanenţă şi dacă mi-a plăcut ceva la tine, exact asta mi-a plăcut, că n-ai greşit niciodată fiindcă ai urmărit un interes al tău, mărunt sau măreţ!" îi spuneam eu uneori. „S-ar putea să nu-mi dau seama..." Şi discuţiile continuau pe diverse alte teme, care constituiau sfera preocupărilor ei profesionale: drogurile, criminalitatea infantilă, demenţa colectivă, devierile sexuale, fiecare căutând să se autodepăşească pe sine, reculegându-se şi regăsindu-se, fiindcă *dogmatita, aşa numita boală a anchilozării, nu-i paralizantă cum se spune, nu lasă urme de fiecare dată* şi în fiecare caz în parte.

Nu-mi propun, bineînţeles, să analizez acum toate evenimentele şi toate frământările din anii aceia grei, de început, pe pământ american, ci vreau numai să relev faptul că destinul lor puternic şi lupta, fără menajamente, cu vitregiile şi vicisitudinile vieţii, au avut ca fundament sinceritatea şi cinstea şi credinţa în adevărul lor.

Abia acum, după optsprezece ani, mă înfior, ba mă îngrozesc, pur şi simplu, de riscurile asumate de Dan şi Cristina şi că vârtejul neprevăzutului putea să-i târască în cel mai cumplit deznodământ. În caz de ceva nefericit, vinovaţi, ar fi spus cei neavizaţi sau rău intenţionaţi, sunt ei înşişi, **fără să se gândească o secundă că ceva, cineva, numit partidul comunist, îi împinsese la o**

asemenea faptă desnădăjduită. Vinovăția trebuie s-o poarte și epoca nefericită, cu erorile ei grave... Și noi toți eram un produs al acestei nefaste epoci, al terorii, al minciunii sfruntate, al delațiunii... preluând o parte din racilele ei... După cum neîmplinirile cauzale de după revoluție își au originea, în cea mai mare parte, tot în regimul comunist, continuat direct și fără ascunzișuri, timp de zece ani, de către neocomuniștii impuși la putere de prostia noastră... Și atunci? Nu vreau să urâțesc sau să înfrumusețez lucrurile, dar revenirea la normal, întoarcerea la făgașul de bază și nu din simplă încăpățânare, ci pentru că nu vreau să mă neg pe mine însumi, s-a făcut printr-un complex de împrejurări istorice favorabile, suprapuse toate peste maturizarea epocii și ieșirea prin jertfa tinerilor din țara noastră în câteva cerințe esențiale: libertate, democrație, peste care nu se mai poate trece așa de ușor, cu o vorbă ori cu un îndemn. Dar poporul român, bolnav de nostalgia comunistă, a înțeles totuși că soarta lui este în propriile mâini, și a început, cu timiditate, să se întoarcă la credință, biserică, la unele valori morale și creștinești și să ofere o oarecare continuitate istorică, democratică, vai, însă, contorsionată tot de noi înșine.

Trăim într-o lume absurdă, ieșită din propria-i matcă, în care economicul, sărăcia morală și materială, extinderea consumului de droguri, a exacerbării sexului, domină spiritul cu consecințele nefaste atât de cunoscute. Să fie adevărat că societatea informațională, cibernetizată va fi noua formă de societate care se va apropia de ideal, așa cum susține Alvin Toffler, unul din cei mai profunzi gânditori ai omenirii? E adevărat, comunismul, născut prin violență, a sfârșit prin violență, lăsând în urma lui răni deschise, puroinde, suferințe fizice și traumatisme sufletești greu de vindecat.

Sfâșietor și straniu va rămâne veacul al XX-lea în istoria omenirii. În urma lui au rămas dâre de sânge ale milioanelor de destine nevinovate, ignorate, interzise, distruse de ciuma vânătă,

nazistă, şi de cea roşie bolşevică. Le va spăla cineva?... Le va şterge timpul?

– Trăim în zorii noii societăţi şi auspiciile ei sunt sumbre. Conflicte peste conflicte, poluarea necurmată a mediului înconjurător ne macină iluziile, speranţele... Crizele de toate soiurile se înmulţesc şi aduc lumea pe marginea prăpastiei... un pas, doi şi lumea va cădea în neant. Densă nelegiuire! Viaţă agitată, răzvrătire necurmată, fără nici o speranţă!

Cineva decide destinul fiecăruia şi al tuturora! Un prinos al luminii şlefuit cu migală, cu destine de solare dimineţi albe, cu frăgezimi de zări delirând iubiri prin patria cireşuirii – numită Pământ – sau un destin fatalist, sunt şi vor fi opera celui ce stăpâneşte Universul.

Această lume nouă preconizată şi dorită, cibernetizată, rece şi inumană, capricioasă şi schimbătoare ca şi firea omului, dăltuită cu dalta cipurilor nu va mai coace gândul în spirale de văpăi şi nici seva agrestă nu va mai clocoti în fete şi flăcăi şi nici metafora nu va mai fremăta pe reverberate cireşuiri de verbe coapte. Computerele, roboţii şi tot acest flux cibernetizat, preluând muncile fizice ale omului şi o parte din funcţiile creierului uman, se rezumă la executarea cu precizie diabolică, a anumitor programe elaborate de om, dar nu vor avea sensibilitate, suflet şi arta de a da pietrei rebele lumina şi viaţa, sărutul de mamă pruncului nou născut şi trilul de april narciselor din poiana soarelui...

Trăim momentele de iluminare spirituală într-o mare decepţie, într-o hilozoistă transcedere în bine şi frumos, fără a mai descoperi revelaţia lăuntrică a atingerii lui Dumnezeu. Trăim într-o lume a iluziilor senzoriale, fictive, şi nu reale, care ne abrutizează prin fluxurile lor demenţiale cu moduli de energie, cu neuroni şi nervi cosmici, existenţi de totdeauna, care veghează discret evoluţia noastră şi care permit celor mai merituoşi dintre noi la accederea la memoria cibernetică fantastică şi neperisabilă a dumnezeirii.

Evident, pătrunderea omului în enigmele straniei materii, a metafizicii, a spiritualității celeste s-a făcut în timp îndelungat, la scara geologică a vârstei pământului, dar scurtă la existența omului pe pământ, prin diverse metode științifice, charismatice, metafizice și uneori mistice, telepatice. În lumea cibernetică, informațională, contemporană, s-ar putea spune că memoria și justiția cosmică, existente de totdeauna, sunt o sursă pentru ceea ce astăzi numim Channeling (transmiterea prin canal radio, Tv. , internet), un canal convențional de legătură cu Forța Superioară, denumită odinioară sufletele morților, zei, demoni, îngeri, iar în mitologia modernă inteligența extraterestră, sfere de lumină, sfere globulare, entități spirituale.

Nu întâmplător, conștiința noastră populară definește moartea ca pe o nuntă cosmică, deci ca un moment de împlinire supremă într-un plan transcendental. Nunta pastorului mioritic cu o crăiasă a lumii mirească este parcă un preambul la fericirea înveșnicită în împărăția pe care Dumnezeu a pregătit-o celor care îl urmează cu adevărat. O voce, abia auzită, bătea tremurător din aripi, ca o pasăre a nădejdii din înaltul cerului, îndemnându-mă să privesc cu încredere viitorul, cu toate că din experiența mea am constatat că viața e un vis urât și visul ca o pradă.

Nu există o perspectivă istorică. Politicile economice, morale, culturale, ideologice, la scară globală, sunt inconsistente, fade, insipide, inadecvate. Problemele poluării mediului ambiant, terorismul mondial, preocupările acaparării bogățiilor minerale ale lumii arabe sunt atât de pregnante și periculoase, încât pacea impusă prin forță nu poate constitui o soluție viabilă. Dezordinea naște mereu și exponențial dezordine. Personal mă îndoiesc că societatea informațională – infosfera lui Toffler – e o soluție de salvgardare a omenirii. În orice caz, se fac fantastice eforturi din partea savanților, oamenilor politici, asociațiilor civice și ale tuturor oamenilor de bună-credință, pentru găsirea unei noi religii

şi a altui sistem politic, ideologic, social, care să dea satisfacţii cât mai apropiate de ideal. Mileniul trei a început sumbru, cu pericolul globalizării terorismului, cu poluarea înspăimântătoare a mediului, cu dependenţa civilizaţiei de resursele materiale din ce în ce mai mici ale Terrei. Şi mai ales cu ura, care domină viaţa socială. Iubirea – liantul vieţii noastre – este din ce în ce mai refulată. Este imperios necesar şi îndestulător să înlăturăm frica, generatoare de ură, pentru ca iubirea să se reverse impetuos.

– Uşor de spus, greu de făcut! îmi ripostează Cristina. Aserţiunile „Ca să vezi în adâncimi, adu-ţi lumina ta" spune muzicologul Doru Popovici, C. A. Rosetti: „Luminează-te şi vei fi", iar pictorul Pavel Mercea: „Adevărul e purtat ca o cruce imensă în spatele omenirii, şi gâtul suntem noi, securea este timpul", mă determină să spun că „omul, pe pânza eternităţii, e o clipă efemeră, rătăcitoare, chinuindu-se să-şi găsească destinul, spurcând adesea pământul cu sângele fărădelegii. Omul întruchipează ideea de «restitutio in integrum» a calităţilor dumnezeieşti şi a legilor cosmice şi e un emul al energiilor începutului, un zvâcnet al nesfârşitului curaj de a se regăsi pe sine în milostenia veacurilor. E de ajuns sau nu?" De facto, noii gladiatori globali, corporatişti, criminali religioşi şi alţii împart puterea pe Pământ, din Maghreb până în Caraibe şi Pacific impunând un nou strat de lycantropii. Cum ar putea fi izolaţi în carantină teroriştii seniori şi narcoucigaşii? se întreabă retoric chiar marele Toffler şi mulţi savanţi şi oameni politici responsabili ai lumii. Cert, ziua de mâine ne aruncă în competiţii ucigaşe, zguduie stâlpii puterii globale şi-n străfunde şi largi ogaşe, vrea încă o luptă şi încă o luptă criminală. Capitalismul şi instituţiile sale se schimbă sub ochii noştri, spune L. Thurow, şi corabia capitalistă e în situaţia lui Columb, navigând spre lumea nouă, nesigură, Deci, ca şi Columb nu ştie unde va ajunge, dar important este că a pornit la drum.

– Frumos spus, şi adevărat, dar din nefericire, cum bine ve-

dem şi globalismul, atât de vânturat în ultima vreme, provoacă incertitudini şi răspândeşte chiar teama şi-şi manifestă şi vulnerabilitatea prin fenomenul de contagiune a crizelor. Globalismul îşi arată adevărata faţă prin asistarea celor în criză. Dragonii şi ţările emergente (10 din Asia, 6 latino americane, 7 europene, inclusiv Rusia, Israelul şi Africa de Sud) cunosc suişuri şi coborâşuri, mari crize. E o mare dilemă. Va reuşi cunoaşterea, cea mai scumpă materie primă a omenirii, să aducă singură înţelegerea şi pacea între oameni, prin implementarea la scară globală a sistemului neural-electronic în trupul omenirii...? Şi dacă da, pentru cât timp?

Tranziţia sfidătoare, dură, sub stare de asediu, de la societatea coşului de fum, la economia supra-simbolistă, ultrarapidă, în care scannerul, teller-ul automat, codul de bare, inteligenţa artificială cultivă ca singur remediu paradoxul: pace prin violenţa cunoaşterii, mă îngrozeşte. Şi e un sofism blând.

– Da, fiindcă întreaga arhitectură a noii orânduiri globale se bazează pe cele trei surse principale: cunoaştere, avere, violenţă. Sau, mai precis zis, crescânda dependenţă a violenţei faţă de cunoaştere răstoarnă întreaga balanţă militară, economică, poltică, în sensul că puterea bipolară sau unipolară de astăzi se poate transforma într-o stea cu multe colţuri de putere, care, în fapt, poate fi o sursă de interese anatagoniste, de conflicte majore. De aceea, „cine dispune de triada puterii: cunoaştere, avere, violenţă, va fi stăpânul lumii".

– Oare aşa să fie? Nu cumva reacţia celorlalţi şi în special a dragonilor asiatici: Malaezia, Singapore, Thailanda, Indonezia, Filipine şi mai ales China, duce la unirea lor şi prin asimilarea celor mai avansate tehnologii, a intrării în exporturile substanţiale în schemele mondiale, ale pregătirii de cadre tehnice, a extinderii educaţiei, a formelor şi instituţiilor politice consacrate (parla-

mente, alegeri democratice, guverne, justiție) devin un alt pol de putere economică, militară, politică?!

Și eu mai zic ceva: semnificativa mutație de putere, ultra-rapidă, și atât de sesizabilă, ori va elibera lumea de încrâncenare, de dezechilibre pe toate palierele și va împinge arhetipul singuratec spre revigorări puternice, ori va azvârli omenirea în competiții ucigașe.

Cu mii de iubiri în grabă, viitorul cunoașterii mă cuprinde lin în brațe și cu mii de glasuri mă întreabă: „Golit-ai toate pocalele cu pelin?" Mă grăbesc să răspund: „Cinstindu-te pe tine, cunoaștere, mă onorez pe mine". .

– Cunoașterea devine un adevăr socialmente necesar, ades la vârf cu umilințe, suliți veninoase, ce transformă roditoare vetre în info-war-uri, ce înroșesc cu sânge pân-la saturație întreaga lume. Cele mai sofisticate descoperiri științifice sunt îndreptate, din nefericire, spre distrugerea civilizației umane. Cunoașterea, informația înseamnă putere, iar puterea, în fastul cipurilor, cere nu cât de mult, ci cât de bun și-n concurențele supreme, împovărătoare „mai marii lumii", înarmați cu binecuvântata cunoaștere, pot crea noi ecosisteme și factori „K" (cunoaștere globală pentru cucerirea puterii), care pot da noi sensuri și forme lumii viitoare. Mari speranțe! Mari deziluzii! Nolens-volens, la început de mileniu trei, asistăm la reașezări geopolitice, economice, dar și la o putere nedisimulată, devastatoare a forțelor nocive, reprezentate de narcomanii mondiali, de imperiile subterane ale traficului de carne umană, ale teroriștilor globali, care au astăzi mai multă putere, autoritate, relații și întinsă avere decât multe națiuni ale lumii, strânse la un loc.

Jocul global al puterii trebuie să ia în seamă și ascensiunea islamismului și a altor religii, ce înfăldurând hlamide de idei și multe alte efigii, pot duce la războaie locale și, din păcate, chiar la conflicte mondiale. În cavalcada aceasta, imperiile subterane

ale răului, având lideri charismatici şi puternici financiar, pot împinge omenirea în haos, la mari dezastre. Atacurile teroriste de la 11 sept. 2001 şi apoi cele de la Moscova, Madrid, Londra ş. a. m. d. au dovedit cu prisosinţă, că aşa este. Omenirea străpunsă de raţionalitate, responsabilitate încearcă practic să-şi găsească drumul, destinul printre meandrele globalităţii şi pretinde de la ea însăşi unitate de vederi şi acţiuni benefice, ca fundament unic. Din nefericire, destinul lumii pare să fie decis de mesaje subliminale, de hotărîri pripite, interesate... Omul, în tot acest complicat angrenaj, e cel mai puternic agent al dezechilibrului. Cufundă societatea în tenebre, sărăcie şi religios fundamentalism. Multiplul feed-back – năstruşnic mecanism – e gata, vai, să impună propria lui mască de mântuire şi-n crize profunde să vâre întreaga omenire, deşi prin cunoaştere are o mare şansă strategică să asigure înaintarea spre o societate high-tech, umanizată cu reale şanse de înavuţire. Dar de-ar avea leit, sub ochi, modelul, tot n-ar şti precis care e ţelul. Omenirea, parcă, a făcut un pariu cu ea însăşi: triada puterii – cunoşterea, bogăţia, violenţa – în pragul mileniului trei, nu aduce o tonică izbândă pentru cuget. Din contră, aceste fumegânde focuri de oriunde, sunt o dovadă de violenţă inicvă. Un testimoniu în favoarea ruinei. Şi de ce am crede, de pildă, că pacea impusă prin forţă, va aduce „pax romana"? Mai degrabă, memorabila formulare a lui Malraux: „Dacă secolul al XXI-lea nu va fi credincios, nu va mai fi!". Ce forţă atunci va fi în stare să ducă omenirea pe făgaşul păcii, adevărului, al cunoaşterii de sine, dacă nu acea mândră rezistenţă patetică de „a fi"?

Şi dacă nici această supremă legitate, cu imperturbabila ei probitate morală, nu va reuşi, atunci omenirea, lângă tâmpla viitorului, va intra în spirala autodistrugerii!!!. Genele ideologiei crimei subzistă. Sunt, poate, din nefericire, în substanţa omenirii... Incendierea Romei şi a bibliotecii din Alexandria, distrugerea Babilonului, ca şi distrugerea parţială a Hiroshimei, Arhipelagul

Gulag sunt dovezi de netăgăduit ale acestei consecințe maligne, a spiritului nedemn uman. De aceea omenirea are nevoie, stringentă, de o nouă religie, cu alt crez uman, cu altă filozofie socială, morală, economică. Să fie, așa cum sugerează Toffler, era informatică noua treaptă a societății umane, bazată pe neperisabilitatea minții artificiale, în care spicul rațiunii, înțelepciunii va scânteia–n vatră lumini de înnoire?

Sau poate va fi o himeră, în castele de mărgean, tocmită din plămădeli de veacuri, mucenicind aici, pe aceste prunduri cu largi destine de sânge.

– Da, așa este! Omenirea se află la grea încercare și la mare și încrâncenată răscruce!

Omul, această cheie din ecuația universului, făcut-a din viață – leac tămăduitor, din pământ – tărie și viață, din cunoaștere – extaz și agonie, cu scopul declarat de a meșteri punți de lumină între cer și Pământ. Pământul, această oază de liniști, cu veșnicii de veacuri, are un aliat și un colaborator, și nu un stăpân, în om! Din cosmica despletire, el, omul, zidi poduri de lumină și cunoaștere spre a contempla dumnezeirea toată și acum, în pragul mileniului trei, se întreabă, fără rost, unde e viața, unde e timpul fericirii și, parcă, mai mult ca oricând, cu dulcea mângâiere a morții, prin văi unduitoare, pe poteci din soare, sfarmă temeliile cunoașterii, le distruge cu-o furie oarbă.

Terorismul, această religie nouă a morții, sub scutul justițiarismului, sub egida religiei, provoacă distrugeri, moarte fără alegere. Prunci, femei, bătrâni, prieteni, frați, părinți, total nevinovați, sunt dăruiți neființei, sânge și moarte să curgă. Terorismul, alături de degradarea ecologică, au devenit dușmanul numărul unu al omenirii.

Timpul strecoară, cu repeziciune câte-o șubredă punte, pe care trec hâde gânduri, fapte ostile, în vreme ce insul trăiește o tragedie umană incredibilă și-n[illegible]-o nesiguranță oarbă, crâncenă

atârnă iluzii, pe-o cruce a pierzării, de a zidi viitorul nu pe ruine, ci pe limpezimi de gând, pe luminos suflet, căci dalta omeniei alt chip ciopleşte din noaptea înţelepciunii ori crugul dimineţii, dând larg sens vieţii şi dăinuirii.

Omul şi Pământul, două destine îngemănate, în marea armonie universală, vor trăi sau vor muri deodată. Pământul, trecut din viitor, devine umbră şi lumină şi-un apocrif tezaur, cu iubirea zilei celei dintâi, în desmierdările omului faur. Omul, clipă efemeră a eternităţii, dăinuie viaţa pe Pământ şi caută totuşi să găsească soluţii pentru salvarea lui şi a vieţii pe Pământ, ştiind că viitorul este un nou început. Un viitor chiar sub semnul inteligenţei artificiale, ca o nouă faţă a eternităţii şi a fecundităţii cosmice. Cu visele toate-n spate hălăduind prin larga şi mănoasa câmpie, alungând durere prin durere, cu lumina ce-i străbate mintea, ca izvor de mântuire, încearcă să circumscrie metafora dăinuirii prin noua tehnologie a computerelor, în ţărna în care plugul iubirii adânc se implântă.

METAFORA SECOLULUI AL XXI-LEA

Omul, în decursul istoriei, a denumit o tehnologie definitorie printr-o metaforă, oferind-o ca model sau simbol pentru ştiinţă, filozofie, literatură, artă etc. Industria a fost, ''*locomotiva*''secolului al XIX-lea, „*arta*" a fost zvâcnetul Renaşterii, *iluminismul* a fost vectorul dezvoltării societăţii în secolul al XVIII-lea, „*Galaxia Gutenberg*" revoluţia în comunicare. Azi computerul este metafora cea mai răspândită pentru funcţionarea creierului sau a minţii şi motorul societăţii, căci revoluţia informatică introduce noţiuni şi metode noi ca organizarea de reţea adaptivă, virtuală, anticipativă, relaţională, nebună şi reţea umană democratică, inteligentă, cosacrată bio-ingineriei, cu toate că prezentul pare inhibat de agnosticism istoric şi gândire pe termen scurt. Evenimentele actuale anunţă o convergenţă vizată de geomodernitate: social-democraţia sprijină programe de liberalizarea economiei (Anglia), iar liberalii se ocupă de gestiunea banului public (Scandinavia). Tot astăzi când **războiul e o marfă care se vinde bine, şi omenirea are o cultură a vinovăţiei,** e aproape o imposibilitate, chiar în condiţiile societăţii informatice, ca toate statele lumii să se dezvolte rapid şi egal industrial, cultural, agrar. Cele mai strălucite state agrare sunt statele industrializate.

Societatea care nu e înzestrată cu bunuri mobile şi imobile, precum şi cu servicii utile, e neliniştită, tulburată. Când în întrega lume se va atinge un minimum suficient, nu neapărat o abun-

dență, abia atunci apare posibilă și liniștea unui corp social și se înlătură și dezechilibrul social; și tot abia atunci un corp social poate fi asemănat unei mașini ale cărei componente au fost corect juxtapuse. Din nefericre, popoarele și mai ales conducătorii lor n-au înțeles și nu înțeleg din lecțiile istoriei. Recursul la istorie e inutil. Interesele economice, militare, geopolitice și poftele de hegemonie sunt mai presus de consecințele nefaste, așa încât se poate spune, fără teama de a greși, că „Destinul Pământului e un anti-destin, care-l împiedică să devină ceea ce este, îl împiedică să fie." (Fănuș Neagu, Văpaia)

Atât timp cât speranța moare ultima, eu zic, că timpul ce ne-a fost dat, nu e acela al unui sfârșit... „Tempus enim prope est". Timpul acela istoricește cosmic, e foarte departe. Omenirea se află pe pragul unui sfârșit de epocă sau de eră geologică, dar nu de sfârșit de existență. Cu acest gând de profundă neliniște, privesc în jur și-n tenebroasa istorie și strig: „Oameni, opriți-vă! Salvați Pământul! Salvați acest lăcaș sfânt și darnic, care de miliarde de ani ne suportă. În mileniul trei, însă, care ori va fi al credinței și demnității umane, ori nu va mai fi! Cum spune Malraux: „S-a ajuns la limita suportabilității!" Una era când oamenii foloseau, la început, pentru procurarea hranei și pentru apărare – bâta, săgeata și pușca, și alta e acum, când armele inteligente, ultrasofisticate pot arunca Pământul în aer ca pe o nucă. Acum trebuie să ne gândim serios și să lăsăm orgoliile de hegemonie planetară, să ne unim forțele pașnice, să fim unul singur, cu același concept: pacea și înțelegerea între popoare și să ieșim din fundul grotelor sufletești în care intrăm singuri. Omul și Pământul trebuie să supraviețuiască împreună. Omul, prin rațiune, calm, înțelepciune, unele compromisuri, imperios trebuie, să pună stavilă cursei înarmării nebunești și cuceririi spațiului cosmic în scopuri militare. Și totuși: „cine va stăpâni cosmosul va stăpâni lumea".

Privesc îngrozit în urmă, în pătata de sânge a istoriei, și văd

necontenit vorbe despre pace, iar viitorul încă nu a terminat să se înarmeze. Se încheie, pentru înşelarea istoriei, tratate peste tratate, se jură public şi solemn pe conştiinţă, pe biblie, pe coran, că se vor respecta tratatele încheiate şi nici nu se usucă bine cerneala pe hârtie, şi printr-o deliberată şi flagrantă hotărîre a vreunui dement politic sunt încălcate monstruos.

Războiul e o marfă care se vinde bine. Pacea nu are preţ! Omule viitor ceri din trecut, şi gând curat te-ntorci în viitor, în înaltul dezmierdării, un sărut, şi de sărut ţi-e dor. Lumi din viitor, prelung suspină şi te vor nesfârşit şi tainic zbor de lumină şi încărcat de memoria viitorului să rămâi în amforele blândei eternităţi milenii de înflorire şi mişcătoare veghe. Ce frumos deziderat!

Oameni nu stricaţi echilibrul dintre suflet, inimă şi gând! Adesea el se măsoară în tone de abis! Homo informaticus cu o existenţă paradoxală: „moare trăind ca om, murind ca neom", deşi, ordinatorul, calul troian al secolului al XXI-lea, sau „informatica", extinsă la întreaga activitate umană aduce cu sine putere, cunoaştere, care dacă nu vor fi folosite în interese meschine, cu scopul dominării lumii de către câţiva puternici, va aduce pace, bogăţie şi de ce nu, şi spiritualitate? Profesorul universitar de pedagogie, Alexandru Trifu, spune: „calul troian, creiat de om, a câta oară? de-a lungul istoriei, nu dispune de capacitatea axiologică de ordin moral, şi deci, nu poate lua decizii în numele omului. Calul troian, o realitate sau frumoasă metaforă, este o ciclică repetare, care poate ajuta omul în rezolvarea multor probleme tehnice, ştiinţifice, pragmatice, dar nu şi sentimentale".

Sistemul cibernetic are o fragilitate lăuntrică şi o damnare aprioric şi de aceea, în periplul său cosmic, Lumina a ales Pământul ca sediu al vieţii şi pe Om ca nălucă a raţiunii, în acelaşi timp, trufie şi decădere la poalele eternităţii. Ecce homo, în tranşeele cunoaşterii, rănit în propriul orgoliu, însetat de lumină, îşi poartă crucea cu demnitate şi spaimă de-a lungul existenţei sale, încearcă

gustul veşniciei. Omul, instinct funambulesc, scris pe dura stâncă a timpului, în era informatică, strânge dovezile peremptorii ale cunoaşterii şi vrea să şteargă sângele de pe ciupercile Hiroshima şi marele păcat de pe falnica-i făptură. Stă veşnicia-n clipă şi-n crângul înflorit de vise şi-n piatra seacă, mută şi cere omului „cunoaştere de sine" şi respect faţă de natură şi o colaborare cu robotul electronic şi inteligenţa artificială. Creierul omenesc, acest lăuntric soare, această erupţie de neuroni, este perisabil şi în instabila ecuaţie viaţă-moarte, simte nevoia de a fi înlocuit de creierul artificial, neperisabil, neviu? Hamletiană întrebare! Un scurt periplu umanistic prin memorie ne arată că troianul cal nimici Troia la vedere în scurta luptă sângeroasă dintre greci şi troieni. Murad Turcomanul, transformând muntele în ocean, cuceri Constantinopolul, prin poarta „K" uitată deschisă de bizantini, iar „Furtuna deşertului" nimici, în câteva ore, un popor...

Războiul informatic, utilizând sofisticate arme electronice, în schimb, poate duce la nimicirea speciei umane, chiar paşnic, în cursul unui proces mai îndelungat, prin autodistrugerea creierului uman. Ştie cineva ce vrea era minţii artificiale, căci de data aceasta „monştri ai enigmei" sar din punte în punte şi sus pe arc ajung solidă rădăcină?! „Homo informaticus", cu-a lui meserie, tristul mal cu alt chip arhetipal îl îngroaşă şi face din viaţă – iluzie – dezumflată gogoaşă. Adio, „homo spiritualis" cu năluciri şi fantezie, adio, şi rămâi o umbră ucisă-n faşă şi prin pact cu diavolul, strigi după ajutor prin brazda cu pestilenţiale miasme de abator. Atomul, în îngustimea nouă, deopotrivă, strigă: „'Voi, necugetaţi oameni, nu-mi rupeţi şi ultima verigă! Numărătoarea inversă bolboroseşte la porţile adevărului: „începutul sfârşitului". Pleacă gândurile, rămân sferele...

Aripi de foc mă înalţă în apropierea depărtărilor, unde strig: „Iată! Mângâi pe frunte stelele !Sângele cosmic gâlgâie-n mine! Era informatică poate aprinde întunericul."

Şi cu toate acestea omul născoceşte, mereu, calul troian al distrugerii, dar Pământul rămâne mărturie-vestigiu la toate. Există în omenire atâta informaţie trecută, prezentă şi viitoare, încât Omul este ca bucla dublă a vieţii. Este chintesenţă. Chiar spirala vieţii. Singurul nobil destin din Galaxia Soarelui, iar Pământul, herbul sistemului solar, îl poartă în spinare ca pe fiul său iubit.

Am îndrăznit să aştern pe hârtie câteva gânduri, câteva temeiuri zguduitoare despre noua tehnologie, din zorii mileniului trei: INFORMATICA, şi sper cu fervoare la renaşterea puterii raţiunii, apodictica strategie ce poartă-n ea simbolul fragilităţii, din strania materie, la nivelul întregului sat planetar. Nu-mi rămâne decât să sper că omul va aplica aforismul lui Feuchtersleben: „Tot secretul prelungirii vieţii este să nu o scurtezi!".

Sub acest imperiu de idei, preocupări încercam să alung neliniştile, reale de fapt, din suflet şi prin muncă neprecupeţită să înzidesc, alături de soţie, copii, părinţi, prieteni şi chiar adversari acea stranie coajă de oţel a omeniei, a cinstei, a curajului de a lua taurul de coarne.

Şi atunci? Dacă fiecare şi-ar face acest proces de conştiinţă, şi ar acţiona în acest sens, nu fiecare ins şi nu toată omenirea ar avea de câştigat? Imperativul timpului, omul, raţionala fiinţă din sistemul solar, trebuie să-şi găsească echilibrul sufletesc şi moral, să fie propriul salvator al său şi al civilizaţiei umane, până nu e prea târziu. Umanizând toate relaţiile sale cu tot ce-l înconjoară, sondând misterul din lucruri, natură, cosmos, dar mai ales din propria conştiinţă şi apelând la ştiinţă şi cunoaştere, materiile prime cele mai importante ale lumii, va reuşi, fără îndoială, să se strecoare printre aberantele curse nocive, ucigătoare pe care el însuşi şi le întinde.

Drama omenirii, este, impusă şi de legităţile fireşti ale perisabilităţii existenţei umane şi nu numai. Să fi ajuns ghemul nodurilor gordiene la capătul firului? Nu cred acest lucru. Există resurse

mari, energii, încă, necunoscute, nefolosite spre binele omului, dar şi tensiuni interioare, intime, necontrolabile ale materiei, ale sufletului uman, care pot întoarce totul pe dos, iar Omul şi Pământul, două destine îngemănate, într-o simbioză perfectă, cu toate suferinţele şi schimbările morfologice de substanţă suferite de-a lungul existenţei lor istorice sau geologice, trebuie să găsească, mai mult ca oricând, împreună calea ispăşirii.

***

Acestea erau gândurile ce mă bântuiau întruna, în perioada sepulcrală sau fericită de la execuţia celui de al patrulea braţ albastru al Dunării, cu mult praf, jeg politic, teroare în timpul execuţiei, la care lucram de la baterea primului ţăruş, din1975. „Dreptatea este temelia tuturor lucrurilor", îmi era motto-ul, ştiind că viaţa cere sacrificii multe şi jertfe nenumărate şi că numai unora le este dat, o singură dată în viaţă, să se întâlnească cu o epopeică lucrare. Şi cu cât vor fi mai mulţi asemenea oameni şi mai multe asemenea lucrări, cu atât omenirea, poate, va fi mai deplin realizată. Nămolul dă strălucire perlei din mare şi nufărul gândirii sărutului din soare. Şi eu, parcă, eram un vreasc social, rămas ca din întâmplare în şuvoiul vieţii... Mă întorc din vis în realitate şi-mi zic: cu ce drept tu, Viaţă, îmi cenzurezi libertatea de a visa? Atât mai am puterea să-ţi spun, să le spun tuturora, că-n toate visele pe care le visez, e Cânt şi Poezie, seniori! Eu şi soarele încrederii stăteam alături tăcuţi ca într-o stampă de Rafael şi priveam asfinţirea cu spuza ei impenetrabilă... şi visam miracolul regăsirii...

Pe şantierele canalului forfotă mare, inepuizabilă. Lucrarea era în atenţia conducerii statului şi în special a lui Ceauşescu. Într-o zi senină şi-a anunţat vizita, a câta nu mai ştiu, şi la şantierul nostru, deşi era în concediu în staţiunea Neptun. Pregătiri deosebite. S-au trasat cercurile cu var pentru aterizarea „libelulelor", s-au

spoit pomii, muncitorii s-au îmbrăcat în salopete noi. Pompierii şi Sanepidul au dezinfectat totul pe o rază de câteva sute de metri de locul de aterizare. Aşa era moda. Duhurile rele totuşi persistau.

După ore bune de aşteptare au apărut pe cer libelulele şi în câteva minute erau deja la locul vizitei. Directorul grupului de şantiere a dat raportul şi „elita" a început vizita. Şeful statului a indicat, printre altele, ca transportul pământului excavat din viitorul şenal al canalului să se facă cu transportoare cu covor de cauciuc îngust, de capacitate mică, până la magistrala de mare capacitate, pentru a se înlocui transportul cu autobasculante, mare consumator de produse petroliere. Ideea era bună şi eu o aplicasem la exploatările la zi de cărbune de la Rovinari, folosind însă pentru extragerea cărbunelui sau a sterilului excavatoare cu rotor de mică capacitate, şi nu excavator cu unică cupă de 5 mc., de aceea mi-am permis să atrag atenţia şi am cerut, atunci când şeful statului ne-a întrebat ce părere avem, să ni se asigure şi un utilaj adecvat de excavat, altfel vom avea mari dificultăţi cu funcţionarea transportorului cu covor cu lăţimea de 0,6 m. Vasile Patilineţ, pe atunci ministrul minelor, numit direct din CC-PCR, unde se ocupa de probleme de securitate naţională, deci un mare specialist pe probleme miniere, m-a pus brutal la punct: „Măi, ingineraşule, cum îndrăzneşti să-l contrazici pe şeful statului? Am ripostat ferm, văzând că „elitiştii" tac: **Soluţia este ineficientă, dacă nu vom fi dotaţi şi cu excavator cu rotor de capacitate mică, adică de o sută de mc/oră, în caz contrar** se vor arunca, inutil, mulţi bani pe apa sâmbetei. Şeful statului: „Se va face aşa cum am decis!" Vin peste o lună, să văd instalaţia funcţionând!"

Viaţa ne arată că prima obligaţie a oricărui om învestit cu un însemn social este aceea de a învăţa să-şi pună propriile gânduri, fapte, laolaltă cu ale celorlalţi, pe unul şi acelaşi cântar. Nu pot exista unităţi de măsură diferite pentru a cântări existenţa şi activitatea oamenilor, după locul pe care îl ocupă în ierarhia so-

cietății. Oricât de puțin și-ar îngădui un om să înșele la cântar în favoarea sa, aceasta îl îndepărtează de adevăr, de oameni, de el însuși. În loc să consulte specialiștii, șeful statului a decis singur într-o problemă tehnică. Nobletea nu este altceva decât puterea omului de a renunța, atunci când comandamentele morale lezează pe altcineva. Dar câți stau să se gândească dacă micile lor satisfacții nu aduc nefericire altora? Poate un șef important să se împiedice de un ciot? Îmi vin în minte versurile eminesciene din Scrisoarea a treia:

„Cum?Când lumea mi-e deschisă, a privi gândești că pot
Ca întreg Aliotmanul să se'mpiedice de-un ciot?

... ...

Și purtat de biruință să mă-mpiedic de-un moșneag?"

Comparația e, evident, puțin forțată, dar această atitudine sfidătoare este calea degradării moralității omului. Nu avem timp să ne gândim, spun unii, la consecințele apropiate și îndepărtate ale puzderiei de fapte pe care trebuie să le săvârșim în fiecare zi. Spiritul, însă, trebuie obișnuit să selecteze automat. Tocmai de aceea este necesară existența unui detector sensibil în viața fiecăruia. Și acesta este sensul moralei. Și dacă aceasta e o cerință pentru orice individ, pentru cel învestit este o obligație, un comandament.

A vorbi de moralitate, de decență, la speța conducătorilor comuniști, este o blasfemie. Cultul personalității era, în acea perioadă, pe culmile nebuniei și indecenței. Dar să revin la sarcinile trasate de conducerea superioară de stat, în legătură cu indicațiile date. Ce-a urmat? O desfășurare de forțe și o concentrare pe transportul a trei mii de tone de utilaje de la exploatarea la zi Rovinari-Gorj și montarea lor într-un timp record. În prenoaptea vizitei se făcea ultima vulcanizare a covorului de cauciuc și cu o oră înainte de vizită se făceau probele în gol și în sarcină a întregii instalații. Noi, toți cei care muncisem pe brânci, obosiți, dar cu zâmbetul

victoriei pe buze, aşteptam cu nerăbdare să treacă şi această vizită şi să mergem să ne odihnim câteva ore. Aşa ar fi trebuit să fie. Nici n-a trecut bine vizita şi au început să apară primele surprize. La început, a luat foc un întreruptor electric, din cauza supra-solicitărilor, provocate de înfundarea transportorului. Norocul nostru a fost că pompierii nu plecaseră şi-au intervenit imediat şi-au stins incendiul. Apoi necazurile cu înfundarea benzii, din cauza descărcării de la mare înălţime a pământului excavat, ce producea şocuri, cu înfundarea întregului transportor, respectiv oprirea fluxului de excavare. După şase luni de experimentări şi îmbunătăţiri succesive, cu mese speciale de preluare a materialului excavat, s-a concluzionat că soluţia trebuie abandonată din lipsa excavatorului cu rotor. Dar se aruncaseră-n mare milioane de lei. Ce conta însă? Se respectase o decizie „preţioasă" a şefului statului. În schimb nouă ni se imputa imediat orice minoră greşeală. Tot în urma unei vizite a „marelui specialist în toate" ni s-a trasat sarcina, halucinantă tehnic, să executăm excavaţiile în calcar, la un front de 14 m. înălţime, cu o haveză, care de fapt în stratele de cărbune de 3-5 metri, crea un făgaş, o suprafaţă liberă pentru împuşcare şi, deci nu executa excavare propriu-zisă. Încercând să explic inepţia tehnică, am fost admonestat dur, din nou de „elitistul ministru Patilineţ", care-l sfătuia şi-l felicita pentru geniala idee pe „marele specialist", primul miner, arhitect, constructor al ţării. S-a respectat din nou indicaţia şi s-au cheltuit iar mulţi bani degeaba, fiindcă „furnicuţa", căci asta era în faţa muntelui, sărea neputincioasă. Demonstraţia a fost elocventă, deşi pentru noi meseriaşii nu mai era nevoie de ea. În schimb, satisfacerea inepţiilor tehnice ale unui semidoct, ignorant şef, ce conducea ţara după bunul său plac, era lege pentru ignoranţii ce colcăiau în jurul lui... Şi, aici ating, din nou, fără nicio pretenţie filosofică, sensibila problemă a moralei, fără a face o ierarhizare a ei. Am participat, la CCDMN, (centrala de construcţii a canalului Dunărea-Marea

Neagră) la foarte multe adunări generale ale oamenilor muncii şi am auzit şi bune şi rele... La una din ele, mi-a fost dat să aud următoarea şi singura concluzie de şedinţă de la Ion Ioniţă, viceprim-ministru al guvernului: „**Tovarăşi, după rezultatele pe care le aveţi, ar trebui să vă împuşc pe toţi!**" şi s-a aşezat liniştit şi mulţumit pe scaunul cel mai înalt din prezidiu. Cu înalta-i prestanţă şi autoritate morală, se impunea, dimpotrivă, faţă de multele probleme şi neajunsuri ridicate în şedinţă de oameni competenţi, să-şi exercite atributul înaltei funcţii din societate şi din bun simţ şi respect faţă de munca noastră grea, să caute să dea unele răspunsuri, nu zic, să le mai şi rezolve. Dacă un asemenea om încalcă morala şi atribuţiile sale de serviciu şi condamnă pe alţii, fără să se condamne pe sine însuşi, prin aceasta devine de două ori mai imoral.

Viaţa, însă, scoate la iveală şi astfel de indivizi, care nu mai au curajul să combată imoralitatea. Ei îi detestă pe cei cinstiţi şi neîntinaţi pentru că dovedesc mai mult caracter şi mai multă voinţă decât ei. Oamenii aceştia devin promotori ai imoralităţii. Ei îşi închipuie că pot înnobila josnicia prin superioritatea funcţiei adminstrative şi că, în general, o personalitate puternică politic, poate transfigura faptele urîte, le poate înfrumuseţa. Ei consideră că actele nu trebuie judecate în sine, că natura lor este determinată de calitatea celui care le săvârşeşte. Asemenea oameni au o semantică ciudată. De aceea şi aserţiunea, „afirmaţia" tovarăşului a fost pentru el, adecvată caracterului său. Deşi extrem de iritaţi pentru desconsiderarea muncii noastre, ne-am trezit din stupoare şi după şedinţă, ne-am reluat munca cu mai multă hotărîre şi abnegaţie, convinşi fiind că numai noi prin noi putem să rezolvăm totul şi fără aşa-zisul ajutor al celor de sus. De altfel am auzit că după şedinţă, la interpelarea dură a şefului statului, pentru nerozia pe care a debitat-o, tovarăşul a făcut infarct. Ce dai altora, îţi dai ţie!

Tot viața scoate la iveală și oameni de caracter, intransigenți, cinstiți, adevărate metafore ale vremii, definitorii pentru dezvoltarea societății. Un astfel de om era și inginerul constructor Ion Baicu, fost ministru al Ministerului Transporturilor și ajuns minstru adjunct și director general al Centralei Canal Dunărea-Marea Neagră, pentru că a avut curajul să-l înfrunte pe probleme tehnice pe „Nea Caisă", privind construcția aeroportului Otopeni. Și „tovarășul știe tot" l-a aruncat ca pe o măsea stricată, fără să-i pese de bunul mers al unui sector vital în economia țării. Nimeni nu-i de neînlocuit, dar unele valori tehnice, științifice, morale dau o anumită aură și încredere în forțele noastre. Acest lucru nu conta în fața orgoliilor nemăsurate ale „geniului politic din Carpați". Din fericire, numirea lui Baicu, în fruntea centralei a fost un câștig pentru lucrare, dar o lovitură pentru familie (soție și fată).

Acest mod eronat de a acționa, de a gândi este extrem de dăunător. În loc să se filtreze cauzele insucceselor profunde de sistem, se căutau, artificial, țapi ispășitori. Evident erau și excepții! Se crea, în permanență, iluzia că nu sistemul e de vină, impotent, intolerant, ezitant, ci oamenii cinstiți, cu coloană verticală, care au curajul să arate principial, greșelile conducerii. Și erau destule și pe toate palierele vieții. Din nou, când inginerul Baicu, a arătat, pe bază de date evidente tehnice, că lucrarea canal Dunăre-Marea Neagră nu se poate termina decât în anul 1984, „specialistul numărul unu al țării" a hotărât înlocuirea lui, cu generalul colonel Vasile Ionel, un om, de altfel, extrem de capabil și corect, dar care la rândul lui, ca prim-adjunct al ministrului apărării, fiindcă a avut curajul să susțină alte păreri despre dotarea și strategia militară a armatei române, decât cele ale „fantoșei" din fruntea țării, a fost destituit.

Cu toată disciplina militară impusă de noul conducător și noul stil de activitate și anume ședințe de analize lunare a activității fiecărui șantier, după vizitarea, prealabilă, pe teren a stadiilor

fizice, lucrurile nu s-au îndreptat radical. În ziua de... la ora H... la hotarul şantierului aşteptai suita de cincizeci de persoane, uneori şi câteva ore, căci „punctualitatea", la noi, e o trăsătură de caracter, nu-i aşa? În aceste condiţii, totuşi, parcă ar avea o scuză. După prezentarea unui scurt raport de către fiecare şef de şantier privind evoluţia lucrărilor de la ultima analiză şi perspectivele şi greutăţile tehnice, mai ales, se făcea o analiză detaliată a tuturor şantierelor la care participau şi ceilalţi parteneri (armata, mecanizatorii, banca, beneficiarul, proiectantul general).

Discuţiile erau concise, la obiect. Se dispuneau măsuri clare, operative, responsabile şi cu mult discernământ. La început, după asemenea analize, se lua masa la cantina şantierului unde se termina vizita. Aici, se discutau în grupuri mici de şantierişti, proiectanţi – rezolvarea unor probleme tehnice comune mai aparte, soluţiile şi costurile exagerate pentru execuţia lor, cum ar fi haldarea în timpul iernilor, toamnelor cu precipitaţii abundente, când eram obligaţi să lucrăm zile, săptămâni la consolidarea acestor halde cu cantităţi enorme de piatră spartă şi cu forţe tehnice – în special buldozere, autogredere, de trei-patru ori mai multe decât normal. Lucrarea trebuia să continue cu eforturi eroice şi costuri enorme.

Şedeam sub biciuirea ploii şi a vântului douăzeci şi patru de ore pe zi, ca pe front, de multe ori fără nicio satisfacţie. Ce construiam ziua, noaptea se năruia şi invers. Uneori, reuşeam să asigurăm un flux de transport şi de o oră sau două, şi era o victorie asupra stihiilor naturii şi asupra noastră înşine. Începeam să ne cunoaştem limitele şi posibilităţile inventivităţii şi a rezistenţei psihice şi fizice. Perseverenţa, abnegaţia, curajul, iniţiativa erau deviza de fiecare zi. O clipă de indecizie şi totul s-ar fi prăbuşit. Şi asta ani în şir. După un timp, fără să credem, ne trezeam cu tâmplele argintate şi cu fruntea brăzdată de cute adânci. Nu ne-am permis niciodată să creăm, prin aceasta impresia, că suntem altfel decât

ceilalți constructori, și că aceasta ne dă un drept în plus, ci am considerat-o o obligație morală față de noi înșine. Cert, frenezia muncii, dăruirea deplină, mai intensă și mai plină de neprevăzut, erau poate singurul argument plauzibil al satisfacției noastre. Seara, când pentru scurt timp, ne întâlneam cu cei de la schimbul doi, după ce transmiteam dispozițiile de lucru, ne încălzeam cu câte o glumă. Îmi aduc aminte ce-mi spunea, într-o zi, pe haldă, un buldozerist: „Tov. inginer, la început, la Cernavodă, câștigam șapte mii de lei pe lună și munceam trei-patru ore pe schimb, acum trag zece ore neîntrerupt și câștig cinci mii de lei... Dreptate-i asta?" Și tot el completa: „Dar, parcă-i mai bine acum. Pentru muncă cinstită bani cinstiți!". „De, Petrică, e bine când ești propriul tău judecător și că pui „osul" la treabă din proprie inițiativă. Fie vorba între noi, mai sunt unii, puțini la număr e adevărat, care încearcă să obțină bani fără muncă!"

Iarnă grea, în 1981, în Dobrogea. Stratul de zăpadă avea aproape un metru și ninsoarea cădea întruna. Într-o noapte, vrând să mă conving personal, cum se lucrează în schimbul de noapte, am lucrat împreună cu un mecanic pe un buldozer DET, la curățirea căilor de acces la fronturile de lucru... Omului îi cam plăcea „udătura", însă fiind cu el, nu îndrăznea. Pe la două noaptea, oprește buldozerul și-mi zice: „Domnule inginer, fiindcă știu că vă pricepeți, lucrați puțin cu acest obiect, până mă răcoresc și eu puțin... la coborâre n-a uitat să-și ia și „materialul". Am lucrat mai mult de o oră cu buldozerul și l-am lăsat pe „amicul" meu să se răcorească atât de bine, încât la urcare avea țurțuri de ghiață pe mustață. De atunci omul nostru s-a dezobișnuit să se mai „ude" în timpul serviciului.

De altfel relațiile cu toți colaboratorii erau bune, amiabile, cunoscând și momente de amuzament și de distracție gratuită, împărtășind cu ei noutăți galante și picante. Mă desfătau totdeauna

anecdotele, bancurile lui Aurică Telimbici, toate cu acel aer al detaliului şi pitorescului semnificativ.

Pe şantiere, ca de altfel oriunde, era un obicei bun sau prost ... dar era, de a se sărbători onomastica oricui, bineînţeles după terminarea şutului. Într-o sâmbătă, când activitatea pe şantier era oprită din cauza înzăpezirii, s-a organizat un asemenea eveniment, pe la ora douăsprezece, coincizând şi cu pauza pentru servirea mesii şi urmând să se desfăşoare până la ora terminării programului. Tocmai venisem, cu şefii de loturi, uzi şi înghețați de pe şantier şi ne întrebam dacă mai putem pleca acasă . Am intrat în birou să mă schimb, înainte de a mă duce la cantină, care era în aceaşi baracă. Un coleg intră în birou şi mă invită la sărbătorirea Nicoletei – -topograful şantierului – şi a ceilorlalți sfinți Niculae. M-am dus... am servit un păhărel de ţuică şi am plecat spre cantină, deşi pe masa „sfinţilor" erau diverse bunătăți culinare, însă, nu prea buna mea dispoziţie sufletească m-a îndemnat spre cantină. Când serveam masa, au venit în control două persoane, una de la centrală, cealaltă de la securitate şi care au făcut un scandal nemaipomenit, că vezi, doamne, la şantier se face chef în frunte cu şeful şantierului. Am avut bunul simţ să-i invit, personal, la masă, dar m-au refuzat. Afară era un viscol şi-o ninsoare apocaliptice. Cât am servit masa, zăpada a fost aşternută cam o jumătate de metru. Nici măcar un câine nu merita să-l dai afară, dar, instinctiv, pe ăştia doi i-aş fi aruncat cu multă satisfacţie. „Văd că nu se poate lucra, şi noi cu mare greutate, pe circa 20 km., am făcut două ore până aici la Cumpăna, începu discuţia inginerul Dan, dar nu sunt de acord ca salariaţii să facă chef... L-am întrerupt, puţin iritat: „Ce chef, domnule? Ce chef? E sfântul Niculae şi colegii mei închină–n buna tradiţie românească, un pahar de voie bună..." Am să informez conducerea centralei despre atitudinea dumneavoastră neprincipială"...

Şi câte ponoase am tras, ce şedinţă „superbă" s-a mai făcut

şi pe treaba asta. Securistul a avut grijă să-şi informeze şefii că eu sunt un beţiv notoriu. Dacă „tovarăşii" ar fi avut posibilitatea să meargă şi pe celelalte şantiere ar fi constatat că peste tot s-a sărbătorit această sărbătoare creştinească şi asta din cauza imposibilităţii de a se lucra. Vremea câinească de afară, drumurile total înzăpezite ne împiedicau să lucrăm. Am insistat să meargă să vadă că nu e chef, ci oamenii se distrează cu lux de amănunte şi bogate epitete despre vitregia vremii . Nici o scânteie, oricât de efemeră, de luciditate, nu scăpăra prin mintea îmbâcsită de prea multa îndoctrinare comunistă a celor doi împricinaţi.

Filozofia vieţii este mai puternică decât ipocrizia unora. Ea ne învaţă tot ce-i mai bine şi frumos şi ne dezbară de rău. Totul e să ai discernământ şi putere de a înfrunta răul din tine, din oameni. Admirabil sentiment când reuşeşti să înveţi oamenii să facă numai bine, în climatul demnităţii şi modestiei şi al luminii sufleteşti, când reuşeşti să clădeşti o ierarhie a moralităţii, paralelă ierarhiei sociale... Am rămas cu convingerea că cinstea şi munca sunt numitorul comun social al tuturor şi, în acelaşi timp, premisa moralităţii generale. Desigur, există adânci diferenţieri în dotarea oamenilor. Inegalităţi ale potenţialului intelectual, ale instrucţiei şi culturii, energiei şi voinţei, ale resurselor de creaţie.

Toate acestea determină un aport social diferit şi o situare diferenţiată pe treptele ierarhiei profesionale şi administrative. Şi, evident, o retribuţie diferită după cantitatea şi calitatea muncii şi a răspunderii. Dar oare individul situat pe o scară profesională sau de răspundere socială superioară are un drept moral în plus faţă de ceilalţi? Nu, categoric, nu. În concepţia mea el are în plus o obligaţie. Dar ce conta părerea mea ?

Gândurile se îndesau unele în altele şi, cu răspunderea lor morală de a fi frumoasele vieţii, mă îndemnau să ajung la esenţa lucrurilor. Şi care era, în fond această „Străina iubire"? – Libertatea de-a fi tu însuţi liber, de-a fi stăpânul acţiunilor cu un ţel nobil,

de-a ajuta la propășirea frumosului, egalității și iubirii dintre oameni, fără nici un interes meschin de parvenire, îmbogățire, asuprire morală, intelectuală a celorlalți din jurul tău – e un simbol. Frumos sună, dar oare, în viața de toate zilele, este așa?

Îi admiram pe tinerii ingineri de pe șantier – deși eram și eu tânăr – când, după terminarea șutului plecau, uneori, la Eforie să închine un pahar de veselie în cinsta lui Bachus. Dar și când trebuia să se lucreze patruzeci de ore încontinuu erau prezenți, fără crâcnire. Nicușor Bidoaie, normatorul șantierului, era sufletul găștii, deși era mult mai în vârstă. Și avea în colimator pe sing. Nicu Drăghici, puțin cam plinuț pentru vârsta lui. „Ce-o zice finuța Maria, când o afla că iar ai umplut butoiul cu bere? Apropo, știi că berea dă impotență? Te vedem noi mâine... desumflat ca „pe-o băsică" bătută toată ziua pe maidan"... „Lasă, lasă nu te mai fandosi atât, că năsica ți-o smulge și ultimele fire crețe pe care le mai ai ca podoabă capilară, dacă mai vii cu noi".

Și uite așa din glumă în glumă își aduceau aminte că printre ei este și Ghiță, topograful. „Ghiță te rugăm ia teodolitul și măsoară doi metri de Fetească Regală, de pe raftul doi. Vezi numai să fie galbenă ca uleiul de floarea-soarelui și limpede ca lacrima ... Cristi." Mândru de el le răspundea: „Eu umblu cu măsurile lui Cuza – arul și ocaua – și nu vă fac de rușine!!"... Se încingea veselia, buna dispoziție de parcă toată lumea era a lor. A doua zi mizeria și necazurile de la șantier. S-a sfășiat covorul, s-a rupt capul de acționare la nu știu care transportor de la punctul X de transfer... Dacă nu ar fi râsul am fi înnebunit toți, după atâtea și atâtea necazuri, la un șantier întins pe douăzeci de kilometri... La prânz se întâlneau la cantină și amuzați se uitau unii la alții să vadă dacă prezicerile din ziua precedentă se adeveresc și iar se amuzau copios... Parcă și mâncarea era mai bună. De altfel, Sica, bucătăreasa șefă de la cantina Agigea, era neîntrecută în arta culinară, o adevărată maistră. „Sica, astăzi, ce ne-ai pregătit?"

„O supă cu fidea şi sarmale în foi de viţă, ca la mama acasă! Şi desert un măr, dar nu al discordiei!" Şi într-adevăr aşa era. Nu-i puţin lucru, când obosit şi necăjit de pe şantier, serveşti o mâncare bună, delicioasă şi dăruită cu toată dragostea, vezi lumea cu alţi ochi...

Într-o zi ploioasă de toamnă, eram în birou spre sfârşitul programului şi răsfoiam corespondenţa, când dau peste un angajament scris de muncitorul Pupăză Ion, la solicitarea maistrului Nicolae Popa, care la rândul său cerea sancţionarea împricinatului pentru indisciplină crasă. Amuzant angajament: „Subsemnatul Pupăză Ion mă angajez pentru întâiaşi dată şi ultima oară să nu mai beau, am avut şi eu o fericire în familie dar nam să mai am şi gata şi dacă am să mai beu să fiu fericit, ceea ce vă doresc şi vouă, dacă nu să fiu dat afară trăiască partidul comunist român în frunte cu nea caisă.... să trăiesc şi eu ca să mai pot să beu căci viaţa fără beutură e ca nunta fără popă ca lăutar acesta mie angajamentu".

Onorata instanţă care trebuia să hotărască eram eu. Pus între nicovală şi ciocan trebuia să decid ori, ori. Reacţia sufletească e diferită faţă de conştiinţa profesională... aşa că am hotărît să stau de vorbă cu partea incriminată, pe bună dreptate, şi să-l atenţionez ferm că nu voi mai tolera asemenea abateri şi că prin asemenea comportament loveşte în familia sa: copii şi soţie, care nu au nicio vină. Nu ştiu ce miracol, ce proces de conştiinţă a avut loc în fiinţa lui şi trebuie să recunosc, destul de deteriorată, dar de atunci Pupăză a devenit unul din cei mai corecţi muncitori, ceea ce mi-a întărit convingerea că materialul uman e maleabil şi, tratat cu sensibilitate, afecţiune, poate fi turnat în orice forme doreşti.

Evident, sunt şi excepţii. Acolo unde este un gram de raţiune, încredere în propriile forţe, efectele sunt cele aşteptate. Odată, într-o discuţie cu bunul meu amic şi fost coleg de facultate, Dumitru Diaconescu, alias Papiţă, acesta îmi spune: „Eşti bun când îţi merg treburile chiar dacă tu stai toată ziua prin cârciumă

sau prin morile de măcinat cuvinte, aşa- zisele şedinţe de analize, sterile şi ineficiente. Cui foloseşte, pe de altă parte, în afară de conştiinţa ta când munceşti, cu abnegaţie, toată ziua pe şantier şi treaba merge prost?" O filozofie amară, dureroasă încrustată în piatra sufletului sau în minte ca o durere. Fiecare cu şansa lui în viaţă, care fie te coboară în mocirlă şi te implică din ce în ce mai mult în vicisitudinile ei, fie te ridică pe treptele luminii, fără prea mult efort din partea ta. Desigur, e o părere care poate fi discutată la nesfârşit. Cert, viaţa glisează pe osiile sale către onoare, cinste sau mocirlă morală... Toţi, însă, avem obligaţia morală, să ne analizăm faptele, comportamentul, să ne cizelăm caracterul şi să ne maturizăm profesional, civic, moral, cu toate dibuirile, animozităţile, situaţiile imprevizibile, care declanşează modificări structurale ale fiinţei.

Condiţionalul **dacă** joacă, însă, un rol important în viaţa fiecăruia... **Dacă** Eminescu nu-i întâlnea pe Iosif Vulcan şi Titu Maiorescu ar fi avut aceeaşi evoluţie? Sigur că nu! **Dacă** George Călinescu, de pildă, nu i-ar fi făcut lui Marin Sorescu în Contemporanul o prezentare elogioasă, ci l-ar fi persiflat, ce ar fi urmat? Aceeaşi încredere în sine, în stilul propriu, inconfundabil, din „La lilieci", acelaşi zbor? **Dacă** vitregia timpurilor din decada a patra a secolului al XX-lea, nu ar fi lovit dramatic poporul român şi nu numai, atunci destinul multora dintre noi nu ar fi fost altul? Categoric, da! Şi exemplele pot continua la nesfârşit.

Ce face societatea ?

Societatea socialistă, multilateral dezvoltată? Nimic, sau aproape nimic, pentru promovarea valorilor morale, intelectuale, civice. De multe ori promovează impostura, necinstea, nemunca, frauda, mocirla morală, corupţia, liberul-arbitru, fărădelegea şi promovează mulţi „multilateral dezvoltaţi" în posturile cheie ale puterii. „Măi animalule", „Măi vierme împuţit" erau eflorescenţa unor suflete haine şi ale contingenţelor în care trăiseră. Cei mai mulţi

veneau din subteranele mocirloase ale conspirațiilor, minciunii, nelegiuirii, crimei. În plus, erau acele vase comunicante invizibile, dar extrem de nocive, dintre criminala ideologie bolșevică și acele creiere descreierate ale comuniștilor autohtoni sau importați de la Moscova, fără niciun lustru politic sau administrativ. Evident, în aceste condiții, cea păgubită era, în primul rând, societatea. Dar ce conta dacă era satisfăcută pofta lor nemăsurată de putere politică? Trăiască regele ! Regele să moară! Două sisteme de referințe simultane, dar incompatibile!...

Se petrecea, încet dar sigur, acea eroziune invizibilă a structurii existențiale a societății, acea deteriorare ireversibilă a conștiinței și moralei creștine, supuse genetic unei curiozități care anulează instinctul de conservare. Sub aceste semne, concepții, destinele noastre își urmau cursul, precum fluviile ce se nasc dintr-o lacrimă a Pământului și aleargă spre marea cea mare.

***

Era o zi ploioasă, o vreme sepulcrală. Nu putusem lucra la excavații, din cauza ploilor, o săptămână. Autobasculantele, parcă supărate, erau parcate și trecute printr-un regim de revizii extrem de meticulos. La fel și magistrala de transport de mare capacitate. Inspectasem toate locurile de lucru și pe la ora prânzului mă întorsesem la birou, cu o stare sufletească deprimantă. Pierderea de plan era irecuperabilă. Stăpâna natură ne punea „tălpi". Ne faulta când ne era lumea mai dragă . „Murat" bine, priveam blazat pe fereastră, când o ciocănitură în ușă mă deconcertă. „Intră!". În cadrul ușii apăru un bărbat înalt, brunet, cu o privire dârză, puțin jenat că mă deranjează. Îmbrăcat decent cu un palton și un costum curat, ceea ce m-a surprins, fiindcă eu și toți ceilalți șantieriști vara umblam numai în salopetă și iarna numai cu șuba cenușie, îmblănită cu blană de oaie. Dânsul ieșea din decor.

– Vă rog intrați și spuneți-mi ce doriți...

– Sunt Nicolae Petrescu şi am fost repartizat de către forţele de muncă la şantierul dumneavoastră... şi-mi întinde un petec de hârtie şi cartea de muncă. Era repartizarea ca muncitor necalificat. Intuitiv am înţeles despre ce era vorba. Din curiozitate am răsfoit cartea de muncă. Profesor de istorie la şcoala din comuna Crivăţ, directorul şcolii şi apoi, spre stupecaţia mea, muncitor necalificat la minele din Motru, ajutor miner, miner şi apoi din nou muncitor necalificat la grupul de şantiere Basarabi de la canal şi acum repartizat, cu domiciliul forţat în Agigea şi cu locul de muncă la şantierul „magistrale de transport şi câştigare de teritorii în mare".

Am rămas, pentru câteva clipe, cu privirea în gol... uluit de destinul acestui om. Ce destin funest, de necrezut ! Un val de întrebări se ridică în mine, cu o furie oarbă. Ce împrejurări nefericite sau născocite au putut distruge cariera, viaţa acestui om? De ce un asemenea om nu mai avea ce căuta sub acoperişul unei şcoli până la sfârşitul zilelor sale? De ce şi-a pierdut pentru totdeauna autoritatea şi dreptul de a educa? Făcuse vreo greşeală morală impardonabilă, şi trebuia să simtă mânia viguroasă şi severă a societăţii? Sau era un „duşman" de clasă, un paria al societăţii? Cu ce greşise în viaţă, faţă de cine, ce rău ireparabil făcuse societăţii? Intelectualii se cresc aşa de uşor, încât ne permitem să-i aruncăm la coşul de gunoi, fără nici-un scrupul? Toate aceste întrebări şi multe altele îmi răscoliră cele mai intime fibre ale fiinţei. Cum se poate ca un pedagog, un om educat pentru educaţie, pentru frumos să ajungă pe ultimele trepte ale societăţii? Dacă i se taie unui copac numai tulpina, se poate ca din rădăcină să răsară lăstari sau să se întindă subteran, subminând structura de deasupra lui. În acest caz se scosese rădăcina. Memoria poartă şi numele de timp şi-mi relevă că destinul, aşa cum îl înţelegeau vechii greci, în mitologia lor, poate fi înţeles ca o deteriorare existenţială a organelor supuse genetic unei curiozităţi care anulează instinctul

de conservare. Anularea sau deteriorarea parțială a instinctului de conservare numai provoacă nuanțare și nici perfecționare. Tragedia, în sensul grec, semnifică imixtiunea unui sistem de referință în alt sistem de referință. Ideea de destin, așa cum arăta Nichita Stănescu, face parte din ideile vagi, pentru că presupune două sisteme de referințe simultane, dar netangente.

Destinul, soarta, Karma unui om, a unui popor, a lumii, a Pământului, a unei cărți, a unui fir de iarbă, în strânsă corelație cu a întregului Univers, este un dat cosmic, o normă, o noimă dumnezeiască, o expresie etică a firii, a individului, a firului de iarbă. E un concept al ordinii trăit în extensiune universală. În plan existențial, spune Andrei Pleșu, e o cuplare misterioasă dintre realitatea legii și posibilitatea actului liber înlăuntru lui. Se spune că omul, pomul, râul, marea, muntele stau sub „propriul destin". Fără destin totul ar fi amorf, dezarticulat, uniform, fără biografie. Destinul determină totul, ține de cinetica existențială, de tip fatalist, care reduce la zero inițiativa umană, dar mai curând, el, destinul e „prezent peste tot" sau mai precis, așa cum susține Simmel, destinul e continuitatea dintre ceea ce ești și ce se întâmplă. De aceea se poate spune, indubitabil, că fiecare dintre noi trebuie să aibă o conștiință a destinului, nu ca centru al lumii, dar ca o „lume ce-și face încercarea" așa cum spunea Eminescu, sau cum spunea Homer, că destinul se descoperă pe sine preponderent în „negativitatea" existenței, în partea ei nocturnă, umbroasă. Bucuriile și împlinirile și durerile vieții fac parte, de asemenea, din existența destinului. Tragicul existenței e opera „daimonică" a destinului, pe când reușita, bucuriile sunt simbolul olimpian al devenirii.

Trezindu-mă din aceste reflecții, nici nu observasem că dl. Petrescu rămăsese în picioare și cerându-mi scuze, l-am invitat să ia loc. De altfel, simțeam nevoia unui dialog și nu știu de ce

eram convins că el este omul cu care pot să-l am. Instantaneu, se crease un flux comunicativ între noi.

– Domnule inginer, pentru că nu pot să vă spun tovarăş, căci nu vrea partidul, şi cu un gest maşinal, şi-a scos ochelarii cu ramă de baga, sunt o ruină sufletească, un mort viu... ce nu-şi mai găseşte cadenţa, drumul, echilibrul spiritual... De peste tot am fost alungat, sunt hăituit... certamente am sufletul hain, deşi iubesc încă oamenii... A urmat un moment lung de tăcere, făcea un efort supraomenesc să nu podidească în plâns... Era imaginea durerii. O cruce a pătimirii neamului nostru...

– Cetăţene Petrescu, pentru că aşa suntem obligaţi prin lege să ne adresăm persoanelor necunoscute, de luni sunteţi repartizat în schimbul întâi, la ing. Grigore Straton, şeful lotului Mecanizare. Astăzi, vă rog să mergeţi la compartimentul protecţia muncii să vi se facă instructajul general. Veţi lucra, la început, ca supraveghetor de bandă...

Astfel, l-am cunoscut pe Nicolae Petrescu, profesor de istorie, om de largă cultură, cu mult bun simţ, cu o educaţie aleasă şi aşa cum aveam să mă conving mai târziu o personalitate.

Orice încercare directă sau subtilă de a afla motivele degradării sale sociale, materiale nu l-a determinat să-şi descarce sufletul. Susceptibilitate uşor de înţeles... Sinceritatea îi adusese, probabil, prea multe necazuri. Îmi dădeam seama că raporturile de interdependenţă dintre societate şi individ sunt, desigur, inevitabile şi indiferent de orânduire, oricine poate ieşi din matca societăţii fie prin proprie voinţă, fie datorită forţelor centripete din jur. În complicatul angrenaj al acesteia fiecare este o rotiţă, se mişcă împreună cu ansamblul sau se opreşte odată cu el. Numai că în societatea socialistă, când o piesă, un individ nu vrea să se supună mişcării generale, chiar dacă ea este contrară firii, rămâne afară şi începe să trăiască drama izolării, a inutilităţii. Mai mult, e ostracizat, distrus cu bună ştiinţă.

A lupta de unul singur împotriva sistemului este o nebunie. Experiența milenară a societății, chiar și în cazul marilor personalități științifice, politice demonstrează că nimeni nu poate depinde numai de sine însuși. Dar modul în care sistemul social își exercită influența asupra individului condiționează într-o măsură covârșitoare gradul de dezvoltare și maturizare a personalității, stimularea sau paralizarea resurselor sale interioare. Integrarea socială reglementează, până la un punct, matca personalității. Depinde însă de regimul social și politic și, apoi, de oamenii înșiși, ca acest lucru să fie cât mai tolerabil. Și mai ales să nu se producă știrbiri subective ale personalității. Atât timp cât nu dăunează societății personalitatea face parte din categoria lucrurilor intangibile. Civilizația este, printre altele, capacitatea de a suporta personalitatea semenilor noștri, calitățile incontestabile ale acestor destine, unele memorabile, altele anonime și a ți le însuși.

Fiecare om are și calități și defecte. Unul este mai intempestiv, unul mai exuberant, altul reflexiv, unul sentimental, altul distant, altul afectiv, unul mai dinamic, altul melancolic, unul văicăreț, altul stoic și toți trebuie acceptați așa cum sunt. Nici unul nu trebuie, cu tot dinadinsul, aplatizat sau liniștit, și nu trebuie adus cu forța la același numitor comun, să se șteargă diferențele individuale, fiindcă așa vrea cineva cu putere politică, de a avea o masă amorfă, un deșert social, pe care să le manevreze cum vrea.

O societate formată din oameni uniformi ar fi ca o țară fără râuri, munți, păduri... Evident, cea păgubită ar fi în primul rând societatea; ea e puternică numai prin puterea membrilor ei, e superioară numai prin elevația lor intelectuală și morală. Stagnarea dezvoltării spirituale a oamenilor s-ar solda, până la urmă, în mod fatal, cu stagnarea societății însăși. Condiția esențială a definirii și a afirmării personalității este posibilitatea de a se manifesta. Lipsită de aceasta, se ofilește. Orice om, cu atât mai mult, o per-

sonalitate are nevoie, în metabolismul său spiritual şi intelectual, de confruntări, de inspiraţie, de deziceri şi confirmări.

Maturizarea trece şi prin greşeli, şi prin dibuiri. Dar nimeni nu se poate verifica dacă nu se confruntă cu opinia generală. Numai marele public şi timpul pot opera selecţia personalităţilor, le pot consacra sau infirma, luând exemplul naturii care este cel mai puternic purgatoriu şi cel mai perfect laborator al creativităţii şi al adevărului. Înţelepciunea populară se manifestă în aforisme ca: cel mai bun vin are drojdia sa; nici o grădină fără buruieni; şi câinele de rasă are purici; în apă sunt lotuşi, dar şi crocodili etc. Izul aforistic al acestor maxime mă determină să afirm că pe diverse trepte ierarhice ale societăţii trebuie să fie un animator, o personalitate cu mare forţă de contaminare şi care să fie întotdeauna capabilă să degaje lumină şi oxigen pentru purificarea atmosferei din jurul său.

Un astfel de om mi s-a părut profesorul Petrescu, un om de o modestie excesivă, dar de o sensibilitate şi o profunzime de gândire uluitoare. Poate exgerez, poate greşesc... Vroiam să-l cunosc mai bine şi pentru faptul că aducea o undă de nostalgie de pe meleagurile copilăriei mele. Mă născusem în comuna Izvoarele, la câţiva kilometri de comuna lui Crivăţ, din acelaşi fost judeţ Ilfov. Talazurile amintirilor mă incitau...

Din câteva crâmpeie de discuţii am dedus marea durere şi implacabilul destin al acestui om. Devenise un singuratic, un refulat care avea dreptul, măcar, la opiniile lui. Cu ce greşea când afirma, după trista sa experienţă din viaţă: „Singurătatea o accepţi ca pe un izvor al uitării de sine, din care te adăpi fără să-ţi potoleşti arşiţa interioară; ea statorniceşte alte tipare sufletului şi faptelor. Uitarea de sine nu înseamnă autoignorare, ci dimpotrivă o hipersensibilitate intelectuală, o interiorizare spirituală. O cochetare cu animalul de lux care este Eul, nu poate fi decât benefică, sub toate aspectele. Am să cutez să mai despart apele încă odată.

Ascultă, Mefisto, accept umilința în schimbul orgoliului. Dacă-mi arunci un os, cu un strop de carne pe el, voi merge chiar până la a-ți linge chiar mâna".

„Singurătatea, până a deveni obișnuință, este un coșmar, preludiul liniștii dar și al tristeții și al neputinței, când ruina din tine nu mai este o ipoteză, pe care s-o poți înlătura sau s-o mai poți amâna, ci o certitudine inexorabilă. Prin ea rămân doar umbrele celor care ți-au fost cândva apropiați, sedimentate statornic în toate cutele făpturii tale și prin viața celor din preajmă care merg tot înainte. Izolarea, mai ales cea sufletească, te aruncă în afunduri de abis mlăștinos, târât acolo de forța neînduplecată a unui sorb uriaș și atunci cu revelația minunilor lumii în memorie, este imposibil, dacă sufletul ți-a rămas nealterat și trupul încă sănătos, să nu dorești apropierea cuiva, pentru a nu risipi, măcar, o noapte, întregul voal al singurătății, mai înăbușitor decât duhoarea cadravelor în descompunere.

Încerci să ieși din tine, la început nesigur, întocmai ca o evadare fără sorți de izbândă. Apoi cauți să te trezești. Magnetismul ne unește trupurile, nu marea iubire, așa cum ziua de marți e atrasă de ziua de luni. Implacabila soartă hotărăște în locul tău. Geaba răzvrătiri, izbucniri de orgoliu. Curajul și frica își jură credință ca o fidelitate dintre câine și os. Mustrarea iartă reproșul.

Se spune că animalele puternice sunt cele singure. Inexact! În fiecare ființă de pe pământ se află chemarea perechii, i-aș spune nu ancestrală, ci abisală, căci până și călugărițele cele mai cuvioase clădesc nopți de delir în singurătatea chiliilor, regăsind virtutea, ori pe Dumnezeu, în litaniile de a doua zi. „Chiar dacă nu crezi în idoli, în viața lăuntrică a omului, trebuie să respecți ruga altora, chiar dacă îți repugnă superstițiile, nu le poți alunga cu un răcnet." A venit vremea să spui: gata cu supraviețuirea! Umbra s-a umplut până la refuz ca o coșarcă în care uraganul se zbate – malaxor de idei preconcepute. Un om, un destin și-a

purtat crucea în tăcere, revoltat pe el însuşi, că nu putuse să se adapteze la o societate a minciunii, a frustrării, a nedreptăţilor de tot felul. Inadaptabilitatea lui a pornit din adâncurile insondabile ale fiinţei sale: se credea puternic, infailibil în părerile, opiniile şi crezul lui creştinesc şi moral şi când s-a dovedit contrariul, prin forţa pumnului şi nu a raţionalului, a devenit un mistic, un refulat, un marginalizat. Crezul în adevăr, frumos cinste, onestitate i-a fost spulberat cu brutalitate, dar forţa introspecţiei nu i-a putut-o lua nimeni... „Efectiv, în mină sau la canal sau pe traveea de la turnătoria de fontă, sau la catedră, m-am simţit mai aproape de Dumnezeu şi am muncit şi trăit în chip onest, respectându-mă întâi pe mine ca om şi intelectual, formând generaţii demne, cu dragoste de om, de muncă şi faţă de adevăr, libertate şi cinste. Nu mi-e ruşine de mine, dar roşesc pentru alţii". În fond cine era acest om? Fiul unor intelectuali ai comunei de câmpie Crivăţ.

Tatăl profesor de istorie, mama învăţătoare. După ce absolvă facultatea de istorie cu brio, în loc să rămână în învăţământul superior, academic, se reîntoarce în comuna natală, unde profesează unsprezece ani. Învinuit că denigrează partidul comunist, că luptă împotriva colectivizării este arestat şi trimis în coloniile de muncă forţată. Mecanismul gândirii unui intelectual fidel crezului respectării dreptului de proprietate este simplu şi complicat. El este legat de pământul în care s-a născut. Zbucimul sufletesc, reacţiile fireşti de nemulţumire, de revoltă, de răzbunare declanşate de acest act al frustrării şi al deposedării forţate l-au dezechilibrat, nu numai pe el, şi a încercat şi fără pământ să rămână liber, cu toate că pământul îi dădea garanţia libertăţii lui. Odată smuls din brazdă, s-a simţit un dezrădăcinat, un intrus, un alungat. De aici şi simţământul de singurătate.

Într-una din discuţiile, avute cu el, l-am întrebat mai mult retoric: „Şi totuşi dumneata, care ai avut de suferit atâtea fizic şi

mai ales moral, de ce nu urăşti oamenii sau măcar pe comuniştii care ţi-au distrus viaţa?"

„De ce?" Simplu! Conştiinţa mea de creştin şi de om îmi dictează să-i iert. În mine sălăsluieşte instituţia iertării. Domnule inginer, am ajuns să ne măcinăm, să ne umilim unii pe alţii, ca proştii, din cauza unei politici bine dirijată de elita comunistă . Suntem mai săraci materialiceşte dar mai ales spiritualiceşte, ca oricând, încât nu mai vedem în fiecare din noi decât un duşman. Şi această politică de îndobitocire, de dezumanizare este urmărită cu o perseverenţă diabolică. Crunt este faptul că în loc sărăcia să ne unească, dimpotrivă, ne dezbină, ne înverşunează pe unii împotriva altora. Şi ei călăii sunt fericiţi şi zâmbesc ironic. Divide et impera se înfăptuieşte pas cu pas, ne apropie de nefiinţă... Dar ce contează? Ne împăcăm cu ideea, cu gândul intim, cinic, de ce nu, că această elită va stăpâni o lume amorfă, moartă, lipsită de elanul creaţiei, o lume instinctivă, animalică, cultivând numai spiritul conservării?! Materia a început să-şi omoare propria ei fiinţă... Consecinţele devastatoare se vor vedea în curând... Copii debili mintal, oligofrenici, măcinaţi de cele mai perverse boli lumeşti... Întreaga societate distrusă dramatic şi sistematic!"...

Ce viziune clară, câtă generozitate, dar mai ales câtă amărăciune zăcea în acest spirit martirizat şi marginalizat. Adevăruri crude ce s-au adeverit, întocmai, după mai puţin de zece ani. Toate aceste mizerii au ieşit la suprafaţă imediat după revoluţia din '89... Le-am trăit cu toţii, neavând curajul să le spunem, iar cei care au avut curajul să le spună au fost eliminaţi, fără milă . Frica făcuse din noi bolnavi cronici de opinii, curaj, demnitate...

– Uneori îţi dau dreptate, alteori reflectând mai în adâncul lucrurilor, îmi dau seama că ai căpătat o optică deformată despre noi înşine... Trăim cu toţii în lipsuri inimaginabile, într-o lume anormală. Nu tu unt, nu tu brânză, carne, în schimb, cozi interminabile la aşa zisele „tacâmuri" (ghiare, gâturi şi capete de

pui), la „adidaşi" (extremităţile picioarelor de porc), la „computere" (capete de porci şi boi) . Trăim în frigul de afară, de acasă, de la seviciu, fără reacţii dure deocamdată. Cu cinism, faţă de lipsa cronică de energie, de căldură, Imbecilul ce ne conduce, ne spune: mai puneţi o haină în plus, uitând că s-a ajuns aici datorită incompetenţei, minciunii, cinismului regimului comunist. Experienţele dramatice, repetate pe poporul român, cobai neîntrerupt timp de patruzeci de ani, împinse dincolo de bunul simţ şi de pragurile rezistenţei fizice umane, au atins apogeul şi noi, ăştia umiliţi, tăcuţii, cât de curând vom distruge nemernica, inumana hidră comunistă. Niciodată nu am avut sentimentul rudeniei cu strigătul de revoltă, cu vântul de libertate ca acum. Sunt clipe cumplite de descumpănire. Totul e marasm, din care noi – şi ce-i mai grav – nici generaţia viitoare, nu vom ieşi, fără un purgatoriu **impus din afara ţării. Suntem prea bolnavi de comunism.** Infernul lui Dante nu este necesar, însă, purgatoriul e obligatoriu, dar nu suficient.

– Trăim, ziceţi, confuzia dintre realitate şi ficţiune, dintre identitate şi pseudo-identitate, masca dintre raţionalitate şi schizofrenie.

– Suntem între ciocan şi nicovală. Ne este frică să acţionăm şi să reacţionăm, nu numai pentru faptul că am trăit momentele tragice ale distrugerii rezistenţei din munţii Făgăraşi, a înfrângerii prin brutalitate a celor de la Braşov, prin minciună şi fariseism a minerilor din Valea Jiului, precum şi a tragediilor naţionale ale germanilor, ungurilor, polonezilor, ci şi pentru că schimbarea unui rău poate aduce altul şi mai rău. Trebuie să învăţăm să fim înţelepţi, dârzi şi să acţionăm numai când complexele condiţii interne şi internaţionale pot aduce schimbări substanţiale. De-a lungul istoriei noastre bi-milenare am învăţat ca popor să ne confruntăm cu marile probleme existenţiale, cu tribulaţiile naturii şi timpului istoric.

Omul dispare, dar supraviețuiesc valorile lui reale: cumpătarea, curajul, înțelepciunea. A brava, este o eroare cumplită. Ce a însemnat, în conștiința poporului ceh și a lumii, sacrificiul lui Ian Slanski prin autodafe, împotriva cotropirii țării de către trupele tratatului de la Varșovia, cu excepția celor românești? A rămas în conștiința colectivă a lumii ca un simbol al curajului împotriva cotropitorilor, fără a aduce vreo îmbunătățire politică, socială, de onoare și demnitate, concretă și imediată.

– Ai dreptate, dar a fost un mare semnal că tirania, cruzimea pot fi înfruntate. Un gest a la Giordano Bruno, a trezirii conștiinței umane, e formidabil...

– Păstrează-ți idealul sub propria- ți cheie, parcă asta ați vrea să sugerați...

– Da și nu! Trebuie acționat numai când condițiile interne și internaționale sunt coapte și atunci cu multe precauții, pentru a fi sigur de victorie... Crezul fiecăruia este viața, sensul de a fi, de a trăi cinstit și adânc implantat în conștientul și subconștientul fiecărei generații pentru a-și demonstra superioritatea asupra morbului răului... Timpul lucrează, evident, în favoarea despotismului, a arbitrariului... Relațiile insituționalizate în societățile democratice sunt promovate și conservate. În regimurile dictatoriale, în schimb, forțele coercitive, de opresiune se înmulțesc precum ciupercile. In acest secol paradoxal, în care deschiderile fantastice spre viitor sunt atât de numeroase, în care saltul științei s-a împletit cu stagnări economice, sociale și s-a suprapus peste înmulțirea formelor de alienare umană, te întrebi de ce nu se pot naște și mai mulți monștri politici, care să ducă omenirea spre dezastru? Sau la dispariția, pur și simplu, a conștiințelor? În acest secol al dezumanizării, al alienării, în care omenirea a fost aruncată în abisul celor două războaie mondiale, cu accentele cele mai dure: Auschwitz, Dachau, Gulagul sovietic, cât și zorii mileniului trei dominați de aburii terorismului global, se mai poate

oferi o asemenea deschidere care să rezolve respectarea omului mai presus de orice? Cui să cerşim, atunci, speranţa că merită să mai credem în condiţia umană, în supravieţuirea ei peste orice timp de panică şi de alocalips nuclear?

– Vă împărtăşesc scepticismul, căci Auschwitz-ul a însemnat eşecul filozofiei tradiţionale, a declanşat până la paroxism nerespectarea omului, a drepturilor lui fundamentale... Holocaustul mi se pare cea mai oribilă, abominabilă crimă a umanităţii... Nebunia omenirii oscilează între minciuna acceptată cu bunăştiinţă şi arbitrariul teroarei, fiecare folosind arme la fel de halucinante. Să clamezi fericirea numai pe hârtie sau în discursuri ameţitoare, având însă grijă (în secret) să preschimbi pâinea şi zahărul în rachete intercontinentale, este totuna cu a juca la lumina zilei cea mai sinistră comedie. Iar când logica nu mai încape în cuvinte, indiferent de natura dialogului la care popoarele sunt invitate să participe, se pune în funcţie teroarea psihologică.

– Ai dreptate, şi cu toate că ororile celui de al doilea război mondial au săpat adânc în conştiinţa omenirii groază şi au lăsat o pecete de neşters „angoasa războiului", totuşi, oamenii au uitat toate acestea, atât de repede, încât răstoarnă mereu balanţa înţelegerii şi echlibrului mondial. Germenii răului există în fiinţa noastră şi germinează sfârşituri apocaliptice. Noi, care am trăit epoca „cortinei de fier", a războiului rece, a războiului nervilor, a aşa-zisei „epoci de aur" şi a războaielor zonale, cu implicaţii nefaste asupra stării de pace a omenirii, noi, cei mici, neliniştiţi şi neputincioşi, am putea schimba cu ceva destinul omenirii? Din nefericire, istoria e scrisă de cele două superputeri USA şi URSS şi, în curând şi China, care în lupta lor pentru hegemonie politică, economică, militară, cucerirea de noi pieţe de desfacere şi zone de influenţe, desenează fel de fel de noi pericole pe harta vieţii noastre. Şi ce e mai tragic e că acest „modus vivendi" se transmite de la întreg la individ. Ne dezumanizăm, suntem din ce

în ce mai egoişti, mai meschini, mai brutali unii cu alţii şi chiar cu noi înşine. Suntem deziluzionaţi, dezorientaţi.. Ne lovim zilnic de discrepanţa dintre vorbe şi fapte şi realităţi.

Ne întrebăm, cu legitimă dreptate, până când şi până unde minciuna şi teroarea comunistă, acest regim bestial se poate întinde? Ne aflăm în faţa unor inegalităţi crase –economice, sociale, morale. La un pol bogăţia, ipocrizia, luxul, corupţia, aroganţa, marasmul moral. La celălalt, sărăcia, mizeria materială, analfabetismul, angoasa inflaţiei, boala. O atmosferă sinistră, demoralizantă. **Inechitatea socială este o afacere. Injustiţia se manifestă la tot pasul. Societatea, împărţită în două antagonice tabere, total diferite care se înfruntă şi confruntă, tacit deocamdată se descompune vizibil.** Puterea, însă, dispune de toate instrumentele şi instituţiile coercitive, pe când noi umilii nu dispunem decât de puterea conştiinţei şi a credinţei să rezistăm... Inegală luptă. Vocea puternică, clară a unui lovit de soartă, pe nedrept, ca Petrescu sau oricare altul, nu se mai aude, din cauza zgomotului troglodit al propagandei deşănţate a puterii.

– Egalitatea este o legitimitate istorică şi nu un privilegiu, dar nici o orânduire n-a reuşit să facă din ea, cu adevărat, un drept al tuturora. De unde tristeţea omului şi a popoarelor şi justificarea revoluţiei. Socialismul stalinist, în special, a mutilat-o îngrozitor, căci apanajul conducătorilor bolşevici s-a dovedit a fi tocmai dispreţul faţă de legalitate. **Dacă la Goya somnul raţiunii naşte monştri, la noi, astăzi dorinţa de egalitate naşte victime, al căror sfârşit nu este totdeauna puşcăria.** Statul totalitar are în fibra existenţei sale pofta crimei. Este singura raţiune a lui de a fi şi de a se menţine la putere. Democraţia socialistă? O iluzie bună doar pentru adormit „şoimii patriei"!

A te preface că nu înţelegi drama acestui destin, ţesut în soarta unei întregi ţări, înseamnă să fii impostor, fals, neom. „Aşa a fost să fie!" mi-a spus într-un târziu, prof. Petrescu, împăcat cu sine.

„Nu există fatalitate, nu există destin şi predestinare, dar dacă e să se petreacă un lucru, mai ales astăzi, când viteza schimbărilor este demențială, se petrece. Dacă nu ar fi fost războiul lung şi greu şi pierderea lui, nu s-ar fi produs atâtea dislocări sociale, economice, politice, mentale în viața popoarelor şi mai ales în existența poporului român! A fost un izvor nefast, mocirlos ideologic şi consecințele lui dezastruoase se văd şi acum... Apoi lipsa de timp, graba de a recupera rămânerile în urmă, dorința nesăbuită de a face toul deodată ne-a aruncat în brațele demenței, mai ales că resursele umane şi materiale ale țării sunt extrem de limitate. Transformarea societății mioritice, patriarhale într-o societate industrială, dinamică, orgolioasă are implicații dureroase şi nefavorabile asupra mentalității şi ritmurilor noastre biologice...

– Ai dreptate, i-am replicat. România nu trebuie condamnată să rămână o țară eminamente agricolă, pentru că dispune de resurse umane, latente deocamdată, de inteligență tehnică, har constructiv şi imaginativ, evident cu o singură condiție – să nu fie marcată de megalomanie. Să se păstreze în limitele raționalului resurselor materiale.

Dar să revin la idealismul tău incurabil sau, dacă vrei, la religia iertării ce te stăpânește... Nu ştiu de ce, dar am impresia că îți cauți justificarea numai în lăuntricul tău, şi nu în leat, în tot ce te înconjoară, pentru tot ce s- a întâmplat cu tine ?

– Ba nu, mi-a răspuns el, stăpânit şi concentrat . Esența lucrurilor este şi în contingent, şi în mine. Nici nu am nevoie de motivări, n-am ce face cu ele. E vorba de altceva! E vorba de înțelegerea exactă a împrejurărilor prin care am trecut, prin care trecem toți, care ne-au surprins pe toți. Şi pe cei neadaptabili ne-au înfrânt. Eu am fost un neadaptabil. Educația mea, ca şi a multor congeneri, construită într-o societate bine structurată şi ordonată nu m-a lăsat să-mi calc pe conştiință, să nu devin robul minciunii, neadevărului, ipocriziei. Nu mi-am găsit locul într-o

societate mult prea bulversată moral, social, ideologic. Am fost dat afară de peste tot. Închis, torturat, batjocorit, dar mi-am urmat drumul meu, cu spini şi lacrimi. Am intrat în conflict cu întreaga nouă societate, socialistă, şi cu profitorii timpului – revoluţionarii de profesie – aceşti monştri creaţi de către camarila comunistă, pentru scopurile lor meschine, degradante. Am socotit că munca antropologică, neobosită şi neînregimentarea în cohorta minciunii, terorii este singura cale a ieşirii, mai curând sau mai târziu, din mocirla bolşevică şi m-am înarmat cu răbdare şi perseverenţă diabolică. Altă învăţătură nici n-am tras din tot ce s-a petrecut cu mine. Altora care au făcut şi fac şi acum prostii, silnicii şi abuzuri nu le-a zis şi nu le zice nimeni nimic, atât timp cât sunt înregimentaţi în partidul unic."

– Şi totuşi, nu te încearcă nici un regret?

– Ba bine că nu! În primul rând acela că mi s-a luat dreptul şi posibilitatea de a educa generaţii de copii în spiritul adevărului, frumosului, onoarei şi a ţelului de a visa. În al doilea rând că mi-am irosit tinereţea iuntil, infructuos. Puteam şi eu să mă înregimentez şi să trăiesc altfel. Demnitatea, cinstea, crezul meu profesional mi-au interzis acest lucru şi zic eu, a fost bine. Numai aşa, cu o rezistenţă lăuntrică şi cu credinţa în supremaţia adevărului putea fi învinsă hidra comunistă, mai repede sau mai târziu.

– Da! Dacă toţi românii ar fi gândit şi simţit ca tine! Uită-te-n jur şi vezi mocirla morală!

Urât mirositoarea ideologie a minciunii, terorii, a dezumanizării fiinţei noastre.

Cred că eşti prea idealist şi puţin confuz. Sistemul totalitar de la noi, ca şi de aiurea, nu poate fi învins decât prin acţiuni conjugate ale tuturor forţelor societăţii politice, culturale, economice, în strânsă colaborare şi cu cele internaţionale. Atât timp cât sistemul acesta ticăloşit este sprijinit de capitalism nu se poate face nimic.

– Ceva din mine, mă face să nu răspund...

Mi-am dat seama că limpezirile şi regăsirile lui, cele fundamental-existenţiale s-au sincronizat perfect cu limpezirile şi cu regăsirile epocii, prin care am trecut cu toţii, fără a avea o pregătire specială, fiind de fapt târâţi de şuvoiul impetuos şi tulbure al conceptului comunist, încercând să-l domolim şi să-l dominăm, reuşind uneori, căzând în genunchi, alteori rupându-ne gâtul. Unii dintre noi căzând singuri în prăpastie pentru totdeauna, ori fiind împinşi de către alţii, tot de-ai noştri, alţii urcând meritat sau nu treptele sociale. Câteodată am fost rigizi şi neîndemânatici, dar cinstiţi că ne jucăm rolul nostru în societate, în istorie. Multe aveau să se vădească altfel, mai târziu, dar aura de eroism a anilor aceia aspri şi denşi, n-avea cine s-o mai ia de pe fruntea celor care au trăit ca atare. Şi ca o scuză, pe care încerca să şi-o găsească, refula: „Da. şi ce-i cu asta? Vreţi să spuneţi că-i de vină epoca, societatea, pentru tot ce-am făcut eu? Nu-i aşa, să ştiţi! Vinovatul e unul singur şi el se numeşte Nicolae Petrescu! Inadaptabilul! Rebelul Petrescu!"

– Bine, domnule, îmi ieşeam eu din „papuci", dar Petrescu ăsta nu a ieşit din erorile, ororile acestei monstroase societăţi, maltratat sufleteşte şi preluându-i în parte tarele?

– Nu, îmi răspundea el, fiindcă epoca n-a fost compusă numai din erori, ci a avut şi unele realizări, multe, puţine, limpezi sau nebuloase... şi eu cred în lucrul acesta, nu din simplă încăpăţânare, ci pentru că nu vreau să mă neg pe mine însumi!...

– Multă confuzie şi, în acelaşi timp, tărie de caracter, îi replicam eu, mai îndârjit ca oricând...

Văzând că un om devastat, distrus de un sistem politic incestuos, găsea resurse morale, spirituale să continue, să ia în derizoriu nişte realităţi crunte... am început să reflectez asupra resorturilor morale, creştineşti, care pot să te înalţe pe nişte culmi umanisti-

ce, pe care mulți nu le pot înțelege... Eram derutat, exorcizat în propria-mi conștiință!

Nici un cuvânt de răzbunare, ci numai de iertăciune și înaltă demnitate: „Or fi și din aceia care urăsc, dar cei mai mulți se simt obligați, conștient sau inconștient, să nu plătească polițe, să se răzbune! Aici, din nefericire, este izvorul revanșei sociale, de care societatea bolșevică este supraîncărcată. Duhneşte de ură de clasă și de răzbunare, în bună măsură justificate de suferințele îndurate în timpul încarcerărilor din perioada interbelică. Dar de aici și până la distrugerea elitelor intelectuale, economice, politice, a profesiilor liberale și punerea în locul lor a marasmului bolșevic, a inculturii, stupizeniei, mediocrității, exterminării e o cale lungă... Noi, tocmai de aceea trebuie, imperios trebuie, să ne ridicăm deasupra mocirlei comuniste."

– Lecția ta umanitaristă, cu mesaj cristic, mă impresionează, dar oare nu izvorăşte din dispreț? Din groaza de a rămâne singur cu tine însuți?

– Din dispreț față de cine?

– Față de cei care ți-au furat zeci de ani din viață și ți i-au transformat în calvar!

– Nu, categoric nu ! Disprețul e față de mine, fiindcă nu am știut, nu am putut să mă adaptez onorabil vremurilor...

Răbufniri, ieșiri necontrolate, adevăruri spuse cu curajul omului care nu mai are nimic de pierdut. Propria-i ființă nu mai conta. Un ideal distrus. Cădere în mocirla neîncrederii în semeni, în legile societății și mai ales în sine însuși. Este deziluzionant să vezi că luciditatea profesională și morala existențială nu-i dădeau dreptul să gândească altfel. Și, totuși: „Să sprijinim puterea prezentă? Firește! Românii n-au avut niciodată culoare politică mai nedemnă decât acum. Majoritatea membrilor de partid înjură în gura mare la colțul străzilor, dar la prima ședință de partid aprobă cu amândouă mâinile ridicate orice decret sau lege care lovește

în demnitatea şi interesele ei." Câtă infamie, degradare morală şi lipsă de curaj! La urma urmelor noi toţi putem trăi nişte drame, pe care întâmplarea, injustiţia sau noi înşine le prelungim, cu efort, evident, dar ce mai contează un moft oarecare, raportat la individ, când însăşi ţara sângerând are nevoie de balsam? Priveşti în jurul tău şi-ţi dai seama de câtă josnicie morală eşti înconjurat. Oare, numai frica înseminată în fiinţele noastre sau şi instinctul de conservare ne determină să avem această atitudine? Noi, care trăim fără resentimente şi n-avem încredere în durerile, necazurile, împlinirile noastre, auzim şi ne confesăm doar nouă înşine. În „societatea cea mai dreaptă" marile nerealizări economice, insuccesele, lipsa de clarviziune social-politică sunt aruncate în capul câte unui ţap ispăşitor.

În ultimul timp destituirile s-au ţinut lanţ, aproape în toate domeniile de activitate. O destituire, însă, nu modifică nimic în esenţa sistemului. Ea marchează doar căderea unui individ de pe o treaptă socială pe alta; funcţia rămâne în intenţia şi aplicarea ei. Câtă dreptate avea Shelly: „E veşnică pe lume doar schimbarea ; sistemul rămâne imuabil!"

Cine şi cum poate vindeca societatea contemporană, atât de grav atinsă de toate relele omenirii, mai ales că timpul nu lucrează în favoarea noastră? Vor reuşi instituţiile noastre îmbătrânite, sclerozate, bolnave de bolşevism să facă faţă noilor provocări globale şi să elimine aceste noduri critice? Asistăm neputincioşi la o derulare nedorită a evenimentelor, la situaţii aberante, imposibile, globale, care suprapuse peste cele interne: sărăcie, subproducţie. presiuni politice, duc la un joc al dominoului. Înarmarea îşi continuă nestingherită cursa, consumând materii prime şi energie importante şi îndreptând aberant cuceririle ştiinţei spre distrugere. În acelaşi timp se nasc monştri ideologici, politici, economici ce dereglează mecanismul omenirii şi aşa destul de gripat, ducând la acutizarea, fără precedent, a tensiunilor religioase, geopolitice,

militare şi de altă natură. Sloganul să ne unim forţele împotriva răului e circumstanţial. În fapt, fiecare sistem politic, social, cultural caută să-şi consolideze poziţiile, să-şi mărească influenţele faste şi nefaste. În final să domine lumea pentru o perioadă cât mai lungă şi astfel să beneficieze de toate avantajele, indiscutabile, ale hegemoniei. Şi apoi e o aberaţie să ceri lumii, tuturor popoarelor, să fie egale, la fel de bogate şi puternice economic, social, în acelaşi timp. Natura şi istoria au făcut o ierarhizare, poate, nedreaptă şi inutilă, dar e un dat cosmic. Istoria a fost nedreaptă, imorală, dură cu unele popoare, deformându-le conştiinţa, maltratându-le fizic şi schimbându-le cursul normal, metabolic, al dezvoltării.

Altă dată, reluând discuţiile cu omul Petrescu, am fost stupefiat, când mi-a mărturisit: „Mă simt bine în acest exil, asupra căruia eu singur am hotărît, de singurătate sufletească şi sălbăticie politică şi pustiu intelectual. Sălbăticie subordonată altor principii decât cele obişnuite, de unde şi un aer straniu, de necuprins în conştiinţa mea terestră, şi pustiu la fel de aparent, populat doar cu umbre şi ficţiuni, cărora zadarnic le caut vreo identitate umană.

Recunosc, fără pic de ruşine, că mă săturasem de toţi şi toate şi nu-mi mai trebuia ordinea vieţii mele particulare, în care mă simţeam strangulat, nici filozofia marxistă care mi se servea zilnic pe pâine cu cea mai dulce dezinvoltură otrăvitoare. Şi Iov bătrânul, carapace bolnavă, urcă muntele surghiunului cu boii lui mici. La asemenea înălţime, eternitatea durează şi mai puţin! Trăiesc simultan sucombare şi naştere din nevoia de echilibru."

– Cred că am ajuns amândoi într-o fundătură. Du-te în legea ta, dacă nu ai altă soluţie şi eliberează-te de aceste obsesii sau, dimpotrivă, depravează-te, încarcă-te cu noi idei, concepte sănătoase, dacă asta te poate salva, deşi mie nu mi-e totuna... eu aştept să te vindeci spiritual...

Aşa a şi fost căci a doua zi nu s-a mai prezentat la serviciu, cu toate riscurile neanunţării unui domiciliu forţat, la organele în

drept... Îşi căuta, probabil, un catharsis, unde sufletul lui biciuit de propriile sale stihii să-şi regăsească odihna şi purificarea... pe de-a-ntregul (şi fizic şi în planul conştiinţei) detaşat de lume şi de istorie şi să se lepede până şi de propria memorie. Cred că trăia o adevărată canossă resimţită mai puţin în nervi şi în carne cât în partea de suflet ce-i mai rămăsese ca om.

După ce a urcat acea Golgotă a umilinţei profesionale, mai mult în genunchi, cărârându-se pe povârnişuri de piatră şi alunecând, împins înapoi de forţe necunoscute, şi din nou, înnebunit de frică şi ambiţii că nu va mai ajunge nicăieri sau se va prăbuşi în prăpăstii fără fund, din care nici protectorul suprem nu-l va mai ajuta, s-a înconjurat de aceeaşi noapte nesfârşită, de dincolo de timp, nemaiputând discerne universul existenţei umane. În sinea mea gândeam că el avea nevoie de o femeie care să-l înţeleagă şi prin iubire sinceră şi neinteresată să-l salveze. Să-l scape de acel blestem în care l-a aruncat un destin nedrept, de a fi propriul judecător al nimcniciei unui sistem politic nefast. După şase luni a apărut, brusc, din nou pe şantier, cu o umbră uşoară de regret, dar nu şi fără oarecare orgoliu şi aplomb, şi cu rugămintea să nu-i pun nici o întrebare, de unde vine, ce pedeapsă de profesie profesează şi dacă se va abate pe-aici vreun urmăritor, vreun anchetator, să nu-l vând... Am rămas total stupefiat, neînţelegând acest suflet pustiit, nesăcătuit, însă, de demnitate şi onoare... Simţindu-se vinovat faţă de mine, mă ocolea în permanenţă... Târziu, târziu de tot, cu o voce tremurătoare şi rece mi s-a destăinuit, fugitiv, că a găsit o femeie, o doctoriţă psiholog, la care ducându-se să se consulte, a găsit înţelegerea suavă şi acel ceva har dumnezeiesc al iubirii că de atunci crede că mai este şi el om. „De atunci trăiesc într-un fel de beţie continuă, în contact cu iubirea în diverse ipoteze ale lumii superlative, la care visasem până la smulgerea mea, brutală, de către partidul unic, din viaţa normală şi din condiţia mea primordială. Acum realizez graniţa dintre bine şi rău, dintre urât

şi frumos, dintre uman şi inuman, fără să sincopeze scurgerea timpului, nici seisme care să-mi altereze fiinţa. Foamea sau setea, instinctele sexuale sau nebunia de a mă transmite cu orice preţ prin ceva posterităţii, ne- voia ucigaşă de a mă interoga permanent despre mine sau nevoia la fel de sagace de a mă adresa dumnezeirii cu întrebări capitale – toate căzuseră la pământ, lipsite de orice raţiune. Dispăruse şi ura faţă de urmăritori, de anchetatori, dacă am avut-o vreodată," mi s-a confesat el. De atunci, el, pedagogul, el – ficţiune autarhă, eu – supoziţie subalternă căutam să ne înţelegem, fără să ne subminăm în vreun fel orgoliile şi răspunderea faţă de destinele noastre. Ne apăram fiecare libertatea de a fi noi înşine. Certitudinea acestei libertăţi ne făcea să ignorăm pecetea de incertitudini, teamă pusă de vremuri şi să jubilăm de reuşita, atât de repede, a experienţei noastre acherontice.

Implacabilul timp nu mai avea timp să ne măsoare tensiunea arterială, să ne sfătuiască, nu mai era doctorul nostru. Grăbit, îşi lua paşii pe umăr, îngrozit de destinul omului şi al Pământului şi gândind că omul, societatea umană în trecerea rapidă de la era „coşului de fum" la era informaticii şi a conceptului de proces circular, care să conducă la o gospodărire judicioasă a patrimoniului de energie şi de materii prime ale Terrei, pierde simţul realităţii, pierde arma elementară a cunoaşterii, se autodistruge pe sine însuşi. Nu-i necesară şi suficientă numai corelarea eforturilor tehnologiilor de proces ale energeticienilor, chimiştilor, biologilor, ci şi de multă creativitate şi luptă eficace contra entropiei prin interferenţa şi interdependenţa tuturor factorilor ştiinţifici ai societăţii şi în special ai bioingineriei şi ingineriei genetice. Utilizarea informaţiei, a creativităţii şi competenţei umane prin cibernetică înseamnă putere, puterea de a discerne viitorul, destinul omenirii, soarta Pământului.

Timpul mai aruncă o privire înapoi şi se îngrozeşte. Omul, în inconştienţa lui, clădeşte abisul, atât în relaţiile intime cu societa-

tea, cât şi cu universul întreg. Vlahuţă spunea că nu se cutremură de moarte ci de veşnicia ei. Dar nu acesta e sensul curgerii clipelor efemere ale omului în eternitatea cosmogonică? Conştiinţa efemerului inclusă în întregul sistem de abstracţii – de noţiuni, judecăţi şi definiţii legate între ele, – în filosofia umanismului, ar trebui să ne facă mai buni, mai drepţi, mai probi unii faţă de alţii. Nezdruncinata regulă de morală „nu face altcuiva ce nu vrei să ţi se facă ţie" este fundamentul tuturor virtuţilor sociale, dar încălcat de vânzătorii de iluzii, de cinicii şi răii lumii devine, în ziua de astăzi, ceva derizoriu sau chiar o inversă şi perversă regulă: calcă-l în picioare pe cel de lângă tine, fără scrupule, numai ţie să-ţi meargă bine.

Dacă regulile morale statornicite de-a lungul vremii sunt călcate în picioare de individ şi de popoare întregi, atunci viciul, liberul-arbitru nasc dezordinea, corupţia, abuzul. Există un rău endemic al lumii? Da! E un lucru verificat îndelung prin întreaga existenţă a speţei. Răul comis dăinuie pentru că efectul său intră în aria socială, devine colectiv. Pe plan general răul se însumează şi persistă, intră în structura umanităţii, preluându-i marile imperfecţiuni, iar în natură produce deteriorări ale echilibrelor naturii (efectul de seră, spargerea stratului protector de ozon al stratosferei, încălzirea globală) cu efecte imediate dar mai ales în timp şi la distanţă deosebit de nocive pentru însăşi viaţa pe pământ.

Schimbările climatice din următorii douăzeci de ani vor reprezenta, probabil, o ameninţare gravă împotriva păcii, putând determina pierderea a milioane de vieţi în războaie şi calamităţi naturale. Schimbările climatice, brusce, pot instaura anarhia, deoarece numeroase state îşi dezvoltă arsenal nuclear pentru a-şi apăra resursele de apă, hrană şi energie. Această ameninţare este mult mai gravă decât cea teroristă. De aceea, în întreaga lume, se cere îmbunătăţirea capacităţii administrative în domeniul protec-

ţiei mediului. Cine înţelege bine şi rapid acest pericol iminent va putea înlătura multe consecinţe nefaste. Savanţii anunţă din cauza fenomenelor climatologice, imprevizibile, de mare amploare şi pe întinse zone ale pământului, schimbări catastrofice, structurale. Omenirea a ajuns la un capăt ciclic şi trebuie s-o ia de la început sau e numai o evoluţie firească? Greu, foarte greu de răspuns!!!

***

Virtutea presupune întotdeauna forţă, echilibru moral. Am avut, zic eu, mereu acea vitalitate organică şi psihică de a-mi menţine echilibrul, de a-mi regenera energia, încrederea în forţele proprii şi de a evita disfuncţionalităţile şi de ce nu? şi involuţia. Munca fizică şi intelectuală a fost un principiu viu de recuperare şi de menţinere a acelui activism al auto-organizării şi al auto-reglajului. Reflecţiile – gândiri despre gândire – m-au implicat şi în confruntarea cu experienţa de zi cu zi şi m-au făcut să evit contradicţiile dintre fapte şi idei, dintre cauze şi efecte. Un entuziasm viguros îmi provoca o euforie a sistemului nervos, o benefică exaltare ce-mi dădea o linişte imperială lăuntrică şi-mi asigura posibilitatea totdeauna să fiu propriul judecător, să trag concluzii valabile din hăţişul de cauze, priorităţi şi imprudenţe de limbaj. Niciodată nu m-am simţit un om rătăcit într-o lume cu sensul pierdut.

Recunosc, am avut şi scurte momente de incertitudini, descumpăniri, căderi, dar în împărăţia reflecţiilor, am găsit mirajul redresării, fără recurs la vinovăţie. Această predispoziţie de a privi elocinţa lucrurilor în faţă, m-a călit în regimul traiului de zi cu zi. Am suportat cu stoicism capriciile vieţii, loviturile ingrate ale societăţii şi mai ales propriile greşeli.

La toate acestea un rol important l-a avut Mela, soţia mea, care a fost nu numai soţie, ci şi un prieten adevărat şi o soră bună. Dacă nu aş fi avut-o lângă mine, cu suava afecţiune, cu încurajările,

sfaturile ei, n-aş fi rezistat vicisitudinilor şi furtunilor vieţii. Un gând curat de-al ei făcea cât un logos solar, incendiar şi incitant. O îmbrăţişare cât un veac de fericire. Un sărut cât extazul cerului senin. Fără sentiment inima rămâne rece piatră. Fără femeia iubită, Mela, de lângă mine, viaţa ar fi fost o noapte întunecată, fără stele şi fără însufleţire... Acoperiţi de hlamida verde a tinereţii şi a iubirii, filigranat-am împreună prin lutul vieţii pruncii de frumuseţi şi dăruiri de pace sufletească. Trei copiii minunaţi – Cristina, Bebe, Bogdan – ne-au înfrumuseţat existenţa şi ne-au dat puteri nebănuite să învingem temeri, insatsfacţii. Am fost un tot monolitic de idei, concepte, sentimente şi iubire.

Lipsa mea îndelungată de acasă, din motive profesionale, crease o anumită timiditate filială şi o imposibilitate de comunicare. Din nefericire, veneam acasă de pe şantierele hidrotehnice, o dată pe lună şi numai pentru două zile, cel mult. Aş fi vrut să creez, în special, cu băieţii acea intimitate până la sinceritate. Aş fi vrut să-i vorbesc lui Bebică, la 18 ani pe atunci, despre asperităţile vieţii, despre drumul profesional pe care să apuce, despre valoarea banului ca mijloc de existenţă şi despre lipsa lui de valoare ca scop în sine şi despre muncă, chintesenţa vieţii şi despre dragoste şi sinceritate în dragoste. Desigur n-aş fi fost indiscret, nici prea familiar, i-aş fi spus doar părerea mea despre o existenţă nici austeră nici prea slobodă. Şi dacă Bebică s-ar fi simţit împins spre confidenţe, l-aş fi tratat cu înţelegere şi fără insitenţe. Aşa, au rămas numai aspiraţii, gânduri pline de căldură şi generozitate.

Anii s-au scurs pe nesimţite şi din fericire cu depline împliniri, căci copii au crescut sub atenta şi benefica supraveghere a soţiei. Mi-ar fi plăcut să desleg baierile inimii. Viaţa ne-a luat-o înainte, n-a aşteptat sfaturi şi idei, le creează şi le aplică, indiferent de vârstă. În 1975, împreună cu soţia şi prâslea Bogdan, de cinci ani, am plecat pe şantierele Canalului Dunărea-Marea Neagră,

lăsându-i pe Cristinel şi Bebică să se descurce singuri, pe câte o săptămână, dar nouă ani la rând... A fost un sacrificiu, pe care ni l-am impus şi asumat, cu multe riscuri, pentru evoluţia copiilor. Şi totuşi viaţa a fost alături de noi. Copiii au fost cuminţi şi-au văzut de şcoală şi facultăţi. Dar putea fi şi invers şi atunci cine ar fi putut repara această greşeală? Ar fi rămas numai regretele. Din fericire totul a ieşit bine.

Există un drum al fiecăruia. Şi cine nu riscă nu câştigă... Ca întotdeauna în faţa omenirii şi a fiecărui individ, indiferent de confesiune religioasă, de crez politic, social se ivesc mari primejdii, situaţii neprevăzute, care pot fi învinse numai printr-o solidaritate umană şi printr-o impresionantă ceremonie: liturghia sufletului. O sută de ani de regrete nu pot răscumpăra ceea ce se pierde într-o clipă de rătăcire sau de hotărâre pripită. În sufletul meu era o lumină orbitoare şi în inimă cânta oda recunoştinţei faţă de destinul blând care m-a apărat de vicisitudinile vieţii. Nu pretind ca toată lumea să judece ca mine, nu, nici vorbă, sunt doar un duşman aprig al formalismului, al zugrăvirii în roz al tuturor faţetelor vieţii, drepte sau strâmbe, înalte sau pocite!... Adeseori se pune accentul pe îndeplinirea unei munci şi se neglijează scopul, rostul acelei munci!... Totul e să sameni la timp, dacă ai făcut-o e în ordine, indiferent cât culegi!... Şi la cules tot aşa e: totul e să culegi la timp, indiferent ce şi cât duci în pătul, în cămară!... Ăsta-i, de fapt, pragmatismul, floarea de la tâmpla individului colţuros, puternic sau laş şi supus, şi inconsecvent!... Restul e rahat cu perje!... Amin !

***

MIRACOLUL REGĂSIRII

Anii, s-au înghesuit în umbra materiei, a substanței ei mirifice, numită om, şi ne urmăresc de-a lungul vremii, înscriindu-ne în circuitul natural şi viu al spiritualității şi mai ales pe lespedea marii treceri, ca pe nişte păreri frumoase şi integre sau ca pe nişte simboluri, cruci de lumină, ecouri reverberate prin suflete de istorie şi pe unii îi înscrie pe firmamentul perenității noastre. Îmi vin în minte cuvintele rostite în temnița de la Aiud, de unul din cei mai mari oameni ai acestei țări, Petre ȚUȚEA: „**Dacă murim aici în lanțuri şi în haine vărgate nu noi facem cinste Poporului Român, ci Poporul Român ne-a făcut onoarea să murim pentru el!**". Tragismul vieții sale – un simbol pentru viitorime – un îndemn la onoare, morală creştinească, o inteligență batjocorită de nedreapta societate comunistă, a stat vertical în fața conştiinței sale, în fața călăilor şi mai ales în fața lui Dumnezeu. Nimic nu l-a îngenunchiat, nici torturile fizice şi morale, căci la un interogatoriu al lui Constantin Noica (o altă valoare morală a țării), prelungit peste măsură, anchetatorul a sfârşit prin a proclama răstit, cu titlu de avertisment: „Ascultă, eu l-am anchetat şi pe Țuțea!" Era pentru el o dovadă de extremă competență, o încununare profesională de tipul doctoratului, o probă supremă. Călăul se legitima prin anvergura victimei. (Niculae Munteanu, student al profesorului Țuțea, şi bătut demențial de mineri în 13 iunie 1990). Cum pecinginea răului, a diversiunii, a minciunii se instaura pretutindeni şi după revoluția din '89, după unii, sau lovitură de

stat după alții, conștiința mea, văzând tot cortegiul nelegiuirilor și nedreptăților săvârșite în numele libertății și democrației, mi-a dictat să ies la pensie. A fost, poate un act de laşitate, eu zic, de scârbă, căci necondamnarea oficială a idelologiei crimei și terorii comuniste atât la noi în țară cât și în întreaga lume, ba, din contră în fața noului val de ură și de atrocități comise de „emanații din vid de putere" mi-am zis că eu, ca ins absolut fără nicio putere de autoapărare, supus tuturor vicisitudinilor, nu găsesc nici o soluție de scăpare decât în miracolul regăsirii spirituale. Și iarăși memoria îmi arată mârșăviile comuniste. Nu pot să le înșir pe toate, aici, mă voi rezuma doar la cazul Ion Caraion.

Poetul și scriitorul Ion Caraion (alias Stelian Diaconescu) scria în 1944 două articole: „Criza culturii" și „Criza omului" în care afirma cu tărie: *„Comunismul nu-i altceva decât cauza apariției fascismului. Puterile occidentale învingătoare au comis la sfârșitul războiului grava, impardonabila eroare de a distruge efectul unui rău (deci fascismul) în timp ce lăsau neatinsă cauza răului, adică exact ceea ce este comunismul, pericolul comunist, deși atât cauza cât și efectul se cereau concomitent și definitiv extirpate"*.

Istoria ulterioară a demonstrat fără tăgadă cât adevăr era în această aserțiune și ce-i mai grav, cât rău a produs omenirii acordarea încrederii acestui bestial sistem numit comunism. Pentru aceste două articole și pentru atitudinea anticomunistă intransigentă omul Ion Caraion, ca mulți alții, a trecut prin cele mai crâncene închisori și lagăre de exterminare (Jilava, Gherla, Aiud, Canalul Dunărea-Marea Neagră), fiind eliberat în 1964, cu sănătatea extrem de șubrezită, odată cu ceilalți deținuți politici, în urma amnistierii generale, decretată de „generosul partid unic, muncitoresc". Trecuse de fapt din celulele unui lanț de închisori mai mici ale morții, în marea ocnă care era România comunistă.

Eu, îngrozit, ca simplu cetățean al satului planetar, în fața monstruozității comuniste, naziste sau cum s-o mai numi ea, cu această frustrare, înăuntru căreia se pitesc toate suferințele noastre, am hătărât să mă retrag în cochilia sufletului meu, cu speranța nemărturisită că, timpul supărat pe el însuși, va țese alt timp mai liniștit, mai plin de nevoia de echilibru, în care spiritul să-și reia zborul înalt. Se spune că *efectul urmează, chiar dacă se evită cauza. Capacitatea mea de a mă debarasa de tenebrosul trecut, de umbra terorii comuniste, se vede treaba, a fost numai o iluzie, căci crusta atât de groasă a cauterizării rănilor, a fost și mai mult îngroșată de atrocitățile comise de către „emanații din vidul de putere" de după '89.* Multe evenimente, la care am participat direct mulți, foarte mulți dintre noi, și mă refer, în special la revoluția din 1989 (în fapt lovitură de stat), la mineriade, au fost mistificate, denaturate de către potentații zilei, continuatorii comunismului, în interesul lor. De aceea singura consolare, parțială, împăcare cu mine însumi, a fost retragerea din activitatea profesională, înainte cu mult de vârsta de pensionare, fără torțe în sinea mea și găsirea resurselor morale, spirituale, fără mari dezagremente, pentru o viață și un trai decent, alături de cea care mi-a fost o viață întreagă un tovarăș, un prieten devotat. A fost un deziderat confortabil! *Mulțumescu-Ți ȚIE, Doamne!!* Încet, încet lucrurile s-au înscris pe orbita normalității. Am rămas, însă, cu niște cutume, reflexe condiționate, ca sculatul la cinci dimineața, deși nu era rău, culcarea la zece seara și acum când necesitățile nu le mai cereau imperativ. Zilele senine, fără altercații profesionale și de altă natură, satisfacțiile miraculoase, în urma vizionării de muzee, expoziții, piese de teatru, spectacole de operă și niște reluări de încercări literare creau o atmosferă de liniște, pace și emulație interioară. Sincer să fiu, mă așteptam la un dezechilibru sufletesc, la o ruptură legică a unui lanț cinetic, prin ieșirea bruscă din activitatea tumultoasă a producției, dar

mi-am zis, păstrând proporțiile, ca și Eminescu: *Trăind în cercul vostru strâmt/ norocul vă petrece/ ci eu în lumea mea mă simt/ nemuritor și rece.*

Pornind, de aici, cu această utopie a mea, de a așterne pe hârtie unele momente din viața mea, precum și vicisitudinile istorice care ne-au marcat pe toți, în acest secol exacerbat la maxim, am căutat prin sertarele minții și ale sufletului, și, efectiv, chiar și prin sertarele biroului, și, am dat de un jurnal în care frenezia tinereții și a spiritului, cu un anumit tip de sensibilitate, și-a cerut dreptul la existență, dreptul la o materializare în plan poetic, plastic, narativ.

Așa, fără nicio veleitate scriitoricească, poetică am început să aștern pe hârtie impresii, evenimente trăite, stări de spirit, care încet, încet au căpătat contur și o expresivitate literară. Se producea, fără să-mi dau seama, un miracol al regăsirii frumuseții coordonatelor spiritualității, pe care am visat-o din totdeauna, întemeiat pe ideea evolutivă a societății și a universului uman, văzut, firește, îndeosebi, din perspectivă lăuntrică.

Este și motivul, e adevărat și dintr-o întâmplare, pe care o s-o povestesc mai jos, pentru care am încercat să mă apropii de o mișcare culturală, ca un mod de viață. Când fondul este mai grav, mai complicat, sufletul este mai labil și încearcă să-și găsească echilibrul în sfera cunoașterii cu cele două mari sensuri: acela al adâncirii contemplației în lumea dinăuntru, celălalt sens fiind al avântului către lumea exterioară. Viața, petrecută destul de mult printre străini, departe de cei dragi, îmi crease un sentiment de frustrare și un gol sufletesc, pe care simțeam, acum, imperios necesar, să-l umplu cu afecțiune, dragoste și în acest fel realizam și miracolul regăsirii mugurilor iubirii, de pe crengile sufletului, și al respectului față de mine însumi. Acest impuls de a mă dărui sufletește celor doi nepoți Ioana și Mihnea, s-a îmbinat organic și cu necesitatea stringentă și reală de a o ajuta pe Cristina, acum,

suprasolicitată ca asistent universitar la Institutul de Construcții și cu pregătirea temei de doctorat. Da, ăsta-i un adevăr și o realitate... Știți cum se spune: „nepoților de asta ne-ați fericit să vă fim bunici!"

Nu bănuiam că am să devin confesorul nepoților mei Ioana și Mihnea, la vârstele lor de șase și cinci ani. Imi amintesc și acum, cu mândrie și bucurie, de frământările și de simțămintele puternice ale Ioanei față de un băiețel frumos, cu doi ani mai mare, Marcian, din același bloc, de care se îndrăgostise lulea, care însă nu se prea sinchisea de sentimentele ei. Nu bănuiam că în sufletul unui copil se poate acumula o lume întreagă de întrebări, un ghem de sentimente, un cer de neliniști, care pot provoca o furtună, greu de stăpânit și de potolit. Ce explicații, ce zbucium sufletesc, ce lacrimi de durere! Nimic nu era de înțeles pentru ea la acea vârstă . El, înalt, subțirel, preocupat de sportul de performanță și de învățătură n-o băga în seamă, decât ca pe o prietenă din copilărie. Ea plângea și mi se destăinuia: „Tataie, dar eu îl iubesc sincer și devotat, e adevărat cu nevinovăție, ca o copilă!" „E clar, tataie, te înțeleg, dar tu ești la vârsta când preocupările tale trebuie să fie învățătura, joaca cu păpușile..." și deși îi înțelegeam precocitatea, căutam prin diverse subtilități să-i distrag atenția de la acest sentiment firesc, de altfel, la altă vârstă... Monologând și bombănind, cocoloșind și răscolind, parcă, neliniștile și neînțelegerile îndesate, răsădite din perioada adolescenței mele, mi-am dat seama că-n noi toți, totdeauna, e un început... Un început al iubirii... al conștientizării ei, ca suprem, sublim accent al vieții... Ioana avea în suflet acea iubire ancestrală, acea nevinovată dar afectivă prietenie, îngrozitor de frumoase sentimente nu numai ale copilăriei, spăimântător de perene... De altfel, și acum la douăzeci de ani, deși plecată din țară, inima ei bate tot pentru Marcian. Destinul, cu un accent prea mare pe

determinările sociale şi politice, a vrut altfel, fără ca noi să putem să hotărîm într-un fel sau altul...

Există nişte imponderabile, există de fiecare dată un complex întreg de determinări... În privinţa asta, lumea începe şi se sfârşeşte cu omul luat ca entitate individuală... O spun, fără nicio îndulcire sau înflorire, dar cu un fel de melancolie, mai ales gândindu-mă la acele stupide accidente, pe care le-am avut în timpul meseriei, când lucram mult şi câştigam destul de bine şi relaxatele plimbări şi discuţii cu bunicii altor copii, pe care le exercitam prin parcul Tineretului, de lângă casa copiilor, în fiecare după amiază, după terminarea lecţiilor. Era un fel de aură a mulţumirii faţă de anii grei de muncă, şi iar muncă!...

Mi-au plăcut întotdeauna aceste plimbări, hoinăreli prin mijlocul naturii şi cu copiii mei, Cristina, Bebică, Bogdan, alături de Mela şi de oricine avea această dispoziţie. Într-o frumoasă zi de toamnă, când cromatismul naturii încânta privirea şi sufletul, Mihnuţă, naiv ca orice copil la vârsta lui, jucându-se voinicește prin iarbă cu Ema, căţeluşa casei, a venit plângând la mine, uitându-se mirat la ceva!... La început n-am înţeles despre ce e vorba, pe urmă, când am văzut ce se întâmplase, m-am amuzat tare: Ema îl părăsise şi se juca cu un căţeluş, iar el nu pricepea de ce făcuse acest lucru. De unde să ştie el că fiecare fiinţă îşi caută prietenii de joc din specia lui, cu care se simte mai bine. L-am luat de mână şi ne-am îndreptat către Ema, care parcă înţelegând că-l supărase pe Mihnuţă, s-a îndepărtat de prietenul său şi l-a sărutat „câineşte", lingându-l pe mâini şi pe picioare şi nu s-a mai despărţit de el până seara, deşi prietenul ei canin îi tot dădea târcoale. Când acesta era prea insistent, îl mârâia şi-l muşca, dându-i de înţeles că are alt prieten.. A fost miracolul regăsirii a două suflete: unul nevinovat de copil, şi altul de iubitor şi credincios câine.

Doamne, ce comuniune de nevinovate simţăminte, de acea năzuinţă vie şi puternică a vieţii, care ne încorsetează în nişte tipare

legice, pentru mult timp, cerând noi întrupări de efuziuni sufleteşti şi noi înălţări, zvârlind de o parte convenienţele artificiale... De atunci Ema nu l-a mai părăsit niciodată, când ieşeau împreună la joacă. Stătea cuminte în jurul lui sau îl urmărea credincioasă oriunde. La rândul lui, Mihnuţă, era aşa de fericit şi bucuros că are un aşa de bun prieten, încât refuza de multe ori să se joace cu ceilalţi copii. Altă dată, i-am prins un pui de rândunică, căzut din cuib, în încercarea lui de început de prim zbor. Bucuria sa, ca a oricărui copil de oraş, care-i departe de tot ce-i viu şi frumos pe câmpii, dealuri, păduri, era atât de tumultoasă, încât se scula noaptea să vadă ce face puiul de rândunică, destul de rănit. A treia zi, când a murit „prizonierul" a fost zdrobit, nimicit de durere. A refuzat să mai mănânce, să mai iasă afară la joacă. Tot atunci, a mai avut o mare dezamăgire, mai mare decât asta cu moartea păsăricii... Ema, însoţindu-mă pe mine la plimbare, a fost lovită de o maşină şi a fost bolnavă vreo două săptămâni. Nu mai voia să meargă nici la grădiniţă şi stătea la capul ei, mângâind-o şi îngrijind-o cu afecţiune şi dragoste, deşi Ioana şi ceilaţi copiii îl chemau la joacă. Până nu s-a făcut bine nu s-a mişcat de lângă ea.

Cine să înţeleagă mai bine, tot zbuciumul, neliniştea unui suflet de copil iubitor de fiinţe, neglăsuitoare, de frumoase idealuri, decât un bunic, care participa afectiv la toate suferinţele, la toate de ce-urile nepoţilor săi, zi de zi. Încercam să nu fiu rigid şi neîndemânatic şi să dau suflet şi logică tuturor nedumeririlor, întrebărilor lansate de ei.

Aşa e, desigur, dar eu trebuia să am grijă să-i fac să înţeleagă complexitatea fenomenelor vieţii, realităţile, fără să le ciuntesc sau mărunţesc frumuseţea lor, căci viaţa reală se desfăşoară pe alte coordonate, mai ample şi mai profunde. Da, toate acestea şi multe altele se constituiau într-un nod de întrebări şi pentru mine, de tălmăciri şi răstălmăciri, care să contribuie la acea regăsire, la acel miracol al regăsirii şi al purificării morale şi creştineşti...

Complicat, foarte complicat!... De ce n-aş recunoaşte, ţinând seama de inerţiile, obtuzităţile mele, concretizate în fel de fel de prudenţe, că edificarea unui asemenea edificiu moral e greu, cel mai greu de realizat? O altă cauză care a contribuit la realizarea miracolului regăsirii mele a fost determinată, direct, de reluarea legăturii cu satul natal, în urma apariţiei legii restituirii terenurilor agricole, când m-am reîntâlnit cu foştii prieteni din copilărie şi mai ales cu vărul meu Silică, rămas învăţător în satul natal şi pe care din varii motive nu-l mai văzusem de aproape douăzeci de ani. Am rămas câteva zile la el, bucurându-ne ca în copilărie de tot ce viaţa şi frumuseţile naturii ne oferise, lucruri importante, mărunte, ca unor „boieri vechi şi domni păgâni". M-am reîntors acasă, în Bucureşti, tonificat, ars de soare şi mai liniştit, cu vorba îmbogăţită de roua graiului natal, ca dintr-o miraculoasă călătorie astrală. Rănile sufleteşti, provocate de alungarea familiei noastre de către comuniştii din satul natal, nu se cicatrizaseră nici după aproape cinzeci de ani. M-am reîntors şi cu sufletul amărît când am văzut că din paradisul copilăriei: casa cu cele nouă camere spaţioase, luminoase, din grădina flamboiantă din jurul ei, cu ronturi de flori şi pomi fructiferi şi un umbrar de viţă de vie şi o prisacă de o sută de stupi, cu heleşteiele în care era să mă înec, cu fânăria de pe care am căzut şi mi-am rupt mâna, cu circularul de tăiat lemne, de sub care am scăpat ca prin minune, gheţăria şi atelierele mecanice şi de tâmplărie din fundul curţii, din tărâmul ingenioaselor jocuri de-a v-aţi-ascunselea, baba-oarba, pitita – nu au mai rămas decât amintirile şi durerea din suflet. Paragina de la moara noastră, o clădire cu două etaje, dar cu acoperişul aproape distrus, care în acele timpuri ale copilăriei, era un fel de mini-parlament, unde se punea „ţara la cale", mi-a lăsat un gust amar, iar rănile sufleteşti parcă sângerau în interiorul meu, năclăindu-mi inima şi înceţoşându-mi privirea.

– Nu crezi, vere Silică, i-am spus eu, după o sentimentală

retrospectivă, dar viața mea s-a scurs fără să știu, tot în aceste locuri de neșters, ale copilăriei, rămase ca o efigie în inima și mintea mea.

– Vere, să știi că și eu care am trăit aici, în mijlocul furtunilor politice, sociale, al inepțiilor colectivizării, al furtului averilor și a tuturor nelegiuirilor, am sufletul negru de durere și mi-e silă când văd că tot „foștii" ne conduc. Și câte mărșăvii au făcut și mai fac. Uite primarul Șolea, cel care fără niciun drept și-a însușit moara, fabrica de ulei ale voastre sau multe terenuri agricole care niciodată nu au fost ale lui, a rămas în continuare, ca membru al PSD-ului, la putere!... Și se comportă cu o aroganță strigătoare la cer. Aroganța partidului unic... PSD, condus de bolșevicul Iliescu...

– Se lămuresc greu, dar se lămuresc toate, cu încetul. Trăim într-o lume bulversată, răscolită și răvășită, pe care încercăm s-o încadrăm în tiparele normalității. Lucrurile se vor așeza cu timpul și nu vor mai fi atât de *întoarse și de inedite, atât de noi!* Sunt convins că societatea românească va fi deșelenită cu adevărat de ideologia bolșevică numai după 20-25 de ani și că holdele ideilor sănătoase vor crește concomitent cu buruienile, mari și viguroase, ale anormalității, minciunii, fariseismului... Și-acum și aici, în lumea noastră – da, a noastră! – democrația și justiția capătă o anumită pondere în viața de fiecare zi!...

– Nu cred!

– De ce?

– Uite, eu, cu acte și hotărîre judecătorească definitivă și irevocabilă din 1995, n-am fost pus în posesie decât în 2000, după cinci ani de lupte, nervi, datorită „mușchilor" aceluiași primar... Și ca mine sunt sute de consăteni...

– Da, ai dreptate! Politicienilor, și nu numai lor, le lipsesc voința politică, onoarea, cinstea și dacă n-o să recunoaștem acest lucru, o să batem pasul pe loc ani de zile!

– Crezi că-i suficientă numai recunoaşterea pentru ca lucrurile să intre pe făgaşul normalităţii? Cât timp suntem sub papucul foştilor tovarăşi şi a urmaşilor lor, minaţi de morbul comunist, de interese de grup, de îngustimi ideologice sau şi de unele şi de altele, situaţia nu se va îndrepta. Peştele de la cap se împute. Vântul reformelor a trecut pe lângă noi!...

– Factorul om, cu drepturile lui este total ignorat şi nedreptăţit. Aş putea spune că nepăsarea, nesimţirea au atins culmi de necrezut... conducătorii de astăzi, că sunt de dreapta sau de stânga, n-au simţul dreptăţii, impuls creator, au în schimb tone de aroganţă, de sfidare şi sunt preocupaţi exclusiv de furt, escrocare, devalizări de bănci, cu scopul de a se îmbogăţi fără scrupule... iar noi suntem masa de manevră în timpul alegerilor şi tot timpul un fel de paria al societăţii... toată lumea loveşte în noi: justiţia, mână în mână, cu mafioţii politici, poliţia coruptă până la vârf, funcţionarii publici, parcă şi Dumnezeu este corupt...

– Dacă-i aşa, înseamnă că noi suntem de vină, pentru că suntem prea răbdători ca Pământul şi proşti ca noaptea şi prea lipsiţi de curaj!...

– Ce crezi că s-ar mai putea face după jertfa noastră din decembrie? Nici cu o mână dictatorială nu se mai poate, nici cu un paranoic gen Vadim Tudor! Numai o personalitate providenţială ne poate salva, mai ales că şi condiţiile internaţionale sunt extrem de complicate... Suntem într-un tunel fără ieşire, deci condamnaţi să ne purtăm vinovăţia păcatelor în spate, până va apare această fiinţă aleasă...

– Eu zic, să prindem momentul prielnic, adică alegerile şi să dăm cu ei de pământ, până se cern!...

– Bine, bine, dar până atunci pe cine punem în locul lor, căci jocul ăsta democratic s-a făcut de trei-patru ori şi rezultatul a fost cam acelaşi... aceeaşi Mărie cu altă pălărie... toţi hoţi, inculţi

politic, nepricepuți, nesătui... Să aducem nemți, francezi? De unde să-i luăm că și ăștia sunt acum cam la fel cu ai noștri!...

– Sunt, nu zic, nu, dar nu de talia mafioților Năstase, Mitrea, Hrebenciuc, Miki Mihăilescu și ceilalți din jurul lor!...

– Până la o condamnare oficială, însă, din partea justiției, ei sunt nevinovați... respectând principiul nevinovăției... deși ei au făcut din proprietatea statului o feudă personală...

– Adevărat, adevărat! recunoscu văru'Silică, sorbindu-și alene cafeaua.

– Eu zic c-am ratat pe termen lung, momentul prielnic, din 20 mai 1990, când în loc de un Radu Câmpeanu sau Ion Rațiu, nația l-a ales ca președinte de țară pe zâmbărețul bolșevic Ion Iliescu, că, de ei, exilații, n-au mâncat ca noi salam de soia, ca și cum Ilici și gașca lui numai salam de soia ar fi mâncat! Halucinant argument! Am ales drumul ce ne-a înfundat în mocirla tranziției bolșevice... mineriade, dosariade, devalizarea băncilor, minciună...

Adevărul e că discuțiile cu văru' Silică aveau un parfum aparte și ori de câte ori mă întorceam în sat le continuam, gustând nuanțările suple și șlefuite de gândul lui sprinten și limba lui ascuțită. „Ce zici c-ai face dacă ai fi în locul lor? Cum crezi că ai putea rezolva problemele atât de complexe și de grele, într-o țară sărăcită și bolnavă încă de comunism, când după 15 ani ești sufocat de vechea gardă comunistă și mai grav, de foștii securiști, acum cu blana de lup schimbată în cea mai luxoasă haină a economiștilor îmbogățiți peste noapte. Legea lustrației, punctul opt din proclamația de la Timișoara, nefuncționând, a făcut ravagii. Însuși fostul președinte Constantinescu, care a încercat să facă ceva, s-a recunoscut învins de încrengătura securisto-nomenclaturistă." „Știu eu ce să zic..."

Istoria nu se face cu „dacă", cu vorbe găunoase, ci cu fapte hotărîte, cu fermitate, cu demnitate și prin demolarea definitivă a vechilor structuri politice, prin promovarea cu îndrăzneală

a tinerilor pricepuți, care au dovedit inițiativă și au succese profesionale...

– Bine, bine, dar tu nu vezi că încrengătura mafiotă și ramificațiile ei sunt atât de adânci și de stufoase, că „dacă" dai într-unul se ridică zece?... Fatidicul condițional **dacă** este un dat conjunctural atât de puternic, încât trebuie să treacă două generații pentru a se purifica societatea noastră... Și poate nici atunci... părinții au copii, copiii la rândul lor alți copii și tot ei rămân la putere... „Nu cred, eu aș tăia în carne vie, în sensul că n-aș abdica, sub nici o formă, de la principiile morale, juridice, indiferent de apartenența politică, sex, religie, de la legitățile economice capitaliste, de la concurența loială, de la muncă fără preget și urmărirea programului de guvernare, etapă cu etapă, prin care s-ar face pași înainte... și o orientare politică externă precisă, clară de apropiere de valorile vestice, fără discriminare nici pentru valorice estice"... „Na, că te văzuși prim-ministru, cam optimist și cam pseudo-romantic!, dar crezi că e așa de ușor să menții un echilibru?"... „Recunosc, sunt cam general uman în exprimare și nu țin cont de frânele nevăzute și directe pe care mi le-ar pune opoziția, dar încă o dată spun: o mână fermă, autoritară, nu dictatorială, o minte clară și respectarea legilor de la vlădică la opincă, și prin muncă și iar muncă, mai ales în condițiile de sărăcie evidentă și mizerie morală, ar putea redresa țara"... "Vise, vise deși românii sunt meseriași inteligenți, cu mâini de aur, și temperament vulcanic când își apără glia, ființa, orgoliul rănit și când ar vedea întronarea dreptății, cinstei și recompensei drepte pentru munca prestată... numai o stimulare materială și morală, concretizate în dreptate și onoare, ar face minuni... Promovarea și instaurarea muncii, adevărului, respectului față de tot ce e valoare, ar trebui să fie coordonatele pe care să se reconstruiacă societatea noastră, atât de șubrezit ieșită din comunism.. dar, din nefericire, aproape totul se înzidește pe

furt, escrocherii financiare, devalizări de bănci, minciună, mai mult chiar decât în comunism"...

– Vere, vorbeşti de parcă ai fi în campanie electorală... Să pui o cruce la capătul drumului...

– De ce ?

– Ca toţi românii să se închine şi să cadă în genunchi în faţa limpezimilor frumoaselor idei şi regăsirii lor în faţa marilor frământări, sincronizate cu frământările şi crizele întregii lumi, şi ieşirea din bolile cronicizate ale comunismului: dogmatita lenei, anchilozările morale, sociale, culturale...

– Râzi tu, râzi, dar un lucru e clar: românul a început, încet dar sigur, să iasă din ceaţa ideologiei comuniste şi în spatele vorbelor găunoase caută adevărul, demnitatea, onoarea, munca, demnitatea muncii... şi trece cu opinteli de la dăunătoarea vorbire fără rost şi fără folos la dăinuire... la făptuire... Trăiam cu iluziile sincerului sentiment al redresării morale, economice şi al demnităţii sociale şi mai ales cu senzaţia redescoperirii unicului şi nepieritorului sens al creativităţii, acum când într-o lume dezaxată, dominată de economic, de pofta irezistibilă de îmbogăţire a tuturora, prin orice mijloace, şi când arta, frumosul, creaţia spirituală sunt aruncate la coşul de gunoi. Un fel de fericire mă inunda, când vedeam, acea reîntoarcere, destul de timidă, a ţăranului la dragostea lui de pământ, după acea îndelungă perioadă comunistă de dezinteres, la făgaşul de bază – munca onorantă – fără opintiri şi cutremure. Ştiam că dacă ţăranul este bogat, Ţara este bogată.

Constatam, nu fără mândrie, că ţăranul începe să renască, să-şi construiască case superbe, moderne, cu toate utilităţile – apă curentă, centrale termice proprii, canalizare –prin propriile puteri, să mecanizeze lucrările agricole, fără prea mare ajutor de la stat, să meargă la câmp cu maşina, nu toţi, e adevărat, să-şi ridice nivelul cultural, să-şi modeleze gândirea la mişcările şi tendinţele vieţii moderne. Mă reîntorceam în mine, în făptura aceasta de lut, cu

suflet pur, şi-mi reîncărcam bateriile, deşi nu totdeauna aveam reuşite... dar renaşterea satului era pentru mine o speranţă, un imbold al încrederii în viitor.

Un glas lăuntric îmi spunea: „Fi-ţi fericiţi, atât de fericiţi cât viaţa toată, un chin s-aveţi: de-a nu muri vreodată"... Doamne, de ce n-aş înţelege taina, lumina Ta? De ce ai ivit omul – miez de lumină-n noapte? De ce destinul, soarta, karma sau cum s-o mai numi, sunt atât de interdependente de natură, de schimbare, de legile cosmice? În natură există o interdependenţă dintre individ şi societate, individ şi univers, dintre om şi conştiinţă. Omul este o rotiţă în complicatul angrenaj al societăţii; se mişcă împreună cu tot ansamblul şi se opreşte odată cu el. Experienţa multimilenară a societăţii arată că omul a fost locomotiva care a dus la dezvoltarea ei cât şi la distrugerea ei parţială sau totală.

Totdeauna, însă, în sânul societăţii au fost şi mari personalităţi, stimuli ştiinţifici, morali, politici, artistici care au influenţat în bine mersul societăţii, dar şi personalităţi malefice, cu influenţa lor nefastă. Pulberea se înalţă, e adevărat, mai lesne în azur! Răul proliferează mai repede decât binele, fiind o tendinţă de aplatisare a marilor valori morale, spirituale. Or, o societate în care scursura este promovată în fruntea bucatelor, devine o sahară fără nisip, un orizont sec, întunecat şi rece. Evident, cea păgubită este în primul rând societatea umană . Ea e puternică numai prin puterea membrilor ei, e superioară prin elevaţia lor intelectuală şi morală. Stagnarea dezvoltării spirituale a oamenilor s-ar solda, până la urmă, în mod fatal, cu stagnarea societăţii însăşi. Aceste subiecte şi multe altele erau miezul discuţiilor mele cu Silică şi cu Silvian, fiul lui, profesor de limba română la liceul din comună şi scriitor. Orice om, cu atât mai mult un intelectual, fie că e poet, pictor, muzician, doctor, inginer, avocat, are nevoie în metabolismul său spiritual şi intelectual de confruntări, de inspiraţie, de deziceri şi confirmări cu opinia generală, luând exemplul naturii, care este

cel mai perfect purgatoriu şi cel mai perfect laborator al creativităţii şi al adevărului. Crezul în frumosul cuvânt, în cinste, onoare, adevăr, onestitate ar tebui să devină un numitor comun al tuturor intelectualilor şi al tuturor oamenilor. „Cui dăltuieşte o cruce de cuvinte/ nu daltă-i trebuie, ci o rază de lumină măcar/ şi rotata corolă de azur fierbinte."

Din nefericire, citându-l pe Plotin: „materia a început să-şi omoare propria fiinţă" constat că, dacă nu se vor lua măsuri corespunzătoare, în multe domenii de activitate vor fi nişte consecinţe devastatoare. Învăţământ şi Educaţie, sub nivelul aşteptărilor, o societate axată numai pe consum exacerbat, o demitizare a culturii, vor duce, în final, la distrugerea dramatică şi sistematică a societăţii!

Într-o frumoasă zi de toamnă, în curtea îngrijită, cu sute de flori – crini imperiali, crizanteme, gura leului, gladiole – stăteam la un pahar de vorbă cu Silică şi Silvian, abordând o sumedenie de subiecte sociale, politice, culturale... La un moment dat, Silvian mă întreabă dacă nu vreau să merg cu el la Bucureşti, la cenaclul Amurg Sentimental, condus de scriitorul Ion Machidon, cu sediul la casa de cultură Mihai Eminescu, din parcul Lia Manoliu.

Ne-am urcat în maşină şi astfel am luat primul contact cu acea oază de cultură, focar de cinstire a metaforei, unde am întâlnit multe personalităţi ca Bogdan Ion Pascu, Teodora Moţet, Elena Călugăru Baciu, Gheorghe Mohor, Eugen Cojocaru, Florin Grigoriu şi mulţi invitaţi de marcă: Ion Dodu Bălan, Petre Ghelmez, Radu Cârneci, Doru Popovici, George Zbârcea, Nicolae Rotaru... De atunci, mai ales că nepoţii Ioana şi Mihnea erau în Chicago, lângă părinţii lor, am început să frecventez cenaclul relaxării spirituale şi promovării valorilor literare... A fost miracolul reîntâlnirii cu metafora, muzica, frumosul vieţii spirituale, pe care îl întrerupsesem, aproape total, odată cu plecarea în producţie, prin vârful munţilor şi adâncul pământului...

Evident, că pasiunea cititului cărților beletristice și a cărților tehnice nu dispăruse... devoram totul, dar nu era suficient... Miracolul regăsirii alter-egoului, pe care-l pierdusem în acei ani de muncă istovitoare de pe șantiere, când rar îmi regăseam filonul inspirației poetice, a fost atât de puternic, încât pur și simplu s-a produs o explozie spirituală, luând din lumină cuvântul și dând până la urmă alt sens vieții... În literatură și în alte arte valoarea nu se realizează prin declarații, prin gălăgie, printr-o agitație epuizantă și sterilă, ci printr-un efort greu și îndelungat și talent. Aici, la acest cenaclu și multe alte cenacluri am găsit creatori de valoare de toate vârstele și profesiile, care prin artă autentică, luptau împotriva deculturației, kitsch-ului și impusturii. Condițiile concrete ale vieții arătau, din păcate, întoarse pe dos, pentru că în fruntea mass-mediei, presei erau foștii securiști, foștii culturnici care multiplicau dramele culturii, economiei, (da, acesta-i cuvântul), și le accentuau, ducând la situații stranii, născute chiar din imaginația lor bolnavă.

Cenaclurile, în pofida unor greutăți inerente și condiții improprii, și în speță, cenaclul Amurg sentimental, fără un spațiu propriu corespunzător, pentru numărul din ce în ce mai mare de amatori de frumos, înscris perfect în logica elevată a dezvoltării culturii și sub bagheta magistrului și omului de suflet Ion Machidon, își continuă activitatea de 14 ani, sub privirile atente și încurajatoare ale zeițelor artelor Minerva și Euterpe. Aici vin și rămân la masa creației poeți și prozatori, eseiști și publiciști ca Doru Ion Lazăr, Petre Constantinescu, Iacob Voichițoniu, elevii și studenții: Andra Dudulea, Constantin Răzvan Micu, Alexandra Cârciumaru, poete de certă valoare Carmen Manuela Măcelaru, Camelia Cârstea, alături de consacratele: Valeria Deleanu, Marga Dumitrescu-Frasinu, și consacrații Liviu Zanfirescu, Mircea Tutilă, Mihai Gheorghiu și mulți alții. Meditativ și reflexiv mă voi rezuma a prezenta câteva personalități ale cenaclului, câte-

va voci – şi nu singurele – care se ridică împotriva imposturii, Kitsch-ului în artă şi luptă pentru instaurarea unui nou climat al onoarei, al valorii estetice şi construirea unei fiinţe umane plenare care să redea frumuseţea şi puritatea vieţii şi implicit o coordonată tulburătoare, înălţătoare din nou limbii române „ca poartă a sufletului". Restul e tăcere, cum zice poetul! Trăim o vreme a făgăduielilor, a sincerităţii absolute, pe care nu numai scriitorii ar trebui s-o descrie, s-o trăiască, s-o impună, ci fiecare dintre noi... Trăim într-o epocă în care decalajul dintre avansul tehnologiei şi nivelul cultural al multor semeni se adânceşte, ducând în final la confruntări dure, cu rezultate imprevizibile... Ideea aceasta se globalizează şi după părerea mea devine esenţială... E vorba despre o măcinare lentă şi aproape invizibilă a condiţiei umane...

E un exerciţiu de uitare a trecutului... a trecutului nostru luminos din perioada interbelică, când au apărut generaţii şi generaţii de valori morale, intelectuale, politice, incontestabile, care au creat o aură de glorie şi mândrie naţiei române. Enumăr câteva mari personalităţi de anvergură: Eliade, Alecsandri, Kogălniceanu, Emil Cioran, George Enescu, Constantin Brâncuşi, Iuliu Maniu, Ion şi Vintilă şi George Brătianu, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, mareşalul Antonescu şi lista poate continua la nesfârşit... „Antrenamentul de uitare, aşa cum spune Dan Puric, la care este supus poporul român astăzi, face ca gândirea şi inima să se rotească pe loc şi, din această rotire în gol, paradoxal, o dată cu trecutul, dispare şi viitorul. El, omul de azi, pedalează zadarnic într-un prezent continuu. A locui cu fiinţa doar într-o dimensiune a timpului – şi aceea distorsionată – înseamnă moartea lentă, dar sigură, a identităţii."

Pentru ca şuvoiul vremii sau vremea făgăduielilor să nu ne care, din nou, în mocirla disprețului faţă de noi înşine, faţă de marile valori, conştiinţe treze, precum Octavian Paler, Alexandru Paleologu, Gabriel Liiceanu, Andrei Pleşu, trebuie să croim o înal-

tă ținută morală, cu o performanță ieșită din comun, în furnicarul acesta uriaș, numit societatea umană! Suntem în stare, în condițiile actuale, când ne învârtim în mediocritate politică, socială și, de ce nu? și culturală, când nulități ca Gigi Becali, Mitică Dragomir sau fel de fel de fufe ca Zăvoranu, Monica Columbeanu sunt aruncate în arena politică, socială, mondenă precum modele?

Categoric, vremea va face curățenie, căci totdeauna au existat asemenea excremente care au murdărit fața societății. Omul, ființa aceasta atât de complexă și de imprevizibilă, un duh bun și rău al vremii pe care o trăiește, nu poate exista prin sine însuși, dacă nu-și armonizează intențiile, comportamentul cu mama natură, cu tot ce-l înconjoară. Este călit și rădăcinos în brazda pământeană cu adevărat și nu numai pe dinafară, ci și pe dinlăuntru, deși uneori pune prea mare accent pe determinările sociale, politice și culturale și de altă natură... Există și astea, dar nu poți explica numai prin ele lumea! Lumea începe și se sfârșește cu omul luat ca entitate individuală! E adevărat că destinul joacă un mare rol, și viața nu e un drum pavat numai cu florile intențiilor frumoase, ci și cu spinii durerii, cu valurile mocirloase ale minciunii, ale terorii și neadevărului... Totul este să nu-ți uiți propria conștiință prin noroaie, să nu-ți abandonezi tovarășii de drum, căci asta înseamnă trădare, ieșire din normele vieții. Să nu fii un vânturălume, ci o voință a voinței, un mereu altceva, altceva mai bun, mai curat sufletește...

Sunt deja în zona imponderabilului și pentru că tot mi-am propus să creionez câteva personalități puternice, dârze și numai voințe, deschizători de drumuri în frontul metaforei și al muzicii, din nefericire, împinși spre margine, dar nu marginalizați, eu văd în ei avangardiști, niște liberaliști în perioada inevitabilă a declinului, dar cu mari sorți de izbândă într-un viitor nu prea îndepărtat. Niște destine cu un scop: de o soartă mai bună!... Eu rostogolesc frazele, într-un permanent elogiu, parc-ar fi niște clopote care

bat în gol... dar trăiesc momentul de sinceritate ca să realizez transferul de frumos în viața noastră cea de toate zilele. Pădurile de vise sunt la locul lor și sunt mai falnice ca oricând.

Cine este Ion Machidon? Pentru a înțelege personalitatea și semnificațiile creației prodigioase, am spune totale, de poet, prozator, eseist, critic literar, sunt necesare câteva incursiuni în spectaculoasa, trista sa biografie, o adevărată lecție umană, morală, de viață, din fericire, însă, și cu nuanțări metaforice. Pe scurt, un destin dăruit să dăinuiască valori literare culturii române, prin pecetea autenticității lor și heraldicul har literar, dar și prin munca de Sisif în descoperirea de noi talente scriitoricești. Așadar, cine este Ion Machidon? Un fiu de țăran sărac, dintr-o familie numeroasă cu șapte copii, dintr-un sat moldovenesc, uitat de Dumnezeu în sărăcie și mizerie, ajunge prin muncă de Sisif și mult talent, forță intelectuală, seriozitate și perseverență ieșite din comun, în fruntea unui cenaclu literar: Amurg sentimental, o adevărată mândrie a culturii, așa cum remarcă în emisiunile culturale de la radio, eminentul muzicolog, compozitor și scriitor Doru Popovici, poetul Radu Cârneci și nu numai, și a unei edituri mici, deocamdată, dar cu realizări remarcabile, comparabile cu ale unor edituri ca Humanitas, Minerva, Teora. Suferind în copilărie un tragic accident, din care a scăpat ca prin minune, numai cu traumatisme fizice grave și, aruncat în tinerețe, de vicisitudinile vieții, prin diferite funcții administrative mărunte, reușește prin perseverență, muncă titanică și talent literar cu totul și cu totul remarcabil, încă de la 17 ani, să se impună în viața literară. Cu toate privațiunile materiale se agață serios de frumusețea vorbei și cucerește multe premii la concursuri naționale de poezie și ajunge, în timp, membru al Uniunii Scriitorilor, un domn al cuvântului respectat și ce-i mai important, un prieten al mânuitorilor condeiului, un tribun în descoperirea talentelor scriitoricești, de toate vârstele și profesiunile. Se apleacă, îndeosebi, cu multă afecțiune

şi înţelegere pedagogică şi părintească, asupra producţiilor literare ale copiilor şi elevilor, pe care le publică, fără nici un ban, în revista Amurg sentimental. Mulţi dintre ei confirmând de-a lungul anilor şi devenind nume de rezonanţă în scrisul românesc. E, poate, singura răsplată morală a acestui modelator de caractere şi talente.

Concepţia sa despre muncă este una din cheile succesului. „Odihneşte-te prin muncă de muncă", aşa cum spunea George Enescu, devine deviza vieţii sale, pe care o parcurge în creaţia sa literară, culturală, editorială, dublată şi de acea perseverenţă diabolică faţă de orice manifestare umană, cu frumoasa ţintă de a bate la uşile perfecţiunii şi ale demnităţii sale: propăşirea limbii române. Şi asta cred eu că spune tot!

Ca orice creator de frumos, credincios crezului său moral, cultural, luptând cu vicisitudinile vieţii, cu sărăcia materială, cu injustiţia socio-culturală, cu ingratitudinea forurilor diriguitoare ale culturii, cu dezmăţul inculturii promovat de mass-media, zi cu zi, nu se lasă învins, ci dimpotrivă, se îndârjeşte şi luptă „eroic" (nu e nicio exgerare) pentru a reda drepturile cuvântului, metaforei, rafinamentului intelectual de a trăi decent, de a pune adevărul în expresie şi noblețea materiei poetice în formă.

Înzestrat cu acea perseverenţă ţărănească, în sensul frumos şi adevărat al cuvântului, cu acea perenitate a hotărârii terminării unei lucrări începute indiferent, de condiţiile vitrege socio-economice, culturale, Ion Machidon, trăieşte, locuieşte, crează în mijlocul ostilităţii, invidiei şi concurenţei neloiale, e adevărat şi cu ajutorul neprecupeţit al colaboratorilor săi, din toată ţara, îndrăgostiţi de metaforă, care fac un adevărat auto-mecenatism, finanţându-şi propriile opere. A reuşit, în acest fel, să menţină cenaclul şi editura, în condiţii financiare destul de precare, să editeze sute de titluri, să organizeze concursuri beletristice la nivel naţional, să menţină flacăra dragostei nestinsă faţă de frumosul

cuvânt şi metaforă, în timp ce alte edituri, chiar subvenţionate de stat, au dat faliment. Ce înseamnă acest lucru? Că ne aflăm în faţa unei concepţii manageriale desăvârşită, flexibilă, adecvată mersului societăţii. E şi aceasta o trăsătură caracteristică a omului Machidon.

Şi cine, şi ce mai este Ion Machidon? O forţă, un model moral, un om legat de oameni şi de prosperitatea spirituală şi materială a societăţii, căci toate căutările, eforturile sale sunt canalizate spre un singur ţel final: propăşirea limbii române, în contextul unui fenomen al deculturalizării, deculturaţiei şi alterării îngrijorătoare, pronunţate şi evidente a limbii. Un om curat sufleteşte, un caracter puternic şi intransigent cu sine însuşi, un virtuoz al cuvântului, o prezenţă complexă în ipostaze de poet, romancier, eseist, critic literar, un catalizator al energiilor scriitoriceşti din cadrul societăţii culturale Amurg sentimental şi nu numai. Un descoperitor de noi talente, un slujitor devotat al Euterpei şi al Minervei, pe altarul limbii române. O viaţă de palpit intelectual şi devotament cărturăresc dăruite omului şi vieţii cuvântului, ca o definitorie coordonată naţională şi „poartă a sufletului".

Trăind cu fervoare, dar rezervat, convingerile sale umanistice, filosofice, de cărturar neimplicat în noroiul politic şi miasma pestilenţială a scrisului diverşilor scriitori contemporani, visează şi crează Olimpul gândurilor pure, suspendate în leagănul atât de curat al productului mioritic-popular românesc, fără a fi poporanist. E un pământ roditor, fără multă vâlvă în juru-i, dar cu înalte trăiri sufleteşti. Să nu ne fie frică să spunem: Ion Machidon e un destin intrat deja în Panteonul marilor personalităţi scriitoriceşti româneşti, deoarece toată opera sa poartă pecetea autencităţii, valoarea intrinsecă a scriitorului, metafora gândului. E un destin dăinuitor ce serveşte şi va servi generaţiilor viitoare ca exemplu. Cum ar putea fi altfel catalogată întreaga sa activitate de o probitate profesională exemplară, de o competenţă morală şi scriito-

ricească aproape geometrizată, pe un singur drum al muncii, al respectului adevărului şi organicităţii frumosului pentru atingerea ţintei: propăşirea limbii române, ca şi condiţie sine qua non a cunoaşterii plenare a fiinţei umane.

Acest drum al muncii spirituale, al competenţei manageriale, al faptelor concrete se numeşte Ion Machidon.. Şi nu este un ditiramb! Pe drept cuvânt se poate spune că Ion Machidon este o instituţie etică, dublată de o vocaţie etică: acel crez profesional remarcabil al muncii fără preget pus în slujba limbii române, mai ales în condiţiile schimonosirii, siluirii limbii, cu fel de fel de impurităţi, vulgarităţi, obscenităţi, mahalagisme, numai sub pretextul exprimării libere. Traiectul spiritual este al atitudinii morale, al obligaţiei morale de apărare a purităţii şi frumuseţii limbii române şi al apărării marilor valori spirituale româneşti de noroiul aruncat chiar de unii intelectuali, în numele unei aşa-zise libertăţi de a spune orice, fără a excede în: „L'enfer c'est les autres, le paradis c'est nous memes." Marile comandamente morale, adică onoarea, competenţa, sinceritatea, responsabilitatea de a atinge o ţintă fac din acest modest om, un stăpân pe propriile sale gânduri şi ţeluri, străin de orice complexare, ştiindu-se cu acel handicap fizic – cu cele două membre superioare practic inexistente, una total amputată.

– Ştiţi cum se poate rezuma viaţa mea, mi-a spus dânsul, într-o discuţie pe o bancă din faţa primăriei sectorului doi, după ce vizionasem, împreună şi cu scriitorul Eugen Cojocaru, o expoziţie de pictură a Mariei Pillat? Simplu: m-am născut... am murit... am reînviat... am perseverat... am învăţat o meserie – scrisul – şi am devenit ceea ce sunt: un simplu muritor! Am reflectat la cele spuse cu atâta sinceritate şi atâta optimism, încât am exclamat: „Omule eşti fericit când calea şi ţinta sunt coextensive, fără ca drumul să se destrame în cuprinsul ţintei sau ţinta să se risipească

în dinamismul căii!“ Fericit eşti fiindcă ai ştiut ce, şi cum, şi de ce faci!...

– Nu vă povestesc prea multe, a continuat dânsul, dar să ştiţi că am încercat mai multe meserii după revoluţie, printre care şi pe aceea de patron a unei barăci cu mărunţişuri, gablontzuri, chiar aici în piaţa Obor, pentru a putea subzista, până într-o zi când Gigi Becali, viitorul magnat, m-a izgonit... fiindcă îi stricam vadul... Şi nu vă spun toate acestea ca să mă introduceţi în cine ştie ce carte de-a dumneavoastră, s-ajung şi eu un erou, Doamne fereşte şi apără, vorba marxistului!...

– Totuşi, am stăruit eu, acum dacă tot aţi pornit pe drumul destăinuirilor, am putea sta puţin de vorbă şi nu neapărat pentru a transpune lucrurile într-o carte!... La urma urmei, se poate discuta şi în afara acestor obligaţii, bizuindu-ne pe simpatie, dacă ea există, ajutând-o să se nască, dacă nu există!... Cu atât mai mult cu cât dumneavoastră puteţi să scrieţi mult mai bine decât mine...

– Adevărat, adevărat! interveni domnul Cojocaru, suflându-şi în mâini, căci era un frig necruţător afară. Eu pot să vă confirm că aşa este, ca unul care-l cunosc pe domnul Machidon de cel puţin treizeci de ani şi am mâncat aceeaşi pâine neagră pe tărâmul creaţiei literare!

– Viaţa mea, fără nici o glumă, adăugă domnul Machidon, uşor împurpurat de gerul de afară, e exact aşa cum v-am descris-o, simplă de tot, dacă nu chiar banală!... Dacă ar fi ceva de spus – şi sunt destule –, atunci spusele acestea ar trebui să se refere la semnificaţia evoluţiei mele în timp, pe tărâmul creaţiei literare!...

– Sunt convins că sunt lucruri interesante, foarte interesante!...

– Eu am crezut, în permanenţă, în frumuseţea cuvântului, în valorile latente ale puterii de creaţie ale acestui popor, pe baza unor straturi culturale, etice, ancestrale şi în trezirea conştiinţei acestui popor, în ieşirea din ceaţa proletcultismului... În sensul

acesta vorbesc eu de semnificația evoluției mele!... La început, am fost muncitor necalificat într-o gospodărie colectivă oarecare, apoi cu posibilități pecuniare precare am venit în București, am terminat liceul, am devenit pedagog și am început, la vârsta de 17 ani să public poezii... Cu voia sau fără voia dușmanilor mei, am devenit cunoscut pe tărâmul literelor și mi-am văzut cu fermitate de drumul meu scriitoricesc... fără să-mi pese de răutățile ce se țeseau în jurul meu!... Apoi cu propriile forțe am încropit, ca și maestrul Arghezi, o mică tipografie cu mijloacele moderne de astăzi, gustând din imprevizibil și din înțelegerea superioară a vieții, a omeniei și cu priceperea mea multă, puțină, am reușit să măresc încet, încet sfera de activitate, de a edita lucrări de amploare printr-o muncă de zeci de ore pe zi. Sunt necruțător cu mine însumi, exigent cu alții și cu lucrările lor și extrem de atent cu editarea... Recunosc o meteahnă veche a sufletului meu: însingurarea, singurătatea în arderea mea internă de a atinge perfecțiunea și-mi vine să turbez când unele lucruri nu-mi ies așa cum vreau eu... Poate să fie și oboseala de vină sau cine știe ce nemulțumiri!"... „Aveți dreptate, domnule Machidon, însingurarea, individualismul și celelalte, în condițiile precare de astăzi, se accentuează, capătă noi înfățișări, chiar violente... Unii vă invidiază, mulți vă sprijină și vă înțeleg, dar sunt și mulți care vă întâmpină cu reticență, cu adversitate!... „E normal, intervine și domnul Cojocaru, căci viața asta din ce în ce mai grea, cu taxe, impozite crescătoare de la zi la zi, ne violentează și crispează, înainte de a pieri, mai ales în meseria asta de scriitor, unde fiecare se crede cel mai bun!... Da, asta era!...

Fiind prea frig și înghețându-ne și sufletul din noi am hotărât să ne despărțim și să abordăm aceste probleme altădată, sperând să dăm frâu liber gândurilor noastre, să pătrudem în esența multor fenomene culturale, bolnave de imobilism, de bariere vizibile ale birocrației și ale inerției instituțiilor statului pe domeniu...

Inerția societății în fața problemelor educației, învățământului și în general a culturii este atât de mare, încât uneori, dacă stăm bine și ne gândim, trebuie să acceptăm conformismul ca ceva normal... Conformistul duce viața cea mai bună și mai lungă, el e pe la mijloc mereu, ascultător și disciplinat și conectat la tensiunea cea mai potrivită, pe când omul energic, de acțiune, arde la temperaturi înalte pe coordonatele principialității, exigenței, efeverscenței și competenței... Cu aceste gânduri ne-am despărțit, considerându-ne fiecare în felul lui un aventurier, în sensul nobil al acestui cuvânt. Ideile sunt exprimate cu plăcerea de a construi, de a povesti, de a explica.

Sclipirile spiritului, când sunt redate cu acel delir emblematic științific și plin de adevăr, devin o lespede de cunoaștere, și o nesfârșită provocare. Normele de comportament elegant, decent, când sunt puse ca temelii ale societății, devin pietre de hotar, stimuli benefici, și crează spiritualizarea timpului, și, dacă vreți, o virtualizare insolită a metamorfozelor continui și permanente ale civilizației umane.

Marile spirite ale omenirii, ale țării noastre au căutat și caută, în permanență, aflarea adevărului despre geneza universului, implicit a Pământului, despre legitățile dezvoltării societății, ale civilizației umane de-a lungul erelor, sigur, și din dorința de a da altă înfățișare, mai frumoasă, mai demnă acestei planete și vieții de pe ea. Conștiința ia curbura spațiului virtual, se frământă și devine o realitate infinită, cu viguroasa grație și sălbăticie a cunoașterii și construiește, din dovezi irefutabile, „corola de minuni" a lumii cu așezăminte nemuritoare de cultură. Așa cum gravitația, undele electromagnetice, fotonii luminii, neurinii există din totdeauna, tot așa și memoria conștiinței umane este forța vie de atracție de la distanță a dumnezeirii, ca adevăr absolut. Omul, însă, e imprevizibil în comportament, astăzi este bun, generos, abil – mâine este rău, întors pe dos, irascibil și se aruncă în neant

sufletesc, cu urmări imprevizibile şi cu un dispreţ total faţă de sine însuşi şi faţă de societate şi natură!... Aforismul „Ce zi frumoasă de murit este astăzi!" poate fi, în ultimă instanţă, veşnica schimbare, cu straturi de existenţă!

Contemplând, omul, cu toate imperfecţiunile sale, cu oximoronica „imponderabila sa concretețe" ajung, fără să vreau, la acea stare de spirit spre „a sufletului dulce şi amară gustare", care, proiectată în timp, va cunoaşte, nolens-volens, precaritatea pe care o presupune aceasta. Este de fapt răspunsul civilizaţiei dat popoarelor, crucificate de o istorie barbară... Este, în fond, ieşirea, invizibilă, din virtualitate în concretețe a omului... Sau mai precis ieşirea pe scena societăţii, a vieţi unor remarcabile personalităţi care încheagă şi perpetuează conştiinţa de sine a unui popor şi a întregii omeniri... pentru a nu trăi cu pedeapsa uitării de sine, a morţii de viu.

Un astfel de om mi se pare a fi Doru Popovici: compozitor de talie internaţională, muzicolog, istoric de artă, poet, prozator, cu o profundă cerebralitate, uluitoare inteligenţă şi o memorie prodigioasă este, fără discuţie, o dimensiune artistică, morală, profesională înscrisă în Panteonul muzicii şi literaturii. Aşa cum spunea Cella Delavrancea despre pianistul Tudorel Dumitrescu că e „un poet în muzică şi un muzician în poezie", tot aşa îndrăznesc să spun eu despre Doru Popovici că „este o metaforă muzicală în viaţă şi viaţa-i este o simfonie poetică". Prezenţa domniei sale în viaţa culturală, la redacţia muzical-literară de la radio sau a salonului muzical-literar de la casa de cultură M. A. I. sau la catedra Conservatorului bucureştean, înseamnă o contribuţie estetică de o sensibilitate şi responsabilitate înălţătoare, de o efervescenţă uluitoare, şi de o emulaţie provocatoare. „Filipicele" sale expuneri literare, sociale, şi popularizări muzicale, adevărate lecţii umane, cu incursiuni exorbitante în istorie, în cultura artei, în frumuseţea muzicii şi a contopirii tuturora într-o concepţie filozofică unitară

despre viață, arată că este o binecuvântare că avem printre noi o asemenea personalitate. Enciclopedica sa cunoaştere în atâtea domenii: muzică, literatură, istorie, filosofie şi redarea ei fluent, coerent şi indisolubil legată de evoluția civilizației lumii, face parte din tumultoasa, spumoasa lumină ce clocoteşte precum un vulcan în erupție în ființa sa antropologică.

Doru Popovici este o stare de extaz, de frumuseţe spirituală, de cultură a binelui şi o instituție a mântuirii prin sunet şi cuvânt, deschizând orizonturi şi noi lumi, mai frumoase şi benefice, potrivit pulsaților sale interioare şi a geniului său. Un izvor de inspirație, de blândeţe sufletească, de iubire de semeni, de însufleţire a naturii cu un ritm de sculptură brâcuşiană, cu fălfăiri de poezie eminesciană, blagiană şi un cer de iertare ca în „muzica bizantină" din vibranta sa trăire. Personalitate complexă, insondabilă, se topeşte în admirația frumuseţii naturii şi a omenirii, în instituția binelui, dar şi în descoperirea şi demascarea răului, racilelor, tarelor din societate şi propăvăduieşte valorile morale: onoarea, munca demnă, cinstea, cu un singur scop: mântuirea prin dragoste cristică... Ascuțita lui inteligență acumulează valenţe morale, religioase, culturale, apoi controlează inspirația şi o modelează cu încăpățânare, demascând fără cruțare, desmățul inculturii prin mass- media-fie că se numeşte manele în muzică, fetişism în literatură, politicianism în politică... Necruțător cu sine însuşi, neîndurător cu proştii şi infatuații, nu menajează pe nimeni, când este vorba de adevăr, onoare, morală, dar într-o societate imorală, decăzută îşi face zi de zi şi, în proporție de masă, duşmani. Duşmani de moarte. „Da, seniori, dacă lucrurile stau aşa, să nu ne sfiim a le recunoaşte!"... şi să dăm Cezarului ce e al Cezarului !...

Nesufocat de buruienile de-culturației rămâne ca stejarul în furtună, îşi dăruie lumina sufletului şi gândirii sale, înnobilând prin expresie muzicală şi prin metaforă viața noastră. Prin muzică,

Doru Popovici pătrunde în infinita „bogăție a conștientului", de unde extrage logosul solar al metaforei spre încântarea noastră... Puritatea lui sufletească îi dictează un principiu, căruia i-a rămas credincios: „'Fă binele ce ți-l dorești și-l așteaptă întreaga omenire."

Acest bănățean mândru, al cărui tată, chirurgul de la Berzovia, a murit în închisorile comuniste, este totuși un om de stânga, un om cu înaltă conștiință patriotică și frumusețe intelectuală aleasă, cu seva reverberatului și spumosului verb muzical și poetic al marilor lui înaintași: Enescu, Ciprian Porumbescu, Eminescu, Văcărescu, este o flacără nestinsă a geniului acestui pământ românesc. Ca om al muzicii și al cuvântului este nu numai un mare propăvăduitor și herb al artei și culturii, asemeni unui Voiculescu, Ion Marin Sadoveanu, Iosif Sava, ci și un distins temperament și un mare sufletist, și mai ales un mare OM, căci în fața loviturilor vieții și a ingratitudinii semenilor, stă propilee brâncușiană a spiritualității românești. Și totuși acest om de o sinceritate absolută, nemenajându-și sănătatea, neliniștit și nemulțumit mereu, vrea mai mult, vrea acel altceva, perfect, ideatic, exagerând în unele privințe, contrazicându-se într-altele, exact cum fac și cei care îl foarfecă mereu.

„Și totuși, care este secretul reușitei dumneavoastră, fiindcă ați reușit să vă realizați. în ciuda tuturor dificultăților?", l-am întrebat eu puțin intrigat. „Am reușit, e adevărat, dar nu pe deplin!" mi-a răspuns dânsul cu puțină amărăciune în glas. „În ce privește secretul, pot spune cu toată convingerea și fără teama de a greși, că nu e vorba, de fapt, de nici un secret, ci de respectarea unor principii și reguli de viață, simple de tot: în primul rând munca riguroasă, eficientă, apoi munca pe brânci, fără preget și spiritul perfecționist ce mi-a dominat întreaga activitate.... și, nu în ultimul rând, dorința, dublată și de harul cu care m-a dăruit natura, de a realiza ceva deosebit în viață... N-a fost ușor, trebuie

să recunosc, dar învățând mereu, perfecționându-mă necontenit, respectând valoarea întregului angrenaj social, cultural, luptând, de ce nu? și cu inepțiile unora și cu propriile mele greșeli, am ajuns să-mi nuanțez, să-mi diversific personalitatea și cu luciditate, cu o înțelegere superioară a lumii și a vieții, cu omenie și cu bunătate să mă ridic pe o treaptă superioară a cunoașterii, după mine, cheia succesului..."

Pentru mine era clar acum, mă aflam în fața unei matrice a personalității, dăinuitoare de rafinate destine metaforice, de lumină sufletească, de fluiditate și inspirație divină, redate toate printr-un logos solar incontestabil. De astfel de oameni, cu armonioasă cutezanță, cu eternitatea clipei în gând profund și nuanțat, cu simț dramatic răscolitor în tot ce înfăptuiește, are nevoie Neamul nostru, căci înălțarea lui se înzidește în strigătul tulburător al iubirii de oameni și devine un apel sfâșietor către omenire la Bunătate și Rațiune!

Acest om modest care-și consumă viața cu deviza: visul ca viață și viața ca visul, fericind îndurerata umanitate, spre mult visata nemurire, trăiește de azi pe mâine, cu o pensie de mizerie, dar muncind cu o vitalitate de invidiat la venerabila vârstă de 77 de ani, (in anno domini 2008) în lumea asta rea și grăbită, pusă pe căpătuială și care a uitat total de înaltele satisfacții spirituale... E un *rezistent miracol* și „are încredere în viitorul senin al țării, cu revelația dorului și-a faptelor bune", dar se și întristează când munca pornită din inima pură, ca pârâul de munte, rămâne neîmplinită și mai ales, când fericirea și buna învoirea în lume, înfrățirea între faptele bune sunt întrerupte de vrajba dintre oameni, ura între popoare, așa cum mărturisește, cu durere, în placheta sa de poezii „Melodiind prin pădurile de la Sinaia".

Citind, parcă, în sufletul acestui om, și știind că dreptatea este „temelia lucrurilor" îmi pun, cu insistență, o serie de întrebări: cât rezistă omul, astăzi?... cât și cum se manifestă tăria din el,

dată fiind densitatea neobişnuită a evenimentelor nefaste, nedorite, care schimbă faţa lumii de la o zi la alta?... cât timp poate cineva să rămână demn, cinstit când în jurul său fâlfâie ipocrizia, minciuna, destrăbălarea?..." Sau, aşa cum se întreabă maestrul Doru Popovici: „De ce aşa de repede îmbătrânit-am, stând solitar, ascultând trilul amar, intonat de un canar în vechea lui colivie, şi înfrăţit c-un dor ardent intim legat de viaţă, de ţară?", a devenit de mult, zicem noi, o schemă, o ipoteză de lucru a istoriei... Mai mult, aş zice că e o proiecţie a stărilor de transsubstanţialitate în eternitate a unui om dârz, hotărât, pe care nimeni nu o va putea exclude din alcătuirea firii omeneşti. Un om de statură medie, cu alură sportivă la mers şi întreaga lui ţinută, cu ochi frumoşi, vii şi limpezi, de un căprui aparte, intens şi cald, un om din al cărui suflet şi gând radiază încredere şi fermitate, înălţare şi mântuire, „ascunzându-şi în codrii inimii iubiri dintr-o lume de mit, unde Enea se desparte de Didona, Tristan de Isolda, Pelleas de Melisande", şi pe care le transformă în pilde nemuritoare... rămâne un om cu anumite limite fizice şi intelectuale. Iubirea, faţă de oameni este redată, cu ardentă dăruire, în toată oprea sa muzicală şi beletristică şi devine putere, linişte olimpiană, rezistenţă perenă...

„Frumos spus, chiar poetic", îmi aud propria-mi conştiinţă, dar fiecare om are şi defecte, inconsistenţe şi chiar mici răutăţi, şi nu poate ieşi din condiţia de om, perisabil, trecător în marea trecere...

***

Admiraţia, în faţa inestimabilelor monumente şi frumuseţi ale naturii sau a celor creiate de om, ne permite de multe ori să ajungem la esenţă şi cu analize obiective şi judecăţi de valoare, să înlăturăm multe din antagonismele, neliniştile, prejudecăţile şi enigmele vieţii şi din propriile noastre greşeli să înzidim catedrale

de adevăr, cu altare de mântuire. „Cu mine sau fără mine, viața își urmează cursul, cu evenimente bune, frumoase sau rele, urâte, ciuntite, cu participare numeroasă" manifestă sau tacită. Așa sunt oamenii construiți, fie înzidesc frumuseți pe canavaua vieții, fie distrug, calcă în picioare principii, credință, chiar pe semenul de lângă el, și apoi se dă deoparte cu un fel de mirare!... Și-aproape că ar fi în stare să întrebe cine a făcut isprava aceasta...

Suntem complexați și sub presiunea unui neica-nimeni sau din teribilism facem, intempestiv, lucruri de care mai târziu ne este rușine și ne e greu să le recunoaștem... De ce să ne suspectăm până și observațiile care se bizuie pe fapte? Dacă ajungem să ne fie teamă de propriile noastre gânduri, înseamnă că suntem pierduți pentru totdeauna!... Da, viața trebuie privită ca o biruință!... Trebuie ca omul să stea curajos, temerar în fața propriilor gânduri, a propriei vieți, a propriilor imperfecțiuni și a universului său sufletesc, desfășurat sub imperiul necesității, dirijat, parcelat, cronometrat. Gândul, ca un fascicol luminos, trebuie să spargă întunericul, neliniștile existențiale și să aștearnă o cale lactee sub picioarele omului, să-l teleporteze în spații siderale, care gândesc aidoma lui, în sensul fraternității regnurilor.

Natura – acest complex epatant – ne înconjoară cu afecțiune, grijă maternă și cu o mentalitate exuberantă ne cizelează destinul, înlănțuindu-l într-o fatalitate cosmică, stigmatizându-ne pentru nedreptățile și bolile pe care i le provocăm, inconștient sau deliberat. „Tu ești cel care declanșezi și promovezi răul și meriți pedeapsa! Nu înțelegi că ești prizonierul meu și toate încercările tale de a mă stăpâni sunt sortite eșecului?!... Când mă superi prea tare arunc anatema asupra ta: inundații catastrofice, cutremure devastatoare, focuri mistuitoare și devii neputincios în fața dezlănțuirilor mele și eu îndurerată, în cele din urmă, cedez... Geaba lacrimi, recunoașteri tardive, o fatalitate te împinge spre distrugerea metabolismului meu, știind că în acest fel îți faci rău

şi mie şi ţie şi că devii mai slab, mai efemer, mai perisabil!"... „Ştiu acest lucru, îi răspund eu, dar imboldurile abisale ce zac în mine, lumina obosită ce mă stoarce de energii, îmi spală creierul. Societatea încetează să mă mai moralizeze. Frumuseţea vieţii nu-mi mai este drag stimulent. Deţin panoramicul tablou al tuturor timpurilor de primejdii posibile şi sunt convins că orice cilpă are însemnătatea ei, că omenirea aşteaptă reîntoarcerea la preceptele morale, la raţiune, că viaţa e o biruinţă atât timp cât nobila făptură, omul, reliefează un adânc umanism, în care triumfă-nfrăţirea între popoare... Mă văd silit să recunosc că lacrima gândirii nu are grai şi şiroieşte pe faţa omenirii fără încetare.

Din marasmul moral, social, cultural, politic, din juru-mi, culeg numai răul, înveşmântându-l în corole de cuvinte, spre a adormi vigilenţa celor din jur. Din eroare în eroare spre greşeala cea mai mare! Lipsa moralităţii, înlocuirea „coştiinţei obligaţiei", duce, inevitabil, la lipsa idealului şi la auto-distrugere. În laboratorul psihic al omenirii se produc schimbări esenţiale, îndreptate spre parvenire, minciună, laşitate. Acest mod de gândire devine arhetipal stil de manifestare umană...

Cinstea, adevărul, munca, onoarea, demnitatea devin broboada de rouă a vieţii, a omului, smulse la prima adiere de un vânt turbulent... şi rămân „dosare de existenţă", şiretenie frustă, suferinţă cu multe fructe putrede... şi „aud materia plângând", cum frumos spune Bacovia, şi ar trebui să ne transformăm în sori cu lumina pe gene, în păduri cu susur de cristaline izvoare, deşi, moartea tot vine până la urmă...

Şi totuşi consecvenţa cu care omul, supus flexibilizării naturii, capabil de infinite penetrări în legile cosmice şi ale vieţii şi în acelaşi timp sarcastic, şi concesiv, iubitor şi/sau plin de ură, voios şi trist, neîndurător şi melancolic, blând şi fioros, tenace şi delăsător, îşi urmăreşte scopul, este de admirat. De neînţeles este dialectica frământărilor interioare ce-l conduc spre noi conflicte,

spre adevărate noduri gordiene conflictuale, menite să genereze lanțuri noi de supărări, de prăbușiri sau de noi înălțări. Toate acestea produc dislocări și frământări atât de mari, încât cu greu, dacă nu imposibil, poți intui cum va fi lumea peste o sută de ani! Ecce homo!

Frunzele vieții foșnesc ușor, imperceptibil, încuviințând perseverența, ordinea, curățenia copacului – Om... O frunză, ca o inimă însângerată, se desprinde lin și cade la picioarele pământului, ca o virtute capabilă să deschidă porțile cerului. Numai că destinul fiecărei frunze întărește balamucul nostru pământean, urzit din file de hronic. În lumina vegetală, viorie de înserare, destinul fiecăruia este grav, trist și gol, nici vis searbăd, nici glumă, ci mai degrabă neașteptată condamnare, o scârnavă boală. Destinele sunt rânduite de cineva ca ulcelele și talerele smălțuite într-un blidar de casă gospodărească. Cele deteriorate trec la gunoi, cele tefere intră pe rând, frumos șterse de colb, după mărime, valoare și preț, în patrimoniul vieții.

– Este prea mult pesimism în viziunea ta, – îmi spui tu cititorule!

– Da, numai că nu durerea și bucuria – iubirea și ura, minciuna și adevărul, – toate ale noastre, pot fi singurele pricini ale pesimismului . Sunt multe alte neliniști existențiale, în viața noastră, ceva mai general omenesc, mai egoist și personal, care te pot întrista. De ce Cain, cu spada însângerată, ucide pe Abel, fără încetare, triumfător, cuprins de înflăcărare, când viața e atât de minunată? De ce oameni îmbrăcați în frac sau guvernanți veroși și abili, spirituali sau duri și niște pledanți politici înveninează viața?

Înțelepciunea, ea însăși, și prin extensie orice cunoaștere sacră și creatoare, sunt concepute ca fructul unei inițieri, ca rezultat al unei cosmogonii și al unei obstretici. Socrate nu se compara inutil cu o moașă: el ajuta omul să se nască la conștiința de sine, iar sfântul Pavel, în epistola către Tit, vorbește de „fii spirituali",

pe care i-a creat prin credință. E vorba de un simbolism regăsit și în tradiția buddhistă: călugărul își abandonează numele și devine „fiul lui Buddha", dar din nefericire și în ideologiile politice cele mai expresive – fascismul și comunismul – care transformaseră omul în sclavii partidelor – nazist și comunist – el abandonându-și ființa conducătorului unic – Hitler sau „oriunde pot să trăiesc numai să existe comunism" – tătucul Stalin.

Ciudată și emblematică experiență! Mircea Eliade spune: „Nemoartea, imortalitatea trebuie să fie concepută ca o situație ideală spre care omul tinde cu toată ființa și pe care se străduiește s-o cucerească murind și reînviind continuu." Imortalitatea nu trebuie concepută ca o supraviețuire „post mortem", ci ca o situație care se creează continuu pentru care Omul se pregătește și la care participă de pe acum, din lumea aceasta. „În viață nu se poate trăi liniștit, confortabil decât cu o biată conștiință limpede."

Câteva picături de rouă sângerândă cad peste șarmul personal, rafinamentul spiritual și peste paleta de riscuri asumată de un român, Nicolae Selejan, când se hotărăște, cu durere în suflet, să părăsească țara. „Eu nu concep să mi se impună ce nu trece prin mine... ori partidul comunist vroia să mă înroleze, fără voia mea, în masa amorfă a membrilor de partid"... Trecerea frauduloasă a graniței inculca multe riscuri: să fie prins și încarcerat, rănit sau chiar împușcat și cu toate acestea, nemaisuportând mizeria, într-o noapte întunecoasă, rece, reușește ca printr-o minune să treacă în Ungaria și de acolo în Austria. Hăituit de urmăritori, înfometat, ascunzându-se prin păduri, hrănindu-se cu „rouă sângerândă", cu mere pădurețe, dar ca orice om hotărât, curajos și sensibil, a adunat în el toate alternativele de sublim și ferocitate, pe care le cerea acest act. A fost „nebun" –inconștient sau sublim curajos de factură deosebită și încrezător în propriul destin. A lăsat mamă, tată, frați, surori și mai ales iubită, cu lacrimi pe față și durere în suflet, cu speranța, abia întrezărită, a unui viitor fericit. Ce l-a

determinat să plece, cu toate riscurile asumate, printre străini? Ura față de minciună, față de politica inumană, criminală a regimului comunist, politica de pauperizare, frustrarea de libertate și dorul de acea „străină iubire" ce zace în fiecare ins.

„Nebunia" lui a început la impactul cu realitatea dureroasă, meschină, austeră și la conștientizarea că sub acest regim totalitar nu se poate face nimic pentru îndreptarea situației. El, un tânăr muncitor, vroia ca munca și răsplata să fie a lui și nu a puturoșilor de la partid. El voia să fie liber în gând, simțire și fantezie și nu sclav partidului comunist sau un supus al troglodiților bolșevici. „Sunt un om cinstit, îmi declara el într-o discuție amiabilă, și-mi place să citesc și «Capitalul» lui Marx și „Un pas înainte și doi înapoi" al lui Lenin, dar refuz să le servesc ca pe un medicament de îndobitocire." Mi-am dat seama de acest adevăr, când vizitând atelierul lui, am constatat minuțiozitatea, profesionalismul, respectul scrupulos față de tot ceea ce face... liber consimțit. Fiind prieten al copiilor Cristina și Dan ne vizita ades împreună cu Mariana, soția sa, și-mi spunea că succesul lui, ca și a miilor de români din Chicago, se datorează crezului lor. Acela de a munci liber și de a „scoate bani" din muncă cinstită și motivat face o adevărată „gimnastică mentală", explorând viitorul. L-am întrebat dacă ar mai repeta această experiență? „Nu aș mai face-o, decât în condiții de deplină siguranță. Numai eu știu prin ce riscuri extreme am trecut. Numai rezistența mea fizică excepțională, convingerea mea sufletească de învingător m-au adus unde sunt acum. Pe de altă parte, dacă aș fi rămas acasă, sunt convins că aș fi terminat într-o închisoare comunistă".

Nicolae Selejan, un român curajos din Sân-Nicolau, sătul, la 18 ani, de criminala ideologie comunistă, se hotărăște să fugă din țară cu toate riscurile. Șef de secție la o fabrică din Timișoara, cu o pregătire profesională excelentă, cu mâini de aur, dornic să se realizeze prin forțele proprii, refuză supușenia politică...

– Tovarăşe, dumneata conduci o secţie fără a fi membru de partid.

– Şi ce-i cu asta?

– Păi, trebuie să te faci, obligatoriu, membru... altfel...

– Dacă nu vreţi să mă mai ţineţi, fără această condiţie, eu sunt dispus să vă salut... De oase rupte nu mă plâng...

– Stai, stai, tovarăşe, noi apreciem pregătirea profesională şi capacităţile dumitale, dar este o obligaţie să fii membru de partid, la noi în ţară...

– Vă... în gură cu aşa concepţii. Eu vreau să fiu liber, pentru că aşa-mi dictează libertatea mea lăuntrică... nu pot accepta înregimentare politică... iubesc prea mult dreptul de a acţiona potrivit propriilor mele concepţii, propriei mele voinţe...

– Mai gândeşte-te!...

– De mâine demisionez ... concepţiile voastre ucid demnitatea umană...

Din clipa aceea nu numai că i-a încolţit ideea de a fugi din ţară, ci începe o pregătire febrilă a organizării fugii. Studiază hărţile, relieful şi se apropie aşa „nevinovat" de zonele interzise ale frontierei vestice. Se împrieteneşte cu grănicerii şefi din zonă şi, fie la un „şpriţ", fie la un pescuit sau o mică vânătoare de iepuri, căprioare, află cât mai multe date. Şarmul personal, farmecul constant, umorul fin l-au făcut extrem de simpatic în faţa şefilor din zonă, care se pare că l-au ajutat, cu mare discreţie, să fugă din ţară. Acelaşi şarm şi mare abilitate l-au ajutat să cucerească încrederea paznicilor austrieci şi a celorlalţi azilanţi – polonezi, unguri, ruşi din lagărul de încartiruire şi după şase luni, reuşeşte să plece în Statele Unite ale Americii... Departe de familie, cu primul gând doar de supravieţuire, se angajează mecanic – lăcătuş la un atelier de reparat maşini lovite şi defecte. Priceperea, perspicacitatea, modestia şi munca fără preget îi aduc mari satisfacţii. După cinci ani ajunge proprietarul unui atelier

modern de reparații auto și apoi alte și alte satisfacții ma- teriale și spirituale. Locuință fastuoasă în suburbii, cu o flamboiantă curte, automobile și mai presus de toate o familie încântătoare, cu trei copii minunați, absolvenți a diverse facultăți...

Privesc undeva departe, dincolo de existența noastră perisabilă, în ne-moarte și aș dăltui nu numai din cuvinte destine de oameni sensibili și delicați, cu personalitate puternică, precum faptele lor, ci și destine de alte lumi mai drepte, mai viguroase și mai inspirate. E natural ca soarta omenirii să capete alte contururi, stiluri mai elegante și mai hotărâte, atunci când oamenii încep să creadă în „riscuri asumate", demonstrând în acest fel forța morală, intelectuală, pragmatică de-a lungul vieții și istoriei. „Dacă ești consecvent cu vocația și crezul tău nu se poate să nu te realizezi. Paradoxul, dacă e vorba de un paradox, te ridică în bogăție din sărăcie și de ce nu? chiar și din sărăcie spirituală. Dacă există conotații stilistico-holistice a capacității profesionale se creează o conciliere cu sinele cunoașterii.

***

Alunecam ca în vis, prin viață, alături de Mela, poate că și din cauza acelei atmosfere translucide pe care o traversam, pregătindu-ne să sărbătorim nunta de aur, pe 27 februarie 2005 și plănuisem o ceremonie cu fast, cu participarea copiilor, neamurilor, prietenilor... Aveam toate motivele și circumstanțele acestei solemnități pentru care ne pregătisem îndelung, oricât de factice și convențională era lumea în care trăiam. Viața noastră era o împlinire deplină, din varii motive: copiii realizați, deși, din păcate, doi dintre ei departe de noi, un echilibru sufletesc extrem de consolidat, o stare materială bună, toate conferindu-ne o stare de beție prenuptială... Mela, cel puțin, plutea pur și simplu în lumea viselor, cu infime incertitudini, și pregătea totul cu o minuțiozitate de invidiat, până la cele mai mici detalii.

Trăiam amândoi confirmarea unei singure „ființe" de-a lungul vieții, chiar și în situații inadmisibile. I-am spus:

– Tu nu ai senzația că-n realitate visăm, că de fapt ne transferăm unul-altuia trăirile noastre anterioare, tumultoase, incandescente, tainice în viitoarea noastră nuntă-simbolică a frumuseții împlinirilor ... Nu mi-a răspuns... privirea ei căuta în depărtare, unde, deodată se făcu întuneric... Căzu fulgerată de pe scaun... Siderat, nu mi-am dat seama ce se întâmplase... după câteva minute am realizat că făcuse un accident vascular cranian... M-am trezit din coșmar, fără să mă rup din lanțurile coșmarului, și am apelat imediat la salvare și la fiul meu Bebică... Mela zăcea inconștientă pe covor și eu acționam ca un robot, mă mișcam, necontrolabil, confuz în mijlocul unui accident care înghițise tot ce fusese viață pe pământ, iar eu eram singurul supraviețuitor și rătăceam haotic printr-un pustiu de cenușă, rece și nesfârșit...

– Alo! Alo! urlam eu la telefon, fără să formez vreun număr!... După un timp, care mi s-a părut o veșnicie, a venit Bebică... mult mai lucid și mai calm decât mine... A reapelat la salvare și i s-a răspuns că vor veni... și într-adevăr, cei de la salvare au venit, dar după trei ore, fără targă, fără cărucior... Așa că transportul Melei de la etajul trei a fost un chin... Ajunși la spitalul Fundeni, la secția de neurologie, după un consult sumar de specialitate, ni s-a confirmat că a făcut un accident vascular cranian și au dus-o imediat la o radiografie și apoi la tomograf, rugându-ne să revenim a doua zi. În jurul existenței mele s-au așezat o tăcere și o beznă de moarte, sudoarea pe mine s-a făcut de gheață, sufletul rătăcind prin lumi străine, înghețate. Lumina era rece, neagră, un lințoliu lugubru, o minciună sau un miracol imposibil... Mii de întrebări circulau haotic prin mintea mea, una persistând:dacă aș rămâne singur, fără ea, viața mea ar mai avea vreun rost?

A doua zi, Mela își revenise, mă recunoștea și-mi cerea, insistent, să rămân lângă ea. Viața cerea, de data asta, eu să fiu câine

credincios la căpătâiul ei, aşa cum a fost ea după stupidul accident avut în mină, acum patruzeci şi ceva de ani.

M-am răsucit în mine cu toate forţele adunate ghem, ca să-mi regăsesc cumpătul, raţiunea şi am şoptit, gâtuit, am şoptit, de parcă m-aş fi temut să nu mă audă nu ştiu cine vorbind.

Doctorii mă avertizaseră că situaţia este mult mai gravă decât se pare, recomandându-mi s-o transfer imediat la neurochirurgie, la spitalul Bagdasar. Atunci mi-au arătat filmul tomografic al tumorii canceroase care-i invadase creierul... Am avut, totuşi, tăria de caracter să nu mă trădez, să nu izbucnesc în plâns şi calm i-am spus Melei:

– Iată adevărul, draga mea, începe, după regulile scrise şi nescrise ale vieţii, încercările, n-avem ce face, dacă vrem să ajungem în faţa lui Dumnezeu, ca la începutul unirii noastre, să ne cunune, după cinzeci de ani de convieţuire fericită, acesta-i preţul, trebuie să trecem toate probele! Am încredere oarbă în puterea ta de rezistenţă, în puterea de a depăşi şi această teribilă încercare... Abia i-am auzit vocea, de asemenea, sugrumată, înfricoşată, şi, totuşi convingătoare:

– Iubitule, toate aceste încercări ne purifică, ne unesc şi mai mult! Vreau să apuc să facem această sfântă aniversare de cincizeci de ani de fericită convieţuire!...

A trebuit să-mi încleştez mâna pe mâna ei, deget cu deget încleştat ca-ntr-un legământ, ca s-o conving:

– Draga mea, voi fi stare de veghe, flacără nestinsă lângă tine, cu bună credinţă te voi urma şi la bine şi la rău, aşa cum o viaţă întreagă, noi am fost un monolit de iubire şi respect reciproc. Şi parcă în jurul fiinţei ei am văzut şi simţit acea aură ireală de fericire şi de încredere divină... I-am simţit privirea urmărindu-mă cu insistenţă, parcă cerşindu-mi să-i spun adevărul! Deşi în sinea mea ştiam că ea cunoştea adevărul... Dar puternică, încrezătoare cum a fost toată viaţa întipărea speranţa pentru timpul ce avea să

vină şi la toate ceasurile de zi şi noapte ale viitorului, nu voia să ne facă să credem că simţim durerea arderii, durerea purificării. După care au urmat alte probe mai dureroase, mai dure. Transferată la spitalul de neurochirurgie, după o nouă tomografie craniană, conferenţiarul dr. Goci, ne-a spus că poate s-o opereze, dar nu mai e nicio şansă! "Tumora este atât de mare şi de ramificată, încât a prins toţi centrii nervoşi de comandă! Apoi inima destul de bolnavă şi diabetul zaharat pot cauza decesul pe masa de operaţie. Fără operaţie, care este şi foarte scumpă, pacienta mai poate trăi, dar cu multe sechele. În primul rând, va paraliza pe partea dreaptă, apoi rapid pe tot corpul... apoi nu va mai putea mânca, nu va mai auzi, nu va mai vedea şi aşa mai departe"... "Domnule profesor, iertaţi-mi întrebarea cinică şi astea toate în cât timp? "În maximum cinci-şase... luni." După o scurtă consultare, căci eram toţi: eu, Cristina, Bebe şi Bogdan, am hotărît s-o luăm acasă şi s-o îngrijim cât mai bine.

Pe chipul ei nu se vedeau semnele epuizării canceroase, ci flutura zâmbetul unui om iubitor de viaţă şi sigur de el. Era bucuria însăşi a vieţii. Era fericită văzându-ne pe toţi cei dragi în jurul ei şi nu voia să arate în nici un chip cât de mult suferă. „O să treacă şi acest episod mai trist din viaţa noastră!" Rămăsese la fel de adunată, modestă şi politicoasă ca totdeauna. Noi care cunoşteam crudul adevăr speram să prindă măcar ziua de 4 mai, ziua ei de naştere, şi să sărbătorim atunci şi arzătoarea ei dorinţă – cununia de aur...

Profesorul ne-a indicat o medicaţie care să întârzie cât de cât declanşarea iremediabilă a fenomenelor bolii necruţătoare, deşi ne-a avertizat că e un caz terminal, uitând să ne spună că unul din medicamente, injectabil, poate provoca comă diabetică, Mela suferind şi de diabet zaharat. La câteva zile, după aplicarea medicaţiei recomandate, s-a produs coma diabetică, însoţită şi de o perversă incontinenţă... Cristina, îngrijorată de starea sănătăţii maică-sii,

venise pentru câteva zile de la Chicago, locul definitiv de reşedinţă, a fost obligă tă de noua şi grava situaţie să obţină aprobarea şefilor companiei, să mai rămână cel puţin două-trei săptămâni. şi s-a internat în condiţii improprii, ca să nu le zic inumane la spitalul central militar din Bucureşti cu Mela... A dormit două săptămâni pe un scăunel, lângă patul Melei, neexistând altă posibilitate, cu toată amabilitatea dr. Diaconu, şeful cilincii de diabetologie, şi în alte condiţii insalubre, neomeneşti privind protecţia bolnavilor şi a vizitatorilor... Cu toate că şi fiul nostru Bogdan lucrase la secţia de urologie din acelaşi spital... nu s-a putut îmbunătăţi nimic. După două săptămâni de chin, starea sănătăţii Melei se îmbunătăţise şi am adus-o din nou acasă şi unde pentru îngrijre angajasem două femei... Spre bucuria tuturor starea sănătăţii ei s-a ameliorat în aşa fel, încât am reuşit, în condiţii onorabile, să sărbătorim cununia de aur, chiar de ziua ei de naştere. Mai mult chiar, cu o voinţă de fier, a pregătit cu mânuţele ei torturile şi celelalte prăjituri. A fost o victorie a voinţei, a tăriei de caracter, a rezistenţei fizice impresionante a Melei asupra necruţătoarei boli. In ochii ei mari şi luminoşi încă strălucea bucuria de a trăi. Mela considerase dintotdeauna că zilele cele mai reuşite sunt cele în care nu-ţi ajunge timpul, când ai atâtea de făcut. Din păcate, zilele începuseră să-i ajungă, ba îi mai rămânea ceva timp să stea îndelung cu mine de vorbă, dar ceea ce-i lipsea era viaţa. Avea atâta poftă de a munci, dar coarda capacităţii ei de a lucra slăbise. Obosea din ce în ce mai mult, refuza să mai ieşim afară să ne plimbăm. La câteva zeci de zile după frumoasa, dar, din nefericire, ultima aniversare, coma diabetică a reapărut, fiind obligaţi s-o reinternăm la spitalul de diabetologie „N. Malaxa", din nou în nişte condiţii precare, mizerabile. După o lună petrecută aici, restabilită cât de cât, am fost obligaţi la sfatul unui doctor s-o ducem la un centru pentru îngrijirea bolnavilor terminali, unde condiţiile de cazare şi de confort erau foarte bune, dar unde asistenţa medicală

lipsea cu desăvârşire, fiind efectuată de două asistente medicale, la zece bolnavi, dar fără nici un aparat medical, fără nici cele mai elementare ustensile şi materiale de protecţie (mănuşi de plastic, seringi, spirt, tifoane, o linie de perfuzie etc.) şi pe care eram forţaţi să le procurăm. Când pretinzi că măsura lucrurilor tale de o viaţă devine însăşi Femeia ta, atunci orice sacrificiu pecuniar sau de orice altă natură este neînsemnat pentru a apăra această măsură.

În mine ca şi în copiii noştri nu era decât o singură şi puternică dorinţă: aceea de a-i prelungi cât mai mult şi mai fără suferinţă existenţa ei pe pământ. Gândul că voi fi pedepsit să-i asist sfârşitul (ce consolare putea fi asta şi pentru cine?) mă îngrozea mai ales prin tăcerea Ei încărcată de nețărmurită iubire, prin privirea Ei înstelată de speranţă şi încă de fericire. Eram foarte detaşat de toate ale lumii şi îndurerat până la nefiinţă mai speram într-o minune. Paroxismul speranţei îmi dădea puteri nebănuite, contrazicând sistemul gândirii logice, docte, rigide, care în asemenea situaţii înlătură orice ipotetice consecinţe dezastruoase. Nu cunosc suferinţă mai grea decât suferinţa morală, inhibitoare a neputinţei cunoaşterii şi a ştiinţei medicale în faţa bolii.

Boala incurabilă, într-un fel sau altul, îşi făcea de cap. Tumora creştea şi începuse în mod evident să-şi facă simţită prezenţa-i malefică. Mela zăcea pur şi simplu la pat, fără puteri . Începuse deja să se instaleze pareza pe partea dreaptă a corpului, să vadă din ce în ce mai prost, să devină o masă inertă... Eu şi femeia plătită, care o îngrijea, ne mutasem locuinţa aici, fără să putem prea mult s-o ajutăm, decât să-i dăm să mănânce, s-o alimentăm cu apă, s-o spălăm...

În miezul zilelor cenuşii, când Mela zăcea în pat, deşi geamurile erau larg deschise pentru a lăsa lumina şi soarele să pătrundă, eu, sfâşiat de durere, strigam: „Doamne, redă-mi-o, prea grele sunt încercările, prea neomeneşti şi mi-e teamă că n-am suficientă

putere, suficient curaj să o apăr, să o scot la un liman... Iar Ea, parcă înțelegându-mi suferințele, nu putea să-mi răspundă, cu toate eforturile supraomenești, și-mi transmitea din îndureratele priviri:

- Tu mi-ai fost dat ca om și n-aș fi capabilă să iau viața de la capăt cu alt om alături... te iubesc, omule al meu dat o dată pentru totdeauna, și eu voi rămâne mereu a ta...

Și atunci am înțeles că drumurile noastre nu vor fi despărțite nici dincolo, în eternitate... și că aici legile firii oricât de dure sunt ne purifică prin durerile cunoașterii și că nimeni nu are dreptul să ne judece că uneori am greșit, am fost prea lacomi de noi, prea lacomi de fericire, de frumos. Acesta-i adevărul, și nu-l neg, deopotrivă cu purificarea la care eram supuși, eu, mai ales eu, mă încărcam de nelegiuire egală, de pofte pe măsură, ticălos până-n măduva oaselor și doritor de Ea ca un sălbatic biciuit numai de instincte, recunosc și vă cer iertare, seniori! Am văzut pe fața ei, în acea zi înălțătoare a cununiei de aur, aura fericirii, soarele păcii și iubirii care au încântat-o pân-la ultima moleculă a ființei.

Își trăia la cea mai înaltă tensiune ultimele pâlpâiri ale fericitei flăcări a iubirii față de noi toți și mai ales față de copiii noștri – Cristina, Bebică și Bogdan – cu care ne-a împărățit cerul și ne-am nemurit prin ei... Afară natura exploda în mii de culori incredibil de suave, iar Dumnezeu ne-a îmbrățișat și ne-a spus: Fiți fericiți ca-n prima zi, uniți în trup și suflet și bucurați-vă de tot ce-ați realizat în frumoasa voastră căsnicie... Ce fericită zi, ce fericită clipă în care materia ordonase totul și cedase spiritului mântuirii.. Știam că cineva mi-o va smulge de lângă mine și de lângă cei dragi ei... Cuvintele rămân mute... După patru luni de demnă suferință, Mela a trecut în eternitate, în noaptea de 12 august 2006, încredințată că și-a făcut pe deplin datoria de soție, mamă, bunică, prietenă... Acum doarme sub doi metri de pământ la cimitirul Bellu.

De câte ori aprind o lumânare, pun o floare, stau încremenit de durere cu fața către Ea. Nu-i realizez însă imaginea de sub pământ, e ca și cum s-ar fi risipit într-un univers absolut. Doar numele de pe cruce o impune realității obiective, deși transfigurat până la esență. Durerea se sublimează încet, încet în ființa-mi pământeană și o binecuvântă pe Ea: Fi fericită, iubita mea, atât de fericită cât veșnicia toată, căci Tu, femeie a mea, nu vei muri vreodată. Simt și gândesc această propoziție, care s-ar putea să nu fie numai a mea, ci a Destinului însuși, sub presiunea timpului și a unor circumstanțe obiective, când omul pășește în cercul personal al morții, acest teritoriu de claustrare fictivă pe care se întâmplă să-l plimbe cu sine destul timp, de la primul semn de alarmă până la cel din urmă, tot cu speranța că va reuși să scape de torturanta lui prezență, dar din care nu există scăpare!

Dansul morții e atât de efervescent, continuu și implacabil, încât chiar clipa nașterii se identifică cu clipa acceptării morții, iar omul nu face altceva, o viață întreagă, decât să-și împingă a doua clipă cât mai departe cu putință. Fiecare dintre noi, căutând absolutul fericirii și respingerea abisului sufletesc, străbatem viața sfidând cu egală seninătate moartea. Nu mi-o pot închipui pe Mela în afara bucuriilor de rând, de a fi soție credincioasă, sinceră, modestă, mamă adorabilă, caritabilă, bunică iubitoare, afectivă și nici lăsându-se nespoliată în experiențe omenești dintre cele mai elementare, fără să-și fi acordat vreodată extraordinara vitalitate și nevoia ca în viața asta, uneori cenușie, să nu fi construit înzidiri de Ane, plătind grea dobândă propriilor sale iluzii și certitudini.

Era împăcată cu sine însăși și în superba ei naivitate că imaginea sufletului rănit de glonț sau de schije, golit de patimi și de griji, poate trece în eternitate ca un psalm albit și tandru, pe când ființa fizică nu poate rezista sub ce de-neînțeles osânda morții...

Paralizat de neașteptatul eveniment, mă întreb ce ar trebui

să deplâng mai mult: orgoliul Destinului – cu sordida-i temelie, sarcofage mii în satul planetar – sau măreția vieții, ca o litanie duioasă, ca un murmur al izvoarelor începutului, oscilând între șoaptă și țipăt, între spaimă acută și jale năucitoare? Și parcă aud glasul cald, unduitor al Melei, cântând: „Morții adormiți în coloane/ trec ritmic și macabru/ ca un cer prea plin de organe./ Trec morții adormiți pe aici/ îmbrăcați în uniforme de istorie,/ visând la sâni cireșuiți sub ii de arnici./ .../ Trec morții, definitiv și des, iar/ în pat de brazde în repaos,/ nuntind, în vals, al lor calvar/..."

Cu privirile prizoniere nesfârșitului, ascult vocea ei atât de reală și de inconfundabilă, venită dintr-un timp imemorial și din spațiile celeste, căci pieritoarea Ei ființă urcase de curând la ceruri. Femeia mea continuă să cânte și eu ca-ntr-o transă și dulce, agonică beție, aștept învierea din morți a Ei, să ne fim unul altuia punct de sprijin!

La granița dintre finit și infinit, a tragediei ancestrale, a luptei dintre viață și moarte, cu victoria finală întotdeauna a morții, ascult cu mult temei și grație cântecul de jale și de alean, de iubire și de chemare... Ce folos că reușesc să mă cunosc pe mine însumi dacă, exact în acea clipă de suprem extaz, sunt condamnat la moarte prin inaniție, prin împușcare sau prin instituirea cenzurii asupra propriei gândiri, prin trimiterea pe front sau, pur și simplu, prin subordonarea de către o ideologie nu neapărat autohtonă – deci falsă, ba mai mult chiar, criminală dar suverană peste conștiințele noastre? Qui prodest? De aceea încep să cred că destinul, soarta, karma sau cum s-o mai numi, este un fel de halou de lumină lăuntrică protectoare și indestructibil, că în natură există o interdependență dintre individ și societate, individ și univers, dintre om și conștiință, dintre conștiință și materie. Omul e o rotiță în complicatul angrenaj al societății, se mișcă împreună cu tot ansamblul și se oprește odată cu el.

Experiența multimilenară a societății arată că omul a fost

locomotiva care a dus la dezvoltarea ei sau la distrugerea ei parțială sau totală. Totdeauna, însă, în centrul societății a fost cuplul bărbat-femeie, în care femeia e un stimul puternic și procreator al perenității umane, acel personaj fără de care viața ar fi searbădă, neconvingătoare, sfidând destinul de muritor, neverosimil de frumoasă, neverosimil de tandră și atemporală și care în numele unei maternități superlative, singura de fapt, prin care ne mai putem merita numele de oameni.

Atât timp cât există cuplul indestructibil bărbat-femeie care nu dăunează societății, ci din contră contribuie la ridicarea ei pe treptele superioare de înțelegere morală, de cultură și civilizație, atunci el face parte din categoria lucrurilor intangibile, din patrimoniul universal. Cu superbă naivitate, cu dulce candoare, eu și Mela, neaflând alt remediu pentru a rezista tuturor vicisitudinilor vieții, ne-am închinat unul la celălalt, ca la alt unic Dumnezeu și adorându-ne unul pe altul până la a deveni o singură ființă și făcând față ca o singură ființă la orice amenințare a Destinului și, nerecunoscând altă măsură a cunoașterii absolutului decât iubirea în cuplu exhaustiv... am căutat să dăm Cezarului laureat, dar și frustaților din toată lumea, o aripă de speranță, mai ales acum când omenirea e măcinată de propriile-i incertitudini, anomalii, tendințe de aplatizare a marilor valori morale, creștinești, spirituale. Orice om are nevoie în metabolismul său spiritual, moral și intelectual de confruntări, de inspirație, de deziceri și confirmări cu opinia generală, luând exemplul naturii care este cel mai perfect purgatoriu și cel mai perfect laborator al creativității și al adevărului. Din păcate, astăzi, omenirea a ajuns la un stadiu nevrotic, de alienație intolerabilă, de decădere morală și spirituală inadmisibilă, care s-ar putea solda, până la urmă, în mod fatal, cu stagnarea societății însăși. „Materia a început să-și omoare propria ființă", zice Plotin sau „Aud materia plângând" cum tragic spunea marele George Bacovia, sunt doar două aforisme care trebuie să

ne dea de gândit, să ne trezească din agonie. Crezul în frumosul cuvânt, în cinste, adevăr, onestitate, onoare ar trebui să devină, cât mai repede cu putință, un numitor comun al tuturor oamenilor. „Cui dăltuiește o cruce de cuvinte, nu daltă-i trebuie, ci har, o rază de lumină măcar, și rotata corolă de azur fierbinte!"

Eu, umilul muritor, sau nefericitul prinț al Danemarcei – Hamlet–, sau împietritul țar Putin, al Rusiei – sau întâistătorul terorist al lumii – Ben Laden, ar trebui să ne anesteziem orgoliul, desperarea și să trăim cu roza iubirii în inimă, cu menestrelul crin pe frunte, fără spinii durerii în suflet, prin grădina paradis, numită Terra...

E brumă și e frig și nedreptate, oameni !

Mă apropii cu sfiiciune de calendar, de curgerea clipelor ca de o fantastică reculegere și vă cer, în numele iubirii, nu treziți, nu sculați pe draga mea, până ce nu-i va fi voia! Înregistrez dispariția ei doar în aparența calendaristică, ea rămânând o virtuală existență în existența mea!

Tulburat, neliniștit, chinuit de întrebări și de durere, mă uit în oglinda retrovizoare a vieții noastre comune și văd lumina chipului ei, trăsăturile palpabile ale minunatului ei suflet, creionând adevărata ei identitate: de mamă iubitoare, de soție iertătoare, de demnitate și frumusețe spirituală dăruită celor din jur, fără nici o pretenție. Viața noastră pătrunsă de patos uman, de autentică vibrație sufletească și dăruire, înrudite organic cu „strania iubire" – libertatea de a fi noi înșine – a fost o lumânare care a ars în bună-credință, a fost de un suav incredibil, cu doar o dureroasă întrerupere de clipe, parcă anume inventată pentru a-mi seconda starea de amărăciune a zilelor din urmă. Ciudat, dar amintirile năvălesc peste mine, mă acoperă cu miraculoasele obsesii ale frumoaselor clipe de odinioară, pe orizontul cărora tremură poetica pasiune și conștiința frumosului vieții petrecute de noi doi, împreună. Semn că mă risipesc irevocabil înspre pulbere odată

cu fericitele clipe ale trecutului, pe care memoria mea le reține doar ca speculații ale unei imaginații în agonie.

Caut, în schimb, puncte de sprijin în spațiul vital, ce mi-a mai rămas... Nopțile, zilele se încarcă cu speranțe, cu vise și cu parfumul crinilor din suflet, dezvăluind un zâmbet de fericire, ca-ntr-o adiere a brizei de iubire. Mă sprijin pe câte o stea de speranță, căzută din cerul iluziilor, în inima și gândul rebel și înduioșător și amărât o îmbrățișez pe Ea, cea vie încă în sufletul meu, deși de la mine până la Ea e un pod de lumină orbitoare sau o punte a suspinelor peste o prăpastie neagră de adâncuri, pe sub care vuiesc, vijelios, fluviile pătimașe ale sângelui. O, Doamne, câtă tăcere a lumilor de cuvinte! O, Doamne, câtă durere poți să semeni și dincolo, pe tărâmul celălalt!... Mela, o, Mela, tăcerea ta de acum mă înspăimântă!... Tu, dormi, acum, sub doi metri de pământ... și nu mă auzi... deși sunt la câțiva pași de tine!...

Privește-l, cu ochii aceia albaștri sclipitori, pe Vintilă al tău, cel ce te-a divinizat și iartă-l pentru greșelile cele cu voie și fără de voie... Și, parcă, stângaci, ea îmi răspunde: "Ți-ascult tânguirea, vină și mă fură și du-mă iar în lumea iubirii noastre curate și adevărate, să fim dăruire feciorelnică"... Doar sufletul meu, spânzurat printre copacii golași, auzea biciuitoarea tristețe a glasului ei... și chipul ei îmi apărea ca o mirare de hulubi în zbor... ca un parfum din soare, deși imaginea de sub pământ, risipită într-un univers absolut, mă îndurera până la desperare... Doar numele ei de pe cruce o impune realității crude, obiective, deși transfigurat până la esență. Și ea râde, cu tremurul genelor peste ochii ei albaștri, plini de lacrimi de fericire, că sunt acolo lângă veșnicia ei...

Încetul, cu încetul simt cum se adună în mine temeiurile împăcării definitive. Din marea iubire ce-a fost Ea. Din respectul față de memoria ei sfântă, scriu această carte, pe care aș fi vrut s-o citească prima dar destinul a hotărât altfel. Sunt astfel păgubit pe vecie de singura opinie critică sinceră, la care țineam cu orice

preț... Acum dialoghez cu Ea exclusiv pe calea undelor invizibile, dintre un viu şi un viu-mort. Utopie sau adevăr există o comunicare între sufletele noastre!

Aşez, prin urmare, manuscrisul în dreptul fotografiei Sale, alături de vaza cu cale, pe care le iubea atât de mult, căci i se cuvin de drept. Adio, Iubito, ne vom reîntâlni acolo în lumea dreptilor, căci destinele noastre au fost şi sunt un întreg indestructibil. Între noi amândoi:

CURATA IUBIRE !

În rest: e brumă, e frig şi nedreptate, Oameni!!!

C.N.S.A.S.
12-02-2007
SERVICIUL ARHIVĂ

C.P. 1

REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

- Direcţia IV-a -
(Direcţia, Serviciul, Unitatea)

411/IC/449.028 din 3.ian.196 2

DOSAR Nr. _____

STRICT SECRET
S.C.Nr.17

- 9 IAN 1963

CĂTRE

DIRECTIA REGIONALA MAI-PLOIESTI
- Serviciul raional Tîrgovişte -

La adresa dv.nr.116.733 din 22.XII. 1962, privind pe numitul ANASTASESCU VINTILA, vă comunicăm că fiind contactat de către noi s-a stabilit că refuză să colaboreze.-

Faţă de această situaţie vă rugăm luaţi măsuri de abandonarea agentului.-

SEFUL DIRECTIEI
G-ral Maior,
[illegible] Evghenie

SEFUL SERVICIULUI
Maior,
Morjan Gh.

Conceptat : IC
Dactilo : MO
Nr. exemplare : 2

POSTFAȚĂ

MAI BINE SUPRAVIEȚUIREA DECÂT DEZRĂDĂCINAREA!

MOTTO: „AȘ VREA SĂ FIM MEREU DOI ÎNTR-UNUL SINGUR."

Vintilă Anastasescu

„Străina iubire", roman, aparținând scriitorului Vintilă Anastasescu un titrat, galonat și aristocrat în ale scrisului, care vede lumina tiparului în 2010, are în prim plan, după umila mea părere „libertatea de a fi îngrozitor de legat de femeia iubită", cu mărturii „istovite" de atâta sinceritate.

Pentru cei care-i cunosc cât de cât opera în ansamblu, rezultă clar că acest roman s-ar afla după volumul de poezii „Imne pentru părinții mei" (amintind de poetul Ion Alexandru) sub aura titlului „Imne pentru Viață, Libertate, Iubire" sau mai direct „Imne pentru Mela".

Structurat pe capitolele: „Dansul morții", „O zi fără morală e o zi moartă„ „Parabola paroxismului", „Igiena minții și a sufletului", „Metafora secolului al XXI-lea", și „Miracolul regăsirii", romanul se constituie într-un poem în proză, un poem închinat Omului Liber, un eseu despre libertate, despre marile întrebări și probleme ale sale și ale planetei.

Familist convins şi incorigibil, autorul vizibil marcat de pierderea soţiei Mela – recrează iubirea plenară, absolută faţă de fiinţa iubită, simţind că nu s-au despărţit că trăiesc încă „unul în altul precum un atom ce pâlpâie în miezul materiei". Scriitura romancierului ţese o scoarţă cu împletitură filosofică-populară, pământeană – ce pare să fi tatuat timpul petrecut împreună, retrăiri de iubire adolescentină, pline de farmec şi dăruire în viaţa de cuplu, dovedindu-se un deschizător al arhivelor spiritului prin labirintul trăirilor pure dezlănţuite din preaplinul frământărilor, gândurilor, certitudinilor/incertitudinilor într-o naraţiune aflată mai mereu între agonie şi extaz, într-o permanentă luptă de armonizare a comentariilor. Aşa a aflat scriitorul „libertatea de a fi mereu iubire" şi că ... Femeia (Mela) îi oferă libertatea de a fi el însuşi. „Mai mult decât atât, caligrafia florentină a gândurilor în logica şi pragmatismul educaţiei sale personale ca o descătuşare, ca o evadare din sine îi forjează convingeri că cele trăite împreună cu soţia sa Mela, Viaţa, Dragostea lor este unică şi irepetabilă. Modelarea „lutului banal" peste care Dumnezeu a trimis har şi suflare omenească a făcut ca, în timp, slovele să pulseze incontrolabil, carnal într-o iubire ştiută parcă dintotdeauna şi, totuşi, prin corolarul de gânduri mereu alta, revigorată, evadată din monotonie şi obişnuit. Gândul aurit, pecetluit în scris, este cum o mană cerească pentru sufletul autorului al cărui ritm alternează: când cataractă, când molcom izvor prin meandrele amintirilor într-un maraton fără sfârşit...

Vintilă Anastasescu scrie, uneori, parcă pe fugă, de parcă ar fi în situaţia să însereze ultima filă, ultimul cuvânt, ultima nanosecundă înainte de final. Inepuizabile metafore, desprinse de sub „polizorul" filosofic capătă şlefuiri memorabile de înţelepciune cu sclipiri de genialitate, dau strălucire umană, splendoare miraculoasă întregii naraţiuni, cum spuneam la începutul expunerii, o adevărată pledoarie – eseu, poem în proză – despre Viaţă,

Libertate şi mai ales IUBIRE. O „Străină iubire", dar a cărei arhitectură este perfect armonizată între poezie şi proză, între liric şi epic, cu numeroase accente de monolog meditativ, interogativ-exclamativ, gravitând între eternitate şi efemer. Într-o fulgurantă trecere de la personal (particular) la general, autorul nu poate uita că în proximitatea iubirii sale sunt încă semeni care îşi manifestă „bucuria dementă a autodistrugerii", în context manifestându-se paradoxul fericire/ură.

Vintilă Anastasescu nu este nici primul nici ultimul scriitor care se încumetă şi îndrăzneşte în a scrie, sub aura şi magia obsesiilor personale, la maximul intensităţii trăirilor acelei „carpe diem" pe care Timpul, Societatea, Viaţa, Iubirea o impun. Om de aleasă cultură, cititor „înrăit", mereu aspirând spre orizonturile înalte ale cunoaşterii, erudit şi, totuşi modest, molipsitor prin scrisul încărcat de entuziasm, muzică, aer şi proaspete culori, – încearcă şi reuşeşte, zicem noi, să ne facă părtaşi la declanşarea unui nou Bing-Bang, inoculând lectorului o benefică stare de exaltare, caracteristică propriului său univers care, într-un fel, îi asigură motorul cu propulsie spre înnoire, înviorare vitală!

Lucruri, aparent banale, impulsionate oportun, sunt apte să revigoreze, să regenereze pulsiuni, idei, sentimente, trăiri capabile, fie doar şi aparent, să ofere omului prilejul de a simţi şi a se simţi Altcineva şi Altfel. De ce „Străina iubire?"şi nu „Iubirea Străină?" (Întrebare naivă şi de om nepriceput!). Personal mi-ar fi plăcut „Nesfârşita (neştiuta) iubire", dar despre „gustibus non disputandum". Voi sublinia, însă, că „Străina iubire" are extrem-extrem de multe lucruri ştiute, banale, repetate dar care din (păcate) fericire mai sunt încă multe şi nesfârşite – deci „străine" şi stranii trăiri ale Iubirii, minuni neîncercate, nesavurate pe care, cine ştie? le vom cunoaşte poate Dincolo...

Povestea de iubire a autorului ar putea fi incontestabil o altă variantă a unei iubiri din alt timp, prezentată în filmul „Pe aripile

vântului". Şi totuşi... ambele conţin unicitatea, nemurirea, arderea mistuitoare.

Vintilă Anastasescu „scrie cu cerneala ochilor", a sufletului, când încrâncenat de „tragedia umană" – în care se simte inclus – când mângâiat de sfiala şi gingăşia adolescentină ale iubirii.. În sinceritatea sa – de necontestat – autorul recunoaşte: „Mela este obsesia mea. Mela încă mai este tovarăşa mea de viaţă, iar prelungirea ei în iubire îmi dă forţă pentru a merge mai departe (...), pentru a-mi explora propriile limite!". Secvenţial regăsim amintiri, personaje, situaţii din romanul domniei sale, anterior, „Destine ignorate, interzise, distruse".

Lecturând romanul avem să aflăm despre generoase idei, concepţii, sintagme filozofice, despre „condiţia umană", „codul normelor în iubire şi în comportamentul partenerilor de viaţă", „câte faţete are şi din câte unghiuri poate fi privită iubirea", raportul Noi/Eu, „Ce ne înspăimântă în viaţă şi de ce ne temem?" Ş. a. m. d. Şi invariabil, leit-motivul „Străina iubire – libertatea de-a fi tu însuţi!"... Şi brusc un accident de muncă, dintr-o mină oarecare, ne aduce cu picioarele pe pământ, prilej pentru autor să ne introducă într-un labirint de gânduri, imagini, trăiri şi temeri haotice" ce se deschid în conştiinţa şi sufletul fiecăruia în cazul posibilei morţi"... Singura salvare: Comunicarea cu Dumnezeu!

Avem să aflăm că evenimentul (ca o posibilă catastrofă) l-a legat şi mai profund de soţie... „Numai o clipă, o clipă cât eternitatea! Un amalgam sufletesc ce sfârşeşte în tăcere, adică în acel zgomot neauzit (teribil !), nepipăibil al creaţiei dumnezeieşti. Unicitatea Eu-lui în fiinţa iubită a pulsat în situaţia critică de la spital. O transcedere hilozoistă care purifică minte, suflet şi simţăminte în ambele fiinţe.

Apoi secvenţa benefică, întâlnirea cu Nea Bălaşa, (victimă a aceluiaşi accident), marchează şi reînvierea melosului, din mierea

şi pelinul înţelepciunii populare: „Să fim sănătoşi şi fericiţi ! Că ne-o murit moartea!“.

Înscris parcă pe un traseu asemănător „celui mai iubit dintre pământeni“ maratonul autorului e înregistrat pe o rolă ce imortalizează „barbariile securiştilor“, netrebnicia politrucilor din vârful piramidei comuniste. Istoria „trebuia reajustată ... conform ideologiei staliniste“... Când intră pe „terenul“ politicului, uneori, V. Anastasescu apare, cum un Robespiere, dând de multe ori verdicte (punând stigmate fără o suficientă şi pertinentă analiză, marşând pe tendinţa generalizării). Pe alocuri abordarea problematicii este categorică şi exagerată şi pare că, tocmai ce reproşează domnia sa partidului comunist, nu lasă libertate şi loc altor opinii oricum mai moderate, dar realiste. (N-am să pot crede Niciodată, dar ştiţi cum? NICI-O-DA-TĂ! că un întreg partid, din care am făcut şi eu parte, în totalitatea sa era o uzină a minciunii, a urii, a distrugerii fiinţei umane din plăceri sadice?!!)

Mergând mai departe, gândesc că ar fi interesant, chiar foarte interesant de ştiut care au fost acele minţi obtuze, îmbâcsite de ideologia bolşevică a crimei, care ne-au persecutat şi eliminat elita intelectuală, politică, socială. Pe cale de consecinţă mă întreb (şi desigur nu retoric) dacă autorul a frunzărit măcar cartea prof. Mihai Ungheanu „Holocaustul culturii române“, densă, mult prea densă cu exemple concrete (cazuri, situaţii) şi cu neräspunsuri la numeroasele De Ce-uri.

De asemenea, nu pot să cred că T.B. (unul din beneficiarii instruirii şi educaţiei politice comuniste) a fost cel mai îndrituit d.p.d.v. moral să prezinte ce? Un raport de condamnare publică, a cui? Tocmai a poporului român! Dar el era produsul cărei societăţi? Şi unde l-a găsit „livoluţia“ şi mă rog cine, în ce scop şi în cât timp a întocmit acest raport? Dar istoricii români, personalităţi recunoscute de către colegii de peste hotare, din forurile

academice şi de specialitate au avut vreun cuvânt de spus? Sau toţi, absolut toţi erau cangrenaţi de morbul comunismului?

În numele adevărului şi al dreptăţii (de foarte multe ori invocate în naraţiune) ca bun creştin şi iertător (cum se consideră domnia sa) opinez că a procedat neonorant (că să nu spun altfel), caracterizând pe C. V. Tudor – totuşi o personalitate recunoscută chiar şi de către adversarii politici – drept „netrebnic", „paranoic", „fiară comunistă". Oare să nu fi aflat autorul despre faptele creştineşti constante ale unui Român, doctor în istorie şi cât de curând şi în teologie, ce militează la lumina zilei, clar cu verticalitate, pentru demnitate, pentru unitate în graniţele „României Mari"? Mă îndoiesc!

Şi pe parcurs s-a mai văzut, pe ici-pe colo, prin punctele esenţiale, că practică parti-pris-ul.

Nu cumva, dacă şi-ar fi dorit cu Ardoare ieşirea la iveală a adevărului, a marelui Adevăr Istoric, oamenii, algoritmul de lucru, criteriile, principiile, timpul, investigaţiile (pentru o astfel de lucrare) ar fi necesitat o mult mai largă informare-documentare în rândul masse- lor, prin arhive şi că mult mai firesc să fie prezentat de un senior de talia liberalului Mircea Ionescu Quintus sau Radu Câmpeanu? Cu siguranţă şi astfel de viziune este integrată în „Străina iubire". Şi ce mai aflăm noi în continuare? Că „Punerea la zidul infamiei a unui regim politic e un proces adânc – cam cât de adânc? Doar de câteva luni şi dat spre redactare în fugă unui cameleon, dovedit politruc, V. Tismăneanu, care a dus-o bine şi ieri şi azi?, cutremurător de profund şi de loial (haide de!) şi prioritar aflării adevărului şi tre-buie făcut de istorici imparţiali şi cinstiţi (cam câţi de etnie română?) Mi-ar fi plăcut ca prin excelentul şi nedezmînţitul său spirit de observaţie, prin flerul şi intuiţia sa Vintilă Anastasescu să scoată din sterilul timpului trăit măcar elementul de conflict fundamental: construirea unei societăţi pentru prostime (pentru oamenii muncitori simpli) VS. Elita!!!

Deci, conflictul este de optică şi de referendum! Ce se doreşte a se construi: o societate pentru o Elită (te pomeneşti că toţi aceştia care se socotesc a face parte din ea sunt laureaţi ai „premiului Nobel", de le-au ajuns salariile în piscul nesimţirii) sau o societate pentru Popor (care popor, între timp, tinde să devină populaţie)!!! Oare cum o fi mai bine? Nu garantez, dar intuiesc că dacă ar fi fost membru de partid – adică în interiorul sistemului politic, V. Anastasescu s-ar fi aplecat mai mult asupra acestor două opţiuni fundamentale.

Nu pot să cred că blocurile, toate blocurile construite sub ciuma comunistă sunt ghetouri (poate doar aşa metaforic). Că le lipseşte izolarea termo-fonică, etc. etc de acord. Dar cât s-a construit din '89? Cine s-a mutat în vile? Pe ce muncă? Din ce bani? Eu nu condamn, nici nu acuz; nu sunt nici procuror, nici judecător şi ca om egal cu V. A. mă consider liber şi eu să apreciez că în unele aprecieri şi judecăţi ale domniei sale, realizările „ticăloşitului regim" sunt aproape ca şi inexistente sau mă rog, prezentate repetat, secvenţial (reluate) dintr-un compartiment aparţinând „trenului vieţii".

Sunt de acord că V. A. a fost filat, ostracizat, terorizat de către organele represive ale statului, că „viaţa fiecăruia dintre noi este un document, un destin scris cu lacrimi şi sânge" (diversele şicanări ale lt. Călin Constantin şi ale şefului acestuia, cazul maistrului Nastasia, confruntarea cu ing. Echizli şi ministrul Patilineţ, problema scrisorilor anonime etc. etc), dar fac alergie la exagerări.

Dacă societatea socialistă ar fi fost atât de opresoare şi, mai ales criminală, V. A. şi familia sa ar fi dispărut. Şi, totuşi, trebuie, încă, să mai mulţumească lui Dumnezeu că a supravieţuit. În formula stilistică practicată – frumoasă şi de necondamnat – am observat, totuşi, uneori „căderi abrupte din politic într-un lirism visător". Spune domnia sa „Evadarea spre un alt univers moral şi profesional şi aruncându-l pe cel dinainte în care sublimul s-a

înfruntat cu odiosul, abnegația cu negația, visul cu deznădejdea, jertfa cu lepădarea de sine (și cam unde pe cuprinsul patriei exista un astfel de „land", dacă peste tot domnea „ciuma comunistă?") Și adaugă: „Ironia vieții e că de multe ori tocmai acolo unde te simți mai bine, din diverse motive, independente de voința ta" (care or fi alea?) trebuia să părăsești zona. (probabil destinul! Era chemarea lui?) „Da continuai eu în sinea mea, poate că (nu poate, ci sigur n. a.) fiecare dintre noi vedem lucrurile dintr-un punct de vedere (interzis?).

Așa se face că în anumite cazuri autorul ne oferă retrageri strategice, tactice („stilistice") în străfundurile Eu-lui pentru a analiza și găsi soluții conforme cu interesul familiei (general, particular, de moment, de etapă etc.), ceea ce sincer, este de lăudat (dacă tot ești la capitolul... destăinuiri sincere).

Pe parcursul narațiunii, întâlnim figuri luminoase, personalități puternice (directorul Ștefanache, maistrul Stănescu, dir. Simionescu), lecții educative (spovedania lui Nastasia, secretarul de partid, eroismul secretarei etc.) Indubitabil V. A. a fost și este un om inteligent, perseverent care și-a probat calitățile pe barricadele muncii, pe șantierele de construcții Măguri, Remeți, Valea Drăganului, Canalul Dunărea-Marea Neagră sau în minele din diversele bazine miniere. Dorindu-și cu orice preț evadarea, nu din motive profesionale, ci din motive politice greu de suportat, nefiind membru de partid, totuși, reușește, cu ajutorul surorii sale, să se angajeze în cadrul Ministerului Petrolului, (Deci aici n-a mai fost „dușman al poporului"?) Deci sora, iubita soră a fost omul potrivit la momentul potrivit! Observația mea poate fi catalogată cu ușurință drept „răutăcioasă", dar ca om liber... știți... (și apoi între Platon și adevăr...). Urmează apoi unele episoade referitoare la fiica sa Cristina. Datorită „încătușării ideologice" (mai ales): "problema idolilor, facultatea un penitenciar, considerarea ciberneticii, de către conducerea politică a țării, ca

o nerozie imperialistă" etc . Şi Cristina simte nevoia să evadeze în Occident, cu soţul, asumându-şi împreună riscurile. Taman în acest loc – autorul îmi ridică mingea la fileu – şi clamează: la baza acestei lumi stă sfânta tradiţie (adică rădăcinile n. a.) care are obligaţia să-şi crească pruncii în respectul valorilor (în primul rând Naţionale n. a.), al preceptelor biblice. (O fi şi a celui care spune: „Cinsteşte şi pe mama ta ca să-ţi fie bine şi să trăieşti mult pe pământ?"). Ce mai la deal-la vale: „Ubi bene ibi patria". Dezră-dă-ci-na-re! (Aici, în România este îngropat Idealul Spiritual şi Material al stră-strămoşilor noştri, bunicilor, care au sfinţit cu sânge LIBERTATEA (1877, 1916, 1930-1945) aşa cum de altfel stă scris şi pe soclul statuii Leul: „Spuneţi generaţiilor viitoare că noi am făcut suprema jertfă pe câmpurile de bătaie pentru reîntregirea neamului!"). Nici o datorie faţă de idealul acestora? Întreb. Nu acuz! Pentru că subiectul, tema romanului „Străina iubire" e materie vie, e magmă fierbinte ca să fiu şi eu, aşa, un pic metaforic. „Acţiune demenţială!" s-a pronunţat tatăl, da ce, te pui cu visul american! cu America – ţara tuturor posibilităţilor şi a celor mai cinstiţi oameni, a celei mai înalte Morale în care patronul (indiferent cum ar fi el) îţi evaluează munca cu *Supremă Obiectivitate, la centimă!!!* Şi apoi *drepturile omului, Democraţia, Respectul valorilor, Războaiele*... A fugit din „cumplita închisoare românească" unde îi erau încălcate „brutal" toate drepturile pentru ca libertatea lăuntrică să se regăsească în „libertatea de afară" (care libertate şi dragoste, alea de prin străini?). Dar investiţia profesională, a educaţiei de ansamblu pentru viaţă, a şcolii, a atâtor profesori români care i-au pregătit pentru România când şi cum vor fi returnate?

Spune la un moment dat Cristina: „Am făcut «tabula rasa» cu trecutul, cu excepţia faţă de voi – fraţi, prieteni, – faţă de cei care mi-au modelat caracterul profesional (numai profesia contează? n.a.), dar investiţia educaţională, spirituală, emoţională, unică,

cristalizată în mii şi milioane de imagini, amintiri, personale, n-au nici o valoare?). „Evadarea ulterioară în aserţiuni şi truisme despre sărăcie, globalizare – „sfâşietorul sfârşit al veacului al XX-lea", „Societatea informaţională, consumul de droguri, industria sexului (oare cine ne-o fi cadorisit cu ele?) în contextul romanului cu întrebări şi exclamaţii rămân înşiruiri de gânduri şi idei... Ca „mamă (tată) a (al) tuturor răniţilor", V. A. sincer îngrijorat, îşi face singur probleme. Sinusoida aprecierilor între (+) şi (-), între Da şi Nu crează pe alocuri fumigene menite să mascheze cruda realitate: pierderea treptată a identităţii celor plecaţi, ruperea de Rădăcini pentru că nu-I aşa, metaforic, ar putea întreba şi ele: pe noi ne-aţi întrebat când aţi decis să plecaţi?!... Şi aici îi dau dreptate autorului: „...Cert viaţa glisează pe osiile sale către onoare, cinste, adevăr sau mocirla morală!".

Pentru V. A. ieşirea la pensie a însemnat „miracolul regăsirii" spirituale, a drumului spre scris (jurnalul din sertar conţinând frenezia tinereţii), terapia prin cuvânt; reluarea legăturii cu satul natal (o poate face şi Cristina şi toţi ai ei?). În context, discuţia filosofico-ideologică cu văru „Silică" şi cu fiul acestuia Silvian, se constituie într-o şedinţă benefică de psihoterapie. Iată, îmi iese înaintea ochilor fraza: „Crezul în frumosul cuvânt, în cinste, onoare, adevăr, onestitate ar trebui să devină un numitor comun al tuturor intelectualilor şi al tuturor oamenilor"...şi instinctiv îmi imaginez idilicul falanster de la Scăieni. Cât idealism! Câtă naivitate! Naivitate în stare pură! (Sună frumos dar, cu regret, U-TO-PIC!)

Aş mai putea exemplifica şi cu alte pasaje: spritul de idealist incurabil al autorului, un pământean teleportat în aforisme, a căror terapie actuală prin cuvânt, să recunoaştem face bine spiritului, sufletului. „Atât mai am putere să-ţi spun (viaţă) să le spun tuturora că-n toate visele pe care le visez e Cânt şi Poezie, seniori!"

Contactul cu membrii cenaclului Amurg sentimental a dus la

producerea exploziei (imploziei) spirituale şi cu aceeaşi sinceritate îi mulţumesc maestrului pentru că printre cei menţionaţi mă număr şi eu. Remarcabila personalitate plurivalentă, a omului de cultură Ion Machidon (scriitor şi editor de anvergură, membru al U. S. R.) ca şi a maestrului Doru Popovici îşi găsesc în filele romanului incitante şi remarcabile portrete sau, dacă vreţi, nişte pilde demne de urmat.

Şi cum arătam la începutul expunerii tema centrală a romanului Iubirea, şi sentimentul încrederii reciproce a partenerilor în acest frumos ideal, cu toate colateralităţile sale benefice produc o dramă în sufletul autorului, o rupere a unei zale din lanţul cinetic existenţial căci moartea soţiei a dezlănţuit o „calamitate care a înghiţit tot ce a fost viaţă pe pământ", cu atât mai mult cu cât stingerea din viaţă s-a petrecut la puţin timp după aniversarea a cincizeci de ani de fericită convieţuire a celor doi soţi, Vintilă şi Mela! Un pios omagiu adus femeii iubite: „Tu mi-ai fost dat ca Om şi n-aş fi capabilă să iau viaţa de la capăt cu alt om alături... te iubesc omule al meu dat o dată pentru totdeauna şi eu voi rămâne mereu a ta... " înstelează sufletul autorului.

Şi aşa în „Străina iubire" iată, răsar zorii: „CURATEI IUBIRI!"

„În rest: e brumă, e frig şi nedreptate OAMENI!"

Peste ocean „Statuia libertăţii" priveşte cu detaşare „Străina Iubire!"

24. 01. 2009

Liviu Zanfirescu

VINTILĂ ANASTASESCU „STRĂINA IUBIRE"

D-l Vintilă Anastasescu spune noii cărți a domniei sale „roman"; să ne amintim că „roman" își numea scriitorul și a sa „Destine ignorate, interzise, distruse..." (Buc. – Amurg sentimental, 2006), despre care, la timpul cuvenit, ne-am pronunțat, deschizând o discuție asupra conceptului – articol de dicționar de teorie a literaturii, „roman" spre a ne edifica asupra speciei în chestiune, nicicum asupra valorii de cunoaștere și stilistice a cărții.

Căci ar fi suficient să vedem, cu Mihail Bahtin, în roman, un „gen autonom", fundamentat pe o „practică de limbaj specifică", sau să considerăm, cu Milan Kundera, că e vorba de o proză de mari dimensiuni, în care autorul, prin medierea unor euri experimentale (personaje), „examinează până la capăt unele din marile teme ale existenței" (Kundera Milan, L'art du roman, 1986); și, tot astfel, să încercăm, cu P. Chartier (Introduction aux grandes theories du roman, 1990) și Ravn Sorensen și K. Jorgensen (La theorie du roman, 1993), un „inventar" al teoriilor și al tehnicilor romanești, începând cu M. Raimond (Le roman, 1998), P. L. Rey (Le roman 1992) și B. Valette (Esthetique du roman moderne) etc. ca să avem o reprezentare a dificultăților în chestiune, încă de la definiție.

Sigur, încercările de punere în sistemă și normă sunt benefice, deoarece generează clarificări și în logica definițiilor, a catego-

risirii, susceptibile acestea, pe măsura acumulărilor în timp, la corectări şi completări. Credem că prejudecata după care romanul e proza cu acţiune „amplă", în planuri ce se întretaie, măcar că acestea pot merge, o vreme, în paralel, cu multe personaje angajate în conflict (înţeles în sens larg, nu neapărat de confruntare), – nu se mai poate susţine, şi nu neapărat de dragul a ceva nou.

Nu suntem un conservatist opac la cuceririle Esteticii; şi, ori de câte ori o definiţie se impune a fi dată, nu uităm a amenda lucrurile, menţionând, unde şi cum, că, la chiar etajul definiţiilor categoriilor esteticii şi literaturii, totul e corigibil, pentru că însuşi timpul induce schimbări, iar noile realităţi se cer cel puţin menţionate, dacă nu şi validate.

Vrem să spunem, aşadar, repetându-ne în ceea ce anterior şi despre „Destine ignorate... " spuneam, că, dincolo de definiţia „clasică", predată încă în şcoală absolut din necesităţi metodologice, cum şi de opiniile mai noi, în parte doar amintite mai sus, la acestea putându-se adăuga şi cea a lui Edward Morgan Forster, dar şi a lui V. Şklovski (Construcţia nuvelei şi a romanului), care iau în calcul şi un criteriu „cantitativ" (numărul de cuvinte al textului), că putem subsuma şi „Străina iubire" romanului. Şi, dincolo de toate, nu s-ar putea imputa omului de întinsă lectură Vintilă Anastasescu atât necunoaşterea teoriilor mai vechi sau mai noi despre roman, cât şi asupra eseului, cum cartea în discuţie ar putea fi „etichetată".

Demonstraţie de erudiţie, traversând domeniile cele mai diverse ale ştiinţelor, –filozofie, filozofia istoriei, antropologie, psihologie şi psihanaliză, sociologie şi politologie, matematici, astronomie, fizica cuantică, futurologie etc., „Străina iubire" se susţine, textualist şi prin comentarii pertinente, ca pe nişte piloni, într-un eseu de amplitudine asupra destinului Omului, „personaj colectiv" sau „individual", asupra evoluţiei societăţii umane, a drumului în zig-zag şi zguduit de convulsii al acesteia în aşezarea pe baze

raționale, totuși continuu perfectibile, a raporturilor interumane, a relațiilor Omului cu sine, cu Divinitatea, cu Macrocosmosul și Microcosmosul. Suma „destinelor" cărții, – unele din acestea prezentate neutral, dar nu și fără considerațiile de ordin general-filozofic prin care ele se definesc, altele beneficiind de participarea dinamic-afectivă a scriitorului la creionarea lor, – de sensibilitate, gingășie și nostalgie, cum e cazul „portretelor"de familie, sau al unor destine „distruse", pur și simplu, precum cel al oprimatului politic Nicolae Petrescu, victima mașinii de tocat oameni a lui Kafka: regimul instalat și în România, la 6 martie 1945, de o mână de Untermenschen, unelte ale Kremlinului.

În acest caz, „mânia sfântă" – cum i-ar spune theologia catolică a scriitorului îmbracă tonalități verbale agresive de pamflet, urcând până la șarja demolatoare, dar și regretul autorului pentru faptul că „somnul rațiunii" umanității – somn genitor de monștri, îngăduie, în anume momente, cum și acesta în care numitul „personaj" își consumă, nemeritat o parte a vieții, să abată istoria de la firescul ei curs, pervertind-o. Considerațiile scriitorului cât privește „liberul arbitru" –„cadoul" făcut de Creator, încă din Eden, primului cuplu uman, sunt, adiționate din toate paginile cărții, o disertație aproape completă – a mi se scuza monstruozitatea lingvistică asupra conceptului. Căci, până la urmă, „liberul arbitru" este principiul guvernor în lume, destinul însuși; doar că abuzul de „liberul arbitru" a însemnat, pe parcursul întregii evoluții umane, vectorul principal al Răului, marea capcană pentru Omul setos de putere (fisiune nucleară și Internet) dacă numai acestea ar fi! – nefiind nimic alta decât expresia devastatoare a acelui „Wille der Macht" al lui Nietzsche și, poate, într-un fel, și al Egoismului asupra căruia, în altă logică a lucrurilor, teoretiza Schopenhauer.

Roman și eseu filozofic, meditație gravă asupra Omului și a dramei – dacă nu a tragediei sale existențiale, „Străina iubire" a

d-lui Vintilă Anastasescu nu înseamnă doar o mărturie de erudiție și o demonstrație de virtuți stilistice rare; mai mult și decât o „lecție" de filozofie a istoriei, cartea se constituie într-o invitație la o deloc mai puțin serioasă, gravă causerie asupra Destinului umanității, întregit din destine particulare-simbol, jucându-și rolul în care au fost distribuite în acest „spectaculum mundi".

Prof. Eugen Cojocaru

Articol citit la salonul literar de la „Muzeul memorial Ion Minulescu" în data de 17 feb. 2009.

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE 5
GÂNDURI DESPRE „STRĂINA IUBIRE" 5
DANSUL MORȚII 10
DANSUL MORȚII 12
O ZI FĂRĂ MORALĂ E O ZI MOARTĂ! 152
PARABOLA PAROXISMULUI! 197
IGIENA MINȚII ȘI A SUFLETULUI... 233
METAFORA SECOLULUI AL XXI-lea 266
MIRACOLUL REGĂSIRII 309
POSTFAȚĂ 359
MAI BINE SUPRAVIEȚUIREA DECÂT DEZRĂDĂCINAREA! 359
VINTILĂ ANASTASESCU „STRĂINA IUBIRE" 370

Tema centrală a romanului Iubirea, şi sentimentul încrederii reciproce a partenerilor în acest frumos ideal, cu toate colateralităţile sale benefice produc o dramă în sufletul autorului, o rupere a unei zale din lanţul cinetic existenţial căci moartea soţiei a dezlănţuit o „calamitate care a înghiţit tot ce a fost viaţă pe pământ", cu atât mai mult cu cât stingerea din viaţă s-a petrecut la puţin timp după aniversarea a cincizeci de ani de fericită convieţuire a celor doi soţi, Vintilă şi Mela! Un pios omagiu adus femeii iubite: „Tu mi-ai fost dat ca Om şi n-aş fi capabilă să iau viaţa de la capăt cu alt om alături... te iubesc omule al meu dat o dată pentru totdeauna şi eu voi rămâne mereu a ta... " însteleză sufletul autorului.

LIVIU ZANFIRESCU

Roman şi eseu filozofic, meditaţie gravă asupra Omului şi a dramei – dacă nu a tragediei sale existenţiale, „Străina iubire" a d-lui Vintilă Anastasescu nu înseamnă doar o mărturie de erudiţie şi o demonstraţie de virtuţi stilistice rare; mai mult şi decât o „lecţie" de filozofie a istoriei, cartea se constituie într-o invitaţie la o deloc mai puţin serioasă, gravă causerie asupra Destinului umanităţii, întregit din destine particulare-simbol, jucându-şi rolul în care au fost distribuite în acest „spectaculum mundi".

PROF. EUGEN COJOCARU

ISBN 973-8982-52-9